A photograph of a prison cell. The image shows a barred window with a grid pattern. The walls are made of rough, grey concrete. A small light fixture is visible on the left wall. The overall atmosphere is somber and institutional.

Daniel Lăcătuș

FETELE DURERII. APEL LA MEMORIE

Personalități decedate în închisorile comuniste

Dicționar

Volumul I

DANIEL LĂCĂTUȘ

**FETELE DURERII.
APEL LA MEMORIE**

Vol I

**Personalități decedate în
închisorile comuniste**

Editura StudIS

Iași, 2018

Editura StudIS

adicenter@yahoo.com

Iasi, Sos. Stefan cel Mare, nr.5

Tel./fax: 0232 – 217.754

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

LĂCĂTUȘ, DANIEL

Fețele durerii - Apel la memorie / Daniel Lăcătuș. - Iași : StudIS, 2018-

4 vol.

ISBN 978-606-775-854-2

Vol. 1 : Personalități decedate în închisorile comuniste. - 2018. - ISBN 978-606-775-876-4

929

Pre-press, tipar digital și finisare:

S.C. ADI CENTER SRL

Șos. Ștefan cel Mare, nr. 5

Tel.: 217 754

Copyright © 2018. Toate drepturile asupra acestei ediții sunt rezervate autorului.

„Comunismul este un cancer social. Unde se instalează, rămâne pustiu.” – Petre Țuțea

---

Cuprins

Prefață	5
Introducere	6
Exterminarea elitei Basarabene	8
Personalități decedate în închisorile comuniste. Dicționar	11
Indice de personalități	65
Concluzie	67
Anexa I.....	68
Anexa II	75
Bibliografie generală.....	79

Prefață

Tânărul scriitor Daniel Lăcătuș, născut în 1988, absolvent al Universității „Lucian Blaga” din Sibiu, unde a urmat jurnalismul, ne propune un demers istoric intitulat inspirat *Fețele durerii. Apel la memorie*, având subtitlul *Personalități decedate în închisorile comuniste*. În fapt, vorbim despre primul volum dintr-o serie mai amplă pe care domnul Lăcătuș își propune să o prezinte publicului.

Sigur, în ultimul sfert de veac, după căderea regimului comunist, a apărut o bogată literatură de specialitate, cu unele titluri remarcabile, rod al cercetărilor în arhivele fostelor organe represive, precum și o memorialistică care se constituie într-un izvor bogat pentru cercetători.

Pe lângă studiile monografice se remarcă și un număr important de dicționare, între care amintim aici doar pe cel coordonat de Floarea Dobre, în cadrul unui colectiv de cercetători de la Consiliul Național pentru Studierea Arhivelor Securității, *Membrii C.C. al P.C.R., 1945 – 1989. Dicționar*, București, 2004, și pe cel editat de aceeași Floarea Dobre, împreună cu Alessandru Duțu, *Drama generalilor români, 1944 – 1964*, București, 1997.

Prin urmare, demersul științific al domnului Daniel Lăcătuș trebuie privit în contextul muncii de recuperare a trecutului recent, instituționalizat în România pentru prima dată prin proiectul Memorial Sighet, datorat soților Ana Blandiana și Romulus Rusan, ultimul părăsindu-ne chiar anul acesta. Un astfel de volum poartă în mod inevitabil pecetea autorului, care își asumă nu doar maniera în care redactează fișele individuale, dar mai ales selectarea personalităților ce urmează a fi incluse în volum.

Lucrarea pe care o prefațăm este rodul muncii de ani buni a autorului, fapt care poate fi lesne observat prin trimiterile bibliografice în cazul fiecărei personalități incluse în volum. Despre marea majoritate a acestora sursele folosite sunt extrem de generoase, după cum în alte cazuri informația este mai greu de identificat.

Prin caracterul aparte al unui dicționar, cititorii vor regăsi în paginile ce urmează informații despre eroi care au făcut parte din rezistența anticomunistă armată, cum ar fi Toma Arnăuțoiu sau Gheorghe Arsenescu, oameni politici exterminați mai ales în „închisoarea demnitarilor” de la Sighet, dar și membrii lotului Antonescu, executați în 1946 după procesul „Marii trădări naționale”.

Este o lectură care deschide apetitul pentru studierea regimului totalitar comunist, instaurat sub protecția Armatei Roșii și menținut apoi cu ajutorul organelor represive în frunte cu Securitatea, toate dirijate de conducerea Partidului Comunist.

Îl felicităm pe autor pentru acest demers și așteptăm continuarea promisă a proiectului.

Prof. univ. dr. Gheorghe Onișoru

Introducere

Parte a unui proiect mai amplu care are îşi propune să studieze şi să rememoreze prigoana regimurilor totalitare împotriva românilor din toate categoriile sociale, cauzele şi efectele oprimirii constituite de instituțiile represive; Securitatea în România, N.K.V.D. (Comisariatul Poporului pentru Afaceri Interne) peste Prut, în Republica Moldova, volumul de faţă se doreşte, dincolo de caracterul enciclopedic, o radiofografie a personalităților decedate în închisorile comuniste din România sau din U.R.S.S.

Scrisă sub formă de dicționar, cartea prezintă date biografice despre o serie de persoane decedate în detenție între 1939 - 1989. Foști șefi de guverne, miniștri, secretari de stat, deputați, senatori, înalți ierarhi ortodocși sau greco-catolici, scriitori, artiști, lideri ai frățiilor de cruce, victime transformate în călai (Eugen Țurcanu), lideri comuniști căzuți în capcana regimului gândit chiar de ei (Iotluț Lucrețiu Pătrășcanu), generali români controversați (Ion Antonescu). Fie că au fost executați prin împușcare sau exterminați fizic și psihic în penitenciare ca cele din Pitești, Gherla, Târgu Ocna, Rahova, Târgșor, Ocnele Mari, Peninsula, Sighet, Râmnicu Sărat, Galați, Aiud, Jilava, Văcărești, Craiova, Brașov, Oradea etc., sau în gulagul sovietic. Fără a face aprecieri pe marginea sentințelor sau a acțiunilor pe care le-au întreprins. Fiind vorba inclusiv despre generali condamnați pentru crime de război.

La închisoarea Pitești, în urma încercărilor de „reeducare”, cunoscute și sub denumirea „Experimentul Pitești” sau „Fenomenul Pitești”, efectuate sub autorizația autorităților comuniste în perioada 1949-1952, au fost torturați numeroși deținuții politici, cei mai mulți studenți, membri în grupări interzise de noua putere ca P.N.Ț. sau P.N.L., precum și adepți ai mișcării legionare. Estimările referitor la numărul celor care au trecut prin acest „experiment” sunt cuprinse între aproximativ 1000 și 5000, dintre care circa 200 au decedat ca urmare a abuzurilor. La conducerea închisorii s-au aflat, în perioada menționată, Stănescu Vasile (1944 - 1949); căpitan Dumitrescu Alexandru (1949 - 1951); locotenent Kovacs Anton (1951 - 1953).

În închisoarea Sighet, cunoscută ca „închisoarea elitei politice românești”, au decedat, printre mulți alții, Daniel Ciugureanu, Henri Cihoski, Dorimedont Popovici, Dumitru Munteanu-Râmnic, Constantin Brătianu-Dinu, Lapedatu Alexandru, Nicolae Samsonovici, Ion Macovei, Mihail Manoilescu, Tancred Constantinescu, Sever Bocu, Radu Roșculeț, Mihail Măgureanu, Gheorghe Tașcă, Ion Popovici-Epure, Ion Manolescu Strunga, Alexandru Tătărescu, Augustin Maghiar, Albert Popovici Tașcă, Anton Durcovici, Ion Rășcanu, Stan Ghițescu, Radu Portocală, Grigore Georgescu, Valeriu Traian Frențiu, Nicolae Păiș, Constantin Tătăranu, Iuliu Maniu, Alexandru Glatz, Ion Pop

(Ienci), Gheorghe Brătianu, Ion Cămărășescu, Ion Christu, Ion Suci, Aurel Vlad, Sebastian Bornemisa, Nicolae Ionescu Gruia, Nicolae Mareș, Victor Bădulescu, Aurel Baci, Ion Pelivan, Dumitru Burileanu, Virgil Potârcă, Mihail Racoviță, Valeriu Moldovan, Mihai Racoviță, Gheorghe Vasiliu, Tit Liviu Chinezu, Constantin Argetoianu, Ion Sandu, Constantin (Dinu) Simian, Grigore Dumitrescu. De specificat că în intervalul 6 mai 1950 - 6 februarie 1955 aici nu s-au întocmit acte de deces, doar din anul 1957, astfel încât nu se poate cunoaște cu exacitate data la care s-au stins din viață unii dintre deținuți.

Jilava, Gherla, Văcărești, sunt alte penitenciare unde s-au constatat numeroase acte de deces, ca urmare a torturilor. Indiferent de statutul social, de meritele culturale, academice sau politice și în ciuda vârstelor înaintate, nimeni nu a fost cruțat. Exterminarea elitei a reprezentat un țel al noii puteri instaurate după anul 1945 în România, prin care să dobândească integral puterea, chiar dacă asta a însemnat inclusiv epurarea disidenților din interior; odată cu ocuparea sovietică în Basarabia.

La 26 iunie 1940, după ce s-a asigurat de sprijinul guvernului nazist, Uniunea Sovietică a cerut ultimatum României să-și retragă „în timp de trei zile trupele din Basarabia”.¹ Ultimatumul a fost motivat prin faptul că: „În anul 1918 România folosindu-se de slăbiciunea militară a Rusiei a desfăcut de la Uniunea Sovietică (Rusia) o parte din teritoriul ei, Basarabia, călcând prin aceasta unitatea seculară a Basarabiei, populată în principal cu ucraineni, cu Republica Sovietică Ucraineană. În același document, guvernul U.R.S.S. a propus Guvernului Regal al României „să înapoieze cu orice preț Uniunii Sovietice Basarabia; să transmită Uniunii sovietice partea de nord a Bucovinei cu frontierele potrivit cu harta alăturată. Guvernul sovietic își exprimă speranța că Guvernul român va primi propunerile de față ale U.R.S.S. și că aceasta va da posibilitatea a se rezolva pe cale pașnică conflictul prelungit dintre U.R.S.S. și România.”² În aceste condiții, guvernul român a anunțat că este gata să trimită delegați „pentru a trece imediat și în cel mai larg spirit la discuții prietenești și de comun acord cu toate propunerile venite de la guvernul sovietic.”³ Fără efect însă. În amiaza zilei de 28 iunie începea ocuparea Basarabiei și a Bucovinei de Nord de către armata U.R.S.S., care, la scurt timp, avea să ocupe Chișinăul, Cernăuțiul și Cetatea Albă.⁴

Cu toate eforturile autorităților române de a amâna pentru câteva zile termenul ocupației, motivând-se starea proastă a vremii, poziția Uniunii Sovietice a rămas radicală. „Ceea ce a urmat desfide orice imaginație”, descria Gheorghe I. Brătianu, care mai adăuga faptul că: „unitățile blindate rusești, treversând în mare goană Nistrul și venind din colțurile îndepărtate ale Galiției, ajunseseră

¹ *Basarabia românească. Bucuriile și dramele ei istorice între 27 martie 1918 și 27 martie 1980*, Editura Carpații, Madrid, 1980, p. 12.

² *Ibidem*.

³ Gheorghe I. Brătianu, *Basarabia. Drepturi naționale și istorice*, ediție îngrijită de Florin Rotaru, Editura Semne, București, 1995, p. 80.

⁴ *Ibidem*.

imediat la hotarele teritoriului pretins de ultimatum, împingând trupele române, confiscându-le materialele, insultându-le ofițerii, instigând soldații români să dezerteze.”⁵ În sudul Basarabiei au fost lansați parașutiști pentru a ocupa orașele.⁶ Armata română a primit ordin să se retragă, fără ca să opună rezistență.⁷

După intrarea României în cel de-al doilea război, în urma acțiunilor coordonate de mareșalul Ion Antonescu, Basarabia a revenit în componența României, nu pentru mult timp și cu consecințe dramatice asupra românilor, mai cu seamă după 1945, când sovieticii, prin pionii politici interni, au înțeles să pedepsească pe cei care s-au „răzvrătit” împotriva ocupației armatei roșii.

Exterminarea elitei Basarabene

Pe lângă cetățenii de rând care au urmat să fie exterminați psihic, abuzați fizic în anchete, deportați sau chiar uciși s-au aflat un număr ridicat de basarabeni care au format elita intelectuală a României Mari, foști deputați în „Sfatul Țării” și membrii ai mișcării „Blocul Moldovenesc”, facțiune majoritară constituită în cadrul primului parlament al Basarabiei, care a jucat un rol decisiv în procesul de votare a autonomiei, independenței și a unirii cu Regatul României.

Pe 31 august 1940, lui Alexandru Baltaga, teolog notoriu și deputat în „Sfatul țării” la 27 martie 1918, i se imputa faptul că: „În anul 1918 a avut o atitudine dușmănoasă față de Rusia Sovietică, a fost membru activ al Sfatului Țării, votând pentru dezlipirea Basarabiei de la Rusia Sovietică și alipirea la România, fiind răsplătit de Guvernul României cu 50 ha pământ”.⁸ În consecință, organele de anchetă l-au găsit vinovat de „acordarea de ajutor aripei reacționare a burjuaziei mondiale; lupta activă împotriva clasei muncitoare și mișcării revoluționare și de sabotaj contrarevoluționar.”⁹ Interogat în legătură cu faptele de care a fost incriminat, Alexandru Baltaga, întrebat fiind dacă a votat „dezlipirea Basarabiei de Rusia și unirea ei cu România” declara: „Da, recunosc. Eu, Baltaga, într-adevăr am fost adversar al revoluției și, pentru a o evita, am votat unirea.”¹⁰ Întrebat de motivele pentru care a votat pentru unire a răspuns că „mie, basarabeanului naționalist, ca nimănui altui îmi sunt cunoscute faptele de atitudine ingrătă a arhierilor ruși Pavel, Serafim și alții față de preoțimea basarabeană. Prelați înalți ai bisericii din fosta Rusie au interzis ca în școlile din Basarabia să se predea în limba moldovenească, obligând ca și slujba religioasă să se

⁵ *Ibidem*, p. 81

⁶ *Ibidem*.

⁷ *Ibidem*.

⁸ Mihai Tașcă, *Martirii Basarabiei: Destinul crud al preotului A. Baltaga, deputat în Sfatul Țării*, www.timpul.md, 16.04.2011, accesat ultima dată pe data de 20.03.2017 la URL: <http://www.timpul.md/articol/martirii-basarabiei-destinul-crud-al-preotului-alexandru-baltaga-deputat-in-sfatul-tarii-22530.html>.

⁹ *Ibidem*.

¹⁰ *Ibidem*.

țină la fel în limba rusă. Toate aceste fapte au stârnit nemulțămiri între preoțimea basarabeană față de biserica rusă și Rusia în general.”¹¹ Interogat din nou pe data de 10 februarie 1941, a rămas radical în declarații, confirmând, încă odată, că „preoțimea a avut un rol important în dezlipirea Basarabiei de la Rusia Sovietică și alipirea ei la România.”¹²

Ca urmare a percheziției care s-a efectuat la locuința lui, au fost confiscate 11 ordine și medalii, printre care: „Crucea de Aur a Sfântul Sinod”, „Ordinul Sfânta Ana”, „Ordinul Sfântul Vladimir”, „Ordinul Steaua României”, „Coroana României” ș.a.¹³ Alexandru Baltaga a decedat la Spitalul regional din Kazan, în timpul detenției. În urma sa au rămas soția Elena și cei doi copii înfiați, Vselvod și Margareta.¹⁴

De profesie magistrat, Vladimir Bodescu, deputat în „Sfatul Țării” la 27 martie 1918, a fost la rândul său luat în vizor de către Comisariatul Poporului pentru Afaceri Interne (N.K.V.D.) pe motiv că „aflându-se la posturi de răspundere, a luptat activ împotriva mișcării revoluționare, susținând dominația ocupanților români în Basarabia”.¹⁵ Arestarea lui s-a făcut fără mandat. În adeverința din 15 august 1940, securistul Cerepanov a consemnat: „În legătură cu faptul că în secția specială 1 nu mai erau formulare de mandate, arestarea lui Bodescu V. G. s-a făcut în baza sancțiunii procurorului din 10/VIII 1940”.¹⁶ Deși, conform actului din dosar, a fost supus primului interogatoriu pe data de 9 august 1940, ceea ce ar putea să sugereze că totul a fost înscenat. Întrebat dacă recunoaște că este vinovat pentru faptul că a votat unirea cu România, răspunsul său a fost ferm: „Nu, nu recunosc. Poporul basarabean, cu limba și credința, tindea spre români și această unire a fost atunci firească”.¹⁷

Fost membru al Sfatului Țării, deputat în Parlamentul României Mari, primar al comunei sale natale din partea P.N.Ț., Constantin Bivol a fost arestat la 25 august 1940, decedat în penitenciarul din Cistopol, Rusia, în 1942.¹⁸ În certificatul de reabilitare, eliberat de Procuratura R.S.S. Moldova la data de 16. 07. 1990 cu nr. 13-813/89 fiicei sale, Vera Căpățină, se menționează că „dosarul penal referitor la Bivol Constantin Vasilievici, născut în 1885, locuitor al satului Dahnovici, raionul Hâncești, R.S.S. Moldovenească, arestat la 25 august 1940 și mort la 12 martie 1942 în închisoarea nr. 4 din R.A.S.S. Tătară, a fost clasat din motivul decesului acestuia și lipsei de dovezi ale crimei (sub.AI.M). Bivol Constantin Vasilievici a fost reabilitat. Semnat: procuror-interimar D. H.

---

¹¹ *Ibidem.*

¹² *Ibidem.*

¹³ Iurie Colesnic, *Chișinău. Enciclopedie*, Editura Museum, 1997, p. 58

¹⁴ *Ibidem.*

¹⁵ Dinu Poștarencu, *Vladimir Bodescu, membru al Sfatului Țării din Basarabia (1868 – 1941)*, în *Maluri de Prut*, anul II, nr. 5 - 6, februarie - martie 2010, p. 7.

¹⁶ *Ibidem.*

¹⁷ *Ibidem.*

¹⁸ Iurie Colesnic, *Sfatul Țării*, Editura Museum, 1998, p. 61

Postovan”.¹⁹ În același document se mai menționează: „Ca anexă la scrisoarea noastră din 9 aprilie, Vă comunicăm, că tatăl Dvs. – Bivol Constantin Vasilevici, originar din satul Costești și locuitor al satului Dahnovici, raionul Cotovsc, RSSM, a fost arestat la 24 august 1940 ca fiind un membru activ al partidului liberal, fost primar al satului Costești, și care în calitate de deputat în Sfatul Țării în anul 1918 a votat penrtu Unirea Basarabiei cu România. Din cauza începutului războiului el a fost transferat la închisoarea din orașul Cistopol, RASS Tătară, unde la 12 martie 1942 a murit de subnutriție și colită. Cu regret, locul unde a fost îngropat nu este cunoscut.”²⁰

Ștefan Botnariuc (n. 1875 – d. 1941). Fost deputat în Sfatul Țării din partea minorității ucrainene, președinte al Comitetului Agrar Gubernial din Basarabia în timpul revoluției ruse din februarie 1917, personalitate marcantă a vieții politice interbelice, a fost arestat la 22 iulie 1940 de către organele N.K.V.D din județul Bălți. A decedat la 22 august 1941 în spitalul închisorii din orașul Cistopol.²¹ De aceeași închisoare își leagă destinul tragic și Grigore Turcuman (1890-1942), căpitan al Flotei Mării Negre; Nicolae Sacară, fost deputat, ofițer în Regimentul I Moldovenesc; Teodor Neaga (n. 1880 – d. 1941), absolvent de teologie și reprezentant al învățătorilor în Sfatul Țării.

La rândul lor deputați în Sfatul Țării: Emanoil Catelly, Daniel Ciugureanu, Teodosie Cojocar, Vladimir Cristi, Ion Ignatiuc, Dimitrie Iov, Ion Pelivan, Pantelimon V. Sinadino, Luca Știrbeț, Teodor Uncu și-au găsit sfârșitul în detenție.

„Suntem un neam care a trăit sfâșiat, rob și prigonit de sute de ani!”²² Spunea Daniel Ciugureanu la începutul perioadei interbelice, concluzie pe care o putem trage și astăzi.

---

¹⁹ *Ibidem.*

²⁰ *Ibidem.*

²¹ *Ibidem*, p. 69.

²² *Apud* Ana Bejan, *Dr. Daniel Ciugureanu - Martirul unirii Basarabiei cu România*, în *Observatorul de Nord*, Soroca, 46 (819) 2015, p. 8.

**Personalități decedate în închisorile comuniste.
Dicționar**

A

• **Aftenie, Vasile.** S-a născut la 14 iunie 1899, în localitatea Lodroman, din părinții Petru și Agafia. În anul 1919 s-a înscris la Teologie, fiind trimis mai apoi la Roma, la Colegiul Grec „Sf. Atanasie”. În anul 1925 a obținut doctoratul în Filosofie și în Teologie, după care a revenit în țară.

La data de 1 ianuarie 1926 a fost hirotonit preot de către Mitropolitul Vasile Suciu. După o lună a fost numit profesor la Academia de Teologie din Blaj. A fost numit protopop de București și ulterior canonic al Căpitolului Arhiepiscopesc din Blaj. Pe data de 1 octombrie 1939 a fost numit rector al Academiei Teologice din Blaj. În luna aprilie a anului 1940 a fost numit Episcop titular de Ulpiana, auxiliar al Mitropolitului Alexandru Nicolescu. Consacrarea a avut loc pe 5 iunie 1940 în Catedrala din Blaj. S-a întors la București ca Episcop Vicar.

După mai multe încercări eșuate ale comuniștilor de a-l compromite, a fost arestat la 28 octombrie 1948. A fost condus, împreună cu alți cinci Episcopi greco-catolici, la Dragoslavele și apoi la Mănăstirea ortodoxă Căldărușani, transformată în lagăr. I s-a propus, dar a refuzat scaunul de Mitropolit oferit de Biserica Ortodoxă în schimbul convertirii sale. În mai 1949 a fost transferat și izolat în arestul Ministerului de Interne. Acolo a fost supus unor torturi greu de închipuit, pentru care a decedat la 10 mai 1950 în închisoarea Văcărești. A fost înhumat la cimitirul Belu catolic cu serviciul religios celebrat de un preot romano-catolic. Procesul de beatificare al episcopului martir este în curs.

Bibliografie: Bota, Ioan; Ionițoiu, Cicerone, *Martiri și mărturisitori ai bisericii din România (1945-1989): Biserica Română Unită cu Roma, Greco-Catolică: Biserica Romano-Catolică*, vol. II, Casa de Editură Viața Creștină, 2001; Deletant, Dennis, *Teroarea comunistă în România. Gheorghiu-Dej și statul polițienesc, 1948-1965*, Editura Polirom, Iași, 2001; Delureanu, Ștefan, *Geneza Europei comunitare, mesajul democrației de inspirație creștină*, Editura Paideia, 1999; Marcu, Vasile, *Drama Bisericii Române Unite cu Roma*, Editura Crater, 1997; Oprea, Marius, *Bastionul cruzimii. O istorie a Securității (1948-1964)*, Editura Polirom, Iași, 2008; Știrban, Codruța Maria; Știrban, Marcel, *Din istoria Bisericii Române Unite 1945-1989*, Editura Muzeului Sătmărean, 2000; Dobrințu, Dorin *Proba infernului: personalul de cult în sistemul carceral din România potrivit documentelor Securității, 1959-1962*, Editura Scriptorium, 2004.

• **Aldea, Aurel.** S-a născut pe 28 martie 1887, în Slatina, jud. Olt. A urmat Școala de ofițeri de artilerie și geniu din Iași între anii 1906 și 1907, Școala pregătitoare de ofițeri din Hanovra și Academia Militară Tehnică din Charlottenburg, între 1907 - 1912, și Școala Superioară de Război (1913-1914).

Grade: sublocotenent-1907; locotenent-1911; căpitan-1916; maior-1917; locotenent-colonel-1923; colonel-1928; general de brigadă-1936; general de divizie-1940; general de corp de armată-1944.

Funcții militare îndeplinite: comandant de secție și baterie în Regimentul 14 Artilerie (între 1908-1916); ajutor al comandantului Corpului Apărării Antiaeriene (1917); funcții în Marele Stat Major (1918-1922): șef de stat major al Diviziei 11 Infanterie (1922-1926, 1928-1930), locțiitor de comandant în Regimentul 21 Artilerie (1926-1928); comandant al Regimentului 21 Artilerie (1930-1932); șef de stat major al Corpului 1 Armată (1932-1935); comandant al Brigăzii 3 Artilerie (1935-1938); secretar general al Ministerului Apărării Naționale (1938); comandant al Diviziei 11 Infanterie (1938) și al Diviziei 4 Infanterie (1939); comandant al Corpului 2 Armată (1940); comandant al Comandamentului General al Teritoriului (1944-1945) A fost trecut în rezervă la 21 iulie 1941, rechemat în armată la 23 august 1944 și trecut din nou în rezervă la 25 martie 1945. În primul război mondial, în funcția de comandant baterie din Regimentul 14 Artilerie a luat parte la luptele din Dobrogea, văile Neajlovului și Argeșului (1916). În anul 1944 a îndeplinit funcția de ministru de interne. A fost arestat la data de 27 mai 1946, fiind învinuit, prin ordonanța definitivă nr. 6125 din 7 noiembrie 1946, semnată de judecătorul instructor militar gen. Ion Codreanu, de „complotarea întru distrugerea unității statului român, de răzvrătire și insurecție armată, de procurarea de documente publice interesând ordinea în stat.” În urma procesului desfășurat între 11-18 noiembrie 1946, Curtea Militară de Casație și Justiție, prezidată de generalul Vasile Atanasie și compusă din generalii Mihail Lascăr, Grigore Nicolau, Constantin Argeșanu, Ilie Crețulescu, Radu Niculescu-Cociu, și col. Alexandru Burada, l-a declarat vinovat și condamnat, prin Decizia nr. 2 din 18 noiembrie 1946, la „muncă silnică pe viață pentru complotare împotriva statului, la trei ani închisoare corecțională și la plata a 200.000 lei amendă pentru procurare de documente publice interesând ordinea de stat și la 10 ani detenție riguroasă, cinci ani de degradare civică și 50.000 lei

cheltuieli de judecată pentru răvrătire.” Aîncetat din viață la data de 17 octombrie 1949 în penitenciarul Aiud.

Bibliografie: Apostol, Vasile (coordonator), *Generali ai armatei române, eroi și martiri*, Editura Pro Transilvania, București, 2001; Buzatu, Gheorghe (coord.), *Trecutul la judecata istoriei*, Editura Mica Valahie, 2011; Buzatu, Gheorghe, *România și războiul mondial din 1939-1945*, Centrul de Istorie și Civilizație Europeană, Iași 1995; Ciuceanu, Radu; Roske, Octavian; Troncotă, Cristian *Începuturile mișcării de rezistență în România*, vol. II, Institutul National pentru Studiul Totalitarismului, 1998; Duțu, Alesandru; Dobre, Florica, *Drama generalilor români (1944-1964)*, Editura Enciclopedică, București 1997; Duțu, Alesandru; Dobre, Florica, *Armata română în al doilea război mondial (1941-1945)*, Editura Enciclopedică, București, 1999; Georgescu, Haralambie, *Dicționar enciclopedic militar (A-B)*, Editura Academiei de Înalte Studii Militare, 1996; Ioanid, Ion, *Închisoarea noastră cea de toate zilele*, vol. III 1959–1968, Editura Humanitas, 2002.

• **Alexianu, Gheorghe.** S-a născut pe 1 ianuarie 1897, în Străoane, județul Putna (azi Vrancea). După terminarea studiilor primare în comună, a urmat cursurile secundare la Liceul „Unirea” din Focșani, pe cele universitare la Facultatea de Drept din București. În 1918 s-a înrolat voluntar în armata română. În anul 1918 a fost demobilizat, reluându-și cursurile la Facultatea de Drept. După absolvire a fost timp de un an profesor de filozofie și istorie în municipiul Râmnicu Vâlcea. Doctor în științe juridice (1925).

Începând din 1927 a ocupat un post de conferențiar de drept public la Universitatea din Cernăuți, unde a lucrat până în anul 1938. Și-a început cariera administrativă la 29 august 1938, prin numirea lui ca rezident regal al Ținutului Suceava. La 19 august 1941 a fost numit în funcția de guvernator al Transnistriei.

Inculpat și condamnat la moarte de Tribunalul Poporului din București pentru crime de război, crime împotriva păcii și crime împotriva umanității.

Bibliografie: Alexianu, Șerban, Gheorghe Alexianu. *Monografie. Transnistria, un capitol în istoria omeniei românești*, Editura Vremea, 2007; Buzatu Gheorghe, *Mareșalul Antonescu la judecata istoriei*, Editura Mica Valahie, 2011; Dan, Ioan, „Procesul” mareșalului Ion Antonescu, Editura Lucman, București, 2005; Ioanid, Radu, *Lotul Antonescu în ancheta SMERȘ, Moscova, 1944-1946. Documente din arhiva FSB*, Editura Polirom, 2006.

• **Antonescu, Ion.** S-a născut pe 2 iunie 1882, în Pitești, Argeș. După absolvirea claselor primare (1890 - 1894) și a primelor patru clase de liceu (1894 - 1898), a urmat Școala fiilor de militari din Craiova (1898 - 1902). Atras încă din liceu de arma cavaleriei a urmat Școala militară de infanterie și cavalerie din București (1902 - 1904) pe care a absolvit-o ca șef de promoție și a fost repartizat la Regimentul 1 Roșiori. A absolvit Școala Superioară de Război în anul 1913. În timpul celui de-al Doilea Război Balcanic a îndeplinit funcția de șef al Biroului Operații al Diviziei 1 Cavalerie. După terminarea războiului a făcut parte din delegația română ce a participat la Tratatul de pace de la Paris, precum și din cea care a negociat alianța cu Polonia. Între 1 august și 31 decembrie 1923 a îndeplinit funcția de atașat militar la Paris, iar apoi la Londra, între 1 ianuarie 1924 și 14 iulie 1926. Întors în România, a primit comanda Regimentului 9 Roșiori, iar în anul 1927 a preluat conducerea Școlii Superioare de Război. A fost apoi numit comandant al Școlii Speciale de Infanterie și Cavalerie de la Sibiu. A fost promovat general de divizie pe 25 decembrie 1937 și trei zile mai târziu a fost numit ministru al Apărării. Intrat în conflict cu regele și camarila sa, a fost nevoit să demisioneze pe 30 martie 1938. În urma cedărilor teritoriale din vara anului 1940, Carol al II-lea l-a numit pe 5 septembrie președinte al Consiliului de Miniștri și i-a conferit puteri depline pentru conducerea statului. În ziua următoare Carol a abdicat în favoarea fiului său Mihai I și a părăsit țara. Generalul a format un guvern cu Garda de Fier, România devenind „stat național legionar“. Coabitarea dintre el și Garda de Fier s-a dovedit a fi însă de scurtă durată. Bazându-se pe sprijinul armatei și pe aprobarea tacită a lui Hitler, a profitat de rebeliunea legionară din ianuarie 1941 și i-a înlăturat de la putere. Prin decretul nr. 314 din 14 ianuarie 1941 a fost abrogată denumirea „Stat Național-Legionar” și orice activitate politică a fost interzisă. La 27 ianuarie 1941, Ion Antonescu a format un nou guvern compus din militari și din tehnocrați. A luat decizia de invazie a Uniunii Sovietice și s-a angajat să recupereze Basarabia și nordul Bucovinei. Răsturnat de la putere și arestat la 23 august 1944, a fost judecat și condamnat în 17 mai 1946 la moarte pentru crime de război de Tribunalul Poporului din București. Pe 1 iunie 1946 a fost executat prin împușcare la închisoarea Jilava.

Bibliografie: Buzatu Gheorghe, *Mareșalul Antonescu la judecata istoriei*, Editura Mica Valahie, 2011; Cheptea, Stela; Saizu, Ioan, *Mareșalul Antonescu în fața istoriei*,

vol. V, ediția a II-a, Editura B.A.I., 1990, Dan, Ioan, „Procesul” mareșalului Ion Antonescu, Editura Lucman, București, 2005, Deletant, Dennis, *Aliatul uitat al lui Hitler. Ion Antonescu și regimul său. 1940-1944*, Editura Humanitas, 2008; Ioanid, Radu, cord. *Lotul Antonescu în ancheta SMERS, Moscova, 1944-1946. Documente din arhiva FSB*, Editura Polirom, Iași, 2006; Magherescu, Gheorghe, *Adevărul despre mareșalul Antonescu*, Editura Păunescu 1991; Neagoe, Solomovici, Teșu, *Viata și moartea mareșalului Ion Antonescu*, Editura Teșu, 2009, Stelian, *Oameni politici români*, Editura Machiavelli, 2007; Nicolescu, Nicolae C., *Șefii de stat și de guvern ai României (1859 - 2003)*, Editura Meronia, 2003; Scurtu, Ioan, *Pe marginea prăpastiei. 21 - 23 ianuarie 1941*, Editura Scripta, 1992.

• **Antonescu, Mihai.** S-a născut pe 18 noiembrie 1904. comuna Nucet, județul Dâmbovița. A terminat primii ani de școală în comuna natală, a continuat la Pitești și, mai apoi, la colegiul „Sfântul Sava”, București. Între 1922 - 1926 a urmat cursurile Facultății de Drept din București, unde a obținut titlul de doctor. Începând cu anul 1929 a fost asistent de drept internațional la Academia de Studii Comerciale și Industriale din București. Pentru o perioadă a fost membru al Partidului Liberal. În anul 1938 l-a cunoscut pe generalul Ion Antonescu, pe care l-a reprezentat într-un proces de bigamie. Începând din data de 9 septembrie 1940 și până în ianuarie 1941, a deținut funcția de ministru al Justiției în guvernul Ion Antonescu, din iunie 1941 până la 23 august a deținut funcțiile de ministru al Propagandei Naționale, al Afacerilor Străine, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri și președinte ad-interim al Consiliului de Miniștri.

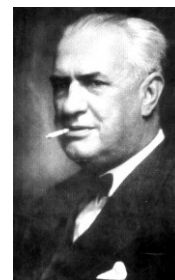
La 23 august 1944 a fost arestat și, după un scurt proces, condamnat la moarte de Tribunalul Poporului. A fost executat odată cu Ion Antonescu și alți colaboratori ai acestuia.

Bibliografie: Buzatu Gheorghe, *Mareșalul Antonescu la judecata istoriei*, Editura Mica Valahie, 2011; Dan, Ioan, „Procesul” mareșalului Ion Antonescu, Editura Lucman, București, 2005; Ioanid, Radu, *Holocaustul în România*, Editura Hasefer, 2006; Ioanid, Radu, *Lotul Antonescu în ancheta SMERS, Moscova, 1944-1946. Documente din arhiva FSB*, Editura Polirom, Iași, 2006; Magherescu, Gheorghe, *Adevărul despre mareșalul Antonescu*, Editura Păunescu 1991; *Revista de istorie*, volumul 32, Edițiile 7 -9, Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1979.

• **Arbore, Ion.** S-a născut pe 23 februarie 1892, în Cucuteni, județul Iași. După absolvirea studiilor militare la Școala de Ofițeri de Artilerie, Geniu și Marină (1909-1911), a devenit sublocotenent în 1911, apoi locotenent în 1914. În anul 1917 a fost avansat la gradul de căpitan și comandant de baterie tunuri de câmp. Și-a terminat educația militară la Școala Superioară de Război în Paris (1919-1921), după care a devenit maior (1920). Numit pe 14 iulie 1943 subsecretar de stat pentru aprovizionarea populației și armatei șeful Statului Major al Armatei a III-a. A fost arestat în 1946 și condamnat la muncă silnică pe viață, fiind închis în penitenciarele din Jilava, Aiud și Văcărești, unde a murit pe 25 decembrie 1954.

Bibliografie: Duțu, Alesandru; Dobre Florica, *Drama generalilor Români. 1944-1964*, Editura Enciclopedică, 1997; Neagoe, Stelian, *Istoria guvernelor României de la începuturi - 1859 până în zilele noastre - 1995*, Editura Machiavelli, 1995; Vasile-Ozunu, Mihail; Oțu, Petre, *Înfrânți și uitați*, Editura Ion Cristoiu, 1999.

• **Argetoianu, Constantin.** S-a născut pe 3 martie 1871, în Craiova. A urmat primele clase la Craiova, Liceul „Sfântul Gheorghe” din București. Studii universitare la Paris (1888-1896). Licențiat în drept și litere, cu un doctorat în medicină. Întors în țară, a fost numit, în anul 1898, atașat, mai apoi secretar și consilier de legație la Constantinopol. Până în anul 1913, când s-a retras din diplomație, această carieră l-a purtat la Roma, Viena sau Paris. A deținut funcția de președinte al Consiliului de Miniștri al României (între 28 septembrie 1939 și 23 noiembrie 1939). Întemeietor, împreună cu Alexandru Averescu, al Ligii Poporului.

Ca ministru de justiție în Guvernul Averescu, i-a revenit sarcina ingrată de a reprezenta România la Tratatul de pace de la Bufta cu Puterile Centrale și de a semna Tratatul preliminar de pace (1918). În anul 1920 a fost confruntat din poziția de ministru de interne cu prima grevă generală din istoria României și cu atentatul lui Max Goldstein asupra Senatului. În anul următor, 1921, a declanșat represaliile împotriva P.S.R. (Partidul Socialist Român). În ciuda faptului că a fost lung timp un adversar înverșunat al lui Ionel Brătianu, s-a apropiat de acesta și a devenit ministru în guvernele lui Știrbey și Brătianu, intrând după moartea subită a liderului liberal în P.N.L. Susținător al principelui, a îmbrățișat „restaurația” din 8 iunie 1930 și a ajuns din nou ministru, 1931, în guvernul lui Nicolae Iorga, confruntat cu efectele Marii Crize economice. După asasinarea lui Armand Călinescu, a fost numit, pentru o perioadă scurtă, premier. A participat la

Consiliile de Coroană convocate de regele Carol al II-lea în anul 1940, pronunțându-se pentru acceptarea cedărilor teritoriale, în speranța unei recuperări ulterioare. Asimilat de legionarii dictaturii regale, a scăpat în noiembrie 1940 la limită de asasinare, pentru a părăsi în aprilie 1944 țara. S-a întors în noiembrie 1946, în speranța de a fi numit premier în locul lui Groza. Desproprietărit sub regimul comunist de întreaga sa avere, a fost arestat în „noaptea demnitarilor” (5/6 martie 1950) și a murit la 6 februarie 1955 în închisoarea de la Sighet. Constantin Argetoianu a fost reabilitat de justiție în 1999. Deși prestația sa politică a fost contestată atât de contemporani, cât și de istorici, el este considerat unul dintre cei mai influenți politicieni ai Perioadei interbelice. În prezent este cunoscut pentru scrierile sale memorialistice, A fost arestat în 1950 de regimul comunist și încarcerat la Închisoarea Sighet (după ce trecuse și prin Jilava și Galați), alături de alte personalități marcante ale României interbelice. A murit fără a fi judecat, la închisoarea Sighet în anul 1952. (După alte surse în aprilie 1955).

Bibliografie: Achim, Valeriu, *Închisoarea din Sighet acuză*. 1950 -1955, Editura Gutinul, 1991; Alexandrescu, Ion, *Enciclopedia de istorie a României*, vol. II, Editura Meronia, 2000; Argetoianu, Constantin; Neagoe, Stelian (coord.), *Pentru cei de mâine, amintiri din vremea celor de ieri*, Editura Humanitas, 1991; Bacalbașa, Constantin, *Bucureștii de altădată*, vol. II, 1878–1884, Editura Humanitas, 2014; Bălan, Ion, *Regimul concentraționar din România. 1945-1964*, Fundația Academia Civică, 2000; Buzatu, Gh.; Cheptea, Stela; Cirstea, Marusia (coord.), *Istorie și societate*, vol. III, Editura Mica Valahie, București, 2011; Giurescu, Dinu C., *Dicționar biografic de istorie a României*, Editura Meronia, 2008; Neumann, Victor; Heinen, Armin, *Istoria României prin concepte. Perspective alternative asupra limbajelor*, Editura Polirom, Iași, 2010; Nicolescu, Nicolae C., *Șefii de stat și de guvern ai României 1859-2003*, Editura Meronia, 2003; Nicolescu, Nicolae C., *Enciclopedia șefilor de guvern ai României 1862-2006*, Editura Meronia, 2006; Potra, George, *Pro și contra Titulescu*, Editura Enciclopedică, 2002; Ratiu, Alexander; Rusan, Romulus, *Memoria închisorii Sighet*, Fundația Academia Civică, 1999; Scurtu, Ioan, *Totalitarismul de dreapta în România: Septembrie 1940-februarie 1941*, INST, București, 1996; Scurtu, Ioan, *Stenogramele ședințelor Biroului Politic al Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Român: 1950-1951*, Arhivele Naționale ale României, 2002; Troncotă, Cristian, *Torționarii. Istoria instituției Securității regimului comunist din România, 1948-1964*, Editura Elion, 2006.

• **Arnăuțoiu, Toma.** S-a născut pe 14 februarie 1921, în Nucșoara, județul Muscel, în prezent județul Argeș. În anul 1942 a fost admis la Școala de Ofițeri de Cavalerie „Regele Ferdinand I” (absolvită în 1944), în anul 1943 a fost detașat stagiar la Regimentul de Gardă Călare (cu gradul de elev sergent). Pe data de 15 aprilie 1944 a fost avansat la gradul de sublocotenent. La 1 noiembrie 1944 a fost decorat cu Ordinul „Coroana României”, clasa a-V-a, cu spade și cu panglică de Virtute Militară și Frunze de Stejar. Este cunoscut ca unul dintre conducătorii mișcării de rezistență „Haiducii Muscelului”.

A fost arestat în data de 20 mai 1958, anchetat, judecat și condamnat la moarte de Tribunalul Militar din București (sentința nr. 107/19.05.1959). Executat pe 18 iulie 1959 la Jilava.

Bibliografie: Voicu-Arnăuțoiu, Ioana-Raluca, *Luptătorii din munți Toma Arnăuțoiu grupul de la Nucșoara: documente ale anchetei, procesului, detenției*, Editura Vremea, 1997; *50 de ani de la procesul și execuția grupului de rezistență condus de Toma Arnăuțoiu*, ediție îngrijită de Ioana Raluca Voicu-Arnăuțoiu și Ioan Craciun, Editura Ars Docendi, 2009

• **Arsenescu, Gheorghe.** S-a născut pe 31 mai 1907, la Câmpulung, Argeș, fost comandant al Regimentului 30 Infanterie Muscel și șef al Statului Major al Diviziei a 3-a în timpul războiului. În 1948 a pus bazele mișcării de rezistență „Haiducii Muscelului” împotriva comunismului, împreună cu Toma Arnăuțoiu. Un alt membru notabil al mișcării de rezistență a fost Elisabeta Rizea, prinsă de securitate odată cu Gheorghe Arsenescu. După arestarea soției sale, în 1949, urmărit de Securitate, s-a ascuns în București și în Nucșoara. A fost, la rândul său, arestat pe 1 februarie 1960. În urma procesului din februarie 1962, a fost condamnat la moarte și executat pe 29 mai 1962 la închisoarea Jilava.

Bibliografie: Bălan, Ion, *Regimul concentraționar din România: 1945-1964*, Fundația Academia Civică, 2000; CNSAS, *„Bande, bandiți și eroi”*, Editura Enciclopedică, 2003; *Totalitarism și rezistență, teroare și represiune în România comunistă*, coord. Gheorghe Onișorui, 2001; Liiceanu, Aurora, *Ranile memoriei*, Editura Polirom, Iași, 2013; Longin, L. H., *Memorialul durerii. Întuneric și lumină*, Editura Humanitas, 2007; Pop, Georgeta, *Instaurarea comunismului, între rezistență și represiune. Comunicări prezentate la Simpozionul de la Sighetu*

Marmației (9-11 iunie 1995), Fundația Academia Civică, 1995; Rusan, Romulus, *Anul 1948 - Instituționalizarea comunismului. Comunicări prezentate la Simpozionul de la Sighetu Marmației (19 - 21 iunie 1998)*, Fundația Academia Civică, 1998; Voicu-Arnăuțoiu, Ioana-Raluca *Luptătorii din munți Toma Arnăuțoiu grupul de la Nucșoara*, Editura Vreimea, 1997.

• **Aznavorian, Hurmuz.** Născut în 1888, Trebizonda, Turcia. Refugiat împreună cu familia în Constanța, din cauza persecuțiilor la adresa armenilor. A absolvit liceul „Sfântul Sava” și Facultatea de Drept în București, cu specializare la Paris. Membru și parlamentar al Partidului Național Liberal. Epurat din Barou în anul 1947, a făcut închisoare în două rânduri: între 1950 - 1953 și între 1958 - 1961. A murit în închisoarea Jilava.

Bibliografie: Căuș, Bogdan, *Figuri de armeni din Romania. Dicționar*, Editura Ararat, 1998; Gidó, Attila, *Cronologia minorităților naționale din România*. vol. I, *Albanezi, armeni, bulgari, croați, eleni, evrei, germani*, Institutul pentru studierea problemelor minorităților, Cluj-Napoca, 2012; Nițu, Liviu P., *Elita politică istorică, 1945-1955*, Editura Mica Valahie, 2011.

B

• **Baciu, Aurel.** S-a născut în comuna Nadeș, județul Mureș, pe 2 februarie 1861, într-o familie numeroasă, cu 8 copii (5 băieți și 3 fete). Școala primară germană a urmat-o în localitatea natală, apoi Gimnaziul superior de stat din Dumbrăveni, Facultatea de Drept și Științe Politice din cadrul Universității „Ferencz József” din Cluj. Și-a susținut teza de doctorat în științe juridice la 20 ianuarie 1912. În toamna anului 1918 s-a încadrat în mișcarea națională din Comitatul Mureș-Turda. A fost membru în Consiliul Național Român, deținând și funcția de comisar militar, alături de medicul Dr. Titu Rusu. A fost ales membru în Consiliul Național Român Cercual Târgu-Mureș. Delegat de adunarea electorală a Cercului electoral municipal Târgu-Mureș pentru a participa la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia. În urma raportului făcut de prefectul județului, Consiliul Dirigent îl numește în funcția de jurisconsult al județului Mureș-Turda, cu data de 15 ianuarie 1919, la 16 ianuarie depune jurământul de fidelitate în fața prefectului Dr. Ioan Vescan. Va deține această funcție până în decembrie 1919, când a devenit deputat. Părăsește Partidul Național și se înscrie în Partidul Poporului. Din anul 1923, devine președintele Organizației județene a Partidului Poporului. Între 1926-1927 a fost deputat, reales în Parlamentul

României pentru un nou mandat, perioada 1934-1937. La Congresul Partidului Național Agrar, care a avut loc la București în ziua de 7 aprilie 1935, a fost numit de Octavian Goga membru în Comisia pentru modificarea Constituției, alături de Ion Petrovici, Ioan Lupaș, Silviu Dragomir, Onisifor Ghibu. În luna decembrie a anului 1938, regele Carol al II-lea a înființat un nou organism politic, Frontul Renașterii Naționale, din partea căruia devine deputat al Ținutului Mureș, perioada 1939-1940. La începutul anului 1940, a fost numit președinte al Consiliului Frontului Renașterii Naționale din județul Mureș. În urma Dictatului de la Viena, când județul Mureș a intrat sub ocupație horthystă, a fost nevoit să se refugieze, mai întâi la București (6 septembrie 1940 - noiembrie 1941), apoi la Timișoara (noiembrie 1941 - 23 decembrie 1944). Reîntors în municipiul Târgu-Mureș, și-a reluat activitatea de avocat și decan al Baroului din județul Mureș până la 2 iulie 1948, când a fost forțat de noua putere să se pensioneze.

În luna mai 1952, a fost arestat și închis, fără a fi judecat, în penitenciarul din Sighet, unde a și decedat, fiind aruncat într-o groapă comună. A stat în aceeași celulă cu Silviu Dragomir, Ioan Lupaș, Valer Pop, la rândul lor deținuți politici.

Bibliografie: Achim, Valeriu, *Închisoarea din Sighet acuză*, Editura Gutinul, 1991; Goga, Octavian, Bodea, Gheorghe, *Corespondență primită: 1932-1938*; Nistor, Ioan Silviu, *Contribuții mureșene la Marea Unire din 1918*, Editura Dacia, 1981.

• **Baltagă, Alexandru.** S-a născut la 14 aprilie 1861, în comuna Lozova, județul Lăpușna, în familia preotului Ștefan Baltagă. După absolvirea școlii primare din comuna sa natală, la 15 iunie 1883, a absolvit cu mențiune Seminarul Teologic de 10 clase din Chișinău, după care a lucrat doi ani ca pedagog la Școala Spirituală de băieți din capitala guberniei. A fost hirotonit ca preot în 1886 la Călărași, județul Lăpușna. În perioada anilor 1893 - 1895, 1898, 1902 și între 1919 - 1925 a condus Congresele școlare ale Basarabiei și a fost ales, succesiv (din 1903 până în 1918), președinte al congreselor eparhiale anuale din Basarabia și între 8 martie 1905 - 1 decembrie 1926. Între 1918 - 1925 a fost membru ales al Comitetului Eparhial din Chișinău.

Din anul 1925 a fost membru al Adunării Eparhiale a Arhiepiscopiei Chișinăului, iar din anul 1932 a devenit reprezentant eparhial în Congresul Național Bisericesc al Bisericii Ortodoxe Române. Între 1922-1935 a activat în calitate de președinte al Consiliului de administrație al

„Uniunii Clericilor ortodocși din Basarabia”. Desemnat ca reprezentant al preoțimii basarabene în „Sfatul Țării”, între 21 noiembrie 1917 și 27 noiembrie 1918. În calitate de deputat în Sfatul Țării, la data de 27 martie 1918, votează pentru unirea Basarabiei cu Regatul Român.

A fost arestat și anchetat la Chișinău, sub acuzația că „în anul 1918, având o atitudine dușmănoasă față de Rusia Sovietică, a participat activ în cadrul Sfatului Țării și a votat pentru unirea Basarabiei cu România.”

A fost deportat în Kazan, unde la 7 august 1941 decedează într-una din închisorile gulagului sovietic.

Bibliografie: Colesnic, Iurie, *Basarabia necunoscută*, vol. III, Editura Museum, 1993; Păcurariu, Mircea, *Istoria bisericii ortodoxe române*, vol. I - III, Editura Institutului biblic și de misiune al bisericii ortodoxe române, 1991; Popovschi, Nicolae, *Istoria bisericii din Basarabia în veacul al XIX-lea sub ruși*, Editura Museum, 2000; Tihonov, Ludmila, *Politica statului sovietic față de cultele din R.S.S. Moldovenească*, Editura Prut International, 2004; Țurcanu, Ion, *Bessarabiana: Teritoriul dintre Prut și Nistru în câteva ipostaze istorice și reflecții istoriografice*, Editura Cartdidact, 2002.

• **Bădulescu, Victor.** S-a născut în Găești, Dâmbovița, pe data de 28 iulie 1892. A urmat studiile universității din Paris, licențiat în Economie și în drept. Conferențiar la Catedra de economie politică și finanțe a Facultății de Drept din București. A fost director al Băncii de Credit, trecând în 1935 la Secretariatul de Stat al Ministerului de Finanțe și ocupând în anul următor funcția de secretar de stat la Ministerul de Externe. A fost membru titular al Academiei de Științe din România începând cu 28 mai 1938. În anul 1945 a fost ales Membru corespondent al Academiei Române. A participat, la Națiunile Unite, la negocierile financiare și comerciale legate de plata datoriilor României de după al Doilea Război Mondial. Este autorul mai multor volume cu tematică economică: *Les Finances publiques en Roumanie* (1922); *Situația financiară a căilor ferate* (1924); *Probleme monetare internaționale* (1944); *Tratat de politică comercială. Comerț exterior și schimburi internaționale* (1945).

A fost arestat pe 6 mai 1950 și trimis în închisoarea din Sighet, unde a murit, în iarna anilor 1953-1954, în celula 74, din cauza condițiilor grele de detenție. După arestare, în 1948 a fost radiat dintre membrii Academiei române. În 1990 a fost reînregistrat, post-mortem.

Bibliografie: Alexandrescu, Ion, *Enciclopedia de istorie a României*, vol. II, Editura Meronia, 2000; Ecaterina Taralung, *Enciclopedia identității românești*, Editura Litera, 2011; Kirițescu, Costin C., *Sistemul bănesc al leului și precursorii lui*, vol II, Editura Academiei

Republicii Populare Române, 1967; Nițu, Liviu P., *Elita politică istorică, 1945-1955*, Editura Mica Valahie, 2011; Pascu, Ștefan, *Istoricul Academiei Române: 125 de ani de la înființare*, Editura Academiei Române, București, 1991; Rusan, Romulus, *Anul 1948 - Instituționalizarea comunismului. Comunicări prezentate la Simpozionul de la Sighetu Marmației (19 - 21 iunie 1998)*, Fundația Academia Civică, 1998.

• **Băldescu, Radu.** S-a născut pe 16 octombrie 1888, în comuna Mihăileștii de Sus, județul Olt. General român. A fost comandantul Diviziei 18 Infanterie și al Corpului 6 Armată. Anchetat în 1948 și în perioada 1950-1951, când a fost degradat. A fost arestat pe data de 9 iunie 1951. Decedat în același an la Jilava.

Bibliografie: Cupșa, Ion, *Armata română în campaniile din anii 1916-1917*, Editura militară, 1967; Dobre, Florica; Duțu, Alesandru, *Distrugerea elitei militare sub regimul ocupației sovietice în România. 1947-1964*, Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului, 2001; Scafeș, Cornel I., *Armata Română 1941-1945*, Editura RAI, 1996

• **Beldeanu, Oliviu.** S-a născut pe 6 februarie 1924, în Dej. A urmat cursurile Facultății de Arte Frumoase din București, devenind sculptor. Membru în conducerea de tineret a P.N.Ț. A fost contestatar al alegerilor din noiembrie 1946. După instalarea comunismului, ambii părinți au fost condamnați pentru propagandă în favoarea P.N.Ț. Fugit din țară, în 1955 a încercat să obțină documente compromițătoare de la Ambasada României din Elveția. Împreună cu alți prieteni, în 1955, a organizat atacarea și ocuparea legației Republicii Populare Române din Berna. A fost arestat, judecat și condamnat de autoritățile din Elveția la 4 ani de detenție. Eliberat înainte de termen, pe 15 octombrie 1957.

După aducerea sa în țară a fost anchetat timp de un an, iar în noiembrie 1959 un tribunal militar l-a condamnat la moarte.

Bibliografie: Beldeanu, Oliviu; Constantinescu, Mihaela, *Memorial anticomunist din închisoare*, Editura Jurnalul Literar, 1999; Popescu, Alexandru, Bulei, Ion, *România și cele trei războaie mondiale. În arhive diplomatice germane și austriece*, Editura Institutul European, 2002; Olaru, Stejărel, *Cei cinci care au speriat Estul. Atacul asupra Legației R.P.R. de la Berna* (februarie 1955),

Editura Polirom, 2003; Pelin, Mihai, *Culisele spionajului românesc*, Editura Evenimentul Românesc, 1997.

• **Bentoiu, Aurelian.** S-a născut pe 29 iunie 1892, în comuna Făcăeni. A urmat cursurile Liceului „Gheorghe Lazăr”, București și pe cele ale școlii de ofițeri de infanterie. Absolvent al Facultății de Drept și de Filosofie ale Universității din București. Avocat în Baroul Ilfov (1919).

Între 1933-1937 a fost Deputat de Ialomița din partea Partidului Național Liberal. A fost subsecretar de stat la Ministerul de Justiție (1935 - 1936), Ministerul de Interne (1936), subsecretar de stat la Ministerul de Justiție (1936 - 1937), Ministrul justiției (1939 - 1940).

În anul 1948 a fost condamnat, până în iunie 1956. Eliberat, a fost arestat din nou în 1957. Condamnat, în urma unui proces înscenat, la 25 de ani de muncă silnică. A murit pe 27 iunie 1962 la închisoarea din Jilava.

Bibliografie: Nițu, Liviu P., *Elita politică istorică, 1945-1955*, Editura Mica Valahie, 2011.

• **Bivol Constantin.** S-a născut pe 10 martie 1885, în comuna Costești, Județul Chișinău. În calitate de deputat al „Sfatului Țării”, la 27 martie 1918, a votat Actul Unirii Basarabiei cu România. În anul 1919 a fost ales deputat în Parlamentul României. Între 1925 - 1926 a fost senator de Bălți din partea Partidului Național Țărănesc. Decorat de Regele Ferdinand I cu Ordinul „Coroana României” în grad de cavaler. A decedat la 12 martie 1942, în spitalul închisorii din orașul Cistopol, U.R.S.S.

Bibliografie: Chiriac, Alexandre, *Membrii Sfatului Țării (1917-1918)*, Editura Fundației Culturale Române, 2001; Cojocaru, Gheorghe E., *Sfatul țării. Itinerar*, Editura Civitas, Chișinău, 1998.

• **Blănaru, Spiru.** S-a născut pe 23 iunie 1919, în comuna Crăiești, județul Tecuci. A fost absolvent al Facultății de Drept din Iași și al Școlii de Ofițeri din Lugoj. De profesie avocat, membru al Mișcării Legionare, șef al „Frățiilor de Cruce” din Oradea, șef de cuib la Facultatea de Drept din Iași.

În 1948 a constituit un grup de partizani anticomuniști în zona muntoasă a Banatului. Prin Sentința nr.1091/21 iunie 1949, a fost condamnat la moarte prin împușcare și confiscarea averii. Executat pe 16 iulie 1949 la poligonul de tragere din Pădurea Verde.

Bibliografie: C.N.S.A.S., „*Bande, bandiți și eroi*”, Editura Enciclopedică, 2003; Mioc, Eugen, *Comunismul în Banat*, Editura Excelsior Art, 2007; Pop Georgeta, *Instaurarea comunismului, între rezistență și represiune. Comunicări prezentate la Simpozionul de la Sighetu*

Marmației (9-11 iunie 1995), Fundația Academia Civică, 1995.

• **Bocu, Sever.** S-a născut pe 19 noiembrie 1874, în Șiștarovăț, în apropiere de Lipova. A învățat în satul natal, Lipova și în Arad, iar studiile superioare le-a făcut la Viena și Paris. A fost un politician român de prim rang, economist, ziarist, redactor la ziarul *Tribuna* din Arad.

După Primul Război Mondial a devenit unul dintre fruntașii Partidului Național Român, ulterior ai Partidului Național Țărănesc. Președinte al organizației Timiș-Torontal a P.N.Ț. În 1921 a fost ales deputat din partea acestui partid „Directoratul Banatului” s-a aflat sub conducerea sa, fiind numit, în anul 1929, în fruntea Directoratului Ministerial VII Teritorial cu sediul la Timișoara. La alegerile din 1946 a fost reales deputat de Timiș-Torontal, însă noua putere instalată nu a mai permis deputaților partidelor istorice să mai participe la lucrările Camerei.

A fost arestat la începutul lunii mai 1950. A încetat din viață în data de 21 ianuarie 1951, în închisoarea Sighet.

Bibliografie: Buzatu, Gheorghe, *Trecutul la judecata istoriei*, Editura Mica Valahie, 2011; Chiper, Mihai, *Pe campul de onoare: O istorie a duelului la romani*, Editura Humanitas, 2007; Lazăr, Traian D., *Iuliu Maniu și serviciile secrete: 1940-1944*, Editura Mica Valahie, 2006; Mioara, Anton, *Guvernați și guvernanți: scrisori către putere: 1945-1965*, Editura Polirom, Iași, 2013; Munteanu, Ioan, *Sever Bocu (1874-1951)*, Editura Mirton, 1999; Petcu Marian, *Istoria jurnalismului din România în date: enciclopedie cronologică*, Editura Polirom, Iași, 2012; Scurtu, Ioan, *Istoria Românilor de la Carol I la Nicolae Ceaușescu*, Editura Mica Valahie, 2011.

• **Bodescu, Vladimir.** S-a născut pe 4 martie 1868, în satul Durlești din județul Lăpușna. A studiat la Facultatea de Drept a Universității din Kiev, după care a lucrat în calitate de magistrat în orașele Taganrog, Berdeansk ș.a. Mai întâi a fost avocat, iar din 1918 până în 1933 a deținut funcția de procuror al Curții de Justiție. Vladimir Boldescu a fost deputat în „Sfatul Țării”, în comisiile constituțională și juridică, fiind ales din partea juriștilor moldoveni la 28 februarie 1918. La 27 martie 1918, a votat Unirea Basarabiei cu România. A fost membru de partid în 1917-1918 (Partidul Poporului) și, din 1938, membru al Frontului Renașterii Naționale. După Unire, un timp, a fost director general al Justiției

din Basarabia. A fost decorat cu trei ordine Coroana României. Pensionat în 1938, se retrage la Durlești, îndeletnicindu-se cu horticultura și viticultura. În 1940, odată cu anexarea Basarabiei la U.R.S.S., a fost arestat de N.K.V.D., acuzat conform art. 5413 al CP. al R.S.S.U., pentru că a fost membru al Blocului contrarevoluționar Moldovenesc și deputat în Sfatul Țării. Întrebat de anchetator dacă recunoaște că este vinovat pentru faptul că a votat Unirea, Boldescu a răspuns „Nu, nu recunosc. Poporul basarabean, cu limba și credința, tindea spre români, și această unire a fost atunci firească”. La 24 octombrie 1941 a ajuns la închisoarea din Kazan. La 28 octombrie, a decedat.

Bibliografie: Chiriac, Alexandre, *Membrii Sfatului Țării (1917-1918)*, Editura Fundației Culturale Române, 2001; Cojocaru, Gheorghe E., *Sfatul țării: itinerar*, Civitas, Chișinău, 1998; Colesnic, Iurie, *Basarabia necunoscută*, vol. IV, Editura Museum, 1993; Colesnic, Iurie, *Sfatul Țării: enciclopedie*, Editura Museum, 1998; Goma, Paul, *Săptămâna roșie, 28 iunie-3 iulie 1940, sau, Basarabia și evreii*, Editura Vremea XXI, 2004.

• **Bogdánffy, Szilárd.** S-a născut la data de 21 februarie 1911, în localitatea Feketető, Banatul de Nord, comitatul Torontal din Ungaria, (astăzi Serbia), unde tatăl său îndeplinea funcția de învățător. A fost botezat la 6 martie 1911 în biserica parohială din localitatea Csóka, naș de botez fiindu-i chiar preotul paroh. În 1920, întreaga familie s-a mutat în Cruceni, unde tatăl lui Szilárd Bogdánffy a primit un nou post de învățător. În 1925 s-a mutat la Timișoara, împreună cu familia. Din 1925 a urmat studii la Gimnaziul Piarist din Timișoara, iar din anul 1929 la Seminarul Teologic din Oradea. A fost hirotonit ca diacon la 5 februarie 1934. Apoi a fost hirotonit preot romano-catolic în Catedrala din Oradea, la 29 iunie 1934, de către episcopul István Fiedler. În perioada 1935-1939 a fost profesor la Gimnaziul Catolic din Oradea și duhovnic la Mănăstirea Ursulinelor din același oraș.

În perioada septembrie 1940-iunie 1943 a efectuat studii de doctorat în filosofie și dogmatică la Universitatea Pázmány Péter din Budapesta, obținând titlul de doctor în teologie la 26 iunie 1943. Teza sa de doctorat a avut titlul „Apocaliptica sinoptică”. Reîntors în România, în anul 1944, a fost numit profesor la Gimnaziul Catolic „Szent József” din Oradea. În aprilie 1947 a fost ridicat la rangul de canonic al Catedralei Episcopale din Oradea și numit vicar episcopal. A fost consacrat în clandestinitate ca episcop-auxiliar de Satu Mare și Oradea la 14 februarie

1949, la vârsta de 38 ani, în Capela Nunțiatunii Apostolice din București, de către episcopul Gerald Patrick O'Hara de Savannah, Georgia, (SUA), regent al Nunțiatunii Apostolice din România.

Autoritățile comuniste au încercat, prin toate mijloacele, să-l convingă să „colaboreze”. Pentru că n-a fost de acord, la fel ca alți teologi catolici și ortodocși, a ajuns în închisoarea securității din Oradea, transferat în anul 1951 la Jilava, trimis apoi la muncă silnică în mina de plumb de la Sighetul Marmației și mutat un an mai târziu în lagărul de exterminare de la Capul Midia. În anul 1953 a fost condamnat de tribunalul militar din Oradea la 12 ani de muncă silnică și dus în celula 120 a închisorii Aiud, unde decedează o lună mai târziu, pe 2 octombrie 1953, la vârsta de 42 ani.

La 27 martie 2010 Papa Benedict al XVI-lea a aprobat promulgarea decretului privitor la martirajul episcopului Szilárd Bogdánffy, la propunerea Congregației pentru Cauzele Sfinților. Beatificarea a avut loc în data de 30 octombrie 2010 la Oradea.

Bibliografie: Fătu, Mihai; Mușat, Mircea, *Teroarea horthysto-fascistă în nord-vestul României (septembrie 1940 - octombrie 1944)*, Editura Politică, București, 1985; Ploscaru, Ioan, *Lațuri și teroare*, Editura Signata, Timișoara, 1993.

• **Bornemisa, Sebastian.** S-a născut pe 12 iunie 1890, în Burjne, astăzi comuna Burjuc, județul Hunedoara. Ca publicist a colaborat la mai multe ziare și reviste culturale: *Cosânzeana*, pe care a înființat-o, *Foaia interesantă*, *Patria*, *Lumea și țara*. Cărți publicate: *Cele mai frumoase cântece populare din Ardeal și Banat*, Cluj 1926; *Dor și jale*, 1926; *Nouăzeci și opt de cântece de dragoste*, 1926; *O sută patru chiuituri de joc*, 1926; *Duhul cel rău* (roman), 1927; *Durerile Ardealului*, 1927; *Sufletu-mi de odinioară* (versuri), 1929; *Cum s-ar putea înfăptui o Românie nouă și fericită*, 1932; *De ce nu poate fi plugarul român comunist* (Sibiu), 1933. De asemenea a publicat un *Almanah al scriitorilor ardeleni în viața*.

Pe plan politic, a fost unul din membrii marcantă ai Partidului Național Român, apoi al Partidului Poporului. Între 1910-1920 a fost deputat din partea PNR iar între 1925-1927 din partea PP. A îndeplinit funcția de ministru subsecretar de stat în guvernul condus de Octavian Goga, în perioada 28 decembrie 1937 - 9 februarie 1938. Între 1 februarie-11 iunie 1932 a fost primar al municipiului Clujului La Orăștie a înființat o librărie românească, a fondat o bancă în anul 1928, pe care a condus-o. A deținut, de asemenea, o tipografie și un ziar propriu

(*Lumea și țara*). A fost președinte al Societății Social-Economice a ASTRA și vicepreședinte al Ligii Antirevizioniste Române. În anul 1950 a fost arestat de noul regim comunist și încarcerat la Sighetu Marmăției. Conform certificatului de deces eliberat la Sighet, a murit în închisoare la 16 iulie 1953.

Bibliografie: Ardeleanu, Ion; Pascu, Ștefan; Popescu-Puțuri, Ion (coord) *1918 la români: Unirea Transilvaniei cu România, 1 Decembrie 1918*, Editura Științifică și Enciclopedică, 1989; *Bibliografia românească modernă. 1831-1918*, vol. I, Editura Științifică și Enciclopedică, 1986; Hangiu, I., *Dicționar al presei literare românești*, Editura Științifică și Enciclopedică, 1987; Manoilescu, Mihail, *Dictatul de la Viena: memorii, iulie-august 1940*, Editura Enciclopedică, 1991; Petra-Petrescu, Dunăreanu, Elena, Horia; *Publiciști ardeleni către Horia Petra Petrescu*. Lucrare întocmită în cadrul Compartimentului de Informare Bibliografică, vol. I-III, Biblioteca „Astra” Sibiu; Predescu, Lucian, *Enciclopedia României*. Editura Saeculum, București, 1997; Roșca, Nuțu. *Închisoarea elitei românești*. Compendiu, Editura Gutinu, 1998.

• **Boros, Fortunât**. S-a născut în anul 1895, localitatea Zetea, Harghita. Scriitor maghiar renumit, autor a 27 de cărți și 302 articole, și călugăr franciscan, beatificat ca martir al credinței.

După anul 1950 a fost arestat și condamnat din cauza convingerilor sale religioase, ca numeroși alți preoți catoloci, și deportat în lagărul de la Capul Midia, unde a decedat pe 16 martie 1953.

Bibliografie: Nastasă, Lucian, *Minorități etnoculturale, mărturii documentare. Maghiarii din România (1956-1968)*, Fundația Centrul de Resurse pentru Diversitate Etnoculturală, 2003; Remus Câmpeanu, *Intellectualitatea română din Transilvania în veacul al XVIII-lea*, Presa Universitară Clujeană, 1999.

• **Borz, Ilie**. S-a născut în anul 1912, în satul Ratovei, comuna Marin, județul Sălaj. A urmat clasele I - III primare în comuna Marin, a continuat gimnaziul la Zalău (forma „fără frecvență”), dovedindu-se a fi un elev eminent. Studiile liceale le-a făcut la liceul „Samuil Vulcan” din Beiuș (1932 - 1935). Și-a continuat studiile la Institutul Teologic Oradea unde a fost susținut cu o bursă de P.S. Valeriu Traian Frențiu. În anul școlar 1936-1937, studentul Borz Ilie a fost învățător suplinitor în satul Marin. După absolvirea Institutului Teologic a fost hirotonit preot celibatar de către P.S. Valeriu Traian Frențiu în data de 29 iunie 1940, de sărbătoarea Sfinților

Apostoli Petru și Pavel. I s-a oferit să urmeze studii la Roma, dar la insistențele mamei sale, care se temea să nu-l piardă din cauza războiului care tocmai a izbucnit, a renunțat. A fost hirotonit preot în 29 iunie 1940 la Oradea. Și-a început pastorația în satul Bobota, județul Sălaj, la scurt timp a preluat Drighiu. După 1948 a refuzat trecerea la ortodoxism, propusă de autoritățile comuniste. A arestat și fost condamnat în 1949 la 5 ani de închisoare și a murit pe 7 mai 1954 în închisoarea din Aiud.

Bibliografie: Bota, Ioan; Ionițoiu, Cicerone, *Martiri și mărturisitori ai bisericii din România (1945-1989)*. *Biserica Română Unită cu Roma, Greco-Catolică. Biserica Romano-Catolică*, vol. II, Casa de Editură Viața Creștină, 2001; Bota, Ioan, *Istoria Bisericii universale și a Bisericii românești de la origini până în zilele noastre*, Casa de Editură Viața Creștină, Cluj-Napoca, 1994; Rațiu, Alexandru, *Biserica furată*, Editura Argus, anul 1990; Rațiu, Alexandru, *Persecuția Bisericii Române Unite*, Editura Imprimeria de Vest, Oradea, 1994; Tudoș, Ana Maria, *Părintele Martir Ilie Borz*, Casa de Editură UNITAS a călugărilor bazilieni, Cluj-Napoca, 2002.

• **Botez, Ioan Gh.** S-a născut pe 5 martie 1892, în Chișcăreni, jud. Iași, A absolvit studiile secundare la Liceul Internat din Iași, unde a obținut bacalaureatul în 1912. Licențiat în științe naturale al Facultății de științe a Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași. În ianuarie 1926 a fost numit preparator la catedra de morfologie animală de la Univesitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași. A obținut o bursă a Academiei Române, pentru a se specializa în antropologie la Paris. S-a pregătit, între anii 1921 și 1926, pentru doctorat, sub direcția savantului R. Anthony de la Școala de antropologie din Paris. Lucrarea de doctorat *Etude morphologique et morphogénique du squelette du bras et de l'avant-bras chez les primates*, publicată la Paris, în anul 1926. La susținerea lucrării, care a avut loc la Sorbona, a obținut titlul de doctor în antropologie, cu aprecierea "trés honorable".

Teza sa de doctorat a fost recompensată cu premiul Broca al Societății de antropologie din Paris, acordat în anul 1926. La revenirea lui în țară a fost numit, pe 1 ianuarie 1926, conferențiar suplinitor la cursul de paleontologie umană al Facultății de Științe din Iași. În anul 1930 este creată, la Universitatea din Iași, catedra de paleontologie și antropologie, unde este numit, profesor suplinitor, iar din luna decembrie 1931 devine primul profesor titular al acestei catedre. În paralel cu activitatea de la catedră, a efectuat studii privind anatomia comparată a primatelor și

a omului. A inițiat numeroase studii asupra paleoliticului de pe teritoriul țării noastre, aprofundând probleme de stratigrafie, paleontologie și arheologie.

În urma studiilor efectuate în aceste domenii, a publicat lucrarea *Date paleolitice pentru stratigrafia loessului în nordul Basarabiei*, apărută în 1930 și distinsă cu premiul Academiei Române. Una dintre realizările sale a fost și descoperirea, pentru prima oară pe teritoriul României, în săpăturile de la Cormani, a unor rămășițe fosile umane provenite din paleolitic. Este vorba despre un fragment de femur. A continuat să cerceteze zona dintre Prut și Nistru, în căutarea unor urme din perioada paleoliticului mijlociu. A fost membru al Societății de antropologie din Paris (Société d'Anthropologie de Paris) și al Societății geologice din Franța (Société Géologique de France). Primele studii de antropologie au fost introduse în România de profesorul Francisc Iosif Rainer. A condus prima catedră din România a acestei specialități, cea de la Iași. Membru de bază al Partidului Național-Țărănesc, președinte al organizației din Iași și membru al Delegației permanente a partidului. La alegerile din 19 noiembrie 1946 a figurat pe lista parlamentară a Partidului Național Țărănesc pentru alegerile parlamentare.

După instaurarea regimului comunist a fost înlăturat din învățământul superior și a fost arestat pe 15 august 1949. Arestat pentru a doua oară pe 15 mai 1952 și trimis în lagărul de muncă forțată și de exterminare de la Canalul Dunăre-Marea Neagră. Aici a fost introdus în brigada formată din foștii membri ai comitetelor județene ale P.N.Ț. și P.N.L. Subnutrit, grav bolnav și epuizat fizic, moare pe 23 ianuarie 1953.

Bibliografie: *Dicționar Enciclopedic*, volumul I, A-C, Editura Enciclopedică, 1993; Dimitriu, Sorin-Ștefan; Dimitriu, Oana, *Profesorul Ioan Gh. Botez*, în *Memoria*, nr. 1-2, 2007; Ionițoiu, Cicerone, *Cartea de Aur a rezistenței românești împotriva comunismului*, vol. I, Editura, Hrisovul, 1995; Predescu, Lucian, *Enciclopedia României*, București, 1940; Maftai, Ionel, *Personalități Ieșene*, vol. V, Iași, 1985; Ștefan, I. M.; Nicolau, Edmond, *Scurtă istorie a creației științifice și tehnice românești*, Editura Albatros, 1981.

• **Botnariuc, Ștefan.** S-a născut pe 26 octombrie 1875, în comuna Bălan, jud. Bălți. Moșier, membru marcant al partidelor burgheze. A fost deputat în „Sfatul Țării” din partea minorității ucrainene. A făcut parte din Partidul Socialiștilor Revoluționari.

Pentru Sfatul Țării a fost delegat de Congresul al III-lea al țăranilor. La 27 martie 1918 a votat Actul Unirii

Basarabiei cu România. Arestat la 22 iulie 1940 de către organele N.K.V.D. din județul Bălți, Basarabia. A încetat din viață la 22 august 1941 în spitalul închisorii din orașul Penza.

Bibliografie: Chiriac, Alexandre, *Membrii Sfatului Țării (1917-1918)*, Editura Fundației Culturale Române, 2001; Cojocaru, Gheorghe E., *Sfatul țării. Itinerar*, Editura Civitas, Chișinău, 1998.

• **Brăileanu, Traian.** S-a născut pe 14 septembrie 1882, în localitatea Bălca, Suceava, ca cel de-al al nouălea copil al învățătorului Gheorghe Brăileanu și al Mariei Polonic. A frecventat trei ani școala primară din comuna sa natală, după care a absolvit gimnaziul superior din Rădăuți (1901). Între 1901-1905 a urmat cursurile de filosofie, dar și de limbi clasice, elină și latină. Pentru o scurtă perioadă de timp a fost încadrat ca profesor la Liceul de Stat nr 1, devenit, după 1919, Liceul „Aron Pumnul”. Din 1909 Doctor al Universității din Cernăuți, decan al Facultății de Litere și Filosofie. A fost membru al Academiei de Științe Politice de pe lângă Columbia University. A desfășurat o bogată activitate publicistică. Se apreciază că a fost unul din membrii fondatori ai Senatului Legionar, devenind, pe 15 septembrie 1940, ministrul Educației, Artelor și Cultelor.

După rebeliunea legionară a fost arestat și apoi achitat. În 1943 a fost internat în lagărul de la Târgu Jiu, iar în 1946 a fost arestat de regimul comunist și condamnat la muncă silnică pe viață. A murit pe 3 octombrie 1947 la Aiud, fiind înmormântat la Cimitirul „Sf. Vineri” din București.

Bibliografie: Brăileanu, Traian, *Memorii. Statul și comunitatea morală*, Editura Albatros, 2003; Brăileanu, Traian; Stroe, Constantin (coord.), *Idealul de viață și conștiința morală*, Editura Eminescu, 2001; Neagoe, Stelian, *Triumful rațiunii împotriva violenței*, Editura Junimea, 1977; Rauș, Nicolae, *Regele Carol al II-Lea al României: însemnări zilnice. 1937-1951. 8 septembrie 1940-19 mai 1941*, Editura Scripta, 2003; Sima, Horia, *Prizonieri ai puterilor Axei*, Editura Metafora, 2005; Șuța, Ion, *România la cumpăna istoriei: august '44*, Editura Științifică, 1991

• **Brătianu, Constantin I. C.** Cunoscut și ca Dinu Brătianu. S-a născut pe 13 ianuarie 1866, în comuna Florica, astăzi Ștefănești, lângă Pitești. A fost al doilea fiu al lui Ion C. Brătianu, fondatorul regatului României și a Piei Brătianu (născută Pleșoianu). A fost căsătorit cu Alexandrina Brătianu (Costinescu) alături de care a avut

trei fii, Ion C. Brătianu, Constantin C. Brătianu și Dan C. Brătianu. A studiat ingineria la Școala Politehnică din București și mai apoi la Institutul de Mine din Paris. Între anii 1910 și 1938 a fost în mod permanent deputat în parlament din partea partidului liberal, iar în 1933 a funcționat ca Ministru de Finanțe. În 1934 a fost ales președinte al Partidului Național-Liberal. A luat parte la negocierile regelui Mihai cu partidele politice pentru răsturnarea lui Ion Antonescu, fiind numit la 23 august 1944 ministru fără portofoliu în guvernul Constantin Sănătescu, alături de I. Maniu (PNȚ), C. Titel Petrescu (PSD) și L. Pătrășcanu (PCR). După lovitura de stat de la 23 august 1944, Dinu Brătianu a fost reprezentant în guvern al Partidului Național Liberal (PNL) ca ministru de stat, ca și Iuliu Maniu din partea Partidului Național Țărănesc. Brătianu a deținut următoarele funcții: Ministru Secretar de Stat în guvernul Sănătescu (23 august 1944 - 4 noiembrie 1944); Ministrul Producției de Război în guvernul Sănătescu (4 noiembrie 1944 - 6 decembrie 1944); Ministrul Producției de Război în guvernul Rădescu (6 decembrie 1944 - 28 februarie 1945). După 6 martie 1945 a devenit, ca șef al unui partid istoric, ținta de atac al noii puteri, fiind permanent supravegheat. Pe 5/6 mai 1950, în cadrul acțiunii cunoscută drept „Noaptea demnitarilor”, a fost arestat, transportat la închisoarea din Sighet, unde a murit la scurt timp.

Bibliografie: Achim, Valeriu, *Închisoarea din Sighet acuză*, Editura Gutinul, Baia Mare, 1991; Bălan, Ion, *Regimul concentraționar din România. (1945-1964)*, Fundația Academia Civică, București, 2000; Brătianu, Maria G., *Gheorghe I. Brătianu: enigma morții sale*, Fundația Academia Civică, 2003; Courtois, Stéphane; Kauffer, Rémi, *Cartea neagră a comunismului*, Editura Humanitas, 1998; Giurescu, Constantin C., *Cinci ani și două luni în penitenciarul de la Sighet: 7 mai 1950-5 iulie 1955*, Editura Fundației Culturale Române, 1994; Pacepa, Ion Mihai, *Cartea neagră a Securității*, vol. I, Editura Omega, 1999; Pentelescu, Aurel, *În fața istoriei. Gheorghe I. Brătianu (1898-1953). La 50 de ani de la moartea sa*, Editura Dacia, 2003; Ratiu, Alexander; Rusan, Romulus, *Memoria închisorii Sighet*, Fundația Academia Civică, 1999.

• **Brătianu, Gheorghe I.** S-a născut pe 3 februarie 1898, în Ruginoasa, județul Iași. Fiu al lui Ion (Ionel) I. C. Brătianu și al prințesei Maria Moruzi-Cuza. Istoric, om politic și militar de elită. La scurt timp după intrarea țării noastre în război, 15 august 1916, Gheorghe I. Brătianu, în vârstă de 18

ani, se înrolează voluntar, fiind încorporat la Regimentul 2 Artilerie. În toamna aceluiași an, 10 octombrie 1916 - 31 martie 1917, a urmat cursurile școlii de ofițeri de rezervă de artilerie, la Iași, iar la 1 iunie 1917 a fost avansat la gradul de sublocotenent. În vara anului 1917, participând la luptele de la Cireșoia, a fost rănit, cu toate acestea, după însănătoșire a ajuns din nou pe front, în Bucovina.

În 1917 s-a înscris la Facultatea de Drept din Iași, pe care a absolvit-o în anul 1919. Atras de istorie, abandonează cariera juridică și se înscrie la Universitatea Sorbona din Paris, unde obține licența în litere în 1921. Ulterior a devenit doctor în filosofie la Universitatea din Cernăuți (1923). În anul 1929 avea să susțină doctoratul (de stat) la Sorbona, cu teza intitulată *Recherches sur le commerce génois dans la Mer Noire au XIIIe siècle* (Cercetări asupra comerțului genovez din Marea Neagră), obținând titlul de doctor (de stat) în litere. În 1924, devine profesor universitar la catedra de istorie universală a Universității din Iași, iar din 1940 a Universității din București. În anul 1928 devine membru corespondent al Academiei Române și membru titular în 1942. Între 1935 și 1947 îndeplinește funcția de director al Institutului de Istorie Universală din Iași (1935 - 1940) și apoi al Institutului de Istorie Universală *Nicolae Iorga* din București (1941 - 1947). Membru corespondent al Societății Ligure di Storia Patria din Genova (1925), membru al Institutului Kondakov din Praga (1935); al Societății de Științe și Litere din Boemia (1936). În anul 1926 a fost desemnat membru al Comitetului Internațional de Științe Istorice. Tot în acest an s-a înscris în Partidul Național Liberal, formațiune în care, la 12 octombrie 1927, a devenit șef al organizației Iași a PNL. Din cauza susținerii sale pentru Carol al II-lea, a fost exclus câțiva ani mai târziu. Odată cu Gheorghe I. Brătianu au plecat din PNL o serie de personalități marcante ale culturii și politicii românești interbelice, printre care: Ștefan Ciobanu, Constantin C. Giurescu, P. P. Panaitescu, Simion Mehedinți, Arthur Văitoianu, Mihai Antonescu etc. Ulterior s-a distanțat de politica promovată de regele Carol al II-lea.

La alegerile electorale din luna decembrie 1937, ultimele alegeri libere din România interbelică, a semnat pactul de neagresiune electorală cu Iuliu Maniu (PNȚ) și Corneliu Zelea Codreanu, încheiat împotriva guvernului condus de Gheorghe Tătărescu. La data de 22 iunie 1941, odată cu începerea operațiunilor militare ale României în cel de-al Doilea Război Mondial, Gheorghe I. Brătianu a fost mobilizat în cadrul Diviziei 7 infanterie, cu gradul de căpitan de rezervă, până la data de 12 iulie 1941. După această dată a fost atașat Comandamentului Corpului de

Cavalerie, în calitate de translator de limbă germană, până la demobilizarea sa, la 30 noiembrie 1941. În martie 1942 obține gradul de maior. Între 16 iulie-24 septembrie 1942 participă la luptele din Crimeea. În primăvara anului 1945 a revenit de pe front la Școala Superioară de Război, unde a ținut patru prelegeri.

În 1947, în cadrul represiunilor autorităților comuniste, a fost înlăturat de la catedră și de la conducerea institutului de istorie. Pe data de 9 iunie 1948, odată cu reorganizarea Academiei Române, i s-a retras calitatea de membru al Academiei Române. În noaptea de 7/8 mai 1950, a fost arestat de organele securității și întemnițat la închisoarea din Sighet, unde a murit pe 24 aprilie 1953.

Bibliografie: Achim, Valeriu, *Închisoarea din Sighet acuză*, Editura Gutinul, 1991; Bălan, Ion, *Regimul concentraționar din România: 1945-1964*, Fundația Academia Civică, București, 2000; Brătianu, George Ioan; Toderășcu, Ion, *Originile și formarea unității românești*, Editura Universității „Al. I. Cuza”, 1998; Brătianu, Maria G., *Gheorghe I. Brătianu: enigma morții sale*, Fundația Academia Civică, 2003; Longin, Lucia Hossu, *Memorialul durerii. Întuneric și lumină*, Editura Humanitas, 2012; Olaru, Corneliu; Iovanov, Vladimir, *Un secol de economie românească, 1848-1947: oamenii și opera*, Editura NEWA T.E.D., 2001; Pop, Georgeta, *Instaurarea comunismului, între rezistență și represiune*. Comunicări prezentate la Simpozionul de la Sighetu Marmăției (9-11 iunie 1995), Fundația Academia Civică, 1995; Ratiu, Alexander; Rusan, Romulus, *Memoria închisorii Sighet*, Fundația Academia Civică, București, 1999; Ștefănescu, Ștefan; Armbruster, Adolf (coord.), *Enciclopedia istoriografiei românești*, Editura Științifică și Enciclopedică, 1978.

• **Burilleanu, Dumitru.** S-a născut pe data de 25 aprilie (după alte surse pe 7 mai), anul 1878. A fost unul dintre fruntașii Partidului Poporului, între anii 1927 și 1931 guvernator al Băncii Naționale a României. Încă din anul 1947, Dumitru Burilleanu se afla sub supravegherea atentă a securității. Alături de ceilalți înalți demnitari arestați în mai 1950, a fost închis la Sighet. Printr-o decizie a M.A.I., a primit o condamnare administrativă de 24 de luni, majorată apoi cu 60 luni, prin Decizia M.A.I. nr. 559/1953. Dumitru Burilleanu a murit în penitenciarul din Sighet în seara zilei de 25 mai 1954.

Bibliografie: Giurescu, Constantin C., *Cinci ani și două luni în penitenciarul de la Sighet: 7 mai 1950-5 iulie 1955*, Editura Fundației Culturale Române, 1994,

Procopiu, Irina, *Pagini de jurnal (1891-1950)*, Editura Polirom, 2015; Ratiu, Alexander; Rusan, Romulus, *Memoria închisorii Sighet*, Fundația Academia Civică, 1999; Rusan, Romulus, *Anul 1948 - Instituționalizarea comunismului*. Comunicări prezentate la Simpozionul de la Sighetu Marmăției (19 - 21 iunie 1998), Fundația Academia Civică, 1 ian. 1998.

• **Bursan, Constantin.** S-a născut la 21 mai 1888, în județul Giurgiu. A urmat școala primară la Țândărei și în Giurgiu, mai apoi Liceul „Matei Basarab” în București, mai apoi cursul superior la Școala fiilor de militari din Iași. Studii juridice și economice în Belgia, la Universitatea din Bruxelles (1911 - 1914). După anul 1918, a practicat avocatura. Din anul 1918 membru în P.N.L., președinte al Organizației Hunedoara (1922). Deputat de Hunedoara în două legislaturi. A contribuit la ctitorirea mai multor biserici, parohii și cămine culturale în județul Hunedoara, în localitățile: Dăbâca, Cernișoara, Baia Craiului, Toplița, Cerbăl, Alun, Batiz, Strei, Buituri, Hunedoara

A fost arestat la data de 28 noiembrie 1950, judecat în „lotul petroliștilor” și condamnat la 25 de ani de temniță grea pentru „crimă de înaltă trădare” și la alți 12 ani de închisoare. S-a stins din viață la 18 ianuarie 1962 în spitalul închisorii Văcărești.

Bibliografie: Brestoiu, Horia, *O istorie mai puțin obișnuită. În culisele frontului secret din România*, Editura Politică, 1987; Carp, Matatias, *Legionarii și rebeliunea*, Editura Diogene, 1996; Carp, Matatias, *Transnistria*, Editura Diogene, 1996; Păcurariu, Mircea, *Studii de istorie a Bisericii Ortodoxe Române*, Editura Academiei Române, 2005; Șiperco, Andrei, *Ecouri dintr-o epocă tulbură*, Editura Hasefer, 1998.

• **Bușilă, Constantin.** S-a născut pe 4 mai 1877, în Galați. A urmat cursurile Liceului „Principatele Unite” din Iași, după care s-a înscris la Școala Națională de Poduri și Șosele din București, unde a absolvit, în 1900, ca șef de promoție. Doctorand în domeniul electrotehnic la Universitatea din Liege, Belgia. Profesor universitar, prorector în cadrul Școlii Politehnice și, mai apoi, Decan al Facultății de Electromecanică, până în 1940. Ministru al Comunicațiilor între 10 iulie 1941 - 7 octombrie 1943.

A fost judecat în procesul „Marii Trădări Naționale” de către Tribunalul Poporului din București, 6-15 mai 1946; acuzat conform art. 5 și 15 din Legea 312/1945, Legea

61/1946 și art. 241 C.P.P., găsit vinovat de dezastrul țării, crime de război și trădarea intereselor poporului român. A decedat la închisoarea din Aiud.

Bibliografie: Ancel, Jean; Bines, Carol; Bauer, Yehuda, *Preludiu la asasinat. Pogromul de la Iași, 29 iunie 1941*, Editura Polirom, 2005; Duțu, Alesandru, Retegan, Mihai, *Război și societate. De la Prut în Crimeea (22 iunie-8 noiembrie 1941)*, Editura Rao, 2000; Nastasă Lucia, *Itinerarii spre lumea savantă. Tineri din spațiul românesc la studii în străinătate, 1864-1944*, Editura Limes, 2006; Rădulescu-Zoner, Șerban, *A fost un destin. Amintiri, mărturii, dezvăluiri*, Editura Paideia, 2003.

C

• **Calmanovici, Emil.** S-a născut în 1896, într-o familie de comercianți evrei din Piatra-Neamt. Și-a făcut studiile economice la München și la Universitatea Humboldt din Berlin, unde a obținut doctoratul. Întors în țară, a preluat fabricile părinților săi. În perioada 1930 - 1940 a susținut financiar Partidul Comunist Român (a devenit membru în 1937). Apropiat al lui Lucrețiu Pătrășcanu.

A fost arestat în 1951, condamnat pe viață și trimis la Aiud din ordinul lui Alexandru Drăghici, unde a murit în urma unei greve a foamei. Reabilitat în 1968 de Nicolae Ceaușescu.

Bibliografie: Corneanu, Constantin; Rauș, Nicolae, *Sub povara marilor decizii. România și geopolitica Marilor Puteri, 1941-1945*, Editura Scripta, 2007; Solomovici, Teșu; Theodorescu, Răzvan; Stănescu, Sorin Roșca, *Securitatea și evreii*, Editura Ziua, 2003, Tănase, Stelian, *Elite și societate*, Editura Humanitas, 2006.

• **Cancicov, Mircea.** S-a născut pe 24 august 1884, Bacău. A absolvit Liceul „Principele Ferdinand”, ca șef de promoție, după care a urmat Facultatea de Drept din cadrul Universității București, pe care a absolvit-o în anul 1905. A profesat avocatura în cadrul Baroului Bacău, unde a fost și președinte al Baroului de Avocați. În 1926 s-a căsătorit cu Georgeta Jurgea, originară din localitatea Poieni, comuna Parincea, cunoscută ca scriitoare sub numele de Georgeta Mircea Cancicov. A fost profesor universitar la Catedra de Finanțe, din cadrul Facultății de Drept a universității din București. În plan politic, Mircea Cancicov a deținut calitatea de Subsecretar de stat la Ministerul Agriculturii și Domeniilor (2 octombrie 1934 - 28 august 1936) în Guvernul Gheorghe Tătărăscu (2); Ministrul finanțelor în mai multe guverne: (29 august 1936 - 14 noiembrie

1937) în Guvernul Gheorghe Tătărăscu (3); (17 noiembrie - 28 decembrie 1937) în Guvernul Gheorghe Tătărăscu (4); (11 februarie - 29 martie 1938) Guvernul Miron Cristea (1); (30 martie 1938 - 31 ianuarie 1939) în Guvernul Miron Cristea (2); Ministrul economiei naționale (11 mai - 3 iulie 1940) în Guvernul Gheorghe Tătărăscu (6) și (10 noiembrie 1940 - 27 ianuarie 1941) în Guvernul Ion Antonescu (2). Membru de onoare al Academiei Române, ales la 22.06.1937, din 1938, membru de onoare al Academiei de Științe din România. În 1948, după condamnare, a fost radiat din rândul membrilor Academiei Române. A fost reales postmortem pe 03.07.1990.

A fost arestat la 5 octombrie 1946 și condamnat de către Curtea Supremă prin sentința nr. 1510/1948 la 20 de ani temniță grea pentru crimă de război. A trecut prin penitenciarele Văcărești, Aiud și Râmnicu Sărat, unde a decedat pe 25 decembrie 1959.

Bibliografie: Buzilă, Boris, *În prezența stăpînilor: treizeci de ani de jurnal secret la România Liberă*, Editura Compania, 1999; Galben, Cornel, *Personalități băcăuane*, vol. I, Editura Corgal Press, 2000; Ioanid, Ion, *Închisoarea noastră cea de toate zilele. 1949, 1952-1954*, Editura Humanitas, 1999; Nicolescu, Nicolae C., *Șefii de stat și de guvern ai României 1859-2003*, Editura Meronia, 2003; Solomovici, Teșu, *Istoria Holocaustului din România: Transnistria și Transilvania de Nord*, Editura Teșu, 2006; Scurtu, Ioan, *Contribuții privind viața politică din România*, Editura Științifică și Enciclopedică, 1988.

• **Capotă, Iosif.** S-a născut pe data de 24 ianuarie 1912, în localitatea Mărgău, comitatul Cluj, într-o familie numeroasă de țărani înstăriți. A absolvit Liceul „George Barițiu” din Cluj și Facultatea de Medicină Veterinară din București. În septembrie 1940, după instaurarea ocupației maghiare, familia Capotă s-a refugiat la Câmpia Turzii, de unde a revenit în Huedin după 23 august 1944. A fost membru în PNT (Partidul Național Țărănesc), formațiune politică din partea căreia a candidat la alegerile parlamentare din 1946.

După această dată a organizat în regiune sa, împreună cu dr. Alexandru Dejeu, o intensă activitate anticomunistă. Arestat în martie 1947. În mai 1947 a reușit să evadeze și, în 1948, a pus bazele organizației „Frontul Național Creștin Iuliu Maniu, gruparea Pentru Libertate, Patrie și Cruce”. A fost arestat din nou, în 1957. Condamnat de Tribunalul Militar Cluj la pedeapsa cu moartea. Ar fi

încercat să se sinucidă în ultimul moment prin otrăvire. În mai-iunie 1958 la Tribunalul Militar al Regiunii a III-a Militare din Cluj s-a desfășurat procesul lotului „Capotă-Dejeu”, format din aproximativ 50 de persoane, în trei grupuri distincte. Procesul a fost public.

La 8 iulie 1958 a fost condamnat la moarte și a fost executat prin împușcare la Penitenciarul Gherla, în 2 septembrie 1958, după ce, în prealabil, i-a fost respins recursul de comutare a pedepsei la muncă silnică pe viață. Președintele Tribunalului a fost col. Paul Finichi, iar plutonul de execuție a fost condus de cpt. Constantin Șerban.

Bibliografie: Bodeanu, Denisa, *Mișcarea de rezistență anticomunistă din România: grupul „Cruce și Spadă”. Mărturii*, vol. III, Editura Argonaut, 2005; Bodeanu, Denisa, Budeancă, Cosmin, *Rezistența anticomunistă din România. Grupul „Capotă-Dejeu”*, Editura Argonaut, 2006; Onișoru, Gheorghe, *Mișcarea armată de rezistență anticomunistă din România. 1944 - 1962*, Editura Kullusys, București, 2003; Muraru, Andrei, *Dicționarul penitenciarelor din România comunistă. 1945-1967*, Editura Polirom, Iași, 2008; Radosav, Doru, *Rezistența anticomunistă din Apusenii. Grupurile „Teodor Șuşman”, „Capotă-Dejeu”, „Cruce și Spadă”. Studii de istorie orală*, Editura Argonaut, 2003.

• **Carlaonț, Ioan.** S-a născut pe 19 octombrie 1885, în Miculești, județul Mehedinți. A urmat Școala Militară de Artilerie și Geniu din București (1904-1906) și Școala Superioară de Război (1919-1920). În anul 1935 a fost avansat General de Brigadă, iar în anul 1940 General de Divizie.

Funcții militare deținute: Comandant de secție în cadrul Regimentului 5 Artilerie (1906 - 1910); Comandant de secție și baterie în Regimentul 1 Artilerie (1910 - 1914); Comandant de divizion în Regimentul 21 Artilerie (1914 - 1916); Comandant al Atelierelor de Reparații ale Corpului 1 Armată din Craiova (1921); Comandant al Regimentului 38 Obuziere (1926 - 1928); Comandant al Școlii Speciale de Artilerie din Timișoara (1928 - 1933); Comandant al Brigăzii a doua Artilerie (1933 - 1937); Comandant al Centrului de instrucție Artilerie (1937); Comandantul Artileriei Corpului 5 Armată (1937 - 1939); Comandant al Diviziei 11 Infanterie (1939 - 1940). Pe 6 august 1940 a fost trecut în rezervă și repartizat ca ofițer de rezervă în Marele Stat Major.

După anul 1945, a organizat în Oltenia detașamente de rezistență anticomunistă. A fost arestat în luna octombrie a anului 1948, învinuit că a acceptat să devină șeful unei

organizații catalogată de către autorități ca subversivă și teroristă. Tribunalul Militar Craiova, prin Sentința nr 28, din 21 iunie 1949, l-a condamnat la 15 ani temniță grea, 10 ani de degradare civică și 10.000 lei cheltuieli de judecată. A decedat la 6 februarie 1952, orb, anchilozat, bolnav de TBC, într-o celulă a închisorii din Aiud.

Bibliografie: Bălan, Ion, *Regimul concentraționar din România. 1945-1964*, Fundația Academia Civică, 2000; Ciuceanu, Radu, *Regimul penitenciar din România: 1940-1962*, I.N.S.T., București, 2001; Duțu, Alesandru; Dobre, Florica, *Drama generalilor Români: 1944-1964*, Editura Enciclopedică, 1997; Kirițescu, Constantin I.; Kirițescu, Costin; Buzatu (cord.), Gheorghe, *România în al doilea război mondial*, vol. II, Editura Univers enciclopedic, 1995; Nedelea, Marin, *Istoria României în date: 1940-1995*, Editura Niculescu, 1997; Scurtu, Ioan, 1948, Arhivele Naționale ale României, 2002.

• **Cately, Emanoil.** S-a născut pe 25 decembrie 1887, în Zgârdești, jud. Bălți. După absolvirea, în 1895, a școlii primare din localitatea natală, a urmat studiile Școlii Agricole inferioare din Cucuruzeni, pe care a absolvit-o în 1901. În 1903 a fost înrolat în armata țaristă. În 1904 a intrat la Școala de iuncheri, absolvită în august 1907 cu gradul de subofițer. În anul 1910 a devenit locotenent, iar în 1914 a primit gradul de căpitan de stat major, din 1917 a devenit căpitan. A participat activ la forfostmarea „Sfatului Țării”, fiind printre cei mai devază militanți pentru unirea Basarabiei cu România. După, a fost numit în calitate de Director general al Agriculturii în Directoratul General al Republicii Democratice Moldovenești, postul deținut până în noiembrie 1918, când a fost dizolvat Directoratul. Între 1919 - 1923 a îndeplinit funcția de judecător popular în Nădușița, județul Soroca. În 1920 a devenit membru al Partidul Național Liberal. Prefect al județului Bălți și, mai târziu, senator, între 1927 - 1928. Din anul 1933 a ocupat, din nou, funcția de prefect al județului Bălți, până în 29 decembrie 1937.

A fost arestat în anul 1940, fiind acuzat de activitate contrarevoluționară, S-a stins din viață la 18 februarie 1943 în închisoarea nr. 4 din orașul Cistopo.

Bibliografie: Chiriac, Alexandre, *Membrii Sfatului Țării (1917-1918)*, Editura Fundației Culturale Române, 2001; Crihan, Dumitru, *Invitație în iad, Întreprinderea editorial-poligrafică Știința*, 1998; Cojocaru, Gheorghe E., *Sfatul țării. Itinerar*, Civitas, Chișinău, 1998; Goma, Paul, *Săptămâna roșie, 28 iunie-3 iulie 1940, sau, Basarabia și evreii*, Editura Vremea XXI, 2004

• **Cămărășescu, Ion.** S-a născut în 27 ianuarie 1882, București, într-o familie înstărită. A studiat Dreptul la Paris. Întors în România, a practicat avocatura în baroul București. Și-a început cariera politică în P.C. (Partidul Conservator). A devenit șef de cabinet al lui C. Dissescu, ministru al Cultelor și Instrucțiunii Publice (octombrie 1906–martie 1907). A fost unul din fondatorii Partidului Conservator-Democrat, constituit la 3 februarie 1908. Între 1914–1918, a ocupat funcția de prefect al județului Durostor (Dobrogea). Mai târziu agent de legătură al guvernului român pe lângă armata rusă din Moldova în timpul Războiului de Reîntregire. Ministru de Interne (17 decembrie 1921-19 ianuarie 1922) în Guvernul Tache Ionescu. Din 1922 s-a înscris în Partidul Țărănesc. A fost președinte al Uniunii Camerelor Agricole (1928–1930) și președinte al delegației române în Consiliul economic al Micii Înțelegeri. La data de 6 iulie 1937 a devenit membru, din partea Ministerului Agriculturii și Domeniilor, în Consiliul Superior Economic și membru în Consiliul Superior al Agriculturii (29 octombrie 1937). După cel de-al doilea război mondial, în 1950, a fost arestat și întemnițat la Sighet, unde a decedat trei ani mai târziu, în 1953.

Bibliografie: Campus, Eliza, *Din politica externă a României. 1913–1947*, Editura Politică, 1980; Gheorghe, Constantin; Șerbu, Miliana, *Miniștrii de interne (1862 – 2007)*, Editura Ministerului de interne, București, 2007; Mușat, Mircea; Ardeleanu, Ion, *România după Marea Unire*, Editura Științifică și Enciclopedică. 1988; Scurtu, Ioan; Buzatu, Gheorghe, *Istoria românilor în secolul XX*, Editura Paideia, 1999; Gheorghe, Constantin, *O istorie a Internelor în date*, Editura Ministerului de Interne, 2001.

• **Chinez, Tit Liviu.** S-a născut pe 22 iunie 1904, în comuna Maiorești, jud. Mureș. După absolvirea cursurilor școlii primare a făcut studiile medii în trei etape: clasele I-III, la gimnaziul sășesc din Reghin, clasele IV-VI, la liceul românesc din Reghin, clasele a VII-a și a VIII-a la Liceul „Sfântul Vasile”. Cu studii superioare în teologie. Doctor în filozofie, cu o intensă activitate publicistică.

A fost preot și rector al Academiei Teologice Greco-Catolice de la Blaj. După instaurarea regimului comunist, a fost arestat în 28 octombrie 1948 și dus la Mănăstirea Neamț, împreună cu alți 25 de preoți greco-catolici, de acolo la Căldărușani, transferat apoi la Sighet, unde timp de patru ani a stat în aceeași celulă cu Alexandru Rațiu. Directorul închisorii, Vasile Ciolpan, ar fi ordonat ca fereastra celulei în care se afla să fie lăsată deschisă în

timpul iernii, motiv din cauza căruia a murit înghețat în celula 62, după o agonie de 5 zile, lipsit de asistență medicală, 15 ianuarie 1955.

Bibliografie: Bota, Ioan; Ionițoiu, Cicerone, *Martiri și mărturisitori ai bisericii din România (1945-1989). Biserica Română Unită cu Roma, Greco-Catolică. Biserica Romano-Catolică*, vol. II, Casa de Editură Viața Creștină, 2001; Știrban, Codruța Maria; Știrban, Marcel, *Din istoria Bisericii Române Unite 1945-1989*, Editura Muzeului Sătmărean, Satu Mare, 2000; Vasile, Cristian, *Istoria bisericii greco-catolice sub regimul comunist 1945-1989*, Editura Polirom, 2003; Vasile, Cristian, *Între Vatican și Kremlin. Biserica Greco-Catolică în timpul regimului comunist*, Editura Curtea Veche, 2003.

• **Christu, Ion Șerban.** S-a născut pe 31 octombrie 1885. Doctor în drept la Universitatea din Paris. Întors în România, a ocupat următoarele funcții: ministru secretar de stat (1934), ministru al Comerțului Exterior (1940), director al Direcției Economice din Ministerul de Externe (1940). Condamnat în anul 1950 la închisoare din cauza convingerilor politice, a decedat trei ani mai târziu, 1953, în celula închisorii din Sighet.

Bibliografie: Buzatu, Gheorghe, *România și marile puteri*, Editura Enciclopedică, 2003; Mocanu, Marin, *România și Armistițiul cu Națiunile Unite. Documente*, Arhivele Statului din România, 1995; Preda, Gavrilă; Manole, Ilie; Stănescu, Eugen; *Un comandant și un regiment de elită. Col. Nicolae Zăgănescu și Regimentul 9*, Editura Printeuro, 2003; Rădulescu, Mihai Sorin, *Genealogii*, Editura Albatros, 1999; Rădulescu-Zoner, Șerban; Bușe, Daniela; Marinescu, Béatrice, *Instaurarea totalitarismului comunist în România*, Editura Cavallioti, 1995.

• **Cigăreanu, Liviu.** S-a născut pe 7 decembrie 1875, în Turda. După absolvirea liceului la Blaj, a urmat cursurile Facultății de Drept, la Universitatea din Cluj, între 1893 - 1898, de unde a fost exmatriculat înainte de examen, alături de alți 41 de studenți, ca efect la manifestațiile de solidaritate cu tribunii din procesul Memorandumului. În 1894 s-a reînscris la facultate și în anul IV de studii s-a transferat la Budapesta. După absolvire, fiind considerat „persona non grata”, a fost silit să se auto-exileze ca stagiar la Biserica Alba, Vârșeț, Banat (astăzi în Serbia). În anul 1902 devine doctor în drept al Universității din Budapesta și deschide birou de avocat la Oravița. A fost căsătorit cu Ana Coman, decedată pe 2 iulie 1944. Au avut împreună o fiică, Ana-Angela (Mimi), decedată pe

13 aprilie 1944. A fost membru al Partidului Național Român din 1894. După împlinirea la 1 Decembrie 1918 a „Unirii cu Țara”, în anul 1919 se transferă la Timișoara ca avocat și jurist consult al Uzinelor și Domeniilor Reșița. A fost decan al Baroului Timiș, în trei rânduri, în anii 1924, 1927 și 1937, vicepreședinte al Uniunii Avocaților din România și prefect al județului Timiș-Torontal în guvernarea Partidului Național Țărănesc, 1928-1930. În 1939 se retrage din avocatură și devine notar public, până la arestarea lui în seara de 15 aprilie 1952. Conform mai multor izvoare istorice, a condamnat public trecerea trupelor române dincolo de Nistru.

A contribuit la acțiunea de salvare a comuniștilor (printre care Gheorghe Gheorghiu-Dej) închiși la Caransebeș, opunându-se predării acestora germanilor, care i-ar fi executat ca spioni ai URSS.

A decedat în închisoarea Văcărești la 18 august 1952, unde ispășea condamnarea de 24 luni în colonia de munca (decizia M.A.I. nr.532/1952), pentru activitate în Partidul Național Țărănesc. A murit decimat de enterită dizenteriformă după patru luni de detenție.

Bibliografie: *Anuarul Institutului de Istorie din Cluj*, Volumul 11, Editura Academiei, 1968; Arimia, Vasile; Ardeleanu, Ion; Cebuc, Alexandru, *Istoria Partidului Național Țărănesc. Documente, 1926-1947*, Editura: Arc 2000; Centrul Rațiu pentru Democrație Turda, *Istoria Familiei Rațiu*, Editura RH Printing, București, 2010; Tomole, Ioan, *Românii din Banat în luptele național-electorale de la începutul secolului al XX-lea*, Editura Gutinul, 2000.

• **Cihoski, Henri.** S-a născut pe 2 octombrie, în Tecuci, într-o familie cu origine poloneză, ca cel de-al treilea copil. S-a căsătorit cu Sophie Ferhat, fiica unei familii înstărite de origine armeană. Împreună au avut o fiică, sculptorița Henriette Cihoschi (1911-1999).

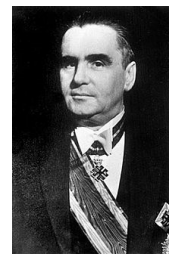
După absolvirea școlii militare de ofițeri cu gradul de sublocotenent, a ocupat diferite poziții în cadrul unităților de geniu și infanterie sau în eșaloanele superioare ale armatei: comandant al Batalionului 4 Pionieri, șef al Serviciului geniului al Cetății București și comandant al Regimentului 5 Infanterie. În perioada Primului Război Mondial a îndeplinit funcțiile de: șef de stat major al Corpului VI Armată (perioada 14/27 august - 16/29 octombrie 1916); comandant al Diviziei 13 Infanterie (16/29 octombrie - 19 noiembrie/2 decembrie 1916); comandant al Diviziei 10 Infanterie (1/13 ianuarie 1917-28 octombrie/11 noiembrie 1918) și sub-șef al Marelui

Cartier General (28 octombrie/11 noiembrie 1918 - 1 februarie 1920). A ocupat funcția de ministru al apărării naționale în guvernul condus de Iuliu Maniu - (10 noiembrie 1928 - 4 aprilie 1930), din care a demisionat în urma presupusei sale implicări în Afacerea Škoda. A fost senator de drept în Parlamentul României.

Ordine și decorații: Ordinul „Steaua României”, în grad de ofițer (1914); Ordinul „Coroana României”, în grad de comandor (1911); Crucea „Meritul Sanitar” (1911); Ordinul „Mihai Viteazul”, clasa III, 3 octombrie 1917. În noaptea de 5 spre 6 mai 1950, la vârsta de 78 de ani, a fost arestat în lotul foștilor demnitari. A murit 11 zile mai târziu în închisoarea Sighet.

Bibliografie: Achim, Valeriu, *Închisoarea din Sighet acuză*, Editura Gutinul, 1991; Dobeș, Andreea, Ilie Lazăr, *Consecvența unui ideal politic*, Editura Argonaut, 2006; Dobre, Florica; Duțu Alesandri, *Distrugerea elitei militare sub regimul ocupației sovietice în România: 1947-1964*, I.N.S.T., București, 2001; Hrenciuc, Daniel; Pintescu, Florin, *Istoria și tradițiile minorității poloneze, Uniunea Polonezilor din România*, 2004; Preda, Dumitru, *Generalul Henri Cihoski. Un erou al României Mari*, Editura Militară, 1996; Potra, George, *Pro și contra Titulescu*, Editura Enciclopedică, 2002.

• **Ciugureanu, Daniel.** S-a născut pe 9 decembrie 1885, în localitatea Șirăuți, raionul Briceni, ca fiu al preotului Alexandru Ciugureanu și al profesoarei Ecaterina Ciugureanu. A efectuat studiile primare în satul natal, cele secundare în orașul Bălți și la Seminarul Teologic din Chișinău. În 1905 a devenit student al Universității de Medicină din Kiev, absolvită în anul 1913, devenind medic chirurg-urolog. A practicat chirurgia la spitalul din satul Vorniceni, Strășeni în 1913, la spitalul din Hîncești în 1914, la Spitalul „Regina Maria” din Chișinău în 1927, la Spitalul Clinic „Doctor Ioan Cantacuzino” din București în 1938 și la Spitalul Central „I.O.V.” din București în 1944.

În 1908, împreună cu alți tineri intelectuali basarabeni (Alexei Mateevici, Simion Murafa, Ștefan Ciobanu, Ștefan Berechet, Dimitrie Bogos etc.), a înființat cercul „Deșteptarea”, unde a fost ales în calitate de președinte. Asociația milita pentru unitatea națională, motiv pentru care a atras atenția autorităților țariste. A fost arestat și deportat în Siberia (mai 1912), de unde a fost eliberat după câteva luni de detenție. Câțiva ani mai târziu a fost delegat în „Sfatul Țării” din partea Partidului Național Moldovenesc ca reprezentant al Presei Naționale din Basarabia.

A fost deputat în Sfatul Țării de la 21 noiembrie 1917 până la 17 ianuarie 1918. În cadrul Sfatului Țării, până în ziua în care a fost ales Prim-ministru, a fost membru în Comisia aprovizionării și contra anarhiei și în Comisia de declarații și statute. La 17 Ianuarie 1918, Sfatul Țării a ales ca președinte al consiliului de miniștri pe doctorul Daniel Ciugureanu cu 32 voturi pentru, respectiv 25 voturi contra. La 24 Ianuarie 1918, când Sfatul Țării a proclamat independența Republicii Moldova, a deținut funcția de prim-ministru. La 27 Martie 1918 Sfatul Țării a votat pentru Unirea Basarabiei cu România. După Unire a demisionat din funcția de premier pentru a intra în guvernul României ca reprezentant al Basarabiei.

A fost ministru fără portofoliu pentru Basarabia în patru guverne: Guvernul Alexandru Marghiloman, în Guvernul Constantin Coandă, în Guvernul Ion I.C. Brătianu (5) și în Guvernul Artur Văitoianu. După această dată a fost ales de mai multe rânduri în parlamentul României mari: Deputat de Chișinău (1919); Deputat de Cetatea Albă (1922); Vicepreședintele Camerei Deputaților (1922-1923); Depuatat de Lăpușna (1926); Deputat de Hotin (1933); Senator de Tighina (1935); Vicepreședintele și Președintele Senatului Regatului România Mare (1936-1937).

A primit mai multe distincții pentru întreaga sa activitate: Ordinul Coroana României în grad de Mare Cruce, 30 Martie 1918; Ordinul Steaua României în grad de Mare Ofițer, 21 Octombrie 1922; Crucea Comemorative a Războiului 1916-1918 fără barete, 15 Februarie 1924; Ordinul Ferdinand I în grad de Mare Ofițer, 3 Aprilie 1931; Medalia Ferdinand I, 31 Martie 1932; Ordinul Național „Serviciul Credincios” în grad de Mare Ofițer, 7 Aprilie 1933; Semnul onorific Vulturul României în grad de Comandor, cl. II-a, 9 Mai 1935. La 5/6 Mai 1950, odată cu toată elita politică, a fost arestat. A murit la 6 mai 1950, în urma unui atac de congestie cerebrală în duba care-l transporta la Închisoarea Sighet. Securitatea l-a înregistrat ca mort la 19 Mai 1950, în Închisoarea Sighet.

Bibliografie: Chiriac, Alexandre, *Membrii Sfatului Țării (1917-1918)*, Editura Fundației Culturale Române, 2001; Cojocaru, Gheorghe E., *Sfatul țării. Itinerar*, Editura Civitas, 1998; Colesnic, Iurie, Popo, Georgeta, *Memoria ca formă de justiție*, Editura Fundației Academia Civică, 1995; Scorpan, Costin, *Istoria României. Enciclopedie*, Editura Nemira, 1997; Suveică, Svetlana, *Basarabia în primul deceniu interbelic (1918-1928). Modernizare prin reforme*, Editura Pontos, 2010.

• **Ciupercă, Nicolae** S-a născut pe 20 aprilie 1882, în Râmnicu Sărat. A absolvit studiile școlii primare și cursul

inferior de liceu în orașul natal; cursul superior de liceu la Școala fiilor de ofițeri din Iași; Școala militară de ofițeri activi de Infanterie din București (1902) ca șef de promoție. A fost absolvent al cursurilor Școlii Superioare de război din Paris în 1913. A participat la Războiul de întregire ca maior, șef al biroului operații al armatei a II-a. Grade deținute: General de Brigadă (1930); General de Divizie (1933); General de Corp de Armată (1940). Funcții Militare: Ministru de Război al României (1938 - 1939); Inspector General al Armatei (1939); (3 iunie - 9 septembrie 1940); (12 septembrie 1939 - 22 septembrie 1940); Comandant al Armatei a IV-a (22 iunie 1941 - 9 septembrie 1941). Pentru o perioadă scurtă de timp a deținut funcția de ministru al Apărării Naționale (1939), din care și-a dat însă demisia, invocând cheltuirea unor fonduri din bugetul militar. La data de 9 septembrie 1941 a demisionat din funcția de comandant al Armatei a IV-a, în semn de protest, fiind împotriva continuării războiului dincolo de Nistru. A fost decorat cu numeroase ordine și medalii.

Arestat pe 12 septembrie 1948 sub acuzația de „complot și uneltire contra ordinii sociale”, fiind încarcerat în celula numărul 8, la data de 31 decembrie 1948, în Penitenciarul Jilava. A decedat la data de 25 mai 1950 în spitalul central nr. 1 al penitenciarului Văcărești, fiind grav bolnav de scleroză cerebrală, sindromul Parkinson, miocardită și azotemie.

Bibliografie: Duțu, Alesandru; Dobre, Florica, *Drama generalilor Români*, Editura Enciclopedică, 1997; Duțu, Alesandru; Dobre, Florica, *Distrugerea elitei militare sub regimul ocupației sovietice în România*, I.N.S.T., 2001; Patca, Iulian; Tutula, Vasile, *Comandanți ai Armatei a 4-a „Transilvania”. 1916-2001*, Editura Casa Cărții de Știință, 2001; Solonari, Vladimir, *Purificarea națiunii*, Editura Polirom, 2009

• **Cojocaru, Teodosie.** S-a născut pe 3 mai 1879, în comuna Bubuieci, Basarabia. A urmat cursurile Școlii elementare bisericești pe lângă Seminarul Teologic, Chișinău, Școala medie nr. 1 Chișinău și Liceul Militar din Odesa. Fost Ofițer în armata țaristă, membru al „Sfatului Țării” între anii 1917 - 1918, primar al Chișinăului între 1919 - 1920, director general al Forțelor Armate ale Republicii Democratice Moldovenești (1917), șef de Stat-Major al Ministerului de Război (1918). Deputat în Parlamentul Român pentru o scurtă perioadă, între 1919 și 1920. Membru în delegația permanentă a Consiliului

Județean Lăpușna, cenzor al Băncii Basarabiei A fost arestat în 13 august 1940 de autoritățile sovietice, fiind acuzat, abuziv, de săvârșirea unor crime. A decedat în închisoarea nr. 1 din Chișinău (23 ianuarie 1941).

Bibliografie: Chiriac, Alexandre, *Membrii Sfatului Țării (1917-1918)*, Editura Fundației Culturale Române, 2001; Cojocaru, Gheorghe E., *Sfatul țării. Itinerar*, Editura Civitas, Chișinău, 1998.

• **Constantin S. Constantin.** S-a născut pe 9 mai 1889, în capitala României, București. A urmat și a absolvit Școala de Ofițeri de Artilerie, Geniu și Marină (1908-1910); Școala Superioară de Război (1919-1921). Grade militare deținute: sublocotenent - 1910, locotenent - 1913, căpitan - 1916, maior - 1917, locotenent-colonel-1927, colonel - 1934, general de brigadă-1939, general de divizie-1942.

Funcții militare deținute: secretar general administrativ al M.Ap.N. (1941); comandant secund al Comandamentului Militar al Capitalei (1944). A fost trecut în rezervă la 24 martie 1945. Arestat în luna mai a anului 1946, acuzat că a fost ministru pe timpul guvernării mareșalului Ion Antonescu și a fost condamnat, pe 6 februarie 1948, la 10 ani temniță grea. A decedat la 29 februarie 1948, în spitalul închisorii Văcărești.

Bibliografie: Benjamin, Lya; Stanciu, S., *Evreii din România între anii 1940-1944*, Editura Hasefer, 1993; Dobre, Florica; Dușu, Alesandru, *Distrușerea elitei militare sub regimul ocupației sovietice în România: 1947-1964*, I.N.S.T., 2001; Dobre, Florica; Manea, Vasilica; Nicolescu, Lenuța, *Anul 1940. Armata română de la ultimatum la dictat*. vol I, Editura Europa nova, 2000; Neagoe, Stelian, *Istoria guvernelor României*, Editura Machiavelli, 1995

• **Constantinescu, Tancred.** S-a născut pe 18 mai (5 mai pe stil vechi) 1878, în Basarabia, la Cahul. A absolvit școala de Poduri și Șosele, a continuat cu studii de specialitate în Franța și Germania. Între anii 1916-1918 a fost director general la Munițiile de Război. După Marea Unire a fost numit director general al Căilor Ferate Române (1922). Pe plan politic s-a remarcat ca liberat, a făcut parte din delegația permanentă a partidului și a prezidat cercul de studii al secției industriale a Partidului Național Liberal. A fost ales deputat și senator în opt legislaturi. A deținut mai întâi funcția de secretar general la Ministerul Industriei și Comerțului, iar în guvernul lui Ion I.C. Brătianu, 19 ianuarie 1922 - 30 martie 1926, a îndeplinit funcția de ministru.

A fost președinte al Consiliului de administrație al Uzinelor metalurgice de la Copșa Mică și Cugir. Este autorul mai multor lucrări în domeniul economic. A fost arestat în 1950 și încarcerat la Sighet, unde a decedat după șapte luni.

Bibliografie: Constantinescu, Ion, *Din însemnările unui fost reporter parlamentar: camera deputaților, 1919-1939. Note și memorii*, Editura politică, 1973, Predescu, Lucian, *Enciclopedia României. Cugetarea*, Editura Saeculum, București; Roșca, Nuțu *Închisoarea elitei românești. Compendiu*, Editura Gutinul, 1998.

• **Cornicioiu, Grigore.** S-a născut pe 20 octombrie 1883, în localitatea Târgu Jiu. A fost secretar general al Ministerului Apărării (1937). În perioada 1 septembrie 1937 - 3 martie 1939, a fost comandantul Corpului de Grăniceri. În perioada 2 iunie - 9 septembrie 1940, comandant al Armatei I.

A fost arestat la 15 mai 1951 și a murit în închisoarea Văcărești la 16 septembrie 1952.

Bibliografie: Ceaușescu, Ilie, *Războiul întregului popor pentru apărarea patriei la români. Din cele mai vechi timpuri pînă în zilele noastre*, Editura Militară, 1980; Dobre, Florica, Dușu, Alesandru, *Distrușerea elitei militare sub regimul ocupației sovietice în România. 1947-1964*, I.N.S.T., 2001; Hudîță, Ion; Berindei, Dan, *Jurnal politic. 16 septembrie 1938-30 aprilie 1939*, Editura Fundației PRO, 2003.

• **Cristescu, Eugen.** S-a născut pe 3 aprilie 1895, în comuna Grozești, județul Bacău. După absolvirea școlii primare din Târgu-Ocna, a urmat Seminarul Teologic Veniamin din Iași, pe care l-a absolvit în 1916 cu media 8,56. În același an s-a înscris la Facultatea de Drept din Iași. Din cauza războiului, și-a întrerupt studiile.

A participat la campania militară din toamna anului 1916 cu gradul de sergent. După încheierea războiului și-a continuat studiile universitare. În anul 1923 a obținut doctoratul în științe juridice la Universitatea din Iași. După facultate, a lucrat timp de 14 ani în Siguranța Generală a Statului și apoi 6 ani în funcții de conducere la Ministerul de Interne.

De la 1 octombrie 1920 până la 15 septembrie 1934, a fost investit, succesiv, cu următoarele funcții: subșef de birou, șef de birou, șef de serviciu, subdirector și director în Direcția Generală a Poliției. Între 15 septembrie 1934 - și 15 noiembrie, anul 1940, a fost director al Direcției Administrației de Stat din Ministerul de Interne. A parcurs rapid treptele ierarhiei profesionale de la gradul

de subșef de birou la cel de director general. După actul de la 23 august 1944, s-a refugiat cu o mare parte din arhiva sa în comuna Bughea, unde a fost arestat. La data de 24 septembrie 1944, în cadrul grupei Antonescu, a fost transportat și anchetat în URSS, retrimis apoi în țară.

La 17 mai 1946, prin sentința Tribunalului Poporului, a fost condamnat la moarte, alături de alți 10 acuzați, printre care și mareșalul Ion Antonescu. A decedat la 12 iunie 1950, în Penitenciarul Văcărești.

Bibliografie: Constantiniu, Florin, *O istorie sinceră a poporului român*, Editura Univers Enciclopedic, 2014; Troncotă, Cristian; Zamfirescu, Dan, *Eugen Cristescu*, Editura R.A.I., București, 1996; Troncotă, Cristian; Cristoiu, Ion; Constantiniu, Florin, *Istoria serviciilor secrete românești. De la Cuza la Ceaușescu*, Editura Ion Cristoiu, 1999.

• **Cristi, Vladimir.** S-a născut în 1880, în localitatea Teleșeu (astăzi în raionul Orhei, Republica Moldova). A absolvit Facultatea de Drept a Universității din Moscova și Facultatea de Agronomie în Paris. În anul 1917 a fost comisarul gubernial al Basarabiei. A fost deputat în „Sfatul Țării”. Director general al Internelor în guvernul Republicii Moldova. Deputat în Parlamentul României și ministru pentru Basarabia în guvernul lui Nicolae Iorga (1931-1932). Primar al Chișinăului (1938-1940).

În 1944 se refugiază în Austria unde a deținut titlul de ministru al cultelor în guvernul legionar din exil, de la Viena. A fost arestat de NKVD (Comisariatul Poporului pentru Afaceri Interne), când încerca să-l contacteze pe Constantin Argetoianu. A fost deportat în U.R.S.S., iar după aceasta a fost deținut la închisoarea Văcărești, unde a decedat.

Bibliografie: Chiriac, Alexandre, *Membrii Sfatului Țării (1917-1918)*, Editura Fundației Culturale Române, 2001; Cojocaru, Gheorghe E., *Sfatul țării. Itinerar*, Editura Civitas, Chișinău, 1998

D

• **Davidescu, Nicolae.** S-a născut pe 1 noiembrie 1886, în București. A urmat școala primară la Râmnicul Vâlcea, gimnaziul în Slatina, liceul în București la Institutul „Clinciu și Popa”. Cunoscut ca scriitor. Este autorul a numeroase creații literare în versuri și în proză.

A fost arestat în anul 1948 și condamnat pentru „discuții dușmănoase”. Decedat în luna mai 1954, după alte surse în iunie, deținut la Ocnele Mari.

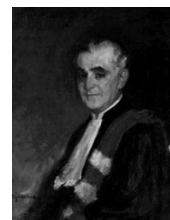
Bibliografie: Cătănuș, Dan; Anton, Mioara, *Intelectuali români în arhivele comunismului*, Editura Nemira, 2006; Petcu, Marian, *Istoria jurnalismului din România în date, Enciclopedie*, Editura Polirom, 2014; Ștefănescu, Alex, *Istoria literaturii române contemporane, 1941-2000*, Editura Mașina de Scris, 2005.

• **Dobre, Gheorghe.** S-a născut pe 2 septembrie 1885, în Oltenița, județul Călărași. A îmbrățișat de tânăr cariera militară, ajungând până la gradul de general de corp de armată, în 1943. Funcții deținute: Director Departamentul Înzestrării Armatei și Producției (1940); Secretar de Stat în Ministerul Înzestrării Armatei și Producției (1940); Subsecretar de Stat în Ministerul Înzestrării Armatei și Producției (1940 - 23 august 1944). A fost membru de onoare al Academiei de Științe din România.

Odată cu instaurarea regimului totalitar a luat sfârșit și cariera lui. În anul 1946 a fost arestat, fiind acuzat de crime de război, pentru care autoritățile l-au condamnat la detenție grea pe viața. A decedat la 26 martie 1959 în închisoarea din Râmnicu Sărat.

Bibliografie: Benjamin, Lya; Stanciu, S., *Evreii din România între anii 1940-1944*, Editura Hasefer, 1993; Dobre, Florica, Dușu, Alesandru, *Distrușerea elitei militare sub regimul ocupației sovietice în România. 1947-1964*, I.N.S.T., 2001, Dogaru, Petre, *Casa Regală, femeile fatale, masoneria și dictatorii secolului XX*, Editura Aldo Press, 2002.

• **Dumitrescu, Grigore.** S-a născut la Ploiești, în anul 1882. Doctor în drept, economie și finanțe la Paris. Profesor la Facultatea de Drept a Universității din București și magistrat. A fost socotit specialist în finanțe. Și-a început cariera universitară în anul 1907, la vârsta de 25 de ani, ca profesor suplinitor de drept civil la Universitatea din Iași. A detinut funcția de guvernator al Bancii Naționale a României în perioada 03.02.1934 - 26.07.1935. După instaurarea regimului comunist, a fost condamnat și încarcerat la închisoarea din Sighet, unde a și decedat în anul 1955, ca urmare a condițiilor grele de detenție.

Bibliografie: Achim, Valeriu, *Închisoarea din Sighet acuză*, Editura Gutinul, Baia Mare, 1991; Bălan, Ion, *Regimul concentraționar din România. 1945-1964*, Editura Fundația Academia Civică, București, 2000; Rațiu, Alexander; Rusan, Romulus, *Memoria închisorii Sighet*, Editura Fundației Academia Civică, 1999; Scurtu, Ioan, *Contribuții privind viața politică din România: evoluția formei de guvernământ în istoria modernă și contemporană*, Editura Științifică și Enciclopedică, 1988;

Scurtu, Ioan, *Istoria românilor în timpul celor patru regi (1866-1947)*, Editura Enciclopedică, 2004.

• **Durcovici, Anton.** S-a născut pe 17 mai 1888, în localitatea Bad Deutsch-Altenburg din Austria Inferioară, ca cel de-al doilea copil al soților Francisc și Maria. La vârsta de șase ani a emigrat împreună cu mama sa la Iași, unde a frecventat cursurile Școlii Elementare a Parohiei Catolice. S-a transferat la o școală din Ploiești, de aici la București, unde s-a înscris la Școala Arhiepiscopală „Sf. Andrei” (1898-1901) și Liceul „Sfântul Iosif” (1901-1906). La data de 30 octombrie 1906 a fost trimis la Roma pentru a-și continua studiile teologice la Colegiul „De Propaganda Fide” (1906-1911). În perioada 1910-1911 a obținut doctoratul în filosofie de la Universitatea „Toma de Aquino” și licența în drept canonic de la Universitatea Gregoriană.

A fost sfințit preot în ziua de 24 septembrie 1910 în Bazilica „San Giovanni in Laterano”. Revenit în țară, a fost timp de mai mulți ani profesor de religie la Liceul „Sf. Iosif” din București și a activat ca administrator parohial în Tulcea. Pentru simplul fapt că era cetățean austro-ungar a fost arestat în data de 27 august 1916 și închis împreună cu alți preoți catolici, eliberat ulterior de regele Ferdinand I. S-a întors la București, unde a fost numit preot vicar la parohiile din Târgoviște și Giurgiu. A activat ca profesor de religie la Liceele „Sf. Iosif” și „Sf. Andrei” din București, mai târziu rector al capelilor școlilor catolice, predicator la biserica „Sf. Maria a Darurilor”, președinte al Asociației Mariane de bărbați și tineri din București. După Primul Război Mondial a devenit profesor și rector al Seminarului Teologic Arhiepiscopal „Sf. Duh” (1924-1947), vicar general al Mitropoliei Romano-Catolice de București (1935-1947) și canonic al aceleiași arhiepiscopate. A fost decorat de regele României cu Ordinul „Coroana României”, în grad de ofițer. Fondator al revistei *Farul nou*, publicație la care au colaborat, între alții, Gala Galaction și Nichifor Crainic. După instalarea comunismului, a fost reținut de pe stradă în data de 26 iunie 1949 și condus în arestul central al Securității din București, unde a fost anchetat timp de aproape un an. În iunie 1950, a fost transferat la Penitenciarul Jilava, de aici la închisoarea din Sighet, unde, cauza condițiilor de exterminare, a murit în noaptea de 10 decembrie 1951.

Bibliografie: Doboș, Fabian, *Viața episcopului Anton Durcovici, martir al Bisericii Catolice din România*, Editura Sapientia, Iași, 2010; Doboș, Anton; Despinescu,

Anton, *Episcopul Anton Durcovici - o viață închinată lui Dumnezeu și Bisericii*, Editura Sapientia, Iași, 2003; Dancă, Wilhelm; Durcovici, Anton, *Lecții tomiste despre Dumnezeu (1936-1940)*, Editura Sapientia, 2008.

E

• **Eftimiu, Constantin.** S-a născut pe 29 iunie 1893, în București. În anul 1912 s-a înscris la Școala de Ofițeri de Artilerie, Geniu și Marină pe care a absolvit-o în 1914 cu gradul de sublocotenent. În 1922 a urmat cursurile Școlii Speciale de Geniu și, un an mai târziu, un curs de informații pentru gradul de maior. Între 1924 - 1926 a urmat Școala Superioară de Război.

Grade Militare: sublocotenent (iulie 1914); locotenent (noiembrie 1916); căpitan (septembrie 1917); maior (septembrie 1926); locotenent-colonel (ianuarie 1934); colonel (martie 1938); general de brigadă (martie 1944); cadrul disponibil (august 1946 - august 1947; cadru militar în rezervă (august 1947). Funcții; comandant de pluton Compania 3 pontonieri râuri (1916); comandant Compania 5 pontonieri (1918); șef Secție operații și subșef de stat major al Armatei a 4-a (5 iunie - 26 august 1941); comandant al Detașamentului „Col. Eftimiu” (august - octombrie 1941); director de studii la Școala Superioară de Război (octombrie 1941 - iunie 1942); primsubșef de stat major al Armatei a III-a (iunie 1942 - aprilie 1943). A fost comandant al Comandamentului Transmisiunilor (aprilie 1943 - 22 august 1944), mai apoi Ministru al Lucrărilor Publice și al Comunicațiilor în guvernul Sănătescu (23 august 1944 - 4 noiembrie 1944). Comandant al Comandamentului Transmisiunilor (noiembrie 1944 - martie 1945); subșef al Marelui Stat Major (ianuarie 1945 - iulie 1945).

În timpul grevei regale, care a avut loc în 22 august 1945, i-a înmănat generalului Aldea Aurel un material referitor la situația României. După arestarea generalului Aurel Aldea, în iunie 1946, a fost arestat și implicat în procesul „Sumanele Negre”. A fost condamnat la muncă silnică pe viață. A trecut prin penitenciarele M.A.I., Jilava și Aiud, unde a și decedat din cauza condițiilor de exterminare, pe 19 septembrie 1950.

Bibliografie: Ardeleanu, Ion; Ceaușescu, Ilie, *România în anii celui de-al doilea război mondial*, vol. II, Editura Militară, 1989; Constantiniu, Florin; Ionescu Mihail E., *August 1944*, Editura Științifică și Enciclopedică, 1984; Diaconescu, Ion, Petre, Zoe, *Temnița. Destinul generației noastre*, Editura Nemira, 1998; Grigore, Monica; Ionel, Oana; Marcu, Dragoș; Onișoru, Gheorghe, *Un sfert de*

veac de urmărire. *Documente din dosarele secrete ale generalului Nicolae Rădescu*, Editura Enciclopedică, 2004; Ilie, Petre; Savi Alexandru Gh., *Documente privind istoria militară a poporului român*, volumul I, Editura Militară, 1985.

F

• **Filipașcu, Alexandru.** S-a născut pe 20 aprilie 1902, în Petrova, Maramureș. A fost un istoric, autor al numeroase articole în presa și a mai multor volume cu caracter monografic, studii. A mai fost primar al orașului Sighetu Marmăției (1933 - 1938), profesor de religie și preot greco-catolic. Decorat de Regele Carol al II-lea cu ordinul „Coroana României” în grad de cavaler.

După instaurarea regimului comunist în România, dat afară din învățământul universitar (1947), i s-a oferit o catedră de geografie la școala elementară nr. 3 din Cluj, unde a predat de la 1 octombrie 1948 până la 1 decembrie 1948. În același an, 1948, i s-a propus postul de profesor de istorie a bisericii ortodoxe la Institutul Teologic Universitar Ortodox din Cluj, post pe care l-a acceptat de teama să nu fie arestat. Cu toate acestea, a fost arestat în vara anului 1952, pentru „activitatea depusă în P.N.Ț.”, unde a fost o perioadă scurtă de timp membru. A trecut prin lagărele Galeș și Peninsula, unde a decedat la 20 decembrie 1952, ca urmare a condițiilor grele de detenție.

Bibliografie: Filipașcu, Alexandr; Piso-Filipașcu, Livia; Păcurariu, Mircea, *Istoria bisericii ortodoxe române*, vol. I - III, Editura Institutului biblic și de misiune al Bisericii Ortodoxe Române, 1991; Păcurariu, Mircea, *Uniația în Transilvania în trecut și astăzi*, Editura Mitropoliei Ardealului, 1994; Răduțiu, Aurel; Gyémánt, Ladislau, *Repertoriul izvoarelor statistice privind Transilvania. 1690-1847*, Editura Univers Enciclopedic, București, 1990; Surdu, Alexandru, *La porțile împărăției*, Editura Contemporanul, 2017.

• **Flueraș, Ion.** S-a născut pe data de 2 noiembrie 1882, în localitatea Chereluș, comitatul Arad. A urmat primii patru ani de studii la școala confesională română unită din Chereluș, mai târziu a devenit ucenic la un meșter din Pâncota. În anul 1901 a absolvit examenul de calificare. În perioada 1903 - 1918 a trăit la Budapesta. Între anii 1918 - 1920 a fost membru în Consiliul Dirigent al Transilvaniei și Banatului, în care a deținut portofoliul sănătății. A fost fondator, în perioada interbelică, al ziarului *Tribuna Socialistă*. Deși orientarea sa politică a fost de stânga, a candidat la alegerile din

1928 pe listele P.N.Ț., fiind ales deputat. Din anul 1926 a fost președinte al Confederației Generale a Muncii, până în 1938, când sindicatele au fost interzise în România. A fost arestat de autoritățile comuniste în iunie 1948 și condamnat la 15 ani temniță grea pentru „crimă de înaltă trădare”. A fost ucis în închisoarea din Gherla (1953) de către deținuții Constantin Juberian și Ștefan Rek.

Bibliografie: Bălan, Ion, *Regimul concentraționar din România*. Fundația Academia Civică, București, 2000; Deletant, Dennis, *Teroarea comunistă în România*. Editura Polirom, Iași 2001; Popescu-Puțuri, Ion, *Presa muncitorească și socialistă din România*, Editura Politică, București, 1973; Rusan, Romulus, *Anul 1947 - Căderea cortinei*, Fundația Academia Civică, București, 1997; Todea, Ioan; Mocanu C., *Istoria mișcării social-democrate de tineret din România*, Fundația Constantin-Titel Petrescu, 1998.

• **Frențiu, Valeriu Traian.** S-a născut pe 25 aprilie 1875, în Reșița, ca fiu al preotului greco-catolic Ioachim și al lui Rozalia. A urmat studiile liceale la Blaj, mai apoi facultatea de teologie din Budapesta, hirotonindu-se ca preot pe data de 20 septembrie 1898. În aceeași perioadă a obținut o bursă pentru a studia la Viena, la Institutul „Sfântul Augustin”, unde a rămas până în 1902, când și-a susținut doctoratul. În perioada anilor 1902-1904 a ocupat funcția de vice notar consistorial și arhivar diecezan în Lugoj, iar între 1904-1912 pe cea de paroh și protopop în Orăștie. La începutul anului 1912 a fost numit ca vicar foraneu al Hațegului. La data de 25 februarie 1922 a fost transferat la Oradea. Aici, după instalarea guvernului condus de Dr. Petru Groza, a fost arestat pe 28 octombrie 1948 și dus în vila patriarhală de la Dragoslavele, transformată în lagăr pentru episcopii greco-catolici. În anul 1950 a ajuns în penitenciarul de la Sighet, unde a decedat, în iulie 1952.

Bibliografie: Bota, Ioan M., *Istoria Bisericii universale și a Bisericii românești de la origini până în zilele noastre*, Casa de Editură „Viața Creștină”, Cluj-Napoca, 1994; Ploscaru, Ioan, *Lanțuri și Teroare*, Editura Signata, 1993; Știrban, Codruța Maria, Știrban. Marcel, *Din istoria Bisericii Române Unite 1945-1989*, Editura Muzeului Sătmărean, 2000; Vasile, Cristian, *Istoria bisericii greco-catolice sub regimul comunist 1945-1989*, Editura Polirom, 2003.

• **Foriș, Ștefan.** S-a născut pe 9 mai 1892, în Tărlungeni, Brașov. A absolvit studiile elementare în comuna natală și, mai apoi, Liceul Comercial din Brașov. Combatant voluntar în Primul Război Mondial. După

război, a aderat la Partidul Comuniștilor din Ungaria și a activat în cadrul regimului Republicii Sovietice Ungare. În anul 1921 a aderat la nou înființatul Partid Comunist Român, interzis din 1924. În 1928, tribunalul militar din Cluj l-a condamnat la zece ani închisoare. S-a refugiat în U.R.S.S. Un timp a locuit la Moscova, apoi la Viena și Berlin. S-a întors în România în 1930. A fost înlăturat de la conducerea P.C.R. la 4 aprilie 1944, arestat, a doua oară, la 9 iunie 1945 sub acuzația de trădare.

A decedat în închisoare. După mai multe surse, a murit lichidat. A fost reabilitat de Ceaușescu în 1968.

Bibliografie: Cătunaș, Dan; Buga, Vasile (coord), *Putere și societate: lagărul comunist sub impactul destalinizării*, 1956, Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului, 2006; Cătunaș, Dan; Chiper, Ioan (editori), *Cazul Ștefan Foriș. Lupta pentru putere în P.C.R. de la Gheorghiu-Dej la Ceaușescu*, Editura Vreamea, 1999; Henegariu, Nicolae; Giugariu, Mihai, *Principiul bumerangului: documente ale procesului Lucretiu Pătrășcanu*, Editura Vreamea, 1996.

G

• **Gafencu, Valeriu.** S-a născut pe 24 ianuarie 1921, în localitatea Sângerei, din județul Bălți, Basarabia. A urmat școala primară în Sângerei, cursurile secundare la Liceul „Ion Creangă” din Bălți, între anii 1932-1940. În anul 1941, pe când era student în anul al II-lea la Facultatea de Drept și Filosofie din Iași și totodată conducător al unui grup al organizației Frăților de Cruce, a participat la rebeliunea legionară, fiind arestat de regimul Antonescu. Eliberat la scurtă vreme, a fost rearestat de autoritățile antonesciene din cauza participării sale la menținerea mișcării legionare în ilegalitate.

Profesorul de drept civil Constantin Angelescu, cel care l-a apărat la proces, declara despre acesta că a fost unul dintre cei mai buni studenți ai lui, din întreaga sa activitate didactică. Cu toate acestea, a fost condamnat la închisoare. Și-a ispășit pedeapsa la închisoarea din Aiud (1941-1949), la Pitești (noiembrie-decembrie 1949) și la cea din Târgu Ocna (1949-1952), unde a decedat pe 18 februarie 1952. A fost denumit de către preotul ortodox Nicolae Steinhardt „Sfântul închisorilor”.

Bibliografie: Colfescu, Silvia, *Documente ale procesului reeducării din închisorile Pitești, Gherla. Memorialul ororii*, Editura Vreamea, 1995; Iorgovan, Moise, *Sfântul închisorilor. Mărturii despre Valeriu Gafencu*, Editura Reîntregirea, 2007; Mureșan, Alin, *Pitești. Cronica unei sinucideri asistate* (ed. a II-a), Editura Polirom, 2007;

Sandache, Cristian, *Mișcarea legionară și ortodoxia. Portrete românești*, Editura Mica Valahie, 2014; Trifoiu, Nicolae, *Studentul Valeriu Gafencu, Sfântul închisorilor din România*, Editura Napoca Star, 1998.

• **Georgescu, Grigore.** A absolvit, în anul 1904, liceul „Carol I” în localitatea natală; cursurile Școlii Militare Ofițeri Artilerie, Geniu și Marină din București (1904 -1907); Școala Superioară de Război din București (1918 - 1920). În anul 1924 a absolvit cursul de perfecționare a locotenent-coloneilor, în România și Franța. Și-a început cariera militară cu gradul de sublocotenent de geniu, în 1907. A fost, la scurt timp avansat, în anul 1909, la gradul de locotenent, apoi la cel de căpitan (1915), maior (1917), locotenent-colonel (1922), colonel (la excepțional, în 1925), general de brigadă (1935), general de divizie (1938). A fost decorat în 1926 cu Ordinul „Coroana României”. În anul 1941 a fost în funcția de ministru al Lucrărilor publice și al Comunicațiilor.

Arestat pe data de 18 mai 1946, la vârsta de 60 de ani, ca fost demnitar. A fost deținut la închisoarea militară de la Uranus, în Aiud și la Sighetul Marmăției. Din certificatul de deces rezultă că a murit la 27 aprilie 1952, după patru ani și patru luni de detenție.

Bibliografie: Dobre, Florica; Dușu, Alesandru (editori), *Distrușterea elitei militare sub regimul ocupației sovietice în România. 1947-1964*, I.N.S.T., 2001; Rusan, Romulus, *Anii 1949-1953*, Fundația Academia Civică, 1999; Simion, Aurică, *Regimul politic din România în perioada septembrie 1940-ianuarie 1941*, Editura Dacia, 1976.

• **Georgescu, Bârlad Vasile.** S-a născut pe 1 noiembrie 1884, în localitatea Băcani din județul Tutova, din părinți agricultori. A urmat cursurile Liceului „Gheorghe Roșca Codreanu” din Bârlad; Facultatea de Drept din București, pe care a absolvit-o în 1907.

A făcut parte din Ordinul Avocaților din județul Tutova, activând ca avocat până în anul 1947. A ocupat inclusiv funcția de decan al Baroului Tutova. A participat la războiul din Balcani din 1913, în cadrul Regimentului 2 Roșiori și la Primul război mondial (1916-1918), cu gradul de ofițer.

Distincții militare: Medalia jubiliară „Carol I” (la 28 decembrie 1905); Ordinul „Coroana României” în grad de cavaler (la 25 iunie 1913); Medalia „Avântul Țării” pentru „participarea la campania din anul 1913” (la 7 noiembrie 1913); Ordinul „Coroana României” cu spade

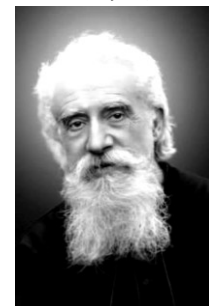
în grad de cavaler pentru „priceperea cu care a executat recunoașteri și cu care a condus plutonul în luptele din 1916” (la 29 aprilie 1917); Ordinul „Steaua României” cu spade în grad de cavaler cu panglică de „Virtutea Militară”; „Crucea comemorativă a războiului 1916-1918” (la 7 iulie 1918); Ordinul „Coroana Italiei” în grad de cavaler (la 9 august 1921). Distincții civile: Medalia „Răsplata muncii pentru Biserică”, clasa I, ca urmare a ajutorului dat la restaurarea bisericii “Sfântul Spiridon” din Bârlad (la 8 octombrie 1925); Ordinul „Steaua României în calitate de comandor”, pentru merite în calitate de deputat de Tutova (la 12 iulie 1929); Medalia „Bărbăție și Credință”, clasa I, pentru activitatea depusă în calitate de președinte al Comisiei interimare a orașului Bârlad, pentru „curaj, devotament și abnegație cu prilejul inundațiilor produse în primăvara anului 1932” (la 12 decembrie 1932); Titlul onorific „Cetățean de Onoare al Orașului Bârlad”; Medalia „Peș”, pentru merite în calitate de deputat de Tutova (la 25 septembrie 1933); Semnul onorific „Vulturul României” în gradul de Cavaler, pentru merite în calitate de deputat de Tutova (la 11 noiembrie 1933).

Membru, mai întâi în Partidul Conservator Democrat, ulterior în P.N.Ț., fiind președinte al formațiunii în județul Tutova, de la înființarea ei până la scoaterea în ilegalitate de către regimul comunist. A ocupat funcția de prefect de Tutova (cu reședința la Bârlad), deputat și mai apoi senator.

După venirea comuniștilor la putere, în anul 1947, a fost arestat alături de alți membrii ai partidelor istorice. Pus în libertate, a fost din nou arestat în august 1949, împreună cu doi dintre copiii săi, Irina și Costin. În luna octombrie a anului 1951 a fost condamnat la doi ani și două luni închisoare pentru: „acte preparatorii la crimă de uzurpare de ordine constituțională”. Eliberat în anul 1953, cu toate bunurile confiscate și cu dreptul la pensie anulat de justiție, s-a mutat la fiica sa, în București. După alți trei ani a fost arestat din nou sub acuzația că ar fi început să scrie o lucrare despre istoria Partidului Țărănesc. A fost condamnat în august 1957 la 16 ani muncă silnică și 10 ani degradare civilă, fiind acuzat de „crimă de uneltire contra ordinii sociale”. Grav bolnav, a decedat pe 21 iulie 1962, în închisoarea din Botoșani.

Bibliografie: *Anuarul Institutului de Istorie „A. D. Xenopol”*, volumul XIV, Editura Academiei Române, 2004 *Avocat Vasile Georgescu Bârlad*, lucrare redactată de membrii familiei, 2002; Rusan, Romulus, *Anii 1949-1953*, Fundația Academia Civică, 1999; Țurlea, Petre, *Partidul Național-Țărănesc. Tentative de reînființare după 1947*, Editura Historia, 2007.

• **Ghika, Vladimir.** S-a născut pe 25 decembrie 1873, în Istanbul. A urmat școala din Toulouse, Franța (1878-1893); Facultatea de Științe Politice (1893-1895); Facultatea de filosofie-teologie a dominicanilor în Roma (Angelicum), unde a obținut licența în filozofie și doctoratul în teologie (1898-1905); studii de filosofie și teologie la Salonic (1904-1906). În 7 octombrie 1923 a fost sfințit preot la Paris de Cardinalul Dubois. Un an mai târziu, în 1924, a întemeiat o societate auxiliară de misiuni, numită „Opera Fraților și Surorilor Sf. Ioan”; a îndeplinit misiunii creștinești din partea Vaticanului. Vladimir Ghika a fost beatificat pe data de 31 august 2013, la București.

După instalarea regimului comunist a fost arestat de pe stradă, 18 noiembrie 1952, la vârsta de 79 de ani. Torturat în timpul anchetelor la M.A.I. Condamnat la închisoare un an mai târziu, 16 octombrie 1953, ca spion al Vaticanului. A murit în luna mai 1954 la penitenciarul Jilava, din cauza condițiilor de exterminare la care a fost supus.

Bibliografie: Ghika, Vladimir, *Ultimele mărturii*, Editura Dacia, 2006; Ghika, Vladimir; Cornea, Doina; Havet, Pierre, *Fragmente postume*, Editura Dacia, 2003; Vasile, Cristian, *Între Vatican și Kremlin. Biserica Greco-Catolică în timpul regimului comunist*, Editura Curtea Veche, 2003; Vasile, Cristian, *Istoria bisericii greco-catolice sub regimul comunist*, Editura Polirom, 2003.

• **Ghițescu, Stan.** S-a născut pe data de 2 iunie 1881, în comuna Mărzănești, din județul Teleorman. A fost un deputat, senator, vicepreședinte al Camerei Deputaților (1926), ministru al Cooperăției (1937-1938), ministru al Muncii (1940) în guvernul lui Ion Antonescu.

După venirea la putere a regimului totalitar, a fost arestat la 5 mai 1950 și dus la penitenciarul din Sighet, unde a și murit pe 25 februarie 1952.

Bibliografie: Predescu, Lucian, *Enciclopedia României. Cugetarea*, Editura Saeculum, București, 1999; Roșca, Nuțu, *Închisoarea elitei românești. Compendiu*, Aska Grafika, Sighetu Marmăției, 2006.

• **Gigurtu, Ion.** S-a născut pe 24 iunie 1886, în Drobeta-Turnu Severin. A absolvit liceul în municipiul Craiova; Academia de Mine din Freiburg și Berlin-Charlottenburg.

Deputat în 1926; Ministru al Industriei și Comerțului, în guvernul Octavian Goga, între 28 decembrie 1937 și 10 februarie 1938;

Ministru al Lucrărilor Publice și Comunicațiilor, în guvernul Gheorghe Tătărescu, între 24 noiembrie 1939 și 11 mai 1940; Președinte al Consiliului de miniștri, între 4 iulie și 4 septembrie 1940.

A fost aspru criticat de către opoziție pentru politica sa antisemită, prin interdicția căsătoriilor dintre creștini, clasificarea prin lege a evreilor în funcție de data venirii lor în România.

Arestat, împreună cu soția sa, la 5 mai 1950. Judecat și condamnat de regimul comunist la 15 ani de închisoare pentru participarea la represiunea împotriva Partidului Comunist. A fost deținut în penitenciarele Malmaison și la Sighet, unde a decedat

Bibliografie: Achim, Valeriu, *Închisoarea din Sighet acuză*, Editura Gutinul, 1991; Dorin, Narcis Ion, *Între datorie și pasiune. 1939-1940*, Editura Sansa, 1996; Giurescu, Constantin C., *Cinci ani și două luni în penitenciarul de la Sighet. 7 mai 1950-5 iulie 1955*, Editura Fundației Culturale Române, 1994; Nicolescu, Nicolae C., *Enciclopedia șefilor de guvern ai României (1862-2006)*, Editura Meronia, 2006; Rațiu Alexander, Rusan, Romulus, *Memoria închisorii Sighet*, Fundația Academia Civică, 1999

• **Glatz, Alexandru.** S-a născut pe 14 aprilie 1882, în Craiova. A urmat Școala de Ofițeri de Artilerie, Geniu și Marină (1901-1903); Școala de Aplicație a Artileriei, Școala Superioară de Război (1913/1914-1918/1919).

Funcții militare: comandant de subunitate și alte funcții în Regimentul 9 Artilerie (1903-1909), Regimentul 1 Cetate (1909-1911), Brigada 1 Artilerie, Regimentul 1 Artilerie „Regele Carol I” (1911 - 1913), Brigada 2 Artilerie (1913-1916) și Regimentul 21 Artilerie (1916 - 1917); ofițer în Biroul Informații din Comandamentul Armatei a 2-a (1917 - 1918); atașat militar în Turcia (1920-1924); comandant al Regimentului 34 Obuziere Oradea (1922-1924); șef de stat major la Divizia 17 Infanterie (1924 - 1925); diferite funcții în Marele Stat Major (1925 - 1929); secretar al Consiliului Superior al Apărării Naționale (1929); comandant al Brigăzii 2 Artilerie (1930-1933)58.

Medalii și Decorații: Medalia Jubiliară „Carol I” (1906); Medalia „Avântul Țării” (1913); Ordinul Coroana României cl. a V-a (1913); Ordinul național „Steaua României” cl. a V-a cu Spade (1917); Ordinul rusesc „Sfântul Stanislav” cu Spade, în grad de Ofițer (1917); Crucea Comemorativă a Războiului 1916-1918 (1918); Ordinul Coroana României în grad de Comandor (1927). La data de 6 martie 1950, a fost închis la Sighet, iar la 1 august 1951 a fost condamnat la 2 ani de muncă silnică printr-o Decizie a Ministerului Afacerilor Interne.

A încetat din viață în luna februarie a anului 1953, în închisoarea de la Sighet.

Bibliografie: Achim, Valeriu (editor), *Închisoarea din Sighet acuză*, Editura Gutinul, Baia Mare, 1991; Bălan, Ion, *Regimul concentraționar din România*, Fundația Academia Civică, București, 2000; Lăzărescu, Dan A., *Introducere în istoria liberalismului european și în istoria Partidului Național-Liberal din România*, Editura Viitorul Românesc, 1996; Muraru, Andrei, *Dicționarul penitenciarelor din România comunistă: 1945-1967*, Editura Polirom, 2008.

• **Golopenția, Anton.** S-a născut pe 12 mai 1909, în localitate Prigor, județul Caraș-Severin. După studiile liceale urmate la Timișoara, a absolvit dreptul (1930) și filozofia (1933) la Universitatea din București. În timpul studiilor a fost trimis la Geneva, la cursurile de vară organizate de Societatea Națiunilor. A fost bibliotecar al Seminarului de Sociologie (1930) și a făcut parte din echipele de cercetare conduse de Dimitrie Gusti. A fost șef de cabinet al acestuia, în Ministrul Instrucțiunii Publice, Cultelor și Artelor (1932 și 1933). Doctor în sociologie la Universitatea din Leipzig cu o bursă a Fundațiilor Rockefeller și Humboldt (1933-1936).

A fost inspector la Fundația pentru cultura poporului, director al publicațiilor Institutului Social și asistent onorific la Seminarul de sociologie, inspector general statistic la Institutul Central de Statistică (1940), și apoi director (1942). Director general delegat (1947-1948) al Oficiului de Studii. A făcut parte din delegația română la Conferința de Pace de la Paris (1946).

A fost arestat de Securitate în ziua de 16 ianuarie 1950, fiind implicat în procesul lui Lucrețiu Pătrășcanu. S-a stins din viață în 1951 la spitalul închisorii Văcărești.

Bibliografie: *Arhivele totalitarismului*. Revista I.N.S.T., Volumul 18, 1998; Oprea, Ioan, Anton Golopenția. *Un destin frânt. Studiu monografic*, Editura Banatica, 1997; Serebrian, Oleg, *Dicționar de geopolitică*, Editura Polirom, Iași 2006.

• **Grigorovici, Gheorghe.** S-a născut pe 4 mai 1871 (stil vechi), în Storojinet, Bucovina, După absolvirea școlii primare a urmat cursurile Liceului de Băieți din Rădăuți (1885-1892). A studiat mai apoi medicina la Universitatea din Viena (1892-1901). În 1906 a fondat *Lupta*, prima gazetă social-democrată în limba română din Bucovina. În 1905 a fost ales secretar al Partidului Social

Democrat Român și al Uniunii Generale a sindicatelor din Bucovina. Ministru subsecretar de Stat la Ministerul Muncii, 24 noiembrie 1939 – 10 mai 1940 și 11 mai – 3 iulie 1940. Președinte al Partidului Social Democrat (1936-1938). Deputat în Parlamentul de la Viena și în Parlamentul de la București.

Arestat la 13 iunie 1949 pentru activitatea anticomunistă, numărându-se printre cei care s-au opus fuziunii P.C.R. cu P.S.D.R. și deținut fără proces. Decedat la 18 iulie 1950, în închisoarea Văcărești.

Bibliografie: Bălan, Ion, *Regimul concentraționar din România*, Fundația Academia Civică, 2000; Giurescu, Dinu C., *Dicționar biografic de istorie a României*, Editura Meronia, 2008; Nistor, Ion N. *Istoria românilor*, Editura Biblioteca Bucureștilor, 2002; Rusșindilar, Petru, *George Grigorovici și social-democrația în Bucovina*, Editura Fundației „Constantin-Titel Petrescu”, 1998; Jurca, Nicolae, *Istoria social-democrației în România*, Editura Științifică, 1994.

• **Gruia, Ion V.** S-a născut pe 14 noiembrie 1895, în Roman, județul Neamț. Avocat, doctor în drept, profesor de drept constituțional și administrativ la Facultatea de Drept a Universității din București, decan din anul 1941, membru al Institutului Regal de Științe Administrative al României. Deputat și Ministru de Justiție în guvernul Ion Gigurtu (4 iulie - 4 septembrie 1940), calitate din care a promovat elemente legislative antisemite. Împreună cu Primul Ministru Ion Gigurtu, a promovat legislația prin care au fost excluși din Baroul București avocații evrei.

După instaurarea regimului comunist a fost exclus, în 1948, de la Facultatea de Drept. Arestat în 1949 și transferat la penitenciarul de la Sighet, unde a decedat pe data de 14 noiembrie 1952.

Bibliografie: Giurescu, Constantin C., *Cinci ani și două luni în penitenciarul de la Sighet*, Editura Fundației Culturale Române, 1994; Solonari, Vladimir, *Purificarea națiunii*, Editura Polirom, 2009.

I

• **Iacobici, Iosif.** S-a născut pe 8 decembrie 1884. A absolvit liceul militar (școala de cadeți de infanterie) din Cașovia (Slovacia), liceul militar (școala de cadeți de cavalerie) din Mährisch-Weiskirchen și Școala Superioară de Război din Viena. În primul război mondial a fost încadrat, cu gradul de căpitan, în marele stat major al armatei austro-ungare, biroul operații. Apoi și-a continuat activitatea la marele cartier general al aceleiași armate. A fost în două rânduri

comandant al Armatei a IV-a. A ajuns în anul 1941 la gradul de general de corp de armată. În același an a fost numit ministru al Apărării Naționale, iar între 22 septembrie 1941-17 ianuarie 1942 a ocupat funcția de șef al Marelui Stat Major Român. După terminarea celui de-al Doilea Război Mondial, noua putere l-a arestat și l-a condamnat, în anul 1949, la 8 ani temniță grea, sub acuzația „crime de război”, fiind încarcerat la închisorile Văcărești, Jilava și Aiud, unde a decedat în anul 1952.

Bibliografie: Corneanu, Constantin; Rauș, Nicolae, *Sub povara marilor decizii*, Editura Scripta, 2007; Dușu, Alesandru; Dobre, Florica, *Drama generalilor Români. 1944-1964*, Editura Enciclopedică, 1997; Scafeș, Cornel I., *Armata Română, 1941-1945*, Editura RAI, 1996

• **Ignatiuc, Ion.** S-a născut pe 15 februarie 1893, în satul Prepeleța, Bălți, din Moldova. A fost vice-președinte al Comitetului executiv moldovenesc, delegat în organizația din capitala Chișinău, fost deputat în „Sfatul Țării”. La data de 27 martie 1918 a votat Unirea Basarabiei cu România. A fost decorat cu ordine și medalii ca: Ordinul „Steaua României” în grad de cavaler; Ordinul „Coroana României” în gradul de ofiter; Medalia „Ferdinand”. Arestat în iunie 1940, a decedat trei ani mai târziu într-una din închisorile gulagului sovietic în care a fost deportat.

Bibliografie: Chiriac, Alexandre, *Membrii Sfatului Țării (1917-1918)*, Editura Fundației Culturale Române, 2001; Cojocaru, Gheorghe E., *Sfatul țării. Itinerar*, Editura Civitas, Chișinău, 1998.

• **Ilasievici, Constantin.** S-a născut pe 7 martie 1880, în Dorohoi. General de divizie cu studii superioare la Școala de război, șef al Marelui Stat Major la Inspectoratul cavaleriei, în 1928 a fost numit comandant al școlilor militare de cavalerie. A fost, totodată, profesor de „Tactica cavaleriei” la Școala superioară de război. În perioada 4 septembrie - 27 decembrie 1937 a fost ministrul Apărării Naționale. Între 28 octombrie 1939 - 3 iunie 1940 a condus Armata a IV-a. A fost trecut în rezervă de generalul Ion Antonescu, imediat după preluarea puterii, la 6 septembrie 1940.

A fost arestat în 1950 și dus la Închisoarea Sighet. În 1955 se afla la Închisoarea Malmaison. A murit în timpul anchetei.

Bibliografie: Ciucă, Marcel-Dumitru; Drăgan, Iosif Constantin, *Procesul Mareșalului Antonescu*, Editura Saeculum, 1998; Corneanu, Constantin; Rauș, Nicolae,

Sub povara marilor decizii, Editura Scripta, 2007; *Istoria românilor. România întrăgătită (1918-1940)*, Editura Enciclopedică, 2003.

• **Iordăchescu, Constantin.** S-a născut pe 1 aprilie 1893, în orașul Rovinari, județul Gorj. Elev la Școala Militară de ofițeri de infanterie, în perioada 1909-1911. A fost sublocotenent (1911), locotenent (1916), căpitan (1917), maior (1924), locotenent-colonel (1934), general de brigadă (1943), general de divizie (1945), trecut în rezervă. A fost arestat în 1950, a decedat în detenție în același an, la închisoarea Jilava.

Bibliografie: Bantea, E.; Nicolae, C.; Zaharia, Gh., *August 1944-mai 1945*, Editura Militară, 1969; Ilie, Petre, Savu, Alexandru Gh., *Documente privind istoria militară a poporului român*, vol. III, Editura Militară, 1985; Scafeș, Cornel I., *Armata Română 1941-1945*, Editura RAI, 1996.

• **Iov, Dimitrie.** S-a născut pe 9 martie 1888, în satul Uricani, județul Botoșani, ca fiu al lui Teodor Iov și al Ecaterinei, comercianți. A absolvit Școala Comercială Superioară din Iași. Director al teatrului de propagandă din Basarabia (1919) și Inspector general al artelor în Basarabia (1920). A fost deputat (1926), senator (1931), prefect de Soroca (în 1921 și 1926).

Ca publicist, a avut o intensă activitate publicistică în numeroase reviste: *Luceafărul (debut)*, *Flacăra*, *Ramuri*, *Drum drept*, *Țara noastră*, *Doina*, *Solia*, *Capitala*, *Viața literară*, *Facla*, *Cosânzeana*, *Adevărul literar*, *Gînduri bune*, *Dacia*, *Adevărul*, *Dimineața*, *Universul*, *Ordinea*, *Îndreptarea*, *Sfatul Țării* etc. A condus după această dată periodicele *Renașterea Moldovei*, *Biblioteca copiilor și tinerimii*, *Cuvântul*, *Cuvântul nostru* și *Basarabia de Sus*. A fost arestat de Securitate la 10 noiembrie 1956 sub acuzația de uneltire și agitație publică. Condamnat la 6 ani de închisoare. S-a stins din viață pe 20 august 1959, în timp ce era încarcerat la penitenciarul din Gherla.

Bibliografie: Bejan, Dimitrie, *Hotarul cu cetății*. Editura Doxologia, 2010; Iorga, N., *Istoria literaturii românești contemporane*, vol. II, Editura Minerva, 1985; Petcu, Marian, *Istoria jurnalismului din România în date. Enciclopedie cronologică*, Editura Polirom, 2012.

• **Isopescu, Modest.** S-a născut pe 30 noiembrie 1895, comuna Frătăuții Vechi, Suceava. Ofițer activ de jandarmi. A făcut

parte din batalionul care a intrat în Chișinău după eliberarea orașului în iulie 1941. Prefect al județului Golta din Transnistria, unde a organizat lagăre de concentrare pentru evrei și țigani.

Arestat în mai 1945 și judecat în procesul „criminalilor de război”. A murit în timpul detenției, la penitenciarul Aiud (1948).

Bibliografie: Ancel, Jean, *Transnistria*, vol. I, Editura Atlas, 1998; Geller, Jacob; Oprea, Valeriu, *Rezistența spirituală a evreilor români în timpul Holocaustului (1940-1944)*, Editura Hasefer, 2004; Ioanid, Radu, *Holocaustul în România. Distrugerea evreilor și romilor sub regimul Antonescu 1940-1944*, Editura Hasefer, 2006; Șiperco, Andrei, *Holocaust în România*. Editura Universității din București, 2005.

J

• **Jumanca, Iosif.** S-a născut pe 23 decembrie 1893, în satul Folea, comuna Voiteg, Timiș. Ziarist și om politic, fiind unul dintre fondatorii secției române a P.S.D. din Imperiul Austro-Ungar. A fost fost redactor la *Adevărul*. Membru în Comitetul Național Român din Transilvania și în Consiliul Dirigent, responsabil cu sectorul industrial (1918-1920). Deputat în Parlamentul României (1920), din partea P.S.D.

După 23 august 1944 a manifestat o poziție similară cu cea exprimată de alți lideri ai PSD, de respingere a proiectului de fuziune cu PCR, motiv pentru care a fost arestat în 1948. Un an mai târziu, 1949, a decedat în închisoarea Jilava (1949), în urma torturilor.

Bibliografie: Budeancă, Cosmin; Olteanu, Florentin, *Destine individuale și colective în comunism*, Editura Polirom, 2012; Stănescu, Marin C., *Stânga politică din România în anii crizei (1929-1933)*, Editura Mica Valahie, 2002; Petrescu, Constantin-Titel, *Socialismul în România 1835-6 Septembrie 1940*, Editura Fundației Social-Democrate „Constantin-Titel Petrescu”, 2003.

K

• **Kiriacescu, Mihai-Marius.** S-a născut pe 1 martie 1893, în Târgu Ocna, jud. Bacău. Colonel de Stat Major; originar din Craiova. Profesor la Academia Militară, atașat militar la Ankara.

Arestat de Securitate sub acuzația de înaltă trădare și complot împotriva securității statului, 19 ianuarie 1951. Anchetat de locotenentul de Securitate Teodor Micle. Judecat și condamnat pentru crima de înaltă trădare, prin sentința nr. 140/22 octombrie 1952. Detenție la Jilava, Aiud, Pitești, în perioada octombrie 1951 - 1960. A decedat în închisoare.

Bibliografie: *Veteranii pe drumul omoarei și jertfei (1941-1945). De la Nistru la Marea de Azov*, vol. III, editat de Asociația Națională a Veteranilor de Război, Editura Vasile Cârlova, 1997; Dobre, Florica; Duțu, Alesandru (ed.), *Distrugerea elitei militare sub regimul ocupației sovietice în România: 1947-1964*, I.N.S.T., 2001; Ioanid, Ion, *Închisoarea noastră cea de toate zilele*, Editura Humanitas, 1999.

• **Kofler, Remus.** S-a născut în anul 1902, București. Membru C.C. al P.C.R. (1937), în consiliul de conducere al centrului financiar al partidului.

Arestat în 1949 împreună cu Lucrețiu Pătrășcanu. Judecat în același proces cu acesta și acuzat că a fost agentul Siguranței serviciilor străine de spionaj. Condamnat la moarte, prin sentința 49/6 aprilie 1954. Executat la zece zile de la pronunțarea sentinței, în noaptea de 16 spre 17 aprilie 1954 la închisoarea Jilava.

Bibliografie: Bosomitu, Ștefan; Burcea Mihai, *Spectrele lui Dej*, Editura Polirom, Iași, 2012; Henegariu, Nicolae; Giugariu, Mihai, *Principiul bumerangului. Documente ale procesului Lucretiu Pătrășcanu*, Editura Vremea, 1996; Oprea, Marius, *Bastionul cruzimii. O istorie a Securității (1948-1964)*, Editura Polirom, 2008; Rusan, Romulus, *Anii 1949-1953*, Fundația Academia Civică, 1999.

• **Korne, Radu.** S-a născut pe data de 23 decembrie 1895, în București. În 1913 s-a înscris la Școala de Ofițeri de Cavalerie din Târgoviște pe care a absolvit-o la 15/28 iunie 1915, primind gradul de sublocotenent. În 1921 a urmat cursurile Școlii Superioare de Război, pe care a absolvit-o în anul 1923. S-a specializat în Franța, la Școala de Cavalerie de la Sannur (1925-1926).

Dupa întoarcerea în țară, a fost numit instructor de călărie și profesor de tactică a cavaleriei la Școala Specială de Cavalerie de la Sibiu. A participat la primul război mondial cu Regimentul 4 Roșiori „Regina Maria”. Grade militare: sublocotenent (1915); locotenent (1917); căpitan (1919); maior (1927); locotenent colonel (1934); colonel (1939); general de brigadă (1915). Funcții: Adjutant al Comandantului Brigăzii 2 Roșiori (1919); Instructor de călărie și profesor de tactică a cavaleriei la Școala Specială de Cavalerie Sibiu (1926); Director de Studii la aceeași Școală (1927); Comandant al Divizionului I/Regimentul 9 Călărași (1934); Șef de Stat Major al Diviziei 12 (1936); Șef de Stat Major al Inspectoratului General al Cavaleriei (1938 - 1939), Comandant al Regimentului 8 Roșiori (1939); Comandantul Regimentului 6 Roșiori

Purtat din Brigada 5 Cavalerie (1940); Șef de Stat Major al Corpului de Cavalerie (1941); Comandant temporar al Diviziei de Gardă (ianuarie - martie 1944); Comandant al Diviziei 1 Blindate „România Mare” (aprilie 1944), Decorații: Ordinul Mihai Viteazul cl. III (1917); Ordinul Mihai Viteazul cl. II (1942); Crucea de Cavaler a Crucii de Fier (18 decembrie 1942)

A fost arestat pe 24 martie 1948 pentru „uneltire contra siguranței statului”, fiind închis la Jilava. Pe 18 aprilie 1949 starea sănătății sale s-a agravat și a fost dus la Spitalul Central nr. 1 Văcărești, unde a și decedat, fiind grav bolnav, diagnosticul de neoplasm pulmonar, pe 28 aprilie, ora 13:00.

Bibliografie: Banu, Luminița, *Onoare și glorie: exilul militar românesc și Campania din Est, 22 iunie 1941-23 august 1944*, Editura Fundației Culturale Gheorghe Marin Speteanu, 2008; Duțu, Alesandru; Dobre, Florica, *Drama generalilor Români*, Editura Enciclopedică, 1997; Pantazi, Ion, *Am trecut prin iad*, vol. I, Editura Dacia, 2003; Rădulescu-Zoner, Șerban, *A fost un destin*, Editura Paideia, 2003; Scafeș, Cornel I, *Armata Română 1941-1945*, Editura RAI, 1996.

• **Koslinski, Gheorghe Em.** S-a născut pe 20 mai 1889, în Galați, ca fiul cel mai mare al viitorului contraamiral și comandant al Marinei Române, Emanoil Koslinski. În perioada primului război mondial, a îndeplinit funcțiile de comandant al portului Cernavodă, apoi a condus un detașament de infanterie marină cu care a acționat în zona Dunării, între Petroșani și Giurgiu. A fost numit ca ofițer cu tragerile indirecte în Statul major al flotei române de operații (1917- 1918). La 31 martie 1938 a fost înaintat la gradul de contraamiral și a fost numit în funcția de comandant al Diviziei de Dunăre. În perioada 17 octombrie 1940 – 27 ianuarie 1941, a îndeplinit funcția de subsecretar de stat la Ministerul Apărării Naționale pentru Marină, în guvernele conduse de mareșalul Ion Antonescu.

După preluarea puterii de către comuniști, a fost arestat la data de 18 mai 1946 în Sanatoriul Francez, de pe Șos. Jianu. Eliberat la scurtă vreme. Arestat din nou în 1948, considerat criminal de război, din cauză că a făcut parte din guvernele conduse de mareșalul Ion Antonescu. A fost condamnat la doi ani închisoare, unde a decedat pe 30 aprilie 1950, în închisoarea Aiud.

Bibliografie: Alexandrescu, Ion, *Enciclopedia de istorie a României*, volumul II, Editura Meronia, 2000; Oșca, Alexandru; Chiruțoiu, Mirecea, *Misiune dificilă*. Editura Enciclopedică, București, 1997; Oțu, Petre, *Îmbrățișarea*

Anacondiei: politica militară a României în perioada 1 septembrie 1939-22 iunie 1941, Editura Militară, 2006.

L

• **Lapedatu, Alexandru I.** S-a născut pe 14 septembrie 1876, în Cernatul Săcelelor, Brașov. A urmat studiile secundare în Brașov și în Iași, iar pe cele universitare la București. Cercetător la Biblioteca Academiei Române, 1903-1908, secretar al Comisiei Monumentelor Istorice între 1904-1919, și al Comisiei Istorice a României, 1911-1919. A fost expert în delegația română la Conferința de pace de la Paris (1918-1920). Între 1919 - 1938 a fost profesor de istoria veche a României la Universitatea din Cluj. Fondator și codirector, alături de Ioan Lupaș, al Institutului de Istorie Națională din Cluj (1920-1938). A fost membru corespondent (1910) și membru titular al Academiei Române (din 1918); Președinte al Academiei Române (1935-1937); Secretarul general al Academiei Române (1937-1948).

A fost arestat în vara anului 1950 și încarcerat în temnița comunistă de la Sighet, unde a decedat în același an.

Bibliografie: Opreș, Ioan, *Alexandru Lapedatu în cultura românească. Contribuții la cunoașterea vieții politice și culturale românești din perioada 1918-1947*, Editura Științifică, 1996; Opreș, Ioan, *Alexandru Lapedatu și contemporanii săi*, Editura Albastră, 1997; Pop, Ioan-Aurel, *Identitatea românească*, Editura Contemporanul, 2017.

• **Leon, Gheorghe N.** S-a născut pe 29 aprilie 1888, în Iași. A absolvit studiile medii și superioare la Iași. Doctor în economie la Universitatea din Jena (Germania). A fost profesor la Facultatea de Drept din Cluj, la catedra de finanțe și statistică (a devenit profesor titular în 1926), până în 1934, din anul 1935 a fost profesor de finanțe și statistică la Facultatea de Drept a Universității București, până în 1945. A fost președinte al Institutului de Științe Economice și Financiare a Facultății de Drept. Împreună cu Victor Slăvescu, director și proprietar al revistei *Analele economice și statistice*, unde a publicat numeroase articole și studii.

Pe plan politic s-a remarcat ca membru al P.N.L., din partea căruia a fost ales deputat în Parlamentul României. În anul 1934 a fost numit subsecretar de stat în Ministerul Industriei și Comerțului. În anul 1940, pentru o perioadă scurtă, între 4 iulie - 4 septembrie, a îndeplinit simultan funcția de ministru al Economiei și ministru la Finanțe, Agricultură și Domenii, Coordonare și Planificare. Între 6 septembrie - 10 noiembrie 1940 a fost numit ministru al Economiei în guvernul condus de Ion Antonescu. Însă a

demisionat pe 10 noiembrie. În perioada 1941-1944 a îndeplinit funcția de viceguvernator al Băncii Naționale Române. A fost membru în consiliul de administrație al societății Rogifer (deținută de Malaxa) și membru în consiliul de administrație ale Radiodifuziunii Române. Între 1945 - 1946 a lucrat la Curtea de Conturi.

După instalarea comunismului a fost arestat și condamnat la închisoare. A trecut prin penitenciarele Jilava și Sighet, unde a murit.

Bibliografie: Alexandrescu, Ion, *Enciclopedia de istorie a României*, volumul II, Editura Meronia, 2000; Alexandrescu, Ion, *Partidele politice din România, 1862-1994. Enciclopedie*, Editura Mediaprint, 1995; Lăzărecu, Dan A., *Introducere în istoria liberalismului european și în istoria Partidului Național-Liberal din România*, Editura Viitorul Românesc, 1996; Olaru, Cornaliu; Iovanov, Vladimir, *Un secol de economie românească, 1848-1947. Oamenii și opera*, Editura NEWA T.E.D., 2001.

• **Leoveanu, Emanoil.** S-a născut pe 16 aprilie 1887, în Craiova. A urmat Școala de ofițeri de artilerie, geniu și marină (1906-1908), Școala Superioară de Război (1919-1921), Facultatea Juridică din orașul Iași (1920-1923) și Academia de Înalte Studii Comerciale din Cluj (1926). Grade militare: sublocotenent-1908, locotenent-1911, căpitan-1916, maior-1917, locotenent-colonel-1923, colonel-1929, general de brigadă-1937, general de divizie-1940, general de corp de armată-1943. A fost trecut în rezervă la 27 martie 1945. Funcții militare: șeful Secției operații din Marele Stat Major (1933-1934), șeful statului major al Inspectoratului General Sanitar (1934-1936), comandantul Brigăzii 6 Artilerie (1936-1939), comandantul Diviziei 35 Infanterie (1939-1940), director general al Poliției și Siguranței Statului (1941), directorul Direcției Artilerie din Ministerul de război (1942), comandantul Corpului 2 Armată Teritorial (1942-1943), comandantul Corpului 7 Armată (1943), mai apoi comandantul Corpului 6 Armată (1943-1944). În 1944 a fost pe rând: comandantul Corpului 3 Armată (1944), comandantul Corpului 4 Armată (1944), comandantul Corpului 6 Armată (1944).

În cel de al doilea război mondial s-a distins la comanda Corpului 6 Armată în luptele de eliberare a Transilvaniei, îndeosebi a orașului Carei. A fost decorat cu ordinele: „Coroana României”, clasa a II-a, „Crucea de Fier”, clasa a II-a (Germania)

A fost arestat la 17 mai 1951, acuzat de crimă contra umanității, pentru activitatea de director al Poliției. A fost

condamnat la 15 ani detenție riguroasă pentru activitate intensă contra clasei muncitoare (10 ani prin sentința din 9 noiembrie 1956, pedeapsă majorată ulterior la 15 ani în 13 octombrie 1957). A încetat din viață la 26 mai 1959 în penitenciarul Făgăraș.

Bibliografie: *Arhivele totalitarismului*. Revista I.N.S.T. (Institutului Național pentru Studiul Totalitarismului), volumul XVIII, 1998; Dobre, Florica; Duțu, Alesandru, *Drama generalilor Români*, Editura Enciclopedică, 1997; Dobre, Florica; Duțu, Alesandru, *Distrușterea elitei militare sub regimul ocupației sovietice în România*, I.N.S.T., 2001.

• **Leșcenco, Petre.** S-a născut la 2 iunie 1898, în Isaevo, regiunea Odesa (Ucraina). În 1909, împreună cu familia, s-a mutat în Chișinău, unde a luat lecții de chitară și de acordeon la școala eparhială. În anul 1915, la vârsta de 17 ani, s-a înscris la școala de ofițeri din Chișinău, în 1918 a fost trimis pe front ca subofițer. A participat la Războiul Civil Rus de partea forțelor contrarevoluționare, ca ofițer din regimentul Cazacilor din Kuban. În 1918 a devenit cetățean român, odată cu alipirea Basarabiei de România. Artist consacrat, a cântat și numeroase cântece populare rusești și a efectuat turnee în străinătate la Paris, Londra, Viena, Belgrad, Riga etc. La București a fost proprietarul barului Leșcenco de pe Calea Victoriei. Din 1948 a cântat în diferite restaurante și cinematografe din capitala României, uneori împreună cu soția sa, Vera. A dat reprezentații în diferite teatre de revistă.

A fost arestat pe data de 26 martie 1951 de organele de securitate, la cererea autorităților sovietice. A murit în spitalul penitenciarului din Târgu Ocna (16 iulie 1954).

Bibliografie: Pirogan, Vadim; Șerbacov, Valentin (ed.), *Calvarul. Pe valurile vieții*, vol. I Editura Universității Pedagogice de Stat „I. Creangă”, 2005.

• **Liteanu, Gheorghe.** S-a născut în 1888. General de divizie, fost șef al Serviciului Secret, ministru subsecretar de stat la Interne. Director general al Siguranței Statului în ultimii ani ai domniei lui Carol al II-lea.

A fost arestat la 16 iunie 1953. În urma procesului, a fost condamnat la 25 de ani temniță grea. A decedat în timpul detenției la Făgăraș, februarie 1959.

Bibliografie: Alexandrescu, Ion, *Enciclopedia de istorie a României*, volumul II, Editura Meronia, 2000; Dobre, Florica; Corneanu, Constantin; Rauș, Nicolae (ed.), *Sub povara marilor decizii*, Editura Scripta, 2007; Dobre, Florica; Duțu, Alesandru, *Distrușterea elitei militare sub regimul ocupației sovietice în România. 1947-1964*, I.N.S.T., 2001.

• **Luca, Vasile.** S-a născut pe 8 iunie 1898, în comuna Cătălina, Covasna, într-o familie numeroasă de țărani secui. Rămas orfan în anul 1905, a crescut la orfelinatul catolic maghiar din Sibiu. A absolvit șase clase primare și școala de ucenici lăcătuși, angajându-se la Atelierele C.F.R. Brașov (1915). S-a înrolat în armata austro-ungară (octombrie 1915), luptând în Rusia, România, Italia și Albania.

A participat la organizarea grevelor de la Lupeni din 1929 și din Valea Jiului în 1933. A fost arestat și deținut în închisoare în mai multe rânduri pentru activități comuniste ilegale. Încercând, împreună cu doi tovarăși, să treacă ilegal granița în URSS, a fost arestat de autoritățile române și închis la Cernăuți.

După ocuparea Bucovinei de Nord, în 1940, de către URSS, a fost eliberat și a primit cetățenie sovietică. A devenit deputat în Sovietul Suprem al R.S.S. Ucrainene (1940-1944) și viceprimar de Cernăuți, sprijinind în această calitate deportările de români și de persoane calificate drept ostile regimului comunist din Bucovina și fiind recompensat de sovietici cu gradul de maior în Armata Roșie. A participat, de asemenea, la organizarea Diviziei „Tudor Vladimirescu” pe teritoriul U.R.S.S. După 1944 a fost membru în secretariatul CC al PCR, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri și ministru al finanțelor (1947-1952). În luna mai a anului 1952 a fost condamnat de plenara C.C. al P.M.R., fiind acuzat de deviaționism și activități antipartinice. În august 1952 a fost din nou arestat. În anul 1954 a fost condamnat la moarte pentru trădare. Pedeapsa i-a fost comutată în detenție pe viață. A decedat în închisoarea Aiud, bolnav de sifilis (încă din 1916), astm cronic și laringită cronică. Reabilitat juridic în urma Plenarei C.C. al P.C.R. din aprilie 1968.

Bibliografie: Bosomitu, Ștefan; Burcea Mihai, *Spectrele lui Dej*, Editura Polirom, Iași, 2012; Constantiniu, Florin, *P.C.R., Pătrășcanu și Transilvania (1945-1946)*, Editura Enciclopedică, 2001; Oprea, Marius, *Bastionul cruzimii. O istorie a Securității (1948-1964)*, Editura Polirom, Iași, 2008; Toma, Sorin, *Privind înapoi. Amintirile unui fost ziarist comunist*, Editura Compania, 2004

M

• **Macici Nicolae.** S-a născut pe data de 7 noiembrie 1886, în Craiova, ca fiu al lui Eremia și Ecaterina. A urmat cursurile liceului „Carol I” din Craiova; Școala de ofițeri activi de infanterie și cavalerie din București (1905-1907). A obținut o bursă pentru a continua studiile

în Germania, făcând apoi stadiul la Batalionul 14 Vânători din Colmar. Revenit în țară, a participat la campania din Bulgaria. În anul 1915 a absolvit cursurile Superioare de Război, cu gradul de căpitan. A luat parte în primul război mondial la campania din Ardeal cu Regimentul 41 Infanterie. A fost rănit grav în Septembrie 1916 (în zona munților Cindrelului), pierzându-și ochiul drept. A primit ordinul „Mihai Viteazul”, clasa a III-a. A devenit instructor la Școlile de ofițeri de Infanterie din Iași și Botoșani, apoi ofițer de stat major. În anul 1937 a primit comanda Regimentului nr. 92 Infanterie și a Diviziei 9 Infanterie. În luna octombrie 1941, în timpul operațiunilor armatei române pe frontul răsăritean, a fost implicat, alături de generalul Constantin Trestioreanu, în masacrele antisemite din Odesa.

Prin sentința dată în primul proces intentat criminalilor de război la Tribunalul Poporului din București, 22 mai 1945, a fost găsit vinovat de masacrarea populației civile la 21 - 22 octombrie 1941 în Odesa și la Dalnic, declarat „criminal de război”, degradat și condamnat la moarte prin împușcare. În iulie 1945, Regele Mihai I a comutat sentința în închisoare pe viață. A decedat în închisoarea Aiud la 15 iunie 1950.

Bibliografie: Duțu, Alesandru; Dobre, Florica, *Drama generalilor Români. 1944-1964*, Editura Enciclopedică, 1997; Giurescu, Dinu C., *România în al doilea război mondial*, Editura All Educational, 1999; Novac, Vasile, *Nicolae Golescu și alți generali Câmpulungeni*, Editura Nova Internațional, 2002; Solomovici, Teșu, *Istoria Holocaustului din România. Transnistria și Transilvania de Nord*, Editura Teșu, 2006; Susan, Dumitru, *Examen la Păuliș*, Editura Dacia, 1995.

• **Macovei, Ion.** S-a născut pe 28 august 1885, în Nereju, Vrancea. A absolvit Institutul Politehnic în Germania. După terminarea studiilor, a devenit director C.F.R. în 1936. A fost ministrul lucrărilor publice și comunicațiilor în guvernul Ion Gigurtu și în guvernul lui Ion Antonescu. După instaurarea regimului comunist, a fost arestat pe data de 5 mai 1950. A decedat în penitenciarul Sighet pe octombrie 1950, la vârsta de 65 ani.

Bibliografie: Achim, Valeriu, *Închisoarea din Sighet acuză*, Editura Gutinul, 1991; *Anuarul Institutului de Istorie Orală*, volumul II, Editura Presa Universitară Clujeană, 2001; Cajal, Nicolae, *1940-1942. Perioada unei mari restriști*, Editura Hasefer, 1997, Ionițoiu, Cicerone, *Victimele terorii comuniste*, vol. III, Editura Masina de Scris, 2004; Olaru, Corneliu; Iovanov, Vladimir, *Un secol de economie românească, 1848-1947*,

Editura NEWA T.E.D., 2001; Rațiu, Alexander; Rusan, Romulus, *Memoria închisorii Sighet*, Fundația Academia Civică, 1999; Scorpan, Costin, *Istoria României*, Editura Nemira, 1997.

• **Man, Demetriu.** S-a născut pe 26 mai 1888, în Căianu Mare, comitatul Solnoc-Dăbâca, astăzi județul Bistrița, A fost profesor universitar la Academia de Teologie Greco-Catolică din Cluj, doctor în drept internațional. Deputat (P.N.Ț.). După anul 1945 a fost arestat și condamnat la închisoare din motive religioase și politice. A trecut prin închisorile Gherla, Sighet și Aiud, unde a decedat pe 18 august 1952.

Bibliografie: Achim, Valeriu, coordonator, *Închisoarea din Sighet acuză*, Editura Gutinul, 1991; Bota, Ioan; Ionițoiu, Cicerone, *Martiri și mărturisitori ai bisericii din România (1945-1989)*, vol. II, Casa de Editură Viața Creștină, 2001

• **Man, Leon.** S-a născut, după unele surse, în anul 1883.

Originar din Căianu Mic, Bistrița. A fost, la fel ca fratele său, Demetriu, preot greco-catolic. A slujit mai întâi în Dieceza Greco-Catolică de Cluj - Gherla. Paroh la Cluj-Mănăștur și Egumen al Mănăstirii Nicula (mănăstire greco-catolică).

Pentru că a refuzat trecerea forțată la Biserica Ortodoxă Română în 1948, fost arestat și închis la Gherla, unde a și decedat.

Bibliografie: Achim, Valeriu, coordonator, *Închisoarea din Sighet acuză*, Editura Gutinul, 1991; Bota, Ioan; Ionițoiu, Cicerone, *Martiri și mărturisitori ai bisericii din România (1945-1989)*, vol. II, Casa de Editură Viața Creștină, 2001.

• **Maniu, Iuliu.** S-a născut pe 8 ianuarie 1873, în Bădăcin, comuna Pericei, Sălaj. A urmat școala primară la Blaj, absolvind mai apoi, liceul reformat calvin din Zalău. A efectuat studii la Universitatea din Cluj, Facultatea de Drept (1891-1896), pe care le-a continuat la Budapesta și la Viena, unde a devenit doctor în drept în anul 1896. Revenit în țară, s-a stabilit la Blaj, unde și-a început activitatea de avocat al Mitropoliei Blajului și profesor de drept civil la Academia Teologică greco-catolică. Membru fondator și președinte al Societății Academice „Petru Maior” (1892) și al Societății studenților români, sârbi și slovaci din Budapesta (1894). În 1897, la vârsta de 24 de ani, a fost ales în Comitetul de conducere al P.N.R., devenind astfel unul dintre fruntașii politici ai românilor din Ardeal.

În luna iunie 1915 a fost încorporat în Armata Comună austro-ungară și trimis pe frontul italian, de unde a fost

demobilizat în 1918, întorcându-se la Arad, împreună cu personalități de prim rang ale Partidului Național Român din Ungaria și Transilvania. În 1918 s-a numărat între organizatorii Marii Adunări de la Alba Iulia, din 1918, unde s-a decis unirea Transilvaniei cu Regatul României. După această dată, ascensiunea lui în plan politic a fost una fulminantă, fiind, cronologic: Președintele Partidului Național Român (9 august 1919 - 10 octombrie 1926); Președintele Partidului Național Țărănesc (10 octombrie 1926 - 6 mai 1933; 23 noiembrie 1937 - 29 iulie 1947); Deputat în Parlamentul de la Budapesta (1906 - 1910); Deputat în Parlamentul României (1919); Senator, fără ca să-și execute mandatul (1938); Președintele Consiliului Dirigent al Transilvaniei (2 decembrie 1918 - 4 aprilie 1920); Ministru al Internelor în Consiliul Dirigent din Transilvaniei (2 decembrie 1918 - 4 aprilie 1920); Președintele Consiliului de Miniștri (10 noiembrie 1928 - 7 iunie 1930; 13 iunie 1930 - 8 octombrie 1930; 20 octombrie 1932 - 12 ianuarie 1933); Ministrul Finanțelor (15 octombrie 1929 - 26 octombrie 1929); Ministru de Război (5 aprilie 1930 - 14 aprilie 1930); Ministru secretar de stat (23 august 1944 - 4 noiembrie 1944). S-a opus instalării guvernului Dr. Petru Groza la 6 martie 1945, protestând împotriva încălcării drepturilor și ale libertăților omului.

A fost arestat la 14 iulie 1947, în urma înscenării de la Tămădău și judecat pentru „înaltă trădare” în procesul început la 29 octombrie 1947. Condamnat la închisoare pe viață. A fost trimis la penitenciarul din Galați, pe baza ordinului de arestare 105.515/27 noiembrie 1947. În luna august 1951 a fost transferat la Sighet, unde s-a stins din viață pe 5 februarie 1953.

În data de 12 noiembrie 1998, prin decizia nr. 40/1998, Curtea Supremă de Justiție a dispus reabilitarea lui și a înlăturat pedeapsa complementară a confiscării averii, pronunțată în 1947.

Bibliografie: Achim, Valeriu, *Închisoarea din Sighet acuză*, Editura Gutinul, 1991; Iorga, Nicolae, *Istoria unei legende. Iuliu Maniu*, Tiparul Datina Românească, 1934; Lazăr, Traian D., *Iuliu Maniu și serviciile secrete*, Editura Mica Valahie, 2006; Maniu, Iuliu; Isac, Victor, *Testament moral politic*, Editura Gândirea Românească, 1991; Moldovan, Valeriu, *Scrisori deschise către dl. Iuliu Maniu*, Tipografia Națională, 1932; Pelin, Mihai, *Iluziile lui Iuliu Maniu*, Editura Viitorul Românesc, 2000; Pop, Ionel; Boilă, Zaharia; Boilă, Matei, *Amintiri despre Iuliu Maniu*, Editura Dacia, 1998; Scurtu, Ioan, *Iuliu Maniu. Activitatea politică*, Editura Enciclopedică, 1995; Stan, Apostol, *Iuliu Maniu. Naționalism și democrație. Biografia unui mare român*, Editura Saeculum, 1997.

• **Manoilescu, Mihail.** S-a născut pe 9 decembrie 1891, în Iași. A absolvit Liceul Național din Iași și, mai apoi, în 1915, Școala de Poduri și Șosele din București, ca șef de promoție. Profesor de economie politică la Școala Politehnică din București până în 1944. Director în Ministerul Industriei și Comerțului în 1920, Subsecretar de Stat la Ministerul de Finanțe în 1924, Ministru al Lucrărilor Publice și Comunicațiilor în 1930, Guvernator al B.N.R. în 1931, Ministru al Industriei și Comerțului în anul 1931, Președinte la Secția Română a Camerei Internaționale de Comerț, Ministru de Externe în 1940. A fost Doctor Honoris Causa al multor instituții de cultură din străinătate. Fondator al revistei *Lumea Nouă*.

Pe 12 octombrie 1944 a fost întemnițat, fără proces, timp de 14 luni. A fost arestat din nou în decembrie 1948 și deținut în închisorile Jilava, Ocnele Mari, Sighet, unde, fiind grav bolnav, a murit pe 30 decembrie 1950.

Bibliografie: Buzatu, Gheorghe, *România cu și fără Antonescu*, Editura Moldova, 1991; Nițu, Liviu P., *Elita politică istorică, 1945-1955*, Editura Mica Valahie, 2011; Popescu, Eugen, *Puncte de vedere*, Editura Coresi, 1984.

• **Manolescu-Strunga, Ion.** S-a născut pe 12 mai 1889, în Strunga, județul Iași, ca fiu al lui medicului, profesor universitar, membru al Academiei Române și senator Nicolae Manolescu-Strunga. A studiat economia la Viena și, mai apoi, a obținut doctoratul la Universitatea din Berlin, Germania. A fost subsecretar de stat la Ministerul Agriculturii (1933 - 1934; 1936). Ministru al Industriei și Comerțului între 5 octombrie 1934 - 1 august 1935 și ministru secretar de stat în perioada 17 noiembrie 1937 - 28 decembrie 1937.

A fost arestat pe 6 mai 1950 și condamnat la doi ani de muncă grea, Trimis la închisoarea de la Sighet, a murit pe 19 aprilie 1951

Bibliografie: Giurescu, Constantin C., *Cinci ani și două luni în penitenciarul de la Sighet. 7 mai 1950-5 iulie 1955*, Editura Fundației Culturale Române, 1994; Lazăr, Traian D., *Iuliu Maniu și serviciile secrete. 1940-1944*, Editura Mica Valahie, 2006; Mamina, Ion; Scurtu, Ioan, *Guverne și guvernanți. 1916-1938*, vol. II, Editura Silex, 1996.

• **Manu, Gheorghe.** S-a născut pe 13 februarie 1903, București, ca descendent al Cantacuzinilor (din partea mamei) și al unei familii de cărturari. A absolvit

Facultatea de Științe a Universității București, Facultatea de Științe din Paris, unde, în 1933, și-a susținut teza de doctorat, cu mențiunea „très honorable”. Reîntors în țară, a devenit asistent la Facultatea de Științe a Universității București (1935), conferențiar universitar din 1945. A fost membru corespondent al Academiei de Științe din România începând cu 21 decembrie 1935.

În anul 1937 a aderat la Mișcarea Legionară, din 1943 a devenit activ în conducerea ei, fiind o vreme comandant interimar al mișcării. În 1948 a fost arestat și condamnat în „procesul grupului de complotiști, spioni și sabotori”, la muncă silnică pe viață.

Bibliografie: Buzatu, Gh.; Ciucanu, Corneliu; Sandache, Cristian, *Radiografia dreptei românești*, Editura FF Press, 1996; Manu, George, *În spatele cortinei de fier*, ediție îngrijită de Silviu B. Moldovan, Editura Mica Valahie, București, 2011; Văduva-Poenaru, Ion, *Enciclopedia marilor personalități*, vol. II, Editura Geneze, 1999.

• **Marcu, Alexandru.** S-a născut la 31 decembrie 1894, la Burdujeni-Suceava. A fost absolvent al Colegiului Național Carol I din Craiova, licențiat în litere, în 1919, al Facultății de Litere și Filosofie din București. Între anii 1923 - 1924 a studiat în Roma, Italia. Doctor în litere la Florența. A lucrat ca profesor la Universitatea București. Traducător din literatura italiană. Membru corespondent (1940) al Academiei Române. A lucrat ca subsecretar de Stat în Ministerul Propagandei, în Guvernul condus de mareșalul Ion Antonescu.

După răsturnarea regimului condus de Ion Antonescu, a fost arestat. Conform deciziei cu nr. 27 din 6 februarie 1948, a fost condamnat la 12 ani temniță grea. A decedat în închisoarea Văcărești-București.

Bibliografie: Andrei, Nicolae, *Voievozi ai spiritului*, Editura Alma, 2000; Rădulescu, Mihai Sorin, *Memorie și strămoși*, Editura Albatros, 2002; Turcuș, Veronica, *Alexandru Marcu (1894-1955). Viața și opera*, Editura România Press, 2004.

• **Mardari, Socrat D.** S-a născut pe 24 noiembrie, în Huși, județul Vaslui. General, aghiotant regal, profesor la Școala Superioară de Război, subșef al Marelui Stat Major, 1943-1944.

După venirea regimului comunist, a fost detinut la Jilava și Aiud, 1949-1954. A decedat în detenție după o pedeapsă la izolare.

Bibliografie: Căzănișteanu, Constantin (coordonator), *Documente privind istoria militară a poporului român*, Editura militară, 1980; Dobre, Florica; Duțu, Alesandru, *Distrușerea elitei militare sub regimul ocupației sovietice în România. 1947-1964*, I.N.S.T., 2001; Dobre,

Florica, Manea, Vasilica; Nicolescu, Lenuța, *Anul 1940: Armata română de la ultimatum la dictat*, vol. II, Editura Europa nova, 2000; Ottmar; Deletant, Dennis (editori), „*Chestiunea evreiască*” în *documente militare române, 1941-1944*, Institutul "Elie Weisel", 2010

• **Mareș, Nicolae.** S-a născut pe 16 decembrie 1875, în București. De profesie inginer. A fost deputat și ministru al Agriculturii și Domeniilor, 14 septembrie 1940 - 27 ianuarie 1941; președinte al Uniunii Sindicatelor Agrare; membru al Ligii „Vlad Țepeș”.

A fost arestat pe data de 15 aprilie 1946, împreună cu alți miniștri din guvernul lui Ion Antonescu, acuzat pentru dezastrul țării și crime de război conform decretului-lege nr. 312/1945. Închis la Văcărești, Aiud și Sighet, unde a decedat în detenție.

Bibliografie: Achim, Valeriu, *Închisoarea din Sighet acuză*, Editura Gutinul, 1991; Rădulescu, Mihai Sorin, *Genealogii*, Editura Albatros, 1999; Trașcă, Ottmar, *Rebeliunea legionară în arhive străine*, Editura Albatros, 2002.

• **Măgureanu, Mihail.** S-a născut pe 20 februarie 1886, București. A absolvit Facultatea de Drept a Universității București (1908), Facultatea de Drept a Universității din Paris, secția științe juridice, unde a obținut titlul de doctor în drept. După finalizarea studiilor, a urmat o carieră de magistrat, ocupând funcții de magistrat stagiar, ajutor de judecător, prim-președinte de tribunal, consilier de Curte de Apel (1911 - 1926). Din anul 1926 a făcut parte din Consiliul Legislativ, activând în calitate de referent; consilier permanent în cadrul Secției a II-a (1936).

În aprecierea meritelor sale, a fost promovat președinte al Secțiunii I-a de drept public, cumulând pentru o scurtă perioadă inclusiv calitatea de locțiitor de prim-președinte (1938-1948). A îndeplinit și funcția de subsecretar de stat la Președinția Consiliului de Miniștri.

Arestat la 6 august 1949, a murit la penitenciarul Sighet, în 1951.

Bibliografie: Giurescu, Constantin C., *Cinci ani și două luni în penitenciarul de la Sighet*, Editura Fundației Culturale Române, 1994; Ionițoiu, Cicerone, *Victimele terorii comuniste*, Editura Mașina de Scris, 2004.

• **Micescu, Istrate.** S-a născut pe 22 mai 1881, în orașul Ploiești, Prahova, în familia profesorului Nicolae Micescu. După absolvirea liceului (1899), a urmat cursurile facultății de drept de la Universitatea din Paris, unde și-a luat licența (1903) și doctoratul în drept (1906).

Revenit în România, a profesat ca avocat mai întâi la Baroul Argeș și apoi la Baroul Ilfov, al cărui decan a fost

în două rânduri (1923–1928, 1936). Începând din anul 1912 a predat cursuri de drept civil și filosofia dreptului la Facultatea de Drept din București. În 1918 și-a început cariera politică, când a devenit membru al P.N.L. A fost deputat în trei legislaturi (în 1920, în 1927 și în 1931), în ultima (1931) devenind ales și vicepreședinte al Camerei Deputaților. Din 28 decembrie 1937, a deținut funcția de ministru al afacerilor externe, până 10 februarie 1938, data instaurării dictaturii regale, când a primit misiunea de a elabora o nouă Constituție. A fost senator în noul Parlament și ministru al justiției în guvernul Gheorghe Tătărescu (24 noiembrie 1939 – 10 mai 1940).

După instalarea regimului totalitar, în 1945, a fost exclus din barou, fiind acuzat de „acțiuni de rezistență împotriva regimului de democrație populară”. La 1 iulie 1948 a primit o sentință de 20 de ani de temniță grea. A încetat din viață în mai 1951, la penitenciarul Aiud.

Bibliografie: Barbu, Ollănescu-Orendi, *Așa a fost să fie*, Editura Humanitas, 2014; Ghibu, Onisifor, *Oameni între oameni. Amintiri*, Editura Eminescu, 1990; Potra, George, *Titulescu. Spre țara dreptilor*, Editura Fundației „Universitatea pentru toți”, 2001; Potra, George, *Pro și contra Titulescu*, Editura Enciclopedică, 2002.

• **Mihalache, Ion.** S-a născut pe 15 februarie 1882, în localitatea Goleștii-Badii, comuna Topoloveni (Argeș). A urmat cursurile școlii normale „Carol I” din Câmpulung Muscel, fiind ulterior numit învățător în comuna Ludești din Dâmbovița. Între anii 1903 și 1910, a parcurs toate examenele pentru ocuparea funcției de institutor.

A participat, cu gradul de căpitan, la războiul pentru întregirea neamului (1916-1918). S-a distins în luptele de la Mărășești, fiind decorat cu Ordinul „Mihai Viteazul”. În decembrie 1918 a întemeiat Partidul Țărănesc, a cărui președinte a fost (1918-1926). În 1919, în guvernul de coaliție prezidat de Alexandru Vaida-Voievod, a ocupat funcția de ministru al Agriculturii. La 10 octombrie 1926, partidul său a fuzionat cu partidul lui Iuliu Maniu. În perioada guvernărilor țărăniste (1928-1933), a deținut funcțiile de ministru al Agriculturii și Domeniilor și de ministru al Internelor. La doar o zi de la declanșarea războiului antisovietic (23 iunie 1941) a solicitat să fie mobilizat pe frontul de Răsărit pentru a lua parte activă la războiul de eliberare a Basarabiei. Împreună cu I. Maniu a colaborat cu restul forțelor politice și cu regele Mihai la pregătirea înlăturării Mareșalului Ion Antonescu la 23 August 1944. După venirea la putere a comuniștilor, prin guvernul condus de Petru Groza, Ion Mihalache a fost arestat cu ocazia

diversiunii cunoscute sub denumirea de „Înscenarea de la Tămădău”.

La data de 12 noiembrie 1947, în urma procesului care a avut loc, a fost condamnat la temniță grea pe viață, 10 ani degradare civică, confiscarea averii și la 50.000 de lei cheltuieli de judecată. A decedat în 5 februarie 1963, în închisoarea de la Râmnicu Sărat.

Bibliografie: Țepelea, Gabriel; Paraschiv, Nicolae; *Ion Mihalache în fața istoriei*, Editura Gândirea Românească, 1993; Mihalache, Ion; Răducanu, Dan; Pippidi, Andrei, *Ce politică să facem*, Editura Litera, 1995; Popescu, Stelian; Opreș, Ioan, *Amintiri*, Editura Albatros, 2000.

• **Mihăiescu, Ion D.** S-a născut pe 4 octombrie 1891, în Amărăștii de Jos, Dolj. După școala primară și studiile liceale, a absolvit Școala Superioară de Război în anul 1912, ca sublocotenent de artilerie. A participat la Campania din 1913 și la cele două războaie mondiale.

În campania din Est, a comandat Diviziile 1 și 4 de Infanterie. Funcții militare: 1934 - Atașat militar în Iugoslavia, 1939 - 1941 - Director de Studii la Centrul de Instrucție de Artilerie de la Mihai Bravu (Dadilov), cu grad de locotenent-colonel, 1942 - 1943 - Comandantul Diviziei 1 Infanterie, 1943 - 1944 - Comandantul Diviziei 4 Infanterie cu gradul de general de brigadă, august 1945 - Comandant al Capitalei, 9 august 1947 - Trecut în rezervă.

După război, ca urmare a implicării sale în organizația subversivă „Graiul Sângelui” a fost arestat la data de 19 septembrie 1948, a primit o condamnare de 20 de ani munca silnică. A murit în octombrie 1957 la închisoarea Jilava, dar decesul a fost înregistrat la spitalul închisorii Văcărești.

Bibliografie: Dobre, Florica; Duțu, Alesandru, *Drama generalilor români. 1944-1964*, Editura Enciclopedică, 1997; Dobre, Florica; Duțu, Alesandru, *Distrugerea elitei militare sub regimul ocupației sovietice în România. 1947-1964*, I.N.S.T., 2001; Scafeș, Cornel I, *Armata Română 1941-1945*, Editura RAI, 1996.

• **Militaru, Vasile.** S-a născut pe 19 septembrie 1885, în comuna Dobreni, județul Ilfov, într-o familie numeroasă, din părinți agricultori, Gheorghe și Tinca Militaru.

Cu toate că a îndrăgit lectura, a absolvit doar patru clase. A debutat cu versuri la vârsta de doar 15 ani. Primul său volum de versuri, *Strop de rouă*, i-a apărut în 1919. Fiind remarcat de mai multe personalități ale vieții culturale, printre care Barbu Ștefănescu Delavrancea,

Alexandru Vlahuță, Duiliu Zamfirescu, a început să publice în ziarul *Universul*. Temele predilecte ale creației sale poetice au fost de factură creștină, naționalistă, antisemită. Premiatură de Academia Română pentru volumul *Psaltirea* (1939). În aceeași perioadă s-a apropiat de Mișcarea Legionară, căreia i-a dedicat mai multe poezii, majoritatea publicate în volumul *Temelie de veac nou*, apărut în aprilie 1938 la Editura Cartea Românească. Cartea a fost publicată sub pseudonimul Radu Barda.

A fost arestat la 8 ianuarie 1959 și transportat la Pitești, de unde a fost apoi transferat la închisoarea din Craiova. Tribunalul Militar din Craiova l-a condamnat la 20 de ani de temniță grea pentru crimă de uneltire contra orânduirii sociale; 12 ani de închisoare corecțională pentru delictul de deținere de publicații interzise; la 10 ani de degradare civilă, confiscarea totală a averii personale plus obligația de a plăti 1000 lei cheltuieli de judecată. A decedat pe 8 iulie 1959, în închisoarea Ocnele Mari - Vâlcea.

Bibliografie: Buzatu, Gh.; Ciucanu, Corneliu; Sandache, Cristian, *Radiografia dreptei românești. 1927-1941*, Editura F.F. Press, 1996; Călinescu, George, *Istoria literaturii române*. Editura Universitas, 1993; Marin, Gheorghe; Marin, M., *Misiuni și destine*, Editura Pontos, 2008; Micu, Dumitru, *Istoria literaturii române*, Editura Saeculum, 2000; Zigu, Ornea, *Anii treizeci*. Extrema dreaptă românească, Editura Polirom, 2015.

• **Mociorniță, Dumitru.** S-a născut pe 5 august 1885, în comuna Țintea, jud. Prahova. A urmat școala primară în comuna natală, studiile liceale la Liceul „Sfinții Petru și Pavel”, Ploiești și la Liceul Economic Kețulescu, București. A absolvit Școala Superioară de Comerț din București, iar mai târziu la Școala Superioară de Industrie de la Paris. După studii a lucrat ca reprezentant comercial al unei firme de produse chimice în portul Hamburg. Întors în România (1909) a ajuns manager la întreprinderile lui Grigore Alexandrescu. Odată cu primul război mondial a fost mobilizat pe front în Moldova, și Transnistria. Pentru activitatea din primul Război mondial a fost recompensat de către Armata Română cu mai multe ordine și medalii. În 1923 a înființat fabrica de încălțăminte Mociorniță, care avea să devină apoi cel mai important producător de încălțăminte din țara noastră. În anul 1931 a înregistrat la registrul comerțului prima Fabrică de Pielărie, afacere pe care a extins-o și în provincie, la Cluj, Brașov, Craiova, Câmpulung, Roman, Tecuci, Târgoviște, Ploiești, Buzău și Galați. În anul 1942 a înființat societatea pe acțiuni „Pielăria și Confecțiunea Românească D. Mociorniță”.

După instaurarea regimului comunist la putere, a refuzat să emigreze în S.U.A., deși i s-a propus. A fost arestat și condamnat la închisoare, împreună cu fiul Ioan Teodor. A decedat răpus de boală și de condițiile din temniță în 1953 (Ploiești).

Bibliografie: *Anale de istorie*, edițiile I-III, Institutul de Studii Istorice și Social-Politice de pe Lângă C.C. al P.C.R., 1980; Olaru, Corneliu; Iovanov, Vladimir, *Un secol de economie românească, 1848-1947*, Editura NEWA T.E.D., 2001; Scurtu, Ion, *Politică și viață cotidiană în România*, Editura Mica Valahie, 2011.

• **Moșoiu, Tiberiu.** S-a născut pe 23 iunie 1898, în Târgoviște, ca fiu al generalului, fruntaș P.N.L. Traian Moșoiu. A absolvit studiile facultății de Drept, obținând doctoratul la Bruxelles. A fost conferențiar la catedra de Drept roman a Facultății de Drept din Oradea. În urma alegerilor din iulie 1927 a fost ales deputat în Parlamentul României, din partea P.N.L. La alegerile electorale din luna iunie 1931 a candidat din partea partidului Uniunea Națională, fiind din nou ales deputat. După moartea tatălui său (la data de 15 august 1932), a fost numit în locul lui ca președinte al organizației județene Bihor a P.N.L. A îndeplinit pe rând funcțiile de subsecretar de stat la Ministerul Cultelor, subsecretar de stat la Ministerul Justiției, subsecretar de stat la Ministerul Agriculturii și Domeniilor (august 1936 - noiembrie 1937) în Guvernul Gheorghe Tătăreanu (3) și (noiembrie - decembrie 1937) în Guvernul Gheorghe Tătăreanu (4). A fost guvernator al B.N.R. în intervalul 21.05.1946 - 08.11.1947.

A fost arestat la data de 5 mai 1950 și condamnat, alături de numeroase alte elite intelectuale și politice. A murit în închisoarea Sighet.

Bibliografie: Giurescu, Constantin C., *Cinci ani și două luni în penitenciarul de la Sighet*, Editura Fundației Culturale Române, 1994; Mamina, Ion; Scurtu, Ioan, *Guverne și guvernări. 1916-1938*, vol. II, Editura Silex, 1996; Nastasă, Lucian, *Itinerarii spre lumea savantă*, Editura Limes, 2006; Nițu, Liviu P., *Elita politică istorică, 1945-1955*, Editura Mica Valahie, 2011; Rațiu, Alexander; Rusan, Romulus, *Memoria închisorii Sighet*, Fundația Academia Civică, 1999.

• **Munteanu-Râmnic, Dumitru.** S-a născut pe data de 26 octombrie 1877, în Râmnicu Sărat. Licențiat în istorie la Universitatea București, studii de specializare la Paris. Profesor, vicepreședinte al Partidului Național Democrat, deputat (1919), secretar al primei Camere a Deputaților a României Mari. Secretar al Blocului Federației, ministru subsecretar de stat la Interne (18 aprilie 1931 - 6 iunie

1932). A fost arestat în mai 1950, la vârsta de 73 de ani. A murit în penitenciarul Sighet, o lună mai târziu.

Bibliografie: Baciu, Ion Ștefan (coord.), *Nicolae Iorga și Partidul Naționalist Democrat în viziunea presei și a documentelor de arhivă prahovene: 1890-1948*, Editura Academiei Române, 2005; Rațiu, Alexander; Rusan, Romulus, *Memoria închisorii Sighet*, Fundația Academia Civică, 1999; Rădulescu-Zoner, Șerban, *A fost un destin. Amintiri, mărturii, dezvăluiri*, Editura Paideia, 2003; Scurtu, Ioan (coord.), *Enciclopedia partidelor politice din România*, Editura Meronia, 2003; Neagoe, Stelian, *Istoria guvernelor României de la începuturi - 1859 până în zilele noastre - 1995*, Editura Machiavelli, 1995.

N

• **Neaga, Teodor.** S-a născut la 1880, în Dânceni, județul Lăpușna. Și-a făcut studiile la Seminarul Teologic din Chișinău și la Academia Teologică din Kiev. Între 1902 - 1906 a fost secretar al Direcției Eparhiale. Profesor de limba rusă și de istorie. A fost președinte al Congresului Învățătorilor și Profesorilor moldoveni din Basarabia, la care s-a luat hotărârea introducerii alfabetului latin și naționalizarea învățământului. În calitate sa de deputat a votat unirea cu România. Membru al Adunării Eparhiale a Arhiepiscopiei Chișinăului și membru al Consiliului Central Bisericesc din București. La numai o lună după ocuparea Basarabiei de către forțele armatei sovietice în 1940, a fost arestat de N.K.V.D., deținut, torturat și interogată la penitenciarul din Penza, unde a și murit trei ani mai târziu, în 1943.

Bibliografie: Chiriac, Alexandre, *Membrii Sfatului Țării (1917-1918)*, Editura Fundației Culturale Române, 2001; Cojocaru, Gheorghe E., *Sfatul țării. Itinerar*, Editura Civitas, Chișinău, 1998.

• **Negulescu, Ion.** S-a născut pe 1 aprilie 1887, în Turnu Măgurele. General de Corp de Armată grăniceri, ofițer de Stat Major, ministru al apărării în guvernul Rădescu (7 decembrie 1944 – 6 martie 1945).

Dat afară din armată, 1945, a activat în cadrul rezistenței anticomuniste „Mișcarea de Rezistență Națională pentru Patrie și Rege”, 1 septembrie 1948, a condus Secția de Propagandă.

A fost arestat și anchetat de Securitatea București, 1949, acuzat de crime de război. A decedat în penitenciarul Jilava, aprilie 1949.

Biografie: Ilie, Petre; Savu, Alexandru Gh., *Documente privind istoria militară a poporului român*, vol. I, Editura Militară, 1985; Milcoveanu, Șerban, *Războiul dintre stat și națiune*, vol. I, Editura Crater, 1997; Scafeș, Cornel I., *Armata Română 1941-1945*, Editura RAI, 1996.

• **Nemoianu, Petre.** S-a născut pe 22 septembrie 1889, în județul Caraș Severin. Licențiat în Drept, doctor în științe politice (1919) și în drept (1925). Prizonier la ruși după Primul Război Mondial, s-a întors cu regimentul Alba Iulia format la Iași, 1917. A fost decorat cu Medalia Ferdinand I cu spade pe panglică și cu Ordinul Ferdinand I în grad de Ofițer pentru contribuțiile sale ca voluntar în armata română la eliberarea Ardealului și Banatului de sub ocupația străină. Prefect de Caransebeș, 1920 - 1921, deputat în timpul guvernării Averescu. Avocat în Baroul de Ilfov (1925 - 1948). Secretar al Uniunii sindicatelor pentru export de carne proaspătă, redactor al revistei *Exportul animalelor*, colaborator permanent la revistele *Țara noastră* și *Curentul*. A publicat mai multe lucrări cu caracter istoric, politic, social, economic, administrativ. Consilier la Societatea auriferă „Mica” și consilier juridic al Fundației Regale „Regele Mihai” I.

A fost arestat la 19 mai 1946 din dispoziția Parchetului de pe lângă Tribunalul Poporului, fiind găsit nevinovat și eliberat pe baza Ordonanței nr. 5 din 27 august 1946 a Parchetului General al Curții de Apel, Cabinetul III, dosar nr. 2313/1946, emitându-se totodată și ordinul de ridicare a sechestrului aplicat pe averea personală.

A fost arestat din nou în iulie 1948 și condamnat la 5 ani închisoare și confiscarea averii pentru „crimă împotriva păcii”, prin Decizia Penală nr. 123/19.01.1949 a Curții București secția IV Penală. A decedat pe data de 8 iulie 1951 în Penitenciarul Aiud, ca urmare a condițiilor de detenție.

Bibliografie: *De la post-comunism la pre-tranziție*, sub egida Grupului pentru Dialog Social, Editura Pythagora, 1997; Giurescu, Constantin I., *Cinci ani și două luni în penitenciarul de la Sighet. 7 mai 1950-5 iulie 1955*. Editura Fundației Culturale Române, 1994; Nicolescu, Constantin D., *Calvarul neamului românesc după 23 august 1944*, Editura Ramida, 1993; Olaru, Corneliu; Iovanov, *Un secol de economie românească, 1848-1947*, Editura NEWA T.E.D., 2001; Tudorică, Nae, *Mărturisiri în duhul adevărului*, Editura Plumb, 1993.

• **Nicolici, Alexandru.** S-a născut pe 19 februarie 1892, în Buzău. A fost un General român, care a luptat în cel de al doilea război mondial.

Funcții militare: Comandantul Regimentului 7 Artilerie (1939 - 1942); Comandantul Brigăzii 15 Artilerie (1942 - 1944); Comandantul Diviziei 15 Artilerie (1942 - 1943); Comandantul Diviziei 8 Infanterie Instrucție (7 mai 1944 - 20 octombrie). A fost arestat și condamnat în 1952, a murit în detenție (1952).

Bibliografie: Scafeș, Cornel I., *Armata Română 1941-1945*, Editura RAI, 1996.

• **Nistor, Dimitrie.** S-a născut pe 21 aprilie 1890, în Burjuc, județul Hunedoara. A studiat la Colegiul „Kun” din Orăștie și la Liceul românesc din Brașov. Facultatea de Drept la Universitatea din Budapesta, unde a obținut titlul de doctor în drept (1914). Întors în România a studiat la Institutul Teologic din Sibiu și la Caransebeș. În același timp cu studiile teologice a urmat cursurile Școlii Militare de Ofițeri de Rezervă. Avocat, consilier cultural al municipiului Timișoara, secretar general al orașului. Între anii 1927 și 1928 a fost deputat din partea P.N.L. și pretor în plasa Buziaș, iar între anii 1933 și 1937 a fost prefect al județului Timiș-Torontal. Între 2 noiembrie 1944 și 18 februarie 1945 a fost Subsecretar de stat în Ministerul de Interne. Pentru întreaga sa activitate a fost distins cu mai multe ordine și medalii, dintre care: Ordinul „Coroana României” în grad de ofițer (1923), „Steaua României” în grad de ofițer (1927), Crucea „Meritul Sanitar”

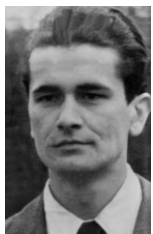

A fost arestat la 6 mai 1950, acuzat de „activitate intensă de reprimare a organizațiilor comuniste” și condamnat la 6 ani detenție grea, plus confiscarea averii. A fost eliberat la 3 mai 1956. La 9 mai 1958 a fost arestat din nou sub acuzația că a sprijinit activitatea organizației „Sumanele negre”, fapt pe care l-a negat, dovedindu-se mai târziu o confuzie de nume. A fost condamnat la muncă silnică pe viață. Pedepsa i s-a comutat la 25 de ani de temniță. A fost închis în penitenciarele Jilava, Galați și Botoșani, unde a murit la 12 iunie 1963.

Bibliografie: Giurescu, Dinu C., *Guvernarea Nicolae Rădescu*, Editura All, 1996; Lăzărescu, Dan (editor), *Introducere în istoria liberalismului european și în istoria Partidului Național-Liberal din România*, Editura Viitorul Românesc, 1996.

O

• **Oprișan, Constantin.** S-a născut pe 16 martie 1921, în localitatea Oncești. A absolvit liceul în 1940, perioadă când s-a înscris în „Frățiile de Cruce”. În anul 1946 s-a înscris la Facultatea de Litere și Filozofie din Cluj. În aceeași perioadă a devenit liderul Frățiilor de Cruce, la nivel național.

A fost arestat în 15 mai 1948, judecat și condamnat la 25 ani muncă silnică. Până în anul 1951, a fost deținut în închisoarea Pitești, loc în care a trecut prin procesul de reeducare. A fost transferat la Gherla, unde, din cauza regimului de detenție, s-a îmbolnăvit de TBC. În 1955 a petrecut o perioadă în Spitalul Penitenciar Văcărești. În

1958 a fost transferat la Jilava, unde a murit în același an. După alte surse, în 1959.

Bibliografie: Bujoreanu, Anca (coord.), *Sfinți martiri și mărturisitori români din secolul XX*, Editura Adenium, 2014; Buzatu, Gheorghe; Ciucanu, Corneliu; Sandache, Cristian, *Radiografia dreptei românești. 1927-1941*, Editura FF Press, 1996; Colfescu, Silvia, *Documente ale procesului reeducării din închisorile Pitești, Gherla: memorialul ororii*, Editura Vremea, 1995; Mureșan, Alin, *Cronica unei sinucideri asistate*, Editura Polirom, ediția a II-a, 2011.

• **Ottulescu, Alexandru.** S-a născut în anul 1881, în București. Licentiat în drept la Universitatea București, a fost pentru multa vreme avocat specializat în probleme financiar-bancare. Profesor universitar la Facultatea de Drept. Membru în Consiliul Superior Bancar și consilier juridic al B.N.R. A detinut funcția de guvernator al Bancii Naționale a României în perioada 17.09.1940 - 01.04.1944, funcție din care și-a dat demisia pentru că nu era de acord cu pretențiile economice formulate de germani. Arestat la 5 mai 1950. A murit în 1953 la Sighet.

Bibliografie: Buzatu, Gheorghe, *România și marile puteri. (1939 - 1947)*, Editura Enciclopedică, 2003; Dogaru, Petre, *Casa Regală, femeile fatale, masoneria și dictatorii secolului XX*, Editura Aldo Press, 2002; Solonari, Vladimir, *Purificarea națiunii*, Editura Polirom, 2009.

P

• **Pascu, Vasile.** S-a născut pe 6 decembrie 1890, în comuna Ghelengic, regiunea Dobrogea. A absolvit Școala Militară de Ofițeri de Infanterie între 1911 - 1913 și Școala Superioară de Război, între 1924 - 1926. Comandant al Regimentului 5 Dorobanți (1938 - 1941), Diviziei 3 de Munte (1942 - 1943), Diviziei 18 de Munte (30 aprilie 1944 - 9 octombrie 1944), Diviziei 1 de Munte (1945) și Director Superior al Administrației Armatei. Între 1941 - 1942 a îndeplinit funcția de Prefect al Județului Vâlcea.

A fost arestat în ianuarie 1956 pentru „delict de uneltire împotriva ordinii sociale” și condamnat, pe 8 octombrie 1958, de către Tribunalul Suprem la 15 ani de muncă silnică. A decedat în august 1960 la penitenciarul Gherla.

Bibliografie: Căzănișteanu, Constantin, *Documente privind istoria militară a poporului român: 4-6 septembrie 1944*, Editura militară, 1980; Dobre, Florica; Dușu, Alesandru, *Distrușgerea elitei militare sub regimul ocupației sovietice în România*, I.N.S.T., 2001; Dobre,

Florica; Duțu, Alesandru, *Drama generalilor Români. 1944-1964*, Editura Enciclopedică, 1997; Ilie, Petre; Savu, Alexandru Gh., *Documente privind istoria militară a poporului roman. 23-31 august 1944*, Editura Militară, 1980; Scafeș, Cornel I, *Armata Română. 1941-1945*, Editura RAI, 1996.

• **Păiș, Nicolae.** S-a născut pe 11 iulie 1887, București. A absolvit Școala Superioară de Artilerie în Italia și Școala Superioară de Război din Paris. Între 1926 - 1931 a fost numit adjutant regal, fiind avansat la rangul de contraamiral adjutant și deținând ulterior funcția de șef de Stat Major la Marină (1933). La data de 11 mai 1940, a fost numit în funcția de subsecretar de stat la Ministerul Aerului și Marinei. După formarea guvernului condus de Ion Gigurtu, a fost numit în funcția de ministru al aerului și marinei (4 iulie - 4 septembrie 1940). Între 4 aprilie 1941 - 19 februarie 1943, a deținut funcția de subsecretar de Stat la Ministerul Apărării Naționale pentru Marină, de unde a demisionat la scurtă vreme.

A fost arestat pe 13 august 1948 și condamnat la 3 ani de închisoare. La 20 august 1951, a fost transferat de la închisoarea Aiud la închisoarea Sighet. Fiind bolnav și lipsit de orice fel de îngrijire medicală, a murit în celula 27 a penitenciarului Sighet, la 16 septembrie 1952.

Bibliografie: Dobre, Florica; Duțu, Alesandru, *Drama generalilor Români. 1944-1964*, Editura Enciclopedică, 1997; Mamina, Ion, *Consilii de Coroană*, Editura Enciclopedică, 1997; Neagoe, Stelian, *Istoria guvernelor României*, Editura Machiavelli, 1995; Stănescu, Eugen; Stănescu, Iulia; Preda, Gavril, *România mare*, Editura Mectis, 1998.

• **Pălănganu, Emil.** S-a născut pe 31 ianuarie 1891, Adjud, Vrancea. General de Divizie, 1942-1944, prefect al Poliției Capitalei. În perioada 1941-1944, a condus organizația paramilitară „Munca Tineretului Român” A fost arestat în data de 15 august 1952 și condamnat la 60 de luni de muncă forțată, acuzat de „activitate dușmănoasă împotriva regimului democrat”. A fost deținut în lagărul de la Capul Midia, unde a decedat în iarna anului 1953.

Bibliografie: Goga, Octavian; Bodea, Gheorghe I., *Correspondență primită*, Editura Limes, 2005; Kirițescu, I. Constantin; Kirițescu, Costin; Buzatu, Gheorghe, *România în al doilea război mondial*, vol. II, Editura Univers enciclopedic, 1995; Pandrea, Petre; Dimitriu, Ștefan; Pandrea, Nadia Marcu, *Soarele melancoliei. Memorii*, Editura Vreamea XXI, 2005; Trașcă, Ottmar, *Rebeliunea legionară în arhive străine*, Editura Albatros, 2002.

• **Pătrășcanu, Lucrețiu.** S-a născut pe 4 noiembrie 1900, în Bacău, ca fiu al istoricului Dumitru D. Pătrășcanu și al lui Lucreția Pătrășcanu, originară dintr-o familie boierească. Licențiat în drept (1922) și doctor în științe economice al Universității din Leipzig (1925), Fiind adept declarat al învățăturilor marxiste, s-a înscris în Partidul Socialist din România (1919). A fost editor al *Socialismul*, oficios al P.S.R. În 1921 s-a aflat printre membrii fondatori ai Partidului Comunist din România (PCdR). Alături de Elek Köblös a reprezentat PCdR la al 4-lea congres al Cominternului (Moscova, noiembrie-decembrie 1922). La întoarcere, a fost arestat și încarcerat la închisoarea Jilava în 1924 (an în care PCdR a fost declarat în ilegalitate). Alți câțiva ani mai târziu a fost ales în Camera Deputaților, din partea Blocului Muncitoresc Țărănesc (B.M.Ț.). În august 1940, a fost din nou arestat și închis în lagărul de la Târgu-Jiu, eliberat de guvernul național-legionar, ca mai apoi să fie reținut după rebeliunea legionară. Pus în libertate, i-a impus domiciliu obligatoriu la Poiana Țapului (1943). În același an a revenit în țară. Împreună cu Emil Bodnăraș, a fost reprezentantul PCdR la negocierile secrete cu P.N.L. și cu P.N.Ț., purtate pentru răsturnarea regimului Ion Antonescu. După lovitura de stat de la 23 august 1944, a intrat în noul guvern condus de Constantin Sănătescu, în calitate de ministru al Justiției. Autor al proclamației pe care regele a citit-o în seara zilei de 23 august la postul național de radio. Reprezentant al României la semnarea armistițiului dintre România și U.R.S.S., la 12 septembrie 1944, iar în 1947 a fost unul din reprezentanții României la Tratatul de pace de la Paris. În 1945, sub guvernarea lui Petru Groza, a înființat Tribunalele Poporului.

În 1948 a fost acuzat de colaborare cu Siguranța Statului în perioada interbelică, de „naționalism burghez” și de șovinism. Ca urmare a procesului, în noaptea de 16 spre 17 aprilie 1954 a fost executat prin împușcare la Jilava. A fost reabilitat post-mortem în 1968, luna aprilie, de către secretarul general al P.C.R., Nicolae Ceaușescu.

Bibliografie: *Anuarul Institutului de istorie „A.D. Xenopol”*, Iași, volumele 43-45, 2002; Betea, Lavinia, *Lucrețiu Pătrășcanu. Moartea unui lider comunist*, Editura Humanitas, 2001; Bosomitu, Ștefan; Burcea, Mihai, *Spectrele lui Dej*, Editura Polirom, Iași, 2012; Cioroianu, Adrian, *Pe umerii lui Marx. O introducere în istoria comunismului românesc*, Editura Curtea Veche, 2007; Giurescu, Dinu C., *Dicționar biografic de istorie a României*, Editura Meronia, 2008; Henegariu, Nicolae; Giugariu, Mihai, *Principiul bumerangului. Documente*

ale procesului *Lucrețju Pătrășcanu*, Editura Vremea, 1996; Maftai, Ioan, *Personalități ieșene* vol. II, Comitetul de cultură și educație socialistă al județului Iași, 1975; Nastasă, Lucian; Andreescu, Andreea; Răduică, Crigore, *Crime în lupta pentru putere, 1966-1968. Ancheta cazului Pătrășcanu*, Editura Evenimentul Românesc, 1999; Ștefănescu, Paul, *Asasinatele politice în istoria României*, Editura Vestala, 2000.

• **Pâclișanu, Zenobie.** S-a născut pe 20 martie 1886, în Straja, județul Alba A urmat studiile liceale și teologice la Blaj, Facultatea de Teologie Catolică din Viena. Între 1911 - 1920 a fost profesor la Seminarul Teologic din Blaj. Primul director al Arhivelor Statului din Cluj (1920 - 1922). În 1918 a fost secretar al Comitetului Executiv al Consiliului Național Român din Blaj, iar între anii 1922 - 1948 a fost director general în Ministerul Instrucțiunii și Cultelor. Membru în comisia politico-juridică a delegației române la Conferința de Pace de la Paris. Din anul 1919 membru corespondent al Academiei Române.

A fost arestat în anul 1949 și condamnat sub acuzația de activitate clandestină religioasă greco-catolică. La data de 15 iunie 1950 a fost transferat la Închisoarea Sighet, de unde a fost eliberat în anul 1955, arestat din nou în 1956, internat la Închisoarea Jilava, unde a murit în 1957.

Bibliografie: *Biserică și viață religioasă la istoricul Zenovie Pâclișanu (1886-1957)*, în *Annales Universitatis Apulensis. Historica*, 7, 2003, p. 51-56.

• **Pantazi, Constantin.** S-a născut pe 26 august 1888, în Călărași, România. A urmat școala Militara de Infanterie și Cavalerie, apoi, școala Superioară de Război. A fost apoi Ministru de Război în guvernul Antonescu, 23 ianuarie 1942 - 23 august 1944, anterior fiind comandantul Diviziei 3 Cavalerie, comandantul Diviziei blindate și subsecretar de Stat al Armatei de uscat.

A fost arestat împreună cu grupul mareșalului Antonescu și declarat criminal de război în data de 23 august 1944. Încarcerat întâi la Aiud, de unde a fost apoi transferat la Rîmnicul-Sărat, unde a decedat la 23 ianuarie 1958, fiind orb, bolnav de diabet și scleroză a vaselor renale.

Bibliografie: Buzatu, Gheorghe, *Mareșalul Antonescu la judecata istoriei*, Editura Mica Valahie, 2011; Buzatu, Gheorghe, *Români în arhivele Kremlinului*, Editura Univers Enciclopedic, 1996; Ciucă, M. Dumitru; Drăgan, Iosif Constantin, *Procesul Mareșalului Antonescu*, Editura Saeculum, 1998; Grigore, Monica; Ionel, Oana; Marcu, Dragoș; Onișoru, Gheorghe (coord.), *Un sfert de*

veac de urmărire: documente din dosarele secrete ale generalului Nicolae Rădescu, Editura Enciclopedică, 2004; Trașcă, Ottmar; Deletant, Dennis, „*Chestiunea evreiască*” în *documente militare române, 1941-1944*, Institutul Elie Weisel, 2010; Trașcă, Ottmar, *Rebeliunea legionară în arhive străine*, Editura Albatros, 2002.

• **Pelivan, Ion.** S-a născut pe 1 aprilie 1876, în satul Răzeni (Basarabia). A urmat cursurile școlii satești (1883 - 1886), Seminarul Teologic din Chișinău (1898) și Universitatea din Dorpat, Estonia, Facultatea de Drept (1903). Revenit în Basarabia, în august 1905, a desfășurat o activitate complexă ca avocat și grefier, A fost membru al primei grupări naționale democratice basarabene de la Chișinău; redactor-șef al ziarului *Basarabia* (mai 1906 - martie 1907). În perioada 1907 - 1916 a îndeplinit funcția de judecător de ocol la Bălți. A deținut un rol important în Partidul Național Moldovenesc, înființat la 3 aprilie 1917, partid care a luptat pentru drepturile naționale și autonomia Basarabiei. Președinte al Comitetului Bălți al Partidului Național Moldovenesc (30 aprilie 1917), desemnat membru al Biroului de organizare a „Sfatului Țării”. Președinte al Parlamentului basarabean, din același an. În 1919 a fost desemnat ca reprezentant al Basarabiei în Comisia română participantă la Conferința de pace de la Paris (1919 - 1920). A fost deputat în Parlamentul României între 1918 și 1933. Ministrul Justiției (1919 - 1920). Din 1923 a devenit membru al Partidului Național Român, condus de Iuliu Maniu; membru al conducerii Partidului Național Țărănesc, din octombrie 1926.

După instalarea regimului comunist, în anul 1950 a fost arestat de autorități în cadrul lotului foștilor miniștri și demnitari. Întemnițat la închisoarea din Sighet, unde a și decedat (24/25 ianuarie 1954) din cauza afecțiunilor de care suferea și a regimului de detenție.

Bibliografie: Agrigoroaiei, Ion, *Basarabia în cadrul României întregite: 1918-1940*, Editura Știința, 1993; Buclei, Toader, *Clio încarcerată*, Editura Libertatea, 2000; Chiriac, Alexandre, *Membrii Sfatului Țării (1917-1918)*, Editura Fundației Culturale Române, 2001; Cojocaru, Gheorghe E., *Sfatul țării. Itinerar*, Editura Civitas, 1998; Rațiu Alexander; Rusan, Romulus, *Memoria închisorii Sighet*, Fundația Academia Civică, 1999; Suveică, Svetlana, *Basarabia în primul deceniu interbelic (1918-1928)*, Editura Pontos, 2010.

• **Petrovicescu, Constantin.** S-a născut pe 22 octombrie 1883, în Târgu Jiu. A urmat studii la Școala Militară de infanterie din Craiova (1896 -1899), Școala de Ofițeri din

București (1899 - 1900) și Școala Militară de Infanterie și Cavalerie (1906 - 1908).

A participat la Războiul de Reîntregire, în cadrul Marelui Cartier General, mai târziu ca șef de stat major la Comandamentul Teritorial Basarabia. A fost comisar regal pe lângă Corpul de armată de la Chișinău până în anul 1933, când a fost avansat general de brigadă și consilier în Consiliul de Război. La data de 4 septembrie 1938, a fost trecut în rezervă invocându-se atitudinea avută în procesul lui Zelea Codreanu, când a cerut achitarea lui și a generalului Gheorghe Cantacuzino - Grănicerul în procesul intentat acestora după asasinarea primului ministru I.G. Duca. La 25 octombrie 1940, prin decretul generalului Ion Antonescu, a fost reintegrat în cadrele active ale armatei.

După evenimentele violente din 21 - 23 ianuarie 1941, a fost arestat și condamnat la 7 ani închisoare în 16 iunie 1941, pentru „participare la rebeliune”, pedeapsa fiindu-i comutată în domiciliu obligatoriu, la Sibiu, după trei ani. A fost din nou arestat după actul de la 23 august, inculpat în cadrul lotului Antonescu, fiind condamnat în 6 mai 1946, la detenție grea pe viață și la confiscarea tuturor bunurilor personale, în folosul statului, cu titlu de despăgubiri. S-a stins din viață în detenție, la închisoarea din Aiud, în septembrie 1949.

Bibliografie: Ardeleanu, Cezar (coord.); *Evenimentele din ianuarie 1941 în arhivele germane și române*, Editura Majadahonda, 1998; Dogaru, Petre, *Casa Regală, femeile fatale, masoneria și dictatorii secolului XX*, Editura Aldo Press, 2002; Drăgan, Iosif C., *Procesul mareșalului Antonescu. Documente*, vol I, Editura Saeculum, 1995; Dușu, Alesandru, *Al doilea Război Mondial. 1939-1941*, Editura Țara Noastră, 2003; Hudiță Ioan; Berindei, Ioan, *Jurnal politic. 9 februarie - 21 iunie 1941*, Editura Institutul European, 1998; *Procesul lui Ion Antonescu*, ediție îngrijită de Ioana Cracă, Editura Eminescu, 1995; Trașcă, Ottmar, *Rebeliunea legionară în arhive străine*, Editura Albatros, 2002.

• **Pintilie, Ioan.** S-a născut pe 30 decembrie 1926, în Tecuci, județul Galați. Student eminent al Facultății de Medicină din Iași, membru în organizația „Frățiiilor de Cruce”. Din cauza simpatiei pentru Mișcarea Legionară, a fost torturat în anchete la Securitatea Iași și Suceava.

A fost arestat în 1948, anchetat și condamnat. Transferat la cunoscuta închisoarea din Pitești, în vederea executării pedepsei, unde a fost trecut prin Experimentul Pitești. Torturat continuu, a decedat pe 16 ianuarie 1951, grav rănit și bolnav psihic, în urma „reeducării”.

Bibliografie: Mureșan, Alin, *Cronica unei sinucideri asistate*, editia a II-a, Editura Polirom, Iași, 2011; Popa,

Neculai, *Coborârea în iad. Amintiri din închisorile României comuniste*, Editura Vreamea, 1999.

• **Plăcișteanu, Gheorghe.** S-a născut pe 3 decembrie 1924, în Iași, ca fiu al profesorului Gheorghe Plăcișteanu și al Clemansei Barberis, ambii intelectuali de elită. A urmat școala primară la Bârlad și Iași (1931 -1935), studiile medii la Liceul Internat și Liceul Național din Iași (1935-1942). În anul 1943 s-a înscris la Facultatea de Medicină din Iași. După absolvirea facultății, în 1949, a lucrat o perioadă scurtă de timp ca medic la Dispensarul fabricii „Muncitorul” din Cristian, jud. Sibiu, după care a fost transferat la 1 august 1949 ca medic secundar la Secția de Ortopedie a Spitalului nr. 7 din Orașul Stalin (Brașov). De la data de 4 martie 1950 a activat ca medic specialist ortoped la Dispensarul „Steagul Roșu”. Din 20 mai 1951 a fost medic secundar la Clinica de Ortopedie a Spitalului Colentina și, mai apoi, medic consultant (între 1 noiembrie 1953 - 1 ianuarie 1955), medic consultant la Clinica de Ortopedie a Spitalului „I.C. Frimu” (4 ianuarie 1953 - 30 noiembrie 1957), medic secundar în Serviciul de Chirurgie Osteo-articulară (1 decembrie 1957 - 17 noiembrie 1958). În 1958, între el și Lica Gheorghiu, fiica lui Gheorghe Gheorghiu-Dej, s-a legat o idilă care nu a fost deloc pe placul fostului lider comunist, motiv pentru care a dat dispoziție ca cei doi să nu aibă niciun fel de relație. Securitatea a acționat pentru constituirea a două dosare: un prim dosar de speculă și al doilea pentru a susține acuzația de „uneltire contra ordinii publice”. În august 1959 a fost arestat sub acuzația de complicitate la speculă (vânzarea a 50 de perechi de ciorapi nylon) și a fost condamnat la 5 ani. Într-un al doilea proces, a fost acuzat de „uneltire contra ordinii publice”. A decedat în 1960/1961 la închisoarea din Râmnicu Sărat, bolnav de tuberculoză pulmonară și ulcer duodenal.

Bibliografie: Cristea, Mihaela, *Reconstituiri necesare*, Editura Polirom, Iași, 2005; Deletant, Dennis, *Teroarea comunistă în România*, Editura Polirom, 2001.

• **Plăcișteanu, Ion.** S-a născut pe 2 februarie 1893, în Dorohoi. A urmat cursurile medii la Liceul „Codreanu” din Bârlad și la „Liceul Național” din Iași, ca șef de promoție, Facultatea de Științe a Universității din Iași secția matematică-chimie și a fost licențiat în matematică (1914). În timpul Primului Război Mondial a fost ofițer de front în Armata Română, 1917, la Serviciul Geografic al Armatei. După aceea a devenit profesor de matematică la un liceu din Iași și asistent universitar de Mecanică. În 1926 și-a luat doctoratul la

Universitatea din Göttingen (Germania). Întors în România, a fost numit conferențiar suplinitor la catedra de Optică teoretică a Universității din Iași, din 1 decembrie 1930 conferențiar definitiv. La 1 iulie 1932 a fost numit profesor la catedra de Fizică matematică a Facultății de Științe a Universității Iași. Din 1 iulie 1938 a ocupat catedra de Mecanică, Universitatea din Iași, cât și la Politehnică. Membru al Academiei de Științe din România. A participat, în calitate de ofițer de Stat Major, la cel de-Al Doilea Război Mondial, unde s-a distins, la fel ca în Primul Război Mondial. A primit mai multe decorații militare.

În anul 1959 s-a fost arestat împreună cu nepotul său (după frate) Gheorghe Plăcînțeanu. A fost condamnat la 10 ani de închisoare, a decedat câteva luni mai târziu, asasinat în închisoarea Gherla.

Bibliografie: Albescu, Ioan E., *Personalități românești ale științelor naturii și tehnicii. Dicționar*, Editura Științifică și Enciclopedică, 1982; Brătescu, Gheorghe, *Personalități ale științei. Dicționar*, Editura Științifică și Enciclopedică, 1977; Ionițoiu, Cicerone, *Album al Martirilor Genocidului Comunist*, Editura Tribuna, 1999; Maftei, Ioan, *Personalități ieșene*, vol. III, Comitetul de cultură și educație socialistă al județului Iași, 1972; Nicola, Traian, *Valori Spirituale Tutovene*, Editura Sfera, 2003.

• **Popovici, Dorimedont.** S-a născut pe 10 decembrie 1873, satul Rușii Mănăstioarei, Ducatul Bucovinei, A studiat la Universitatea din Cernăuți, unde a obținut titlul de doctor în drept. A fost ofițer în armata austriacă și a făcut parte din regimentul 22 de la Cernăuți. Din 1900 a fost director adjunct la Fondul Religionar Ortodox. De asemenea, s-a implicat în politică, fiind unul dintre liderii cei mai activi ai Partidului Național din Bucovina și partizan al unirii cu România. Din 1918 a făcut parte din Partidul Poporului, alături de care a ajuns la putere în 13 martie 1920, numit ministru secretar de stat. În această calitate, pentru înfăptuirea reformei agrare și integrarea Bucovinei în România Mare. Deputat în Parlamentul României, președinte al Comisiei de Lichidare, director al Centralei Societății Agricole din Cernăuți. A editat, de asemenea, ziarul *Țăranul* din Cernăuți.

Persecutat de noul regim comunist, a fost arestat, judecat și condamnat la închisoare în penitenciarul din Sighetu Marmăției, unde a decedat după 37 de zile, pe 12 iunie 1950.

Bibliografie: Căpreanu, Ioan, *Bucovina. Istorie și cultură românească (1775-1918)*, Editura Moldova, 1995; Ionițoiu, Cicerone, *Victimele terorii comuniste*, vol. VIII, *Dictionar P-Q*, Editura Mașina de scris, 2006; *Istoria*

romanilor. România întregită (1918-1940), carte editată sub egida Academiei Române. Secția de Științe Istorice și Arheologie, Editura Enciclopedică, București, 2003; Șeicaru, Pamfil; Coloșenco, Mircea; Coloșenco, Sergiu. *Balkanizare asasină. De la naționalism la extremism*, Editura Elion, 2004.

• **Portocală, Radu.** S-a născut pe 12 august 1888, în orașul Brăila. A absolvit Liceul „Nicolae Bălcescu” din Brăila, 1907, dreptul și filozofia la Universitatea din București. În 1911 s-a înscris în Baroul din Brăila, unde, între 1925 și 1928 a fost decan al Baroului. În 1939 a fost numit Decan onorific pe viață al Baroului Brăila. Tot în 1939 s-a transferat la Baroul Ilfov. Specializat în drept maritim și fluvial și, mai târziu, în drept financiar. Între 1922 și 1925 a fost primar al orașului său natal, Brăila, funcție din care a demisionat în urma unui conflict cu guvernul. Pentru contribuția sa la viața culturală a orașului a fost numit, în 1939, Cetățean de onoare al municipiului Brăila. A fost membru în trei guverne liberale conduse de Gheorghe Tătărăscu: Secretar de stat la Ministerul de Interne (1937 și 1939 - demisionar); Ministru de stat fără portofoliu la Președinția Consiliului de Miniștri (1939 - 1940). S-a retras din politica activă în vara anului 1940. În iunie 1945 a fost ales președinte de onoare al organizației Brăila a Partidului Național Liberal. Între 1945 și 1948 a refuzat de două ori postul de ministru de finanțe.

Arestat prima oară în 1948, a fost deținut timp de 9 luni la închisoarea Văcărești, timp în care i s-a înscenat un proces de sabotaj. Condamnat, intenționează recurs pe care și-l pledează singur și este scos din cauză. Deși bolnav, a fost din nou arestat în noaptea de 5 spre 6 mai 1950 și reținut în închisoarea din Sighet, unde a decedat în 1952.

Bibliografie: Giurescu, Constantin C., *Cinci ani și două luni în penitenciarul de la Sighet*, Editura Fundației Culturale Române, 1994; Hudiță, Ioan; Berindei, Dan, *Jurnal politic*, Editura Fundației PRO, 2004; Mamina, Ion; Scurtu, Ioan (coord.), *Guverne și guvernanți. 1916-1938*, volumul II, Editura Silex, 1996; Olaru, Corneliu; Iovanov, Vladimir, *Un secol de economie românească, 1848-1947*, Editura NEWA T.E.D., 2001; Rădulescu, Mihai Sorin, *Elita liberală românească, 1866-1900*, Editura All, 1998.

• **Potârcă, Virgil.** S-a născut pe 16 iulie 1888, în satul Plenița, județul Dolj. După terminarea Liceului la Craiova, 1906, a urmat Facultatea de Drept din București și, ulterior, Facultatea de Litere la Paris,

pe care a absolvit-o în 1914. Pentru o perioadă scurtă de timp a practicat avocatura la Craiova, după care a participat la Primul Război. După anul 1918 s-a înscris în Partidul Poporului, mai apoi a trecut la P.N.Ț., unde a fost președintele organizației Dolj (1927 - 1937). A făcut parte din toate legislaturile de după 1920, membru în Delegația Permanentă a P.N.Ț. A îndeplinit funcțiile de Ministrul Justiției, între 6 iunie 1932 - 10 august 1932; Ministrul Agriculturii și Domeniilor, între 28 decembrie 1937 - 8 ianuarie 1938 și Ministrul Lucrărilor Publice și Comunicațiilor (28 decembrie 1937 - 10 februarie 1938). A fost arestat în iulie 1947 și condamnat la închisoare. În 1950 a fost dus la închisoarea de la Sighet, unde a murit după 4 ani, la 6 iunie 1954.

Bibliografie: Potârcă, Dorina, *Amintirile unui „element dubios”*, Editura Fundației „Academia Civică”, 2011; Giurescu, Constantin C., *Cinci ani și două luni în penitenciarul de la Sighet*, Editura Fundației Culturale Române, 1994; Hudiță, Ioan; Berindei, Dan, *Jurnal politic 1938*, Editura Fundației PRO, 2004; Leferman, Mariana; Braun, Gabriela; Năstase, Adrian, *Dicționarul personalităților Doljene*, Editura Aius, 1999; Roșca, Nuțu, *Închisoarea elitei românești. Compediu*, Editura Gutinul, 1998.

• **Protopopescu, Dragoș.** S-a născut pe 17 octombrie 1892, în Călărași. A absolvit Facultatea de Litere din București, specializat la Londra și Paris, unde a obținut doctoratul în filologie (1924). Profesor la Facultatea de Litere din Cernăuți, mai târziu la cea din București. Editor al revistei *Letopisețul* din Cernăuți. În 1934 a fost închis la penitenciarul Jilava din cauza apartenenței la Mișcarea Legionară. În anul 1937 a devenit parlamentar pe listele Partidului „Totul pentru Țară”. Între anii 1938 - 1945 a colaborat la câteva dintre cele mai importante publicații interbelice ca: *Viața nouă*, *Cronica*, *Viața Românească*, *Flacăra*, *Gândirea* ș.a.m.d. Arestat din nou în 1948 de către autoritățile comuniste, a murit în închisoarea Jilava.

Bibliografie: Angheliescu, M., *Poarta neagră. Scriitorii și închisoarea*, Editura Polirom, 2013; Bucur, Marin, *Istoriografia literară românească. De la origini pînă la G. Călinescu*, Editura Minerva, 1973; Stănescu, Gabriel, *Corneliu Zelea Codreanu și epoca sa*, Editura Criterion Publishing, 2001; Zigu, Ornea, *Anii treizeci. Extrema dreaptă românească*, Editura Polirom, 2015.

R

• **Racoviță, Ioan Mihail.** S-a născut pe 7 martie 1889, în București. A absolvit Școala de Ofițeri de Cavalerie (1906) și Școala Militară din Hanovra (1909). Întors în

țară a urmat cursurile Școlii de Echitație de la Pandeborn pe care a terminat-o în anul 1911. În același an a fost promovat locotenent, iar în 1916 căpitan. În 1917 a fost avansat maior. A debutat ca sublocotenent în Regimentul 2 Roșiori, alături de care a participat la campania din Bulgaria (1913). După Primul Război, a fost admis la Școala Superioară de Război, pe care a absolvit-o în 1921. Din anul 1928 a devenit colonel. A fost promovat la gradul de general de brigadă în 1936, iar în 1940 general de divizie. În 1941 a fost numit comandantul Corpului de Cavalerie, funcție pe care a deținut-o în primii doi ani de război, un an mai târziu a fost promovat general de corp de armată. A condus Corpul de Cavalerie în campania din Caucaz, pe malul estic al Mării Negre, unde a înaintat până în peninsula Taman și a luat parte la cucerirea porturilor Anapa și Norovosiyk. Între 1 ianuarie 1943 - 30 octombrie 1943 a fost numit comandant al garnizoanei București. Între 25 ianuarie 1944 - 31 iulie 1944 a preluat Armata a 4-a pe care a condus-o în luptele defensive din vara aceluși an. Pe 24 august 1944, a fost numit Ministru al Apărării și a rămas în funcție până pe 4 noiembrie. Între 20 mai 1945 și 20 mai 1946 a fost comandatul Inspectoratului General de Armată nr. 3. La 1 mai 1946 fost promovat general de armată și numit la comanda Armatei 1, unde a rămas până în data de 30 iunie 1947. Decorații: Ordinul Mihai Viteazul cl. III - 1941; Crucea de Fier cl. I - 1941; Crucea de Fier cl. II - 1941; Crucea de Cavaler a Crucii de Fier - 1944. Pe 1 septembrie 1947 a fost trecut în rezervă, iar în iunie 1950 a fost arestat și închis la Sighet, unde a decedat în iunie 1954.

Bibliografie: Achim, Valeriu, *Închisoarea din Sighet acuză*, Editura Gutinul, 1991; Duțu, Alesandru; Dobre, Florica, *Drama generalilor Români. 1944-1964*, Editura Enciclopedică, 1997; Grigore, Monica; Ionel, Oana; Marcu, Dragoș; Onișoru Gheorghe (coord.), *Un sfert de veac de urmărire*. Editura Enciclopedică, 2004; Patca, Iulian; Tutula, Vasile, *Comandanți ai Armatei a 4-a „Transilvania”. 1916-2001*, Editura Casa Cărții de Știință, 2001.

• **Rădulescu-Pogoneanu, Victor.** S-a născut pe data de 21 septembrie 1910, în București. A absolvit Facultatea de Drept și pe cea de Filosofie la Universitatea din București. Trimis în 1941 la Legația Română din Stockholm, a cerut revenirea în centrul ministerului (1943). Director al Cabinetului și cifrului în Ministerul Afacerilor Străine. S-a ocupat de tratativele secrete de pace cu aliații și cu U.R.S.S.

A fost arestat la 15 august 1947 cu prilejul „înscenării de la Tămădău”, a fost condamnat la 25 de ani temniță grea pentru „complot și trădare”. Încarcerat la Malmaison, Galați, Sighet, Râmnicu Sărat și Văcărești. A murit la 10 martie 1962.

Bibliografie: *Anuarul Institutului de Istorie „George Bariț” din Cluj-Napoca*. Series historica, volumul 44, Editura Academiei Române, 2005; Henegariu, Nicolae; Giugariu, Mihai, *Principiul bumerangului. Documente ale procesului Lucretiu Pătrășcanu*, Editura Vremea, 1996; Neagoe, Stelian (coordonator), *Istorie politică încarcerată*, vol I, Editura Institutului de Științe Politice și Relații Internaționale, 2006; Rațiu, Alexander; Rusan, Romulus, *Memoria închisorii Sighet*, Fundația Academia Civică, 1999; Tudorică, Nae, *Mărturisiri în duhul adevărului. Între două dictaturi, 6 septembrie 1940 - 5 iunie 1954*, Editura Plumb, 1993.

• **Rășcanu, Ion**. S-a născut pe 1 octombrie, 1878, în Cahul, Republica Moldova. Din anul 1913 a fost profesor la Școala de Ofițeri de Artilerie, Geniu și Marină, la Școala Superioară de Război (din 1906) și șef al Secției Operații din Marele Stat Major (din 1916). În perioada Primului Război Mondial, a îndeplinit funcțiile de șef al Secției Operații din Marele Cartier General; atașat pe lângă Statul Major General al Armatei Franceze, funcțiile de comandant al Brigăzii 15 Artilerie și comandant al Diviziei 1 Vânători. După război a îndeplinit funcțiile de secretar general al Ministerului de Război (1918-1919); Ministrul Apărării Naționale (27 septembrie 1919 - 1 martie 1920); Ministrul Apărării Naționale (12 martie 1920 - 15 decembrie 1921); ministru pentru Basarabia și Bucovina (1927); comisar superior al guvernului în Basarabia și Bucovina (1931), ministru de stat (1931-1932), primar al municipiului București (octombrie 1942 - august 1944), primar al orașului Vaslui (1938-1942), prefect al județului Vaslui. A fost deputat în legislaturile 1920, 1926, 1928 și 1931 și senator în 1920 și 1930).
Decorații: Ordinul „Steaua României”, în grad de ofițer (1912); Ordinul „Coroana României”, în grad de comandor (1909); Medalia „Avântul Țării” cu distincția „Campania din 1913” (1913).

În anul 1950, la vârsta de 76 de ani, a fost arestat în lotul foștilor înalți demnitari. A decedat după doar doi ani în închisoarea Sighet.

Bibliografie: Alexandrescu, Ion, *Enciclopedia de istorie a României*, vol. II, Editura Meronia, 2000; Ancel, Jean, *Contribuții la istoria României*, Editura Hasefer, 2003; Averescu, Alexandru; Ardeleanu, Eftimie; Pandea, A.,

1914-1916 (Neutralitatea), Editura Militară, 1992; Bulei, Ion, *O istorie a românilor*, Editura Meronia, 2004; Ioanițiu, Alexandru, *Războiul României. 1916-1918*, vol. I, Tipografia Geniului, București, 1929; Kirîțescu, C., *Istoria războiului pentru întregirea României*, Editura Științifică și Enciclopedică, 1989; Mamina, Ion; Scurtu, Ioan, *Guverne și guvernanți: 1916-1938*, vol. II, Editura Silex, 1996; Nițu, Liviu P., *Elita politică istorică, 1945-1955*, Editura Mica Valahie, 2011; Rațiu, Alexander; Rusan, Romulus, *Memoria închisorii Sighet*, Fundația Academia Civică, 1999.

• **Romniceanu, Mihail**. S-a născut în 1891, București. A fost licențiat în drept, cu studii la Paris, avocat, profesor la Facultatea de Drept din București, membru în Comitetul executiv al P.N.L. din anul 1932. În 1933 a fost ales senator în județul Hunedoara. A fost ministru de finanțe al României în guvernele Sănătescu (4 noiembrie 1944 - 6 decembrie 1944) și Rădescu (6 decembrie 1944 - 28 februarie 1945). Administrator al Băncii Naționale, după venirea lui Petru Groza.

În 1948 a fost scos din învățământul universitar și arestat pe 28 aprilie pentru „acțiune contra clasei muncitoare”, desfășurată „în timpul burgheziei” fiind acuzat de înaltă trădare. A trecut prin penitenciarele din Craiova, Jilava, Gherla, Pitești, Dej, Sighet, Văcărești și Râmnicu-Sărat, unde a decedat la 13 februarie 1960.

Bibliografie: Achim, Valeriu, *Închisoarea din Sighet acuză*, Editura Gutinul, 1991; *Arhivele totalitarismului*. Revista I.N.S.T., volumul XVIII, 1998; Beldeanu, Oliviu; Constantinescu, Mihaela, *Memorial anticomunist din închisoare*, Editura Jurnalul Literar, 1999; Rădulescu, Șerban; Bușe, Daniela; Marinescu, Béatrice, *Instaurarea totalitarismului comunist în România*, Editura Cavallioti, 1995; Romniceanu, Mihail, *Zece luni în Guvernul Groza. Documente, memorii, note*, Editura Jurnalul Literar, 2003; Zamfirescu, Dinu, *Cărțile securității*, Editura Polirom, 2013.

• **Rosetti, Radu R**. S-a născut pe 20 martie 1877, în comuna Căiuți, Bacău. A urmat studiile primare la școala din comuna sa, Liceul Național din municipiul Iași, Școala de poduri și șosele, din 1899 a fost absolvent al Școlii Militare de artilerie și geniu, iar din 1906 al Școlii superioare de Război. S-a căsătorit la data de 26 aprilie 1907 cu Ioana Știrbey, nepoată a domnitorului Țării Românești Barbu Știrbei.

A fost Șef al Biroului Operații din cadrul Marelui Cartier General, ca ofițer de Stat Major și, mai apoi, comandant

al Regimentului 47/72 Infanterie. Pentru faptele sale a fost decorat prin decret regal cu cea mai înaltă distincție militară, „Ordinul Mihai Viteazul”, clasa a III-a. Alte ordine și decorații militare: Coroana Italiei, decorațiile franceze Legiunea de onoare și Crucea de război, ordinul englez Distinguished Service. După război a fost numit atașat militar la Londra, apoi comandant de brigadă și, ulterior, director al Cursurilor de pregătire pentru ofițerii superiori. În 1924 a fost înaintat la gradul de general. Reputat practicant și teoretician, a fost autorul unor studii importante de istorie și teorie militară Președinte al Consiliului de Conducere al Muzeului Militar Național (1924 - 1931). Din anul 1927 membru corespondent al Academiei Române, membru titular din 1935. Între 1931 - 1940 a condus Biblioteca Academiei Române. Ministru al Educației Naționale, Cultelor și Artelor în guvernul Ion Antonescu, în perioada 27 ianuarie 1941 - 11 noiembrie 1941.

Învinuit de comuniști că a făcut parte din guvernul Ion Antonescu, a fost condamnat la doi ani de detenție. În vârstă de 72 de ani, a murit în închisoarea Văcărești pe 2 iunie 1949.

Bibliografie: Buzatu, Gheorghe, *Trecutul la judecata istoriei*, Editura Mica Valahie, 2011; Dobre, Florica; Dușu, Alesandru, *Distrugerea elitei militare sub regimul ocupației sovietice în România: 1947-1964*, I.N.S.T., 2001; Giurescu, Constantin C., *Istoria românilor: din cele mai vechi timpuri pînă la moartea regelui Ferdinand*, Editura Humanitas, 2000; Rusan, Romulus, *Anul 1948 - Instituționalizarea comunismului*, Fundația Academia Civică, 1998.

• **Roșculeț, Radu.** S-a născut pe 22 septembrie 1895, în comuna Nistorești, Constanța. Licențiat al Facultății de Drept, de profesie avocat. A mai fost prefect al județului Constanța, deputat P.N.L. și ministru în guvernul condus de Petru Groza, între 1946-1947.

A fost arestat la 5 mai 1950 și deținut în închisoarea din Sighet, unde a decedat după un an, în februarie 1951.

Bibliografie: Achim, Valeriu, *Închisoarea din Sighet acuză*, Editura Gutinul, 1991; Antohe, Ion, *Răstigniri în România după Ialta*, Editura Albatros, 1995; Giurescu, Constantin C., *Cinci ani și două luni în penitenciarul de la Sighet*, Editura Fundației Culturale Române, 1994.

• **Roth, Hans Otto.** S-a născut pe 24 aprilie 1890, în Sighișoara. După absolvirea liceului, a studiat științele Juridice la Budapesta, Viena, Berlin și Zürich. În anul 1913 a obținut titlul de doctor în drept. După un stagiu de doi ani ca avocat la Budapesta, Ungaria, a intrat în politică, în calitate de

consilier al deputaților transilvăneni în Parlamentul de la Budapesta. A fost de zece ori deputat în Parlamentul României în perioada interbelică, pentru care Curtea de Casație l-a proclamat, în anul 1938, senator pe viață. În anul 1940 a fost nominalizat pentru funcția de ministru al minorităților în Guvernul Ion Gigurtu (4 iulie - 4 septembrie 1940), funcție pe care a refuzat-o însă. Între anii 1932-1934 a ocupat funcția de președinte al Uniunii Grupurilor Etnice Germane din Europa, calitate din care a protestat împotriva politicii antievreiești germane. În perioada 1935 - 1945 a condus Asociația Germanilor din România. Președinte al Partidului German și mai apoi Secretar de stat în Ministerul Minorităților.

A fost arestat în 1952 de către autoritățile comuniste și a murit un an mai târziu în închisoarea Ghencea.

Bibliografie: *Anuarul Institutului de Istorie și Arheologie „A.D. Xenopol”*, volumul 25, ediția a II-a, Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1988; *Anuarul Institutului de Cercetări Socio-Umane*, volumele 4-6, Editura Academiei Române, 2001; Iancu, Gheorghe, *Problema minorităților etnice din România în documente ale Societății Națiunilor. 1923-1932*, Editura Argonaut, 2002; Manoilescu, Mihail, *Dictatul de la Viena. Memorii, iulie-august 1940*, Editura Enciclopedică, 1991; Popescu, Alexandru; Bulei, Ion, *România și cele trei războaie mondiale*, Editura Institutul European, 2002

• **Rozin, Gheorghe.** S-a născut pe data de 27 iulie 1888, în localitatea Fălticeni. A urmat și absolvit Școala de Ofițeri de Artilerie, Geniu și Marină (1907 - 1909); Academia Tehnică din Charlottenburg (1910 - 1912); Școala de Tragere a Artileriei din Jüterborg (1912 - 1913), Școala Superioară de Război din Berlin (1913 - 1914, anul I); Școala Superioară de Război (1919), pe care a absolvit-o ca șef de promoție.

Grade militare: sublocotenent (1909), locotenent (1912), căpitan (1916), maior (1917), locotenent-colonel (1924), colonel (1930), general de brigadă (1938), general de divizie (1942), general de corp de armată (1944). Funcții militare: stagiar la Regimentul 14 Artilerie - Prusia (1909 - 1910); ofițer în Biroul Informații din Marele Stat Major (1914); atașat militar la Berlin (1914 - 1915); ofițer în statul major al Corpului 2 Artilerie (1915 - 1916); comandant de baterie în Regimentul 2 Obuziere (1916) și în Regimentul 1 Artilerie Călăreață (1917); șef la biroul informații la Divizia 13 Infanterie (1917 - 1918); șef de cabinet al șefului Marelui Stat Major (1918 - 1919); șeful Misiunii militare la Berlin pentru repatrierea prizonierilor de

război (1919 - 1920); profesor la școala Superioară de Război (1921 - 1924); șef birou regulamente generale în Marele Stat Major (1926 - 1930); Între anii 1930 - 1933 comandant al Regimentului de Artilerie al Centrului de Instrucție a Artileriei Mihai Bravu și al Regimentului 2 Artilerie Gardă (1933); Între 1933 - 1938 șef al Secției 3 Operații din Marele Stat Major; între anii 1938 - 1941 comandant al Brigăzii 8 Artilerie; comandant al Diviziei 13 Infanterie (1941); director al învățământului militar superior (1941 - 1942); director al Direcției Superioare a Artileriei (1942 - 1943); comandant al Corpului 4 Armată de pe frontul de est (1943 - 1944); comandant al Trupelor de Tancuri și Auto-Mecanizate (1944-1945); În Primul Război Mondial a participat la luptele de pe Valea Oltului și de la „Porțile Moldovei”, iar în cel de-al Doilea Război Mondial la luptele de eliberare a Basarabiei și de la Odessa.

A fost arestat la 9 aprilie 1948, acuzat de înaltă trădare și condamnat la 20 de ani de temniță grea. A decedat la 16 ianuarie 1961 în închisoarea Văcărești.

Bibliografie: Petre; Savu, Alexandru, *Documente privind istoria militara a poporului roman*, Editura Militară, 1980; Pop, Georgeta, *Instaurarea comunismului, între rezistență și represiiune*, Fundația Academia Civică, 1995; Popa, Marcel D., *Dicționar enciclopedic*, Editura Enciclopedică, 1993.

• **Rusu, Alexandru.** S-a născut pe 22 noiembrie 1884, în Șăulia de Câmpie, pe atunci în comitatul Turda - Arieș. A făcut studii gimnaziale la Bistrița, Târgu Mureș și la Blaj, între 1896 - 1903. Studii teologice efectuate la Budapesta, unde a primit titlul de doctor în teologie în anul 1910. În același an, pe data de 20 iulie, a fost hirotonit preot, tot în același an fost numit profesor la catedra de Teologie Dogmatică din cadrul Academiei Teologice din Blaj. În anul 1920 a fost numit secretar mitropolitan, iar în anul 1923 canonic al capitolului mitropolitan. Între 1925 - 1930 a fost rector al Academiei Teologice de la Blaj. Fondator al revistei *Unirea* și cofondator al revistei *Cultura creștină*. Între anii 1918 - 1920 a îndeplinit funcția de secretar general în resortul Culte al Consiliului Dirigent și deputat ales, iar din 1931, după instalarea ca episcop de Maramureș, a fost senator de drept, în Parlamentul României. În data de 16 martie 1946 Sinodul electoral Mitropolitan l-a ales în înalta funcție de mitropolit la Bisericii Române Unite cu Roma, alegere nerecunoscută de către guvernul comunist condus de Petru Groza.

A fost arestat pe 28 octombrie 1948, transferat la casa patriarhală de vară de la Dragoslavele, apoi, din februarie

1949, la Mănăstirea ortodoxă de la Căldărușani, iar din luna mai 1950, a fost mutat la închisoarea Sighet (1950 - 1955). În timpul detenției a redactat numeroase memorii prin care cerea libertate deplină pentru Biserica greco-catolică, memorii care au ajuns inclusiv la ambasadorul Franței de la București. După o anchetă dură la Cluj, între 9 și 12 mai 1957, i s-a înscenat un nou proces în care a fost condamnat la 25 ani muncă silnică. A decedat în primăvara anului 1963, în celula închisorii de la Gherla.

Bibliografie: Bârză, Vasile, *Alexandru Rusu*, Editura politică, 1975; Bota, Ioan M., *Istoria Bisericii Universale și a Bisericii românești de la origini și până în zilele noastre*, Casa de Editură „Viața Creștină”, 1994; Bucur, Ioan-Marius, *Culpa de a fi greco-catolic. Procesul Episcopului Alexandru Rusu (1957)*, Editura Argonaut, 2015; Știrban, Codruța Maria; Știrban, Marcel, *Din istoria Bisericii Române Unite. 1945-1989*, Editura Muzeului Sătmărean, 2000.

S

• **Sacără, Nicolae.** S-a născut pe 19 mai 1894, în Rudii, Soroca, Republica Moldova. A urmat Școala Agricolă din Chișinău, Academia Agricolă din Moscova și Școala Militară din Odesa (aprilie 1917). În iunie 1917 a fost delegat la Cartierul Districtului Militar Odesa în calitate de translator. În luna octombrie 1917, Congresul Militar Moldovenesc l-a ales deputat în „Sfatul Țării”. La 27 martie 1918, a votat Actul Unirii Basarabiei cu România. A fost membru al Comisiei pentru elaborarea legislației privind reforma agrară din Basarabia. Reprezentant al P.N.Ț. După Unire, a lucrat la Ministerul Agriculturii în calitate de specialist în vinificație și pomicultură.

În iunie 1941, sub pretextul evacuării în spatele frontului, a fost arestat și transferat în închisoarea din orașul Penza, unde a decedat în februarie 1942.

Bibliografie: Chiriac, Alexandre, *Membrii Sfatului Țării (1917-1918)*, Editura Fundației Culturale Române, 2001; Cojocaru, Gheorghe E., *Sfatul țării. Itinerar*, Editura Civitas, Chișinău, 1998.

• **Samsonovici, Nicolae.** S-a născut pe 7 august 1877, în Ștefănești, Botoșani. A urmat Școala Militară de Ofițeri de Infanterie și Cavalerie-București (1895 - 1897), Școala Superioară de Război (1910 - 1912, șef de promoție). A fost profesor de tactică, istorie și strategie militară în Școala Superioară de Război (1919 - 1921); comandant al Școlii Superioare de Război (1 ianuarie 1922 - 1 ianuarie 1926); stagiul de un an de zile efectuat la Divizia 19 Infanterie Turnu Severin (1 iunie 1926 - 1 iunie 1927) și de aproape un an de zile în Marele Stat Major (1 iunie 1927 - 1 aprilie 1928); Șef al

Marelui Stat Major al Armatei Române (1928 - 1932, 1934 - 1937); ministru de război (1932 - 1933). Distins cu numeroase ordine și medalii: „Coroana României”, clasa a V-a, „Mihai Viteazul”, clasa a III-a, „Sfântul Vladimir” și „Sfântul Stanislav” (rusești), „Legiunea de Onoare”, în grad de ofițer, și „Crucea de Război” (franceze), „Sfântul Mihail”, în grad de comandor (Anglia), „Vulturul Alb”, clasa a II-a (Serbia), „Polonia Restituită”, clasa a II-a (Polonia).

A fost arestat de Securitate în noaptea de 5/6 mai 1950 și întemnițat în închisoarea de la Sighet, unde a încetat din viață la 15 octombrie 1950.

Bibliografie: Achim, Valeriu, *Închisoarea din Sighet acuză*, Editura Gutinul, 1991; Dușu, Alesandru, Dobre, Florica; *Distrugerea elitei militare sub regimul ocupației sovietice în România. 1947-1964*, I.N.S.T., 2001; Giurescu, Constantin C., *Cinci ani și două luni în penitenciarul de la Sighet*, Editura Fundației Culturale Române, 1994; Popa, Marcel D., *Dicționar enciclopedic*, Editura Enciclopedică, 1993; Ungureanu, Mihai-Răzvan, *Relatiile româno-sovietice. Documente. 1935 - 1941*, Editura Enciclopedică, 2003.

• **Sandu, Ion.** Subsecretar de stat pentru Culte și Arte, la Ministerul Educației Naționale, Cultelor și Artelor, fost consilier la comisia de la Versailles, expert în economie și finanțe. Delegat la Conferința de pace de la Paris pentru probleme economice.

S-a stins din viață în luna octombrie a anului 1952 la închisoarea de la Sighet, grav bolnav.

Bibliografie: Giurescu, Constantin C., *Cinci ani și două luni în penitenciarul de la Sighet*, Editura Fundației Culturale Române, 1994; Rațiu, Alexander; Rusan, Romulus, *Memoria închisorii Sighet*, Fundația Academia Civică, 1999.

• **Scheffler, János.** S-a născut pe 29 octombrie 1887, în Cămin, Satu Mare. A urmat cursurile școlii primare în satul natal, Cămin, iar cele gimnaziale la Colegiul Catolic Regal din Satu Mare. Între 1906 - 1910 a studiat la Facultatea de Teologie a Universității Pázmány Péter din Budapesta și a fost hirotonit preot la 6 iulie 1910 de către episcopul Tiberiu Boromisza. În toamna aceluși an a început studiile la Colegiul austro-german Santa Maria dell' Anima din Roma, obținând la 19 iunie 1912 titlul de doctor în drept canonic al Universității Pontificale Gregoriene. Întors la Satu Mare a fost profesor de teologie și prefect. La data de 29 noiembrie, anul 1915, a obținut titlul de doctor în teologie dogmatică la Universitatea Pázmány Péter. A fost profesor de religie și

primul director al Colegiului Romano-Catolic din Satu Mare între 1917 - 1923; paroh la Moftinu Mare între 1923 - 1925; profesor de teologie la Satu Mare între 1926 - 1931; profesor de teologie la Oradea între 1931 - 1940. Din toamna anului 1940 a fost profesor titular la catedra de drept canonic a Universității Franz Josef din Cluj. La 26 martie 1942 a numit episcop al Diecezei de Satu Mare, iar la 28 martie administrator apostolic la Oradea. La 1 iulie 2010 Papa Benedict al XVI-lea a aprobat decretul de beatificare a episcopului.

În anul 1952 a fost arestat, acuzat de spionaj în favoarea Vaticanului. A murit la 6 decembrie 1952, în închisoarea de la Jilava.

Bibliografie: Andreescu, Andreea; Nastasă, Lucian; Varga, Andrea (coordonatori), *Minorități etnoculturale, mărturii documentare. Maghiarii din România (1956-1968)*, Fundația „Centrul de Resurse pentru Diversitate Etnoculturală”, 2003; Rațiu, Alexander; Rusan, Romulus, *Memoria închisorii Sighet*, Fundația Academia Civică, 1999; Vasile, Cristian, *Istoria bisericii greco-catolice sub regimul comunist 1945-1989*, Editura Polirom, 2003.

• **Sichitiu, Ion.** S-a născut pe 19 ianuarie 1878, în Schela Rugi, județul Gorj. A urmat Școala fiilor de militari din Craiova, Școala de ofițeri de artilerie, geniu și marină (1897-1899), Școala specială de artilerie și geniu din Charlottenburg, (1902-1904) și Școala Superioară de Război (1909-1911).

Grade militare: sublocotenent - 1899, locotenent - 1903, căpitan - 1909, maior - 1916, locotenent-colonel - 1917, colonel-1919, general de brigadă - 1928, general de divizie - 1933, general de corp de armată - 1938.

Funcții militare: comandant de secție în Regimentul 5 Artilerie (1899-1901), comandant de secție și de baterie în Regimentul 1 Artilerie “Regele Carol I” (1903-1906), comandant de secție și ajutor la Biroul Mobilizare din Regimentul 5 Artilerie (1906-1908), ofițer adjutant în Brigada 5 Artilerie (1908-1909), comandant de baterie în Regimentul 5 Artilerie (1911-1914), ofițer în statul major al Corpului 5 Armată (1914), diferite funcții în Marele Stat Major (1914-1916), șef de cabinet al generalului Constantin Prezan la Marele Cartier General (1916-1917), șef de stat major la Divizia 2 Infanterie (1917), ofițer de legătură la Armata a 9-a rusă (1917), șeful Secției Operații din Marele Stat Major (1918-1920), comandant al Regimentului 27/2 Obuziere (1920 - 1921), profesor la Școala Superioară de Război (1921 - 1926), șef de stat major la Inspectoratul General al Intendenței (1926-1928); Inspectoratul General al Aeronauticii (1928 -1929). comandant al Brigăzii 13 Artilerie (1929-1930),

comandant al Comandamentului Trupelor Aeronautice (1930-1932), comandant al Comandamentului Forțelor Aeriene (1932-1935), comandant al Corpului 1 Armată (1935-1937), inspector al Inspectoratului General de Armată numărul 3 (1937), șeful Marelui Stat Major (1 februarie-1 noiembrie 1937). A fost trecut în rezervă la 1 februarie 1938. A mai fost ministru al agriculturii și domeniilor (14 ianuarie 1941 - 19 martie 1942), funcție din care a demisionat pentru că nu era de acord cu angajarea masivă a armatei în răzărit.

Arestat la 24 septembrie 1946, judecat și condamnat la 10 ani temniță grea pentru „crime de război”. A decedat la 29 aprilie 1952, în închisoarea Aiud.

Bibliografie: Hudiță, Ioan; Berindei, Ioan, *Jurnal politic. 16 septembrie 1938 - 30 aprilie 1939*, Editura Fundației PRO, 2003; Muraru, Andrei, *Dicționarul penitenciarelor din România comunistă*, Editura Polirom, 2008; Olaru, Corneliu, *Un secol de economie românească, 1848-1947*, Editura NEWA T.E.D., 2001; Tudorică, Nae, *Mărturisiri în duhul adevărului. Între două dictaturi, 6 septembrie 1940 - 5 iunie 1954*, Editura Plumb, 1993.

• **Slătineanu, Barbu.** S-a născut pe 14 iulie 1895, în Paris. A absolvit Academia Militară la Paris, reîntors în România a urmat Școala de Ofițeri de Artilerie. Profesor la Institutul de Arte Plastice și la Școala de Război. Scriitor, artist și pasionat de istorie. A debutat în *Revista istorică română*, anul 1933. Alte colaborări: *Convorbiri literare*, *Buletinul Comisiunii Monumentelor Istorice*, *Revista Fundațiilor Regale*. Lector de istoria ceramicii la Institutul de Arte Plastice (din 1952). Premiul Academiei Române (1938).

Arestat pentru a doua oară în septembrie 1959, a murit la 31 octombrie 1959 în spitalul penitenciarul Văcărești.

Bibliografie: Opriș, Ioan, *Cercuri culturale disidente*, Editura Univers Enciclopedic, 2001; Rebreanu, Mircea, *Opțiunile istorice ale românilor*, Editura Agora, 1996; Simion, Eugen, *Dictionarul general al literaturii romane. S-T*, Editura Univers Enciclopedic, 2007;

• **Simian, Dinu-Constantin.** S-a născut pe 22 octombrie 1887, în comuna Săliște, Sibiu. Licențiat în drept, cu un doctorat obținut la Universitatea din Paris, deputat P.N.L., vicepreședinte al Camerei Deputaților, subsecretar de stat la ministerul de Interne (1937-1938). A decedat la data de 14 mai 1955 în închisoarea de la Sighet.

Bibliografie: Bălan, Ion, *Regimul concentraționar din România. 1945-1964*, Fundația Academia Civică, 2000; Hudiță Ioan; Berindei, Dan, *Jurnal politic 1938. 1 ianuarie-15 septembrie*, Editura Fundației PRO, 2002; Rațiu, Alexander; Rusan, Romulus, *Memoria închisorii Sighet*, Fundația Academia Civică, 1999.

• **Sinadino, Pantelimon V.** S-a născut pe 27 iulie 1875, în Chișinău. A absolvit Facultatea de Medicină a Universității din Kiev. A fost tutore la diferite instituții, „judecător de pace onorific”, consilier și locțiitor al președintelui Dumei orașenești, deputat în Duma a II-a și a III-a de Stat a Rusiei din partea Basarabiei. Primar al Chișinăului (1903-1910). Ca deputat în „Sfatul Țării” a votat unirea Basarabiei cu România în 1918. După 1918 a activat în sistemul bancar al Basarabiei și a fost membru în P.N.L. Senator pe listele Frontului Renașterii Naționale (1937-1939). Arestat de N.K.V.D. în 1940 și deportat în Siberia, unde se presupune că a decedat în închisoarea lagărului, conform mai multor surse.

Bibliografie: Chiriac, Alexandre, *Membrii Sfatului Țării (1917-1918)*, Editura Fundației Culturale Române, 2001; Cojocaru, Gheorghe E., *Sfatul țării. Itinerar*, Editura Civitas, Chișinău, 1998.

• **Stavrescu, Gheorghe.** S-a născut pe 8 martie 1888, în Brăila. A urmat Școala de ofițeri de artilerie, geniu și marină (1907-1909) și Școala specială de artilerie (1914-1916). Grade militare: sublocotenent -1909, locotenent-1912, căpitan-1916, maior-1917, locotenent-colonel-1926, colonel-1935, general de brigadă-1938, general de divizie-1942, general de corp de armată-1945. Funcții militare: comandant de pluton în Regimentul 3 Artilerie (1909-1913), comandant pluton elevi în Școala de ofițeri de artilerie, geniu și marină (1913-1914), funcții de comandă în Regimentele 12 și 32 Artilerie (1916-1918), șef de serviciu în Marele Stat Major (1918-1926), șef de serviciu în Inspectoratul general al artileriei (1926-1928), ajutor al comandantului Regimentului 3 Artilerie (1929-1930), comandant al Divizionului 2 Artilerie Călărească (1930-1931), comandant al Regimentului 33 Artilerie (1931-1933), comandant al Brigăzii 15 Artilerie (1935-1939), comandant al Diviziei 14 Infanterie (1940-1943), comandant al Corpului 6 (1943-1945), din anul 1945 comandant al Armatei a 4-a. A condus Divizia 14 Infanterie în luptele de la Prut, din Basarabia, Dalnik, și de pe Don, a condus trupele Corpului 6 Armată în luptele de la Banska-Bystrica, din Munții Tatra și de pe râurile Vah, Morava, Cehoslovacia.

A fost arestat la 15 iunie 1947, judecat și condamnat pe data de 26 iunie 1948 la muncă silnică pe viață, fiind acuzat de favorizarea infractorilor relativ la masacrul evreilor de la Iași din 1941. A încetat din viață la 11 ianuarie 1951, în închisoarea de la Aiud.

Bibliografie: Banu, Luminița, *Onoare și glorie*, Editura Fundației Culturale Gheorghe Marin Speteanu, 2008;

Duțu, Alesandru; Dobre, Florica, *Drama generalilor Români. 1944-1964*, Editura Enciclopedică, 1997; Ilie, Petre; Savu, Alexandru Gh., *Documente privind istoria militară a poporului român*, Editura Militară, 1985; Scafeș, Cornel I., *Armata Română 1941-1945*, Editura RAI, 1996; Stănculescu, Victor; Ucrain, Constantin, *Istoria artileriei române în date*, Editura Științifică și Enciclopedică, 1988; Șuța, Ion, *România la cumpăna istoriei. August' 44*, Editura Științifică, 1991.

• **Stoica, Vasile.** S-a născut pe 1 ianuarie 1889, în Avrig, Sibiu. A terminat școala elementară din orașul natal, a urmat apoi cursurile Școlii ortodoxe din Brașov și Liceul Unguresc din Sibiu. Între anii 1909 - 1913 a urmat Facultatea de Litere din Budapesta, cu specializări în Franța, la Paris (două semestre) și în București. Din anul 1909 a devenit membru al Partidului Național Român din Transilvania și Ungaria. În luna octombrie 1913 a devenit președinte al organizației culturale „Petru Maior” a studenților români din Budapesta. Profesor în anul 1913. Totodată, a fost cel care a redactat „Proclamațiile către Țară și Armată”, lansate de regele Ferdinand I cu prilejul intrării României în primul război, în august 1916. S-a remarcat prin participarea sa ca voluntar în acest război, fiind rănit de două ori și operat în mai multe rânduri la Iași. Decorat cu „Virtutea Militară”.

Din 1918 a cunoscut o carieră diplomatică fulminantă. A participat, în perioada 22 iunie - 5 iulie 1918, în calitate de cofondator, la înființarea Ligii Naționale a Românilor din America, unde a fost ales președinte. Liga a fuzionat, în data de 13 septembrie 1918, cu Comitetul Național Român din Transilvania și Bucovina, fondat în aprilie 1918, la Paris, sub președinția lui Traian Vuia. În luna februarie, 1919, a participat, ca ofițer de legătură între delegațiile engleză și cea americană, la Conferința de Pace de la Paris, la propunerea lui Ion I.C. Brătianu. Între 1930 - 1936 a fost ministru plenipotențiar la Tirana și Sofia. În perioada 1937 - 1939 a fost ambasador în Țările Baltice. În perioada 1939 - 1945 a fost secretar general al Ministerului Afacerilor Externe, iar în 1946 a fost delegat la Conferința de Pace de la Paris.

În luna decembrie, 1958, Tribunalul Militar București l-a condamnat la 10 ani închisoare corecțională, învinuit că a manifestat o atitudine dușmănoasă față de țara sa, fiindu-i, totodată, confiscate bunurile, iar familia a fost evacuată din imobilul în care locuiau. A decedat la data de 27 iulie 1959 în închisoarea de la Jilava.

Bibliografie: Giurescu, Dinu C. (coordonator.) *Istoria României în date*, Editura Enciclopedică, 2003; Ionescu,

Serban N., *Dicționarul panoramic al personalităților din România. Secolul XX*, Editura Victor Frunză, 2006; Lăcustă, Ioan, *De la o unire la alta*, Editura Albatros, 2005; Tudorică, Nae, *Mărturisiri în duhul adevărului: Între două dictaturi, 6 septembrie 1940 - 5 iunie 1954*, Editura Plumb, 1993.

• **Suciu, Ioan.** S-a născut pe 4 decembrie 1907, în Blaj. Fiu al preotului Vasile Suciu și a Mariei Suciu, născută Coltor. A făcut studiile primare la Blaj (clasele I – III), iar clasa a IV-a primară a făcut-o la Beiuș, din cauza Primului Război Mondial. A absolvit Liceul „Sfântul Vasile” din Blaj, coleg de clasă cu Tit Liviu Chinezu, devenit și el episcop, decedat de asemenea în închisorile comuniste. Alături de acesta a fost trimis în Italia, la Colegiul Bizantin „Sf. Atanasie”, Roma, unde a obținut titlurile de doctor în filosofie și în teologie. După alți șase ani de studii la Institutul „Angelicum”, a fost hirotonit preot la Roma, pe 29 noiembrie 1931, Revenit în țară, a fost numit profesor de religie și limba italiană la Liceul Comercial de Băieți, apoi la Academia de Teologie din Blaj, catedra de Morală și Pastorală. La 6 mai 1940 a fost numit episcop, iar la 20 iulie 1940 a fost hirotonit episcop titular de Moglena (Slatina, Bulgaria). Din 29 august 1941 a fost auxiliar de Oradea. În urma Dictatului de la Viena, de la 30 august 1940, a fost arestat pentru câteva zile. În octombrie 1944, trupele horthyste și hitleriste, ca urmare a avansării Armatei Române și Sovietice, în Ardeal, un grup de ofițeri horthyști ar fi încercat să-l împuște. În anul 1947 a fost numit de Sfântul Scaun în funcția de administrator apostolic al Arhidiecezei de Alba Iulia și Făgăraș.

La data de 28 octombrie 1948 a fost arestat și dus la Dragoslavele, apoi la Mănăstirea Căldărușani. În 1950 a fost dus la M.A.I. În luna octombrie a fost transferrat la Penitenciarul din Sighetul Marmației, unde, ca urmare a condițiilor grele de detenție, s-a stins din viață pe data de 27 iunie 1953.

Bibliografie: Achim, Valeriu, *Închisoarea din Sighet acuză*, Editura Gutinul, 1991; Bota, Ioan M., *Istoria Bisericii universale și a Bisericii românești de la origini până în zilele noastre*, Casa de Editură Viața Creștină, 1994; Georgescu, Vlad, *Istoria românilor. De la origini pînă în zilele noastre*, ediția a III-a, Editura Humanitas, 1992; Rațiu, Alexander, *Biserica Furată*, Editura Argus, 1990.

• **Szoboszlai, Aladár.** S-a născut pe data de 18 ianuarie 1925, în Timișoara. După absolvirea studiilor teologice a fost sfințit, în 1948, ca preot catolic. Preot în Pecica,

unde a slujit până în 1951. Din septembrie 1951 până în decembrie 1952 a fost transferat în Arad, după care a fost numit ca preot în biserica din Grădiște. În mai 1953 a fost suspendat din funcția de preot, ca urmare a unui conflict cu superiorii lui.

În 22 octombrie 1953 a fost arestat și condamnat la 6 luni de închisoare. După eliberare, în mai 1954, a fost numit ca preot în comuna Șag, după care, din 13 octombrie 1956, la Beba Veche. În 6 februarie 1957 autoritățile au dispus monitorizarea lui, și în 10 septembrie 1957 a fost arestat. Prin hotărârea 719/1958 din 15 mai 1958 a fost condamnat la moarte. A fost executat în 1 septembrie 1958 la închisoarea Arad.

Bibliografie: Ioanid, Ion, *Închisoarea noastră cea de toate zilele*, volumul III, 1959–1968, Editura Humanitas, 2013.

Ș

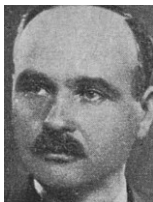
• **Ștrifundă, Găvrilă Mihali.** S-a născut pe 25 aprilie 1901, în Borșa, județul Maramureș. Fost primar al comunei Borșa, membru P.N.L. A fost una dintre figurile emblematice ale regiunii Maramureș și a deținut un rol important în păstrarea acestui ținut în hotarele României, în 1945, când organizația „Congresul Poporului din Maramureș”, sprijinită de reprezentanți sovietici ar fi încercat alipirea Maramureșului sudic la Ucraina Subcarpatică.

A fost arestat pentru prima dată în 1949, fiind condamnat la 1 an și 6 luni închisoare corecțională pentru „uneltire contra ordinii sociale”, din cauza faptului că s-a opus colectivizării. Eliberat în 1951, a fost arestat din nou în 1958 și condamnat la 8 ani închisoare corecțională acuzat de „instigare publică”. A decedat în închisoarea Botoșani, la 28 februarie 1961

Bibliografie: Timiș, Nicolae, *Legendarul Găvrilă Mihali Ștrifundă din Borșa*, Editura Societății Culturale pro Maramureș „Dragoș Vodă”, 2000.

• **Știrbeț, Luca.** S-a născut în 1889. Fost ofițer în armata țaristă. Membru al Comitetului Național Moldovenesc din Odesa, A fost unul dintre organizatorii comitetelor militare moldovenești și ai creării „Sfatului Țării”. La 27 martie 1918 a votat unirea Basarabiei cu România. Între anii 1922 - 1938 a fost membru al P.N.Ț. și deputat în Parlamentul României.

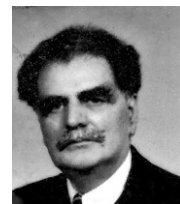
Arestat de către comuniștii sovietici pe data de 20 iulie 1940, s-a stins din viață la 15 martie 1942 în spitalul închisorii din orașul Cistopo (Rusia).

Bibliografie: Chiriac, Alexandre, *Membrii Sfatului Țării (1917-1918)*, Editura Fundației Culturale Române, 2001;

Cojocaru, Gheorghe E., *Sfatul țării. Itinerar*, Editura Civitas, 1998.

T

• **Tașcă, Gheorghe.** S-a născut pe 30 ianuarie 1875, în Bălăbănești, județul Tutova (astăzi în județul Galați). A urmat școala primară în comuna natală (1882 - 1886) și Colegiul „Gheorghe Roșca Codreanu” din orașul Bârlad. Studiile superioare la Facultatea de Drept din București,

unde, în anul 1899, și-a susținut teza de licență intitulată „Despre evoluția proprietății rurale în România”, un studiu de drept comparat asupra evoluției formelor de proprietate și de folosință a pământului. După absolvire s-a înscris în baroul avocaților din județul Ilfov. După un timp s-a mutat în Franța, acolo a urmat studii la Paris, reușind ca în 1907 să-și ia doctoratul în drept. În 1910 a obținut și titlu de doctor în științe economice la aceeași universitate. Din 1911 a fost conferențiar de economie politică al Facultății de Drept din București. În 1920 a fost numit profesor titular la aceeași catedră, post pe care l-a ocupat până în 1940, La înființarea prin decret regal a Academiei de Înalte Studii Comerciale și Industriale, la 10 august 1913, a obținut și catedra de Economie Politică și Doctrine Economice. În perioada 1929 - 1931 a fost rector al Academiei, post la care a renunțat în momentul numirii sale ca ministru plenipotențiar al României la Berlin. A fost membru titular al Academiei de Științe din România din (1936); membru corespondent al Academiei Române (din 1926). Presedinte al Asociației Generale a Economisților din România. În 1940 a fost scos la pensie din cauza opoziției pe care a manifestat-o pe linie politică față de regimul legionar. În perioada 1942 - 1943 a făcut parte dintre cadrele universitare care au ținut prelegeri la Castelul Peleş din Sinaia pentru desăvârșirea pregătirii regelui Mihai I. Pentru activitatea sa a fost distins cu ordinul „Coroana României”, în grad de comandor și cu Ordinul „Gediminas al Lituaniei” în grad de mare cruce.

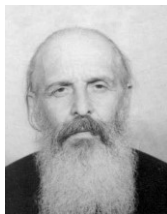
Pe linie politică, a fost membru în Partidul Conservator, din partea căruia a candidat la alegerile din anul 1905 în județul Tutova pentru un loc de deputat. Mai târziu, după desființarea acestui partid, a trecut în Partidul Național Democrat, în cadrul căruia a activat până în anul 1938. În 1930 a fost numit ministru plenipotențiar al României la Berlin. În 1932 a deținut funcția de Ministru al Industriei și Comerțului în guvernul condus de Nicolae Iorga.

A fost arestat la 1 august 1950 și încarcerat în închisoarea Sighet, în celula 58, unde a decedat la 12 martie 1951.

Bibliografie: Berca, Mihai; Guțescu, Laurențiu; Bold, Ion; Băcescu, Marius, *Oameni de seamă. Economisți,*

Editura Mica Valahie, 2013; Nițu, Liviu P., *Elita politică istorică, 1945-1955*, Editura Mica Valahie, 2011; Rațiu, Alexander; Rusan, Romulus, *Memoria închisorii Sighet*, Fundația Academia Civică, 1999; Rusan, Romulus, *Anii 1949-1953*, Fundația Academia Civică, 1999.

• **Teodorescu, Alexandru.** Cunocust și sub pseudonimul literar Sandu Tudor. S-a născut pe 22 decembrie 1896, în București. A urmat liceul în municipiul Ploiești, unde tatăl său a fost magistrat, și Academia de Arte din București, pe care însă a abandonat-o după primii trei ani. În perioada 1922 - 1924 a fost ofițer asistent de marină la Constanța, în 1925 a fost numit profesor suplinitor la liceul „Pogoanele” din Buzău și, mai apoi, subdirectorul Internatului Teologic din Chișinău. În 1928 a obținut din partea Universității București o bursă de studii la muntele Athos, unde a stat un timp de opt luni. A înființat săptămânalul *Floarea de foc* (1932 - 1936) și cotidianul *Credința* (1933 - 1938). În 1948 a devenit călugăr la Mănăstirea Antim, sub numele de Agaton de la Antim. Este fondatorul grupului „Rugul Aprins”, de rezistență anticomunistă prin rugăciune. În anul 1948, după intervenția Patriarhului Iustinian Marina, grupului „Rugul Aprins” i s-a interzis activitatea de la Mănăstirea Antim.

A fost arestat prima dată în 1949 și condamnat, fiind acuzat de spionaj și înaltă trădare a Republicii Populare Române. Și-a executat pedeapsa între anii 1949 - 1952 la Canal-Dunăre-Marea Neagră. După ispășirea detenției s-a retras la Mănăstirea Rarău. La 14 iunie 1958 a fost arestat din nou de Securitate și condamnat de Tribunalul Militar al Regiunii a II-a Militare pe 8 noiembrie 1958 la 25 ani de temniță grea și 10 ani degradare civică. A decedat, după datele Securității, în 1962, la închisoarea Aiud.

Bibliografie: Dobrinu, Dorin, *Proba infernului*, Editura Scriptorium, 2004; Stere, Mariana, *Arhivele Securității*, volumul I, Editura Pro Historia, 2002; Tudor, Andrei; Conovici; Conovici Mariana; Conovici Iuliana, *Am înțeles rostul meu...*, Editura Humanitas, 2014.

• **Tobescu, Constantin.** S-a născut pe 28 ianuarie 1893, în Comani, plasa Drăgănești, județul Olt. A absolvit 7 clase de liceu, apoi, din 1911, a devenit elev al Școlii Militare de Infanterie, pe care a absolvit-o în 1913. După absolvire, a început o intensă cariera militară. Funcții deținute și activitate militară: iunie - august 1913: repartizat la Regimentul de infanterie nr. 3 Olt, mobilizat pentru a lua parte la cel de-al doilea război balcanic; demobilizat la 31 august 1913; 31 august 1913 - 1 iulie

1916: detașat la Liceul Militar „D.A. Sturdza”, Craiova; 15.08.1916: mobilizat pentru participarea la operațiile militare desfășurate de Armata Română concomitent cu angajarea acesteia în Primul Război Mondial, la comanda unei secții a unei companii de mitraliere. (Compania a II-a din Batalionul I); 4 septembrie 1916: „contuzionat din cauza unui obuz ce căzuse în apropierea sa și evacuat la spital”; decorat cu ordinul Coroana României cu spade în gradul de cavaler și propus la aceeași decorație în partea a doua a campaniei; 19 decembrie 1918: trecut în cadrele Jandarmeriei; 15 septembrie 1919: numit comandant al Companiei de Jandarmi Romanați; ianuarie - februarie 1920: a urmat cursurile Școlii de Jandarmi din București; 1 septembrie 1920: confirmat definitiv în Jandarmerie; 1 aprilie 1921: mutat la comanda Companiei (de jandarmi) Dolj; 15 mai - 1 octombrie 1922: curs de informații la Sf. Gheorghe; 19 august 1923: numit ajutorul comandantului Regimentului 1 Jandarmi; 15 decembrie 1923: comandant al Batalionului de Instrucție al Regimentului 1 Jandarmi; 1 iulie 1927: detașat la Compania de Jandarmi Argeș, pentru menținerea ordinii în județ; 1 decembrie 1927: comandant al Detașamentului Special Orșova; 9 - 29 ianuarie 1929: detașat ca lector la Școala de Gaze din București; 5 octombrie 1929: mutat în interes de serviciu la Inspectoratul de Jandarmi București; 16 ianuarie 1930: numit ofițer superior de control, ajutorul șefului de Corp (Inspectorat) și președintele Comisiei disciplinare; 8 iunie 1930: a depus jurământul de credință noului rege Carol al II-lea; 27 septembrie 1930: numit în fruntea Comisiei de disciplină; 1 octombrie 1931: a fost mutat la Inspectoratul General al Jandarmeriei, a fost numit șef al Serviciului Jandarmeriei; 1 aprilie 1934: șef al serviciului de Poliție și Comandament la Inspectoratul de Jandarmi Focșani; 15 iunie 1934 - 5 iulie 1934: șef al serviciului Administrativ la Inspectoratul de Jandarmi Focșani; 15 iunie - 8 octombrie 1934: președinte al Comisiei de disciplină la Inspectoratul de Jandarmi Focșani; între 8 octombrie 1934 - ianuarie 1935: Comandant provizoriu al Inspectoratul de Jandarmi Focșani; 1 septembrie 1935: mutat în interesul serviciului la comanda Centrului de Instrucție nr. 2 Jandarmi din Găești; 1 octombrie 1935: comandant al Sectorului Informativ Ploiești; 1 noiembrie 1937: numit comandant provizoriu al Inspectoratului de Jandarmi Chișinău; 1 octombrie 1938: numit comandant al Inspectoratului (de Jandarmi) Iași; 25 octombrie 1939: mutat în interesul serviciului la comanda Regimentului de Jandarmi Pedestri; 19 septembrie 1940: comandant al Serviciului Jandarmeriei din I.G.J; 31 decembrie 1940: demisionat și trecut în rezervă, demisia înaintată în 26 noiembrie 1940; 24 ianuarie 1941: repus în funcție -

comandant al Serviciului Jandarmeriei din I.G.J; 1 iunie 1943 - 25 august 1944: director al Direcției Siguranței și Ordinii Publice.

În anul 1944, pe 24 septembrie a fost arestat și predat sovieticilor, pentru a-l judeca la Moscova. A fost readus în țară în primăvara anului 1946, continuând să rămână în arest preventiv. În luna ianuarie, 1949, a fost condamnat la „5 ani detențiune simplă și 5 ani degradare civică”. Procurorul General al R.P.R. a cerut mărirea pedepsei. După 4 amânări ale pronunțării sentinței, în 2 iulie 1951, a fost condamnat definitiv la „10 ani detențiune simplă”. S-a stins din viață la data de 2 decembrie 1951 în spitalul penitenciar din Târgu Ocna.

Bibliografie: Ancel, Jean; Uricariu, Doina, *Transnistria*, Editura Atlas, 1998; Ciucă, M. Dumitru; Drăgan, Iosif Constantin, *Procesul Mareșalului Antonescu*, Editura Saeculum, 1998; Giurescu, Dinu C., *România în al doilea război mondial. 1939-1945*, Editura All, 1999; Giurescu, Dinu C., *Guvernarea Nicolae Rădescu*, Editura All, 1996; Trașcă, Ottmar; Deletant, Dennis, „*Chestiunea evreiască*” în *documente militare române, 1941-1944*, Institutul „Elie Weisel”, 2010; Ștefănescu, Paul, *Culisele României*, Editura Obiectiv; Troncotă, Cristian, *Omul de taină al Mareșalului*, Editura Elion, 2005.

• **Topor, Ioan.** S-a născut pe 1 decembrie 1885, în comuna Tudor Vladimirescu, județul Brăila. Și-a efectuat studiile la Școala fiilor de militari din Iași, după care a urmat Școala Militară de Ofițeri de Infanterie și Școala specială de cavalerie, București. A comandat mai multe unități de jandarmi, precum cele din Cernăuți, Botoșani, Ismail, Oradea, Brașov. A fost apoi avansat general de brigadă la 1 aprilie 1937, iar din 22 octombrie 1942 general de divizie. În 1940 a îndeplinit funcția de comandant al Jandarmeriei Române. A fost Comandant al Jandarmeriei armatei, care a acționat pe frontul de est. Totodată, acesta a participat la deportarea evreilor români în perioada celui de-al Doilea Război Mondial, în urma căruia a fost condamnat, sub acuzația „crime de război”. A decedat în 22 iunie 1950 la închisoarea Aiud.

Bibliografie: Ancel, Jean (editor), *Contribuții la istoria României*, Editura Hasefer, 2003; Buzatu, Gheorghe; Chepetea, Stela; Cârstea, Marusia, *Pace și război (1940-1944)*, Casa Editorială Demiurg, 2008; Carp, Matatias, *Transnistria*, Editura Diogene, 1996; Mihalache, Vasile; Suci, Ioan, *Jandarmeria română 1850-1949*, Editura Ministerului de Interne, 1993; Muraru, Andrei (coord.), *Dicționarul penitenciarelor din România comunistă.*

1945-1967, Editura Polirom, 2008; Solonari, Vladimir, *Purificarea națiunii*, Editura Polirom, 2009.

• **Turcuman, Grigore.** S-a născut pe 20 octombrie 1890, în localitatea Tătărauca Nouă, județul Soroca, din Republica Moldova. În timpul Primului Război Mondial a fost sublocotenent în Marina Imperială Rusă. Întors în Basarabia, a participat la Congresul Ostașilor Moldoveni, care a avut loc la 20 octombrie 1917, unde a fost ales în comitetul de organizare al „Sfatului Țării”, iar la 21 noiembrie 1917 a fost ales membru. Între anii 1933 - 1937 a fost membru al P.N.L. și membru al Consiliului județean Soroca, subprefect al județului. La 27 martie 1918 a votat Unirea Basarabiei cu România.

A fost arestat în 1942, învinuit că în 1917, în calitatea sa de căpitan al Flotei Mării Negre, ar fi înăbușit mișcarea de protest a marinarilor contra ofițerilor și că ar fi avut desfășurate activități antisovietice. A decedat la 28 mai 1942 în spitalul închisorii din orașul Penza.

Bibliografie: Chiriac, Alexandre, *Membrii Sfatului Țării (1917-1918)*, Editura Fundației Culturale Române, 2001; Cojocaru, Gheorghe E., *Sfatul țării. Itinerar*, Editura Civitas, Chișinău, 1998.

U

• **Uncu, Teodor.** S-a născut anul în 1881, satul Isacova, județul Orhei, Basarabia. După absolvirea studiilor, a lucrat în calitate de funcționar al poștei și telegrafului. A fost ales în „Sfatul Țării” din partea Comitetului executiv al Oficiului poștelor și telegrafelor din Chișinău. În Sfatul Țării a aderat la Blocul Moldovenesc, mandatul său fiind de la 21 noiembrie 1917 până la 27 noiembrie 1918. Membru al Comisiei Financiare și Constituționale. La data de 27 martie 1918 a votat Unirea Basarabiei cu România. Deputat în Parlamentul României Mari. Rămas în Basarabia la anexarea ei de către U.R.S.S., a fost arestat de către comuniștii sovietici la 16 iulie 1940. Transportat la închisoarea din Tiraspol, unde, conform mărturiilor soției sale, a decedat o lună mai târziu.

Bibliografie: Chiriac, Alexandre, *Membrii Sfatului Țării (1917-1918)*, Editura Fundației Culturale Române, 2001; Cojocaru, Gheorghe E., *Sfatul țării. Itinerar*, Editura Civitas, Chișinău, 1998.

• **Ursu, Gheorghe.** S-a născut pe 1 iulie 1926, în Soroca, Basarabia. Între anii 1932 - 1941 a urmat cursurile școlii primare și apoi ale Liceului din Soroca. A continuat să învețe la liceul „Vasile Alecsandri” din Galați (1942 - 1945), unde s-a mutat cu familia. Între anii 1945 - 1950 a urmat

studiile la Politehnica din Bucuresti, Facultatea de Constructii. A fost membru P.C.R., din care a fost exclus din cauza prieteniei cu „elemente reacționare”. (1950). În perioada 1950 - 1985 a lucrat la Institutul de proiectări în construcții, București. A desfășurat o intensă activitate publicistică odată cu debutul în ziarul *Ecoul* (1944). În 1984 a fost denunțat că deținea un jurnal cu însemnări (1949 - 1984) și alte manuscrise. Interogat în legătură cu scrisorile trimise către Europa Libera, criticile și satirile anti-comuniste și anti-ceaușiste din jurnal, a refuzat să-și dezvăluie prietenii disidenți.

A fost arestat și cercetat la data de 21 septembrie 1985 sub pretextul de tănuire de valută, 16 dolari care au fost găsiți la domiciliul său în urma percheziției. S-a stins din viață în 17 noiembrie 1985 în urma torturilor din arestul securității, București.

În luna octombrie 2003, foștii colonei de miliție, Tudor Stănică și Mihail Creangă au fost condamnați la 20 de ani de închisoare pentru uciderea disidentului.

Bibliografie: Andreescu, Gabriel, *Spre o filozofie a disidenței*, Editura Litera, 1992; Bârsan, Victor, *Marea călătorie. Viața și moartea inginerului Gheorghe Ursu*, Editura Pythagora, 1998 Deletant, Dennis, *Banalitatea răului. O istorie a Securității în documente 1949-1989*, Polirom, 2002; Scorpan, Costin, *Istoria României. Enciclopedie*, Editura Nemira, 1997.

T

• **Țurcanu, Eugen.** S-a născut pe 8 iulie 1925, în comuna Păltiniș, Suceava. A urmat aproape trei ani cursurile Facultății de Drept din Iași, devenind membru în Biroul Politic al organizației locale a P.M.R. Condamnat la moarte pentru rolul în fenomenul cunoscut sub denumirea Experimentul Pitești. Condamnat inițial pentru o perioadă de șapte ani la închisoare pentru nedenuțarea faptului că soția sa era fiică de comandant legionar.

Bibliografie: Colfescu, Silvia, *Documente ale procesului reeducării din închisorile Pitești, Gherla*, Editura Vremea, 1995; Muraru, Andrei (coordonator) *Dicționarul penitenciarelor din România comunista. 1945-1967*, Editura Polirom, 2008; Troncotă, Cristian, *Torționarii. Istoria instituției Securității regimului comunist din România, 1948-1964*, Editura Elion, 2006.

V

• **Vasilescu, Petre.** S-a născut în 1888. Militar de carieră, general de brigadă, comandant succesiv al Regimentelor de artilerie 38 și 29, apoi al Regimentului 1 artilerie grea. A fost arestat după eșecul de la Stalingrad.

Judecat și condamnat la 8 ani temniță grea. A decedat la închisoarea Galați (1959).

Bibliografie: Buzatu, Gh.; Chepetea, Stela; Cârstea, Marusia, *Pace și război (1940-1944)*, Casa Editorială Demiurg, 2008; Dobre, Florica; Duțu, Alesandru, editori coordonatori, *Distrugerea elitei militare sub regimul ocupației sovietice în România: 1947-1964*, I.N.S.T., 2001.

• **Vasilii, Constantin Z.** S-a născut pe 16 mai 1882, în localitatea Focșani. Fiu al generalului Zamfir Vasiliu, erou al Războiului de Independență. Între 1901 - 1903 a urmat Școala de Ofițeri de Infanterie și Cavalerie din București; Școala Specială de Cavalerie din Târgoviște (1904 - 1906). În perioada septembrie 1938 - septembrie 1940 a fost primar al orașului Craiova. General român, comandant al Jandarmeriei Române (1940 - 1944) și subsecretar de stat la Ministerul de Interne (ianuarie 1942 - 23 august). A fost direct implicat în deportarea și masacrarea evreilor și a rromilor.

În anul 1945 a făcut parte din grupa de foști lideri ai guvernului Ion Antonescu care au fost arestați de Armata Roșie și duși la Moscova pentru a fi anchetați. Retrimis în România (1946), a fost judecat, degradat și condamnat de către Tribunalul Poporului de 4 ori la moarte și de 4 ori la 20 ani detenție riguroasă pentru crime de război și alte capete de acuzare. A fost executat prin împușcare la Penitenciarul Jilava la 1 iunie 1946.

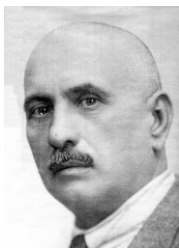
Bibliografie: Buzatu, Gheorghe, *Mareșalul Antonescu la judecata istoriei*, Editura Mica Valahie, 2011; Buzatu, Gheorghe; Chepetea, Stela; Cârstea, Marusia, *Pace și război (1940-1944)*, Casa Editorială Demiurg, 2008; Corneanu, Constantin; Rauș, Nicolae, editori, *Sub povara marilor decizii*. Editura Scripta, 2007.

• **Vasilii, Gheorghe.** S-a născut în 1892. General de aviație, ministru subsecretar de stat la Aviație (1944-1945). În timpul celui de-al doilea război mondial a fost comandantul Corpului 3 Aerian Român, comandantul Regiunii 1 Aeriene. A decedat în septembrie 1954 la închisoarea Sighet.

Bibliografie: Achim, Valeriu, *Închisoarea din Sighet acuză*, Editura Gutinul, 1991; Giurescu, Constantin C., *Cinci ani și două luni în penitenciarul de la Sighet*, Editura Fundației Culturale Române, 1994; Șuța, Ion, *România la cumpăna istoriei*, Editura Științifică, 1991; Tudorică, Nae, *Mărturisiri în duhul adevărului. Între*

două dictaturi, 6 septembrie 1940 - 5 iunie 1954, Editura Plumb, 1993.

• **Vlad, Aurel.** S-a născut pe 25 ianuarie 1875, în Orăștie, județul Hunedoara. A urmat școala primară, apoi Liceul Reformat „Kún” din Orăștie. Studii universitare la Facultatea de Drept din Budapesta, cu o bursă a Fundației „Gojdu” (1892 - 1897). În 1898 a obținut titlul de doctor în drept. Și-a început stagiatura ca avocat, între anii 1897 și 1899, în orașul Hațeg. În

anul 1900 și-a făcut debutul în avocatură, la Deva. În 1901 s-a mutat la Orăștie, unde a fost numit director al Băncii „Ardeleana”. Membru în Comitetul Partidului Național Român Orăștie, Deputat de Dobra în Parlamentul de la Budapesta (1903). În 1905 a fost ales deputat de Orăștie. În anul 1906 a demisionat din postul de director al Băncii „Ardeleana” din Orăștie, pentru a se dedica exclusiv activității politice. Fondator la Budapesta, alături de Alexandru Vaida-Voevod și Teodor Mihali, a două ziare ale P.N.R.: *Lupta și Poporul român*. A deținut calitatea de președinte al Consiliului Național Român din Orăștie. În urma Marii Adunări Naționale de la Alba Iulia, din 1 decembrie 1918, a fost ales membru în Consiliul Dirigent al Transilvaniei, în primul guvern provizoriu, ca ministru de Finanțe, ministru pentru Culte și Arte în Guvernul Iuliu Maniu (10 noiembrie 1928 - 14 decembrie 1929) și ministru de Finanțe într-un guvern de coaliție al Blocului Parlamentar (1919-1920). Între 1928 și 1930, a fost ministru al Industriei și Comerțului. Pentru activitatea desfășurată i s-a conferit Ordinul „Coroana României”, în grad de „Mare Cruce” (1929).

A fost arestat de Securitatea din Sibiu în noaptea de 5 spre 6 mai 1950, la vârsta de 75 ani, și dus la Închisoarea Sighet, fiind „internat” pe timp de 24 luni. Ulterior a fost încadrat în Decizia M.A.I. nr. 334/1951. Deși murise deja în penitenciarul Sighet la 2 iulie 1953, conform Deciziei M.A.I. numărul 559 din 6 august 1953, pedeapsa i-a fost majorată cu 60 de luni.

Bibliografie: Giurescu, C. Constantin. *Amintiri*, Editura All, 2000; Mușat, Mircea; Ardeleanu, Ion, *România după Marea Unire*, Editura Științifică și Enciclopedică, 1988; Scurtu, Ioan; Buzatu, Gheorghe, *Istoria Românilor în secolul XX*, Editura Paideia, 1999.

• **Voicu, Mihail.** S-a născut pe 2 februarie 1890, comuna Hângulești, județul Râmnicu-Sărat. A urmat Școala de Ofițeri de Artilerie, Geniu și Marină (1910-1912); Școala Superioară de Război (1919-1921).

Grade militare: sublocotenent (1912), locotenent (1915), căpitan (1917), maior (1920), locotenent-colonel (1930),

colonel (1936), general de brigadă (1943), general de divizie (1946).

Funcții: Comandant de pluton în Regimentul 16 Artilerie, Regimentul 2 Obuziere, între 1912-1916; comandant de baterie în Regimentul 1 Artilerie Grea, între 1916- 1917; diverse funcții în Marele Cartier General (1917-1919);, comandant al Regimentului 35 Artilerie, Regimentului 2 Artilerie grea, Regimentului 24 Artilerie (1921-1938), șef serviciu în Marele Stat Major (1938-1939), comandant al Brigăzii 5 Artilerie (1939-1942), comandant al artileriei Diviziei 21 Infanterie (1942), comandant al artileriei Corpului 4 Armată (1942-1943), comandant al Diviziei 14 Infanterie (21 martie 1943 - 14 octombrie 1944), comandant al Diviziei 2 Infanterie (24 octombrie 1944 - 12 mai 1945), loțiitor al comandantului Corpului 4 Armată Teritorial (1945-1946), funcții în Marele Stat Major (1946-1947).

A fost arestat, judecat și condamnat în 1957 la închisoare pe viață. A fost închis la penitenciarul Gherla, unde a murit în 1961

Bibliografie: Kirițescu, Constantin I., Kirițescu, Costin; Buzatu, Gheorghe, *România în al doilea război mondial*, Editura Univers enciclopedic, 1995; Ghinoiu, Marin; Stroea, Adrian, *Din elita artileriei*, Editura Centrului Tehnic-Editorial al Armatei, București, 2012; Loghin, Leonida; Lupășteanu, Aurel; Ucrain, Constantin, *Bărbăți al datoriei. 23 August 1944-12 Mai 1945. Mic dicționar*, Editura Militară, 1985; Stănculescu, Victor; Ucrain, Constantin, *Istoria artileriei române în date*, Editura Științifică și Enciclopedică, 1988; Scafeș, Cornel I., *Armata Română 1941-1945*, Editura RAI, 1996.

• **Voiculescu, Constantin.** S-a născut pe 23 februarie 1890, în județul Călărași. A fost un general român care a luptat în cel de-al doilea război mondial. Guvernator militar al Basarabiei în perioada 1 august 1941 - aprilie 1943. La 25 iulie 1941 a dat un ordin de creare a unui ghetou evreiesc în Chișinău.

Bibliografie: Benjamin, Lya; Stanciu, S. (coordonatori), *Evreii din România între anii 1940-1944: Problema evreiască în stenogramele Consiliului de Miniștri*, Editura Hasefer, 1993; Solomovici, Teșu (editor), *Istoria Holocaustului din România. Transnistria și Transilvania de Nord*, Editura Teșu, 2006; Țurcanu, Ion (editor), *Istoria românilor. Cu o privire mai largă asupra culturii*, Editura Istoros, 2007.

• **Vulcănescu, Mircea.** S-a născut pe data de 3 martie 1904, în București. A absolvit cursurile școlii primare în capitală, gimnaziul la Iași și Tecuci, iar liceul la Galați și București. În anul 1921 s-a înscris la Facultatea de Filosofie și

Litere și la Facultatea de Drept din București. În 1925 și-a luat licențele în Filosofie și în Drept. A făcut parte din gruparea culturală „Criterion” (1931). A fost director general al vămile (1935 - 1937), președinte al Casei Autonome a Fondului Apărării Naționale, director al Datoriei Publice în Ministerul Finanțelor, unde a rămas până pe 30 august 1946, când a fost arestat în lotul al doilea al foștilor membri ai guvernului Antonescu, acuzați de crime de război.

A fost condamnat, pe data de 9 octombrie 1946, la opt ani temniță grea. Închis la Aiud, a murit pe 28 octombrie 1952, bolnav de plămâni.

Bibliografie: Mihăilescu, Dan C., *Literatura română în postceaușism*, Editura Polirom., 2007; Muraru, Andrei (coordonator), *Dicționarul penitenciarelor din România comunistă*, Editura Polirom, 2008; Rusan, Romulus, *Școala memoriei 2007*, Fundația Academia Civică, 2007; Simion, Eugen, coord., *Fragmente critice. Cioran, Noica, Eliade, Mircea Vulcănescu*, Editura Scrisul Românesc, 2000.

Z

• **Zorzor, Vasile.** S-a născut în 1890, în Oltenița, Călărași. Absolvent al Școlii de jandarmi și al Facultății de Drept din capitală, doctorand în Drept la Universitatea din Iași. Comandantul Școlii de jandarmi din Oradea (1929); subdirector general tehnic al Siguranței și secretar de stat în M.A.I. (1941); pretor al Armatei a III-a pe frontul de răsărit (1941). În 1943 a fost trecut în rezervă cu gradul de general de brigadă. A fost un opozant al regimului mareșalului Antonescu, în acest sens, împreună cu alți generali, a înființat „Asociația ofițerilor nedreptățiți de regimul Antonescu”. În 1945 s-a înscris în P.N.Ț.

A fost arestat în septembrie 1947, învinuit de „complot întru răzvrătire și complot întru insurecție”, pentru care a fost condamnat la 5 ani temniță grea. Detenția la Văcărești, Pitești, Aiud și Făgăraș, unde a murit în august 1952.

Bibliografie: Dobre, Florica, Dușu, Alesandru (editori), *Distrușgerea elitei militare sub regimul ocupației sovietice în România*, I.N.S.T., 2001; Lecca, Radu; Diță, Alexandru V., *Eu i-am salvat pe evreii din România*, Editura Roza Vânturilor, 1994; Mihalache, Vasile; Suci, Ioan, *Jandarmeria română 1850-1949. Pagini dintr-o istorie nescrisă*, Editura Ministerului de Interne, 1993; Rusan, Romulus, *Anul 1947 - Căderea cortinei*, Fundația Academia Civică, 1997.

Indice de personalități

A

- Aftenie, Vasile, p. 12.
- Aldea, Aurel, pp. 12, 13.
- Alexianu, Gheorghe, p. 13.
- Antonescu, Ion, pp. 13, 14.
- Antonescu, Mihai, p. 14.
- Arbore, Ion, p. 14.
- Argetoianu, Constantin, pp. 14, 15.
- Arnăuțoiu, Toma, p. 15.
- Arsenescu, Gheorghe, pp. 15, 16.
- Aznavorian, Hurmuz, p. 16.

B

- Baci, Aurel, p. 16.
- Baltagă, Alexandru, pp. 16, 17.
- Bădulescu, Victor, p. 17.
- Băldescu, Radu, p. 17.
- Beldeanu, Oliviu, pp. 17, 18.
- Bentoiu, Aurelian, p. 18.
- Bivol Constantin, p. 18.
- Blănar, Spiru, p. 18.
- Bocu, Sever, p. 18.
- Bodescu, Vladimir, pp. 18, 19.
- Bogdánffy, Szilárd, p. 19.
- Bornemisa, Sebastian, pp. 19, 20.
- Boros, Fortunát, p. 20.
- Borz, Ilie, p. 20.
- Botez, Ioan Gh, pp. 20, 21.
- Botnariuc, Ștefan, p. 21.
- Brăileanu, Traian, p. 21.
- Brătianu, Constantin I. C., pp. 21, 22.
- Brătianu, Gheorghe I, pp. 22, 23.
- Burilleanu, Dumitru, p. 23.
- Bursan, Constantin, p. 23.
- Bușilă, Constantin, pp. 23, 24.

C

- Calmanovici, Emil, p. 24.
- Cancicov, Mircea, p. 24.
- Capotă, Iosif, p. 24, 25.
- Carlaonț, Ioan, p. 25.
- Cately, Emanoil, p. 25.
- Cămărășescu, Ion, p. 26.
- Chinezu, Tit Liviu, p. 26.
- Christu, Ion Șerban, p. 26.
- Cigăreanu, Liviu, p. 26, 27.
- Cihoski, Henri, p. 27.
- Ciugureanu, Daniel, p. 27, 28.
- Ciupercă, Nicolae, p. 28.
- Cojocar, Teodosie, p. 28, 29.
- Constantin S. Constantin, p. 29.
- Constantinescu, Tancred, p. 29.
- Cornicioiu, Grigore, p. 29.
- Cristescu, Eugen, pp. 29, 30.
- Cristi, Vladimir, p. 30.

D

- Davidescu, Nicolae, p. 30.
- Dobre, Gheorghe, p. 30.
- Dumitrescu, Grigore, pp. 30, 31.
- Durcovici, Anton, p. 31.

E

- Eftimiu, Constantin, pp. 31, 32.

F

- Filipașcu, Alexandru, p. 32.
- Flueraș, Ion, p. 32.
- Frențiu, Valeriu Traian, p. 32.
- Foriș, Ștefan, pp. 32, 33.

G

- Gafencu, Valeriu, p. 33.
- Georgescu, Grigore, p. 33.
- Georgescu, Bârlad Vasile. pp. 33, 34.
- Ghika, Vladimir, p. 34.
- Ghițescu, Stan, p. 34.
- Gigurtu, Ion, pp. 34, 35.
- Glatz, Alexandru, p. 35.
- Golopenția, Anton, p. 35.
- Grigorovici, Gheorghe, pp. 3, 36.
- Gruia, Ion V., p. 36.

I

- Iacobici, Iosif, p. 36.
- Ignatiuc, Ion, p. 36.
- Ilasievici, Constantin, pp. 36, 37.
- Iordăchescu, Constantn, p. 37.
- Iov, Dimitrie, p. 37.
- Isopescu, Modest, p. 37.

J

- Jumanca, Iosif, 37.

K

- Kiriacescu, Mihai-Marius, pp. 37, 38.
- Kofler, Remus, p. 38.
- Korne, Radu, p. 38.
- Koslinski, Gheorghe Em, p. 38, 39.

L

- Lapedatu, Alexandru I., p. 39.
- Leon, Gheorghe N., p. 39.
- Leoveanu, Emanoil, pp. 39, 40.
- Leșenco, Petre, p. 40.
- Liteanu, Gheorghe, p. 40.
- Luca, Vasile, p. 40.

M

- Macici Nicolae, pp. 40, 41.
- Macovei, Ion, p. 41.
- Man, Demetriu, p. 41.
- Man, Leon, p. 41.
- Maniu, Iuliu, pp. 41, 42.
- Manoilescu, Mihail, p. 42.
- Manolescu-Strunga, Ion, p. 42.
- Manu, Gheorghe, 42, 43.

- Marcu, Alexandru, p. 43.
  - Mardari, Socrat D., p. 43.
  - Mareș, Nicolae, p. 43.
  - Măgureanu, Mihail, p. 43.
  - Micescu, Istrate, 43, 44.
  - Mihalache, Ion, p. 44.
  - Mihăiescu, Ion D., p. 44.
  - Militaru, Vasile, pp. 44, 45.
  - Mociorniță, Dumitru, p. 45.
  - Moșoiu, Tiberiu, p. 45.
  - Munteanu-Râmnic, Dumitru, pp. 45, 46.
- N**
- Neaga, Teodor, p. 46.
  - Negulescu, Ion, p. 46.
  - Nemoianu, Petre, p. 46.
  - Nicolici, Alexandru, p. 46.
  - Nistor, Dimitrie, p. 47.
- O**
- Opreșan, Constantin, p. 47.
  - Ottulescu, Alexandru, p. 47.
- P**
- Pascu, Vasile, pp. 47, 48.
  - Păiș, Nicolae, p. 48.
  - Pălângeanu, Emil, p. 48.
  - Pătrășcanu, Lucrețiu, pp. 48, 49.
  - Pâclișanu, Zenobie, p. 49.
  - Pantazi, Constantin, p. 49.
  - Pelivan, Ion, p. 49.
  - Petrovicescu, Constantin, pp. 49, 50.
  - Pintilie, Ioan, p. 50.
  - Plăcișteanu, Gheorghe, p. 50.
  - Plăcișteanu, Ion, pp. 50, 51.
  - Popovici, Dorimedont, p. 51.
  - Portocală, Radu, p. 51.
  - Potârcă, Virgil, pp. 51, 52.
  - Protopopescu, Dragoș, p. 52.
- R**
- Racoviță, Ioan Mihail, p. 52.
  - Rădulescu-Pogoneanu, Victor, pp. 52, 53.
  - Rășcanu, Ion, p. 53.
  - Romniceanu, Mihail, p. 53.
  - Rosetti, Radu R., pp. 53, 54.
- Roșculeț, Radu, p. 54.
  - Roth, Hans Otto, p. 54.
  - Rozin, Gheorghe, pp. 54, 55.
  - Rusu, Alexandru, p. 55.
- S**
- Sacară, Nicolae, p. 55.
  - Samsonovici, Nicolae, pp. 55, 56.
  - Sandu, Ion, p. 56.
  - Scheffler, János, p. 56.
  - Sichitiu, Ion, pp. 56, 57.
  - Slătineanu, Barbu, p. 57.
  - Simian, Dinu-Constantin, p. 57.
  - Sinadino, Pantelimon V., p. 57.
  - Stavrescu, Gheorghe, pp. 57, 58.
  - Stoica, Vasile, p. 58.
  - Suci, Ioan, p. 58.
  - Szoboszlai, Aladár, pp. 58, 59.
- Ș**
- Ștrifundă, Găvrilă Mihali, p. 59.
  - Știrbeț, Luca, p. 59.
- T**
- Tașcă, Gheorghe, pp. 59, 60.
  - Teodorescu, Alexandru, p. 60.
  - Tobescu, Constantin, pp. 60, 61.
  - Topor, Ioan, p. 61.
  - Turcuman, Grigore, p. 61.
- Ț**
- Țurcanu, Eugen, p. 62.
- U**
- Uncu, Teodor, p. 61.
  - Ursu, Gheorghe, pp. 61, 62.
- V**
- Vasilescu, Petre, p. 62.
  - Vasiliu, Constantin Z., p. 62.
  - Vasiliu, Gheorghe, p. 62.
  - Vlad, Aurel, p. 63.
  - Voicu, Mihail, p. 63.
  - Voiculescu, Constantin, p. 63.
  - Vulcănescu, Mircea, pp. 63, 64.
- Z**
- Zorzor, Vasile, p. 64.

Concluzie

Cum am specificat în introducere, cartea este prima dintr-un proiect mai amplu, proiect care are în vedere studierea Holocaustului în România și pe teritoriul Basarabiei, deportările pe criterii etnice, rezistența anticomunistă în perioada 1940 -1989.

Copii, femeii sau vârstnici schilodiți, vieți frânte sub gloanțe și foamea au reprezentat mult timp destinul unei nații, unită prin cultură și limbă, despărțită prin factori politici dictatoriali, răniți în orgoliu. Și dincolo, și dincoace de Prut. Primii „dușmani” în orice dictatură sunt, de cele mai multe ori, elitele, istoria a confirmat-o, și nu doar odată. Din acest sentiment am înțeles să încep proiectul cu ilustrarea personalităților care și-au găsit sfârșitul în timpul detenției.

Eventualele inadvertențe privind data exactă a deceselor nu sunt voite, ci sunt datorate lipsei eliberării certificatelor de deces familiilor în timp real. Cu atât mai mult că mulți dintre cei menționați au fost aruncați în gropi comune, fără ca nimeni dintre apropiați să fie înștiințați despre starea lor fizică. De altfel, în unele dintre lucrările consultate, ziua, luna sau chiar anul decesului câtorva dintre personalități diferă. Acolo unde nu a fost posibilă consultarea fișelor matricole penale, s-au consultat lucrări de anvergură editate sub egida Academiei Române, incluzând aici institutele din subordinea forului academic.

Realizat pe baza unei bibliografii laborioase, dicționarul ar putea, totodată, să reprezinte sursă de documentare pentru alte lucrări de acest gen.

Închisori comuniste

Grupul statuar „Cortegiul sacrificiilor”, opera sculptorului Aurel Vlad.

Interiorul închisorii din Sighet, astăzi muzeu.

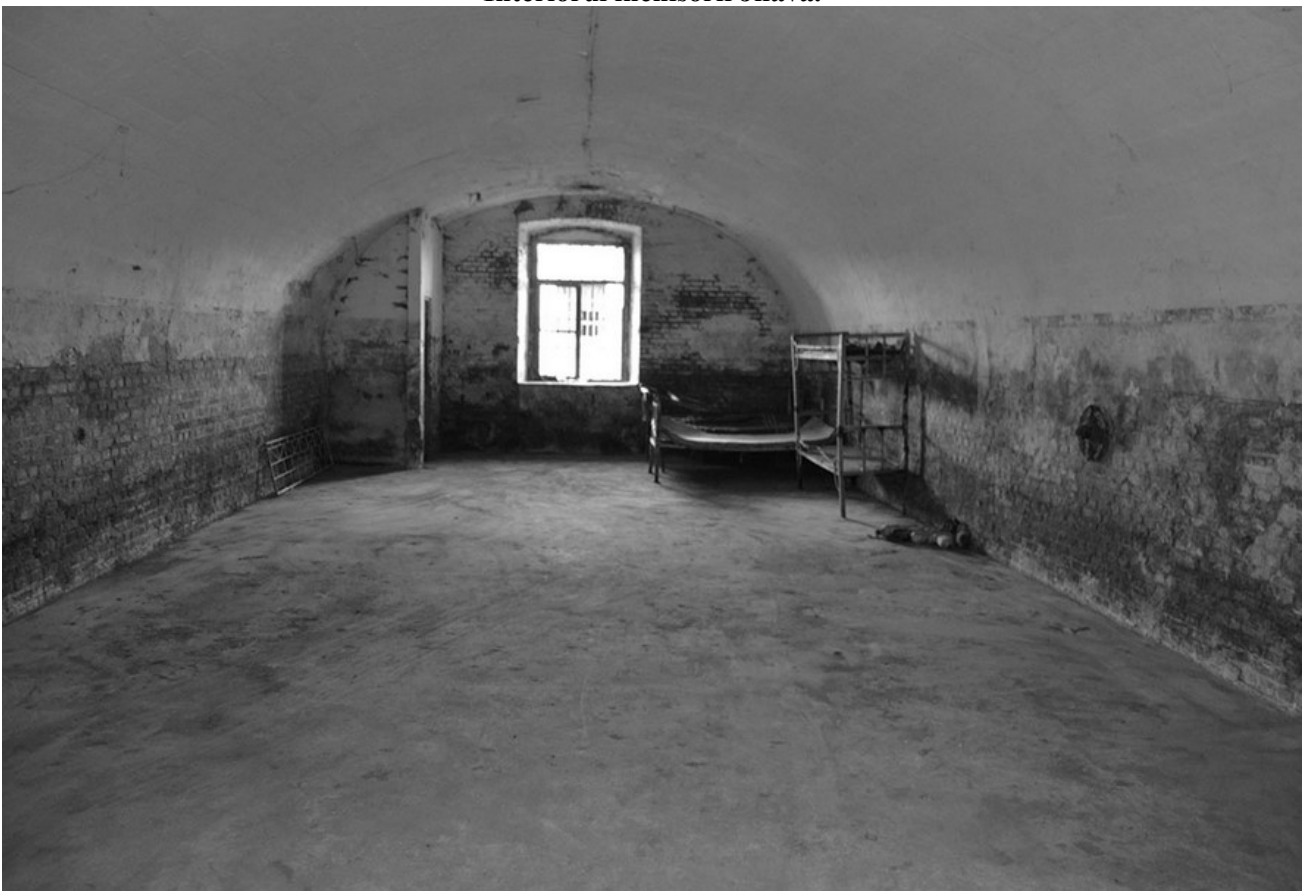

Închisoarea Sighet, 1987.

Interiorul închisorii Jilava.

Interiorul închisorii Râmnicul Sărat.

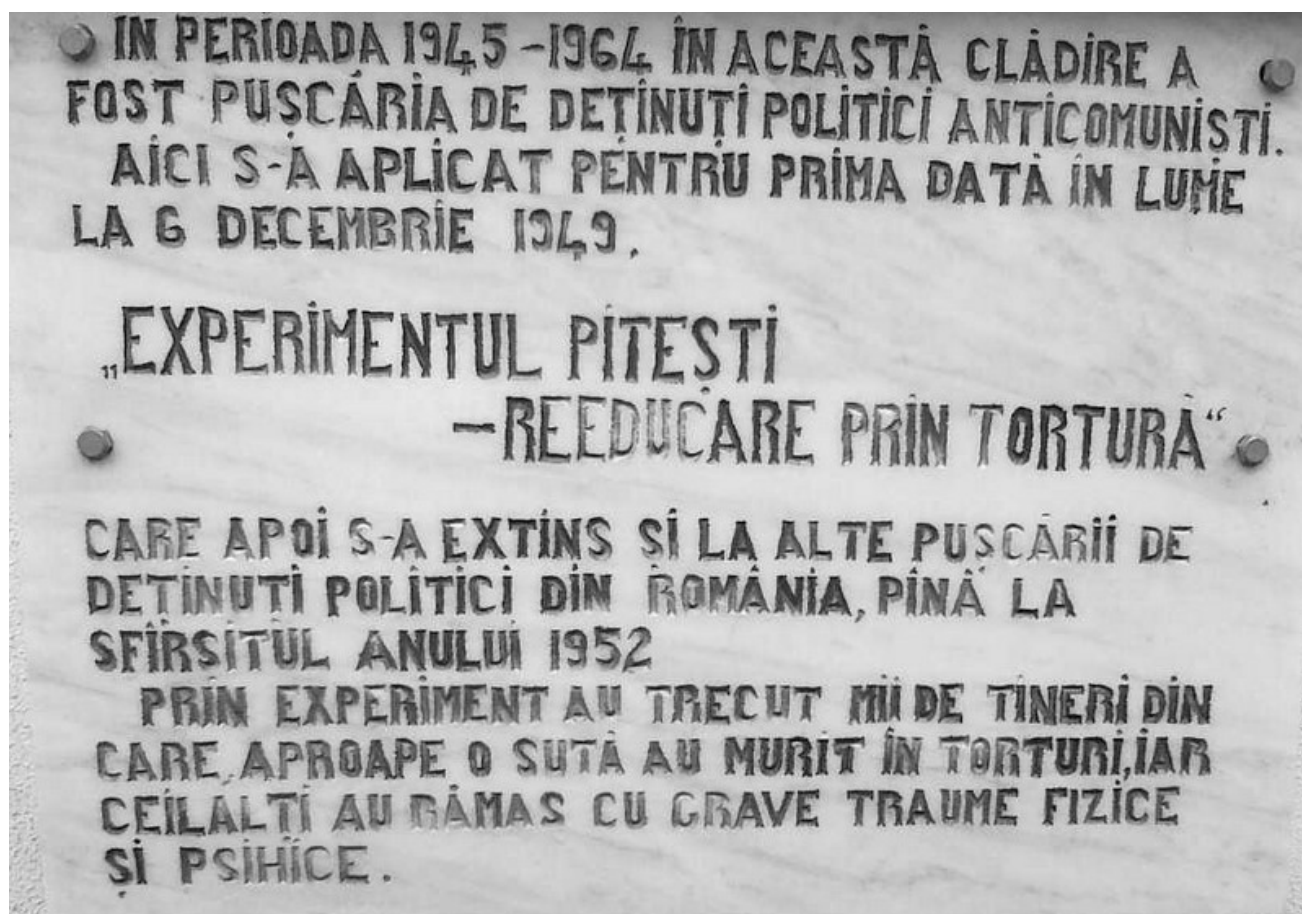
Ocnele Mari.

Penitenciarul Gherla.

Închisoarea Aiud.

Închisoarea Pitești. Placă comemorativă.

Anexa II

Grupări de rezistență anticomunistă din România

Regiune	Numele grupării	Principalii membrii	Perioada
	Teodor Șușman	Teodor Șușman, Toader -Teodor junior, Avisalon și Traian Șușman, Nuțu Bortoș, Gheorghe Mihuț, Ion Ciota, Roman Oneț, Mihai Jurj.	1948 - 1958
	Partizanii Regelui Mihai - Armata Secretă	Căpitan Alexandru Suci, Preot Gheorghe Mureșan, Lazăr Bondor, Ionel Manu.	1948 - 1950
	Capotă-Dejeu	Dr Iosif Capotă și Dr Alexandru Dejeu	1947 - 1957
	Frontul Apărării Naționale, Corpul de Haiduci	Maior Nicolae Dabija, Frații Macavei, Alexandru-Maxim, Cornel Pascu, Iosif Clamba.	1948 - 1949
	Organizația Cruce și Spadă	Gheorghe Gheorghiu Mărășești, Gavrilă Fortu, Aurel Potra, Alexandru Covaci, Traian Mereuț, Nicolae Negoită, Mircea Oprescu, Nicu Boiangiu, Nicolae Pituru, Aurel Ciurcel, Ionel Iordan, Traian Pașca, Ion Torcea.	1948 - 1949
Apuseni	Leon Șușman	Leon Șușman	1948 - 1957
	Ștefan Popa	Ștefan Popa, Ioan Robu, Bratu, Nicolae Suci, Petre Mărgineanu, Silvestru Bolfa, Nicodim Lazăr, Sandu - Alexandru – Maxim.	1948 - 1949
	Alexandru Maxim	Alexandru Maxim, Cornel Pascu, pr. greco-catolic Nicolae Suci, Petru Mărgineanu, Florian Picoș, Mihai Florinc.	1948 - 1949
	Frații Spaniol	Aron și Vasile Spaniol, Mulea Gavrilă, Popa Romul.	1948 - 1950
	Maior Emil Oniga	Maior Emil Oniga.	1948 - 1949
	Cornel Deac și Nicolae Moldovan	Cornel Deac, Nicolae Moldovan, Ioan Mărgineanu.	1949 - 1953
Bacău	„Utirea” sau Gheorghe Ungurașu	Gheorghe Ungurașu, Petre Baci.	1947 - 1948
	Colonel Ion Uță	Colonel Ion Uță, Dumitru Mutașcu, Dumitru Ișfănuț.	1947 - 1949
Banat	Organizația Națională Creștină de Luptă Împotriva Comunismului, Partizanii României Mari	Ion Tănase, Teodor Ungureanu.	1948 - 1949

Regiune	Numele grupării	Principalii membrii	Perioada
	Grupul de la Teregova	Gheorghe Ionescu, Spiru Blănaru, Comandor Petre Domășneanu.	1948 - 1949
	Aurel Vernichescu și avocatul Ioan Târziu	Aurel Vernichescu și avocat Ioan Târziu, Constantin Jumanca, Miron Ivănescu, Sebastian Crăsnaru, Ion Jumanca din Vârciorova, Gheorghe Cristea, Victor C. Bisericosul.	1947 - 1949
	Petre Ambruș	Petre Ambruș.	1948 - 1950
	Dumitru Ișfănuț (zis „Sfârloagă”)	Dumitru Ișfănuț, Dumitru Mutașcu, Nistor Duicu, Ioan Caraibot, Victor Curescu, Gheorghe Serengău, Maria Vlădescu, Nicolae Ciurică, Iancu Baderca.	1949 - 1954
	Nicolae Doran	Nicolae Doran, Nicolae Popovici.	1948 - 1950
	Dr Liviu Vuc	Dr Liviu Vuc, Iosif Hlobil, Virgil Atnagea, Anton Atnagea, Ștefan Drăgan, Ioan Beg.	1948 - 1952
Bârlad	Constantin Dan	Constantin Dan, Nicolae Borca, Costin Rusu.	1958
Bistrița-Năsăud	Haiducii lui Avram Iancu	Căpitan Gavrilă Olteanu, Locotenentii Dumitru Șteanță și Nicolae Paleacu.	1946
Bistrița-Năsăud - Munții Rodna	Liga Națională Creștină sau Garda Alb	Căpitan Leonida Bodiu, Ioan Burdeț, Dumitru Toader.	1948 - 1949
Brașov	Organizația Vlad Țepeș II	Victor Lupșa și Gheorghe Corneliu (zis „Szarvas”, Ion Neguț.	1949 - 1950
	Constantin Cenușă	Constantin Cenușă.	1948 - 1951
	Vasile Motrescu	Vasile Motrescu.	1948 - 1958
	Colonel Vasile Cârlan	Colonel Vasile Cârlan.	1948 - 1950
Bucovina	Grigore Sandu	Grigore Sandu.	
	Vasile Cămăruță	Vasile Cămăruță.	1949 - 1950
	Gavril Vatamaniuc	Gavril Vatamaniuc, Ion și Gheorghe Chiraș.	1948 - 1955
	Vladimir Macoveiciuc	Vladimir Macoveiciuc.	1944 - 1946
	Silvestru Hazmei	Silvestru Hazmei.	
Suceava	Gărzile lui Decebal	Filaret Gămălău, Sublocotent Jenică Arnăutu, Radu Cacina, Aurel Botnariuc, Gheorghe Petrescu, Nicolae Chelsoiu.	1944 - 1949
Crișana și Arad	Valer Șirianu	Valer Șirianu, General Baloșiu, colonel Rădulescu, dr. Boieriu, Preot Tiberiu Dârlea, sub-ofițer Ion Ardelean, Sabin I. Sas.	1948

Regiune	Numele grupării	Principalii membrii	Perioada
	Gligor Cantemir	Gligor Cantemir, Ioan Faur din Baltele, Pavel Bacoș din Valea Mare, Hagea Iulian zis Leanu, Dărău Igna din Cil, Ioan Lazăr din Roșia, Ioan Jurcuța, Iulian Hagea, Ioan Lulușa, Pavel Dobre, Pavel Lulușa, Ioan Lupei.	1947 - 1952
	Mișcarea Națională de Eliberare	Ioan Blăgăilă, Ioan Grosolina din Tăgădău.	1949 - 1952
	Adrian Mihuț	Adrian Mihuț.	1948 - 1956
Craiova	General Ion Carlaonț	Ion Carlaonț, colonel Gheorghe Cărăușu, maior Lucian Dimitriu, Radu Ciuceanu, Remus Radina.	1946 - 1948
Dobrogea	Haiducii Dobrogei	Gogu Puiu, Gheorghe Fudulea, frații Croitoru, Nicolae Ciolacu, Niculae Trocan.	1947 - 1952
Munții Făgăraș (Nord)	Grupul Carpatin Făgărășan	Ion Gavrilă Ogoranu, Ion Ilioiu, Remus Sofonea, Gheorghe Arsu, Virgil Radeș, Gheorghe Șovăială, Ion Chiujea, Ion Novac, Ion Mogoș, Ion-Victor Pica. Nicolae Mazilu, Petre Novac, Jean Pop, Laurian Hașu, Andrei Hașu, Cornel Cîlțea, Marcel Cornea, Gelu Novac, Gheorghe Hașu, Mihai Malgan, Gheorghe Ramba, Dumitru-Bambu Moldovan, Vasile Moldovan, Ion Bărcuț, Toma Pîrîu zis Porîmbu.	1948 - 1956 / 1976
Munții Făgăraș (Sud)	Haiducii Muscelului sau Gruparea Nucșoara	Toma Arnăuțoiu și Locotenent-Colonel Gheorghe Arsenescu, Petre Arnăuțoiu, Titu Jubleanu, Ion Chircă, Elisabeta Rizea, Constantin-Tică Jubleanu, Maria Jubleanu, Benone Milea, Virgil Marinescu, Ion Marinescu, Alexandru Marinescu, Gheorghe Mămăligă, Maria Plop, Cornel Drăgoi, Părintele Ion Drăgoi, Nicolae Ciolan, Mihai Gheorghe, Ion Pășitu, Nicolae Pășitu, Ion Sândoiu, Nicolae Adămoiu.	1948 - 1958
	Apostol	Dumitru Apostol	1948 - 1949
Gorj	Căpitan Grigore Brâncuși	Grigore Brâncuși, Locotenent-colonel Micandru Ionescu Vintilă, Ion Rădoi, Alexandru Stoichițescu, Constantin Tabacu, Gheorghe Martin, Gheorghe Dineu, Constanța Tabacu și Polina Sîrbulescu.	1949 - 1951
Hunedoara	Liga Partizanilor Români din Hațeg	Lazăr Caragea, Petru Vitan.	1948 - 1952
	Gavrilă Mihali-Strifundă	Gavrilă Mihali-Strifundă	1945 - 1949
	Vasile Popșa	Vasile Popșa, Ion Popșa, Mihai Sofron, Ioan Rusu, Ioan Hotea zis Hricu, Stefan Tand, Gavrilă I. Iusco,	1948 - 1949

Regiune	Numele grupării	Principalii membrii	Perioada
		Gavrila G. Iusco, Ioan Dunca, Preoți greco-catolici: Ioan Dunca Joldea, Alexandru Chindriș și Vasile Iusco, Călugărul Pelagia Iusco, Maria Sas.	
	Grupul Dragomirești	Ion Popșa și Ion Ilban, frații Gheorghe, Dumitru Pașca, Ilie Zubașcu.	1949 - 1956
	Vasile Dunca	Vasile Dunca, , Șerban Vasile-Simion, frați Gherman, Ion Frunză, frați Șandordin Budești, Ion Andreiea, Vasile Tomoioagă, Gheorghe Dunca.	1948
	Nicolae Pop	Nicolae Pop, Achim și Aristina Pop, Preot greco-catolic Atanasie Oniga, Vasile Pașca, Vasile Hotea, Ioan Măț, Ilieș Dunca, Gavrilă Dunca, Ioan Hotico, Dumitru Hotico, Vasile Chindriș, Ștefan Chindriș, Dumitru Chindriș, Mircea Dobre, Ioan Rusu, Vasile Tivadar, Vasile Blaga.	1949 - 1953
	Gheorghe Pașca	Gheorghe Pașca, Ioana Vlad.	1946 - 1956
Sibiu	Grupul Fetea	Ionel Golea, Ion Golea, Ștefan Popa, Axente Păcurariu, Ion Samoilă, Vasile Vlad, Șerban Secu, Ion Cristea, Bubu Pinte, dr. Teofil Mija, ing. Aurel Ursu.	1944 - 1948
Vâlcea	Partizanii de la Arnota	Ghiță Piele și Ion Oprețescu, Ștefan Teodorescu, Constantin, Gabriel Bălănescu, Mircea Măzărean.	1948 - 1949
	Grupul Paragină	Frații Ion și Cristea Paragină, Gheorghe Mălăcescu, Vasile Sava, Ilie Nistor, Nicolae Ambrozie, Mihai Timaru, Aristide Zdru, Gheorghe Ungureanu, Teodosie Filimon, Evghenie Hulea.	1948 - 1953
Vrancea	Gheorghe Militaru	Gheorghe Militaru, Colonel Ioan Strâmbei, Victor Isofăchescu, Ionel Militaru, Grigore Cucu, Constantin Cucu, Ioan Cucu.	1948 - 1950
	Mâna Albă	Căpitan Nicolae Mândrișteanu.	1951
	Organizația Vlad Țepeș II	Victor Lupșa, Teodor Bușilă, Corneliu Gheorghe, Dumitru Murguleț, Simion Baraghina, Dumitru Boșchiop, Costică Dantis, Nicolae Burlui, Vasile Matei, Vasile Macovei, Ion Caloianu, Dumitru T. Boștiog, Frații Nicolae și Maftei Dănilă.	1948 - 1950

Principalele surse sunt reprezentate de publicațiile sau de volumele tipărite sub egida I.N.S.T. - Institutului Național pentru Studiul Totalitarismului.

Bibliografie generală

- Achim, Valeriu, *Închisoarea din Sighet acuză*, Editura Gutinul, Baia Mare, 1991.
- Acterian, Arșavir, *Jurnalul unui pseudo-filosof*, Editura Cartea Românească, București, 1992.
- Acterian, Arșavir, *Privilegiați și năpăstuiți*, Institutul European, Iași, 1992.
- Alexandrescu, Ion; Bulei, Ion; Mamina, Ion; Scurtu, Ioan, *Partidele politice din România (1862-1994) - Enciclopedie*, Editura Mediaprint, București, 1995.
- Anania, Valeriu, *Amintirile pelegrinului Apter*, vol. I, Editura Cartea Românească, București, 1990.
- Anastasis (Puiu Năstase), Petre Grigore C., *Înfruntarea. Reeducarea de la Gherla*, Editura Ramida, București, 1997.
- Andrei, Ioan, *Cruci de gratii. Versuri din închisoare*, Ediția a doua, Editura Helicon, Timișoara, 1993.
- Antohe, Ion, *Răstigniri în România după Ialta*, Editura Albatros, București, 1995.
- Antonescu, Ion, *Cițiți, judecați și cutremurați-vă*, Ediție îngrijită de Ion Ardeleanu și Vasile Arimia, Editura Tinerama, București, 1991.
- Arimia, Vasile; Ardeleanu, Ion; Cebuc, Alexandru, *Istoria Partidului Național Țărănesc. Documente, 1926-1947*, Editura ARC 2000, București, 1994.
- Baciu, Nicolae, *Agonia României, 1944-1948. Dosarele secrete acuză*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1990.
- Bacu, Dumitru, *Pitești - centru de reeducare studențească*, Editura Atlantida, București, 1991.
- Baghiu, Ion, *Printre gratii*, vol. I, Editura Zalmoxis, Cluj-Napoca, 1995.
- Bâgu, Gheorghe, *Mărturisiri din întuneric*, Editura Tehnică, București, 1993.
- Baicu, Petre, *Povestiri din închisori și lagăre*, Biblioteca Revistei „Familia”, Oradea, 1995.
- Balș, Dina, *Drumuri pustiiite. Memorii*, Editura Cartea Românească, București, 1993.
- Banea, Dumitru, *Acuzat, martor, apărător în procesul vieții mele*, Editura Puncte Cardinale, Sibiu, 1995.
- Bălan, Ion, *Regimul concentraționar în România, 1945-1964*, Fundația Academia Civică, București, 2000.
- Bălănescu, Gabriel, *Din împărăția morții*, Editura Gordian, Timișoara, 1994.
- Bănuș, Max, *Cei care m-au ucis*, Editura Tinerama, București, 1991.
- Bejan, Dimitrie, *Oranki - amintiri din captivitate*, Editura Tehnică, București, 1995.
- Bejan, Dimitrie, *Vifonița cea mare*, Editura Tehnică, București, 1996.
- Beldiman, Dana, *Armata și Mișcarea Legionară 1927- 1947*, Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului, București, 2002.
- Beldiman, Corneliu (ed.), *Procesul generalilor. Cercul Profesional Militar al Partidului Național Țărănesc (1946-1948). Documente*, Editura Vremea, București, 2000.
- Beldiman, Dana (ed.), *Dosar Horia Sima*, Editura Evenimentul Românesc, București, 2000.
- Bellu, Ștefan, *Pădurea răzvrătită. Mărturii ale rezistenței anticomuniste*, Editura Gutinul, Baia Mare, 1993.
- Berindei, Dan, *Portrete istorice ale românilor. Domni, regi, eroi, cărturari, oameni politici, literați.*, Editura Compania, București, 2009.
- Betea, Lavinia, *Lucrețiu Pătrășcanu. Moartea unui lider comunist. Studiu de caz*, Editura Humanitas, București, 2001.
- Betea, Lavinia, *Maurer și lumea de ieri. Mărturii despre stalinizarea României*, Editura Ioan Slavici, Arad, 1995.
- Beza, Vasilichia, *Între două lumi*, Editura Fundației Culturale Române, București, 1993.
- Blănaru-Flamură, Vasile, *Kazaciocul groazei din Valea Piersicilor. 804 zile și nopți în lanțurile morții*, Editura Sepco, București, 1996.
- Boldur-Lătescu, Gheorghe, *Genocidul comunist în România*, vol. I, *Dimensiunile genocidului*, Editura Albatros, București, 1992.
- Boldur-Lătescu, Gheorghe, *Genocidul comunist în România*, vol. II, *Isus în celulă*, Editura Albatros, București, 1994.
- Boldur-Lătescu, Gheorghe, *Genocidul comunist în România*, vol. III, *Destine strivite*, Editura Albatros, București, 1998.
- Bontaș, Andrei, *Memorii. Cronica pierdută a unui om regăsit*, Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului, București, 2001.
- Bordeianu, Dumitru Gh., *Mărturisiri din mlaștina disperării (Cele văzute, trăite și suferite la Pitești și Gherla)*, vol. I. *Pitești*, Ediția a II-a, îngrijită de prof. Marcel Petrișor, Editura Gama, București, 1995.
- Bordeianu, Dumitru Gh., *Mărturisiri din mlaștina di20 sperării*, vol. II. *Gherla*, Ediția a II-a, îngrijită de prof. Marcel Petrișor, Editura Gama, București, 1995.

- Bota, Ioan; Ionițoiu, Cicerone, *Martiri și mărturisitori ai Bisericii din România (1948-1989)*, *Biserica Română Unită cu Roma, Greco-Catolică, Biserica Romano-Catolică*, Ediția a III-a, Casa de Editură „Viața Creștină”, Cluj-Napoca, 2001.
- Bozgan, Ovidiu (sub red.), *Biserică, Putere, Societate. Studii și documente*, Facultatea de Istorie, Centrul de Istorie a Bisericii, Editura Universității din București, București, 2001.
- Bozgan, Ovidiu, *România versus Vatican. Persecuția Bisericii Catolice din România comunistă în lumina documentelor diplomatice franceze*, Editura Sylvi, București, 2000.
- Bozgan, O. (sub red.), *Studii de istoria Bisericii*, Universitatea din București, Facultatea de Istorie, Centrul de Istoria Bisericii, Editura Universității din București, București, 2000.
- Bratu, Emma Emilia, *Compozitoare și luptătoare pentru libertate*, vol. I, Editura Universul, București, 1994.
- Bratu, Emma Emilia, *Compozitoare și luptătoare pentru libertate*, vol. II, Editura Universul, București, 1995.
- Brăgaru, Carmen, *Dinu Pillat. Un destin împlinit*, Editura Du Style, București, 2000.
- Brătianu, Dan M., *Martor dintr-o țară încătușată*, Fundația „Academia Civică”, București, 1996.
- Brișcă, Adrian, *Rezistența armată din Banat*, Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului, București, 2003.
- Brișcă, Adrian; Ciuceanu, Radu, *Rezistența armată din Bucovina*, vol. I, 1944-1950, Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului, București, 1998.
- Brișcă, Adrian, *Rezistența armată din Bucovina*, vol. II, 1 octombrie 1950 - 10 iunie 1952, Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului, București, 2000.
- Buculei, Toader, *O carte a durerii. Interviuuri*, Editura Porto-Franco, Galați, 1994.
- Buzatu, Gheorghe; Ciucanu, Corneliu; Sandache, Cristian, *Radiografia Dreptei românești (1927-1941)*, Editura FF Press, București, 1996.
- Buzatu, Gheorghe, *România și războiul mondial din 1939-1945*, Centrul de Istorie și Civilizație Europeană, Iași, 1995.
- Carandino, Nicolae, *Nopți albe și zile negre. Memorii*, Editura Eminescu, București, 1992.
- Caravia, Paul; Constantinescu, Virgiliu; Stănescu, Flori, *Biserica întemnițată. România, 1944-1989*, Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului, București, 1998.
- Caravia, Paul; Constantinescu, Virgiliu; Iloaie, Ștefan, *Mărturisitori de după gratii. Slujitori ai bisericii în temnițele comuniste*, Editura Arhiepiscopiei Ortodoxe Române a Vadului, Feleacului și Clujului și Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului, Cluj-Napoca – București, 1995.
- Caraza, Grigore; Calciu, Gheorghe, *Aiud însângerat*, Editura Vreamea, București, 2004.
- Călinescu, Nicolae, *Preambul pentru camera de tortură*, Editura Marineasa, Timișoara, 1994.
- Cătănuș, Dan; Chiper, Ioan, *Cazul Ștefan Foriș. Lupta pentru putere în P.C.R. de la Gheorghiu-Dej la Ceaușescu. Documente 1940-1968*, Editura Vreamea, București, 1999.
- Câmpeanu, Radu, *Cu gândul la țară*, Editura C.B.C., București, 1995.
- Cârja, Ion, *Canalul morții*, Editura Cartea Românească, București, 1993.
- Cârstea, Marius; Damean, Sorin Liviu Damean; Liciu Doru (coordonatori), *Istorie și societate*, vol. I, Editura Mica Valahie, București, 2004.
- Cesianu, Constantin, *Salvat din infern*, Traducere din limba franceză de Maria Alexe, Editura Humanitas, București.
- Chihaiia, Pavel, *Fața cernită a libertății. Douăzeci de convorbiri la „Europa Liberă”*, Editura „Jurnalul Literar”, București, 1991.
- Chioreanu, Nistor, *Morminte vii*, Ediție, prefață și note de Marius Cristian, Institutul European, Iași, 1992.
- Chirîțescu, Marcel, *Supraviețuind infernului „C.R.”*, București, 1996.
- Cioroianu, Adrian, *Pe umerii lui Marx. O introducere în istoria comunismului românesc*, Curtea Veche, București, 2007.
- Cipeianu, G., *Biserica Blajului. Omagiu martirilor ei, 1948-1988*, Imprimeria de Vest, Oradea, 1992.
- Cireșan Loga, Iosif, *Rezistența anticomunistă din Munții Arinișului, 1947-1949*, Editura Marineasa, Timișoara, 1997.
- Ciuceanu, Radu, *Memorii*, vol. III, *Pecetea diavolului*, Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului, București, 2002.
- Ciuceanu, Radu, *Memorii*, vol. I, *Intrarea în tunel*, Introducere și note de Octavian Roske, Seria „Document”, Editura Meridiane, București, 1991.
- Ciuceanu, Radu; Roske, Octavian; Troncotă, Cristian, *Începuturile mișcării de rezistență în România*, vol. I, 11 aprilie 1945 - 31 mai 1946, Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului, București, 1998.

- Ciuceanu, Radu; Roske, Octavian; Troncotă, Cristian, *Începuturile Mișcării de Rezistență în România*, vol. II, *1 iunie - 18 noiembrie 1946*, Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului, București, 2001.
- Ciuceanu, Radu, *Mișcarea Națională de Rezistență din Oltenia*, vol. I, *1947-1949*, Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului, București, 2001.
- Ciuceanu, Radu, *Memorii*, vol. II. *Potcoava fără noroc*, Editura Meridiane, București, 1994.
- Ciuceanu, Radu, *Regimul penitenciar din România, 1940-1962*, Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului, București, 2001.
- Ciurunga, Andrei, *Memorii optimiste. Evocări și versuri din închisori*, Editura Fundației Culturale Române, București, 1992.
- Ciurunga, Andrei, *Poemele cumplitelui Canal (1950-1954)*, Editura Universală, Craiova, 1992.
- Cojoc, Marian, *Istoria Dobrogei în sec. XX. I. Canalul Dunăre-Marea Neagră, 1949-1953*, Editura Mica Valahie, București, 2001.
- Cojoc, Marian, *Rezistența armată din Dobrogea, 1945 – 1960*, București, Academia Română, Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului, 2004.
- Colfescu, Silvia; Henegariu, Nicolae; Dumitru, Angela; Cantacuzino, Cristina, *Memorialul ororii. Documente ale procesului reeducării din închisorile Pitești, Gherla*, Editura Vremea, București, 1995.
- Constante, Lena, *Evadarea imposibilă. Penitenciarul politic de femei Miercurea-Ciuc, 1957-1961*, Editura Fundației Culturale Române, București, 1993.
- Constante, Lena, *Evadarea tăcută. 3 000 de zile singură în închisorile din România*, Editura Humanitas, București, 1992.
- Coposu, Corneliu, *Confesiuni. Dialoguri cu Doina Alexandru*, Editura Anastasia, București, 1996.
- Coposu, Corneliu, *Dialoguri cu Vartan Arachelian*, Editura Anastasia, București, 1992.
- Cornea, Corneliu, *Jurnalul detenției politice în județul Arad, 1945-1989*, Editura Mirador, Arad, 2000.
- Cornea, Corneliu, *Viața așa cum a fost. Însemnări*, Editura Gutenberg, Arad, 2002.
- Cosma, Neagu, *Cupola. Securitatea văzută din interior. Pagini de memorii*, Editura Globus, București, 1994.
- Cosma, Neagu, *Securitatea, poliția politică, dosare, informatori*, Editura Globus, București, 1998.
- Cracă, Ioana, *Procesul lui Ion Antonescu*, Editura Eminescu, București, 1995.
- Crainic, Nichifor, *Șoim peste prăpastie. Versuri inedite create în temnițele Aiudului*, Editura Roza Vânturilor, București, 1990.
- Crainic, Nichifor, *Zile albe, zile negre. Memorii I*, Ediție îngrijită de Nedic Lemnaru, Casa Editorială „Gândirea”, București, 1991.
- Crișan, Gheorghe, *Piramida puterii. Oameni politici și de stat din România (23 august 1944 - 22 decembrie 1989)*, Editura Pro Historia, București, 2001.
- Dan, Ioan, „Procesul” mareșalului Ion Antonescu, Editura Tempus, București, 1993.
- Dicționar enciclopedic*, vol. I. A-C, Editura Enciclopedică, București, 1993.
- Dicționar enciclopedic*, vol. II. D-G, Editura Enciclopedică, București, 1996.
- Dicționar enciclopedic*, vol. III. H-K, Editura Enciclopedică, București, 1999.
- Deletant, Dennis, *Teroarea comunistă în România. Gheorghiu-Dej și statul polițienesc, 1948-1965*, Traducere de Lucian Leuștean, Editura Polirom, Iași, 2001.
- Derdena, Mihai Stere, *Mărturisirea unui neînving*, Editura Fundației Culturale Aromâne „Dimândarea părintească”, București, 1998.
- Diaconescu, Ion, *Temnița. Destinul generației noastre*, prefață de Zoe Petre, Editura Nemira, București, 1998.
- Diaconu, Ioan Ion, *Acea noapte sfântă... Închis sub comuniști pentru Transilvania*, Editura Victor Frunză, București, 1996.
- Dida, Corneliu, *Valea Nistrei. Din ciclul Sud-Est Saga*, Roman, Editura Compress-Six, Constanța, 1994.
- Dima, Nicolae, *Călătorie spre libertate. Întâlnire cu destinul*, traducere de Constantin Sfetcu, Editura Fundației Culturale Române, București, 1993.
- Dimitriu, Paul, *Exerciții de memorie*, vol. I, Editura Fundației Culturale Române, București, 1992.
- Dimitriu, Paul, *Exerciții de memorie*, vol. II, Editura Fundației Culturale Române, București, 1992.
- Dobre, Florica; Dușu, Alesandru, *Distrușgerea elitei militare sub regimul ocupației sovietice în România*, vol. I, *29 august 1944 - 28 decembrie 1946*, Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului, București, 2000.
- Dobre, Florica; Dușu, Alesandru, *Distrușgerea elitei militare sub regimul ocupației sovietice în România*, vol. II, *1 aprilie 1947 - 27 iulie 1964*, Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului, București, 2001.
- Dobre, Florica, *Membrii C.C. al P.C.R. 1945-1989. Dicționar*, Editura Enciclopedică, București, 2004.
- Dorz, Traian, *Hristos, mărturia mea*, Editura Traian Dorz, Simeria, 1993.

- Dragodan, Constantin Aurel, *Itinerare în lanțuri. Poeme (1945-1964)*, Ediția a II-a, postfață de Mihai Rădulescu, Editura Ramida, București, 1992.
- Dragodan, Constantin Aurel (coord.), *Poeți după gratii, vol. I*, Arhiva Asociației Foștilor Deținuți Politici din România, București, 1993.
- Dragodan, Constantin Aurel (coord.), *Poeți după gratii, vol. II*, Arhiva Asociației Foștilor Deținuți Politici din România, București, 1993.
- Dragodan, Constantin Aurel (coord.), *Poeți după gratii, vol. III*, Arhiva Asociației Foștilor Deținuți Politici din România, București, 1993.
- Dumitrescu, Grigore, *Demascarea*, Ion Dumitru- Verlag & Mediana Edit., München, București, 1996.
- Dumitrescu, Vladimir, *Închisorile mele (Memorii)*, Postfață de Silvia Marinescu-Bîlcu, Editura Albatros, București, 1994.
- Dură, Ioan, *Monahismul românesc în anii 1948-1989. Mărturii ale românilor și considerații privitoare la acestea*, Editura Harisma, București, 1994.
- Duțu, Alesandru; Dobre, Florica, *Drama generalilor români (1944-1964)*, Editura Enciclopedică, București, 1997.
- Eremia, Ion, *Gulliver în Țara Minciunilor*, Editura Fundației Culturale Române, București, 1992.
- Eșan, Ioan, *Vulturii Carpaților. Rezistența armată anticomunistă din Munții Făgăraș, 1948-1958*, Editura RAR, f.l., 1998.
- Faina, Liciniu, *Zbucium în declinul neamului*, Cenaclul „Gândirea Românească”, București, 1993.
- Franck, Nicoleta, *O înfrângere în victorie. Cum a devenit România, din Regat, Republică Populară (1944-1947)*, Editura Cartea Românească, București, 1992.
- Frunză, Victor, *Istoria stalinismului în România*, Editura Humanitas, București, 1990.
- Gafencu, Grigore, *Însemnări politice, 1929-1939*, Editura Humanitas, București, 1991.
- Gavrilă-Ogoranu, Ion, *Brazii se frâng, dar nu se îndoiesc. Din rezistența anticomunistă în Munții Făgăraș*, vol. I, Editura Marineasa, Timișoara, 1993.
- Gavrilă-Ogoranu, Ion, *Brazii se frâng, dar nu se îndoiesc. Rezistența anticomunistă în Munții Făgărașului*, vol. II, Editura Marineasa, Timișoara, 1995.
- Georgescu, Vlad, *Politică și istorie. Cazul comuniștilor români, 1944-1977*, Ediție îngrijită de Radu Popa, Editura Humanitas, București, 1991.
- Georgescu, Adriana, *La început a fost sfârșitul. Dictatura roșie la București*, prefață de Monica Lovinescu, Editura Humanitas, București, 1992.
- Gheorghe, Constantin; Șerbu, Milian, *Miniștrii de Interne, București*, Editura Ministerului Internelor și Reformei Administrative, 2007.
- Gheorghiu, Viorel, *Et Ego. Sărata - Pitești - Gherla - Aiud. Scurtă istorie a devenirii mele*, Editura Marineasa, Timișoara, 1994.
- Ghibu, Onisifor, *Chemare la judecata istoriei. Apeluri la rațiune din anii 1946-1952*, vol. I, Editura Albatros, București, 1992.
- Ghibu, Onisifor, *Chemare la judecata istoriei. Apeluri la rațiune (1953-1970)*, vol. II, Editura Albatros, București, 1993.
- Ghibu, Onisifor, *Ziar de lagăr. Caracal, 1945*, Editura Albatros, București, 1991.
- Ghinea, Simion, *Când se lăsa „Cortina de fier” acum 50 de ani*, Institutul de Cercetări și Revizuirea Istoriei, București, 1995.
- Ghivirigă, Mihai, *Mascarada*, Roman, Editura Eminescu, București, 1995.
- Giugariu, Mihai (coord.), *Principiul bumerangului. Documente ale procesului Lucrețiu Pătrășcanu*, Editura Vreamea, București, 1996.
- Giurescu, Constantin C., *Cinci ani și două luni în penitenciarul din Sighet (7 mai 1950 - 5 iulie 1955)*, Editura Fundației Culturale Române, București, 1994.
- Giurescu, Dinu C., *Dicționar biografic de istorie a României*, Editura Meronia, 2008.
- Giurescu, Dinu, C., *Lichidatorii. România în 1947*, Editura Enciclopedică, București, 2010.
- Goga, Nicolae, *Triunghiul morții. Amintiri din Baia Sprie, 1950-1952*, Editura Marineasa, Timișoara, 1995.
- Goga, Octavian; Bodea, Gheorghe I., *Correspondență primită*, Editura Limes, 2005.
- Golea, Traian (ed.), *Procesul legionarilor parașutați*, Ediția a V-a, Editura Mișcării Legionare, București, 2000.
- Golopenția, Anton, *Ultima carte. Text integral al declarațiilor în anchetă ale lui Anton Golopenția aflate în Arhivele S.R.I.*, Editura Enciclopedică, București, 2001.
- Goma, Paul, *Arta refugii*, Roman, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1991.

- Goma, Paul, *Culoarea curcubeului '77 (Cutremurul oamenilor)*, Ediția a II-a îngrijită de Florin Ardelean, Biblioteca Revistei Familia, Oradea, 1993.
- Goma, Paul, *Gherla*, Editura Humanitas, București, 1990.
- Goma, Paul, *În cerc*, Roman, Editura Eminescu, București, 1995.
- Goma, Paul, *Patimile după Pitești*, Editura Cartea Românească, București, 1990.
- Goma, Paul, *Amnezia la români*, Editura Litera, București, 1992.
- Goma, Paul, *Soldatul câinelui*, Editura Humanitas, București, 1991.
- Grossu, Nicole Valéry, *Binecuvântată fie închisoarea... O fostă deținută politică din România vorbește*, Editura Univers, București, 1997.
- Gulan, Aurelian, *Mărturii din iadul roșu (De la Vorkuta la Gherla)*, Editura Petrion, București, 1995.
- Guleș, Ovidiu, *Cum am cunoscut Legiunea Arhanghelul Mihail*, Editura Gordian, Timișoara, 1992.
- Henegariu, N. (coord.), *Teroarea. Documente ale procesului Iuliu Maniu-Ion Mihalache*, Editura Vreamea, București, 1999.
- Hentea, Tiberiu, *De la Cotul Donului la Aiud*, Editura Gordian, Timișoara, 1996.
- Horujenco, Constantin, *Povestiri din întuneric*, Editura Alma, Galați, 1997.
- Hudiță Ioan; Berindei, Ioan, *Jurnal politic. 9 februarie - 21 iunie 1941*, Editura Institutul European, 1998.
- Ierunca, Virgil, *Fenomenul Pitești*, Ediția a II-a, Editura Humanitas, București, 1991.
- Ioanid, Ion, *Închisoarea noastră cea de toate zilele*, vol. I, 1949, 1952-1954, Editura Albatros, București, 1991.
- Ioanid, Ion, *Închisoarea noastră cea de toate zilele*, vol. II (1953-1955), Editura Albatros, București, 1991.
- Ioanid, Ion, *Închisoarea noastră cea de toate zilele*, vol. III (1956-1959), Editura Albatros, București, 1992.
- Ioanid, Ion, *Închisoarea noastră cea de toate zilele*, vol. IV, Editura Albatros, București, 1994.
- Ioanid, Ion, *Închisoarea noastră cea de toate zilele*, vol. V, Editura Albatros, București, 1996.
- Ionașcu, Constantin, *Rezistența anticomunistă din Dobrogea*, Editura „Ex Ponto”, Constanța, 2000.
- Ionescu, Aristide, *Dacă vine ora H, pe cine puteam conta? File de jurnal*, Ediția a II-a adăugită, Editura Gordian, Timișoara, 1998.
- Ionițoiu, Cicerone, *Album al martirilor genocidului comunist*, Editura Casa de Presă și Editură Tribuna, Sibiu, 1999.
- Ionițoiu, Cicerone, *Cartea de aur a rezistenței românești împotriva comunismului*, vol. I, Editura Hrisovul, București, 1995.
- Ionițoiu, Cicerone, *Cartea de aur a rezistenței românești împotriva comunismului*, vol. II, Editura Hrisovul, București, 1996.
- Ionițoiu, Cicerone, *Rezistența armată anticomunistă din munții României. 1946-1958*, Ediția a II-a, Editura Gândirea Românească, București, 1993.
- Ionițoiu, Cicerone, *Victimele terorii comuniste. Arestați, torturați, întemnițați, uciși. Dicționar A-B*, Lucrare revizuită de prof. univ. Florin Ștefănescu, Editura Mașina de scris, București, 2000.
- Ionițoiu, Cicerone, *Victimele terorii comuniste. Arestați, torturați, întemnițați, uciși. Dicționar C*, Editura Mașina de scris, București, 2002.
- Ionițoiu, Cicerone, *Victimele terorii comuniste. Arestați, torturați, întemnițați, uciși. Dicționar D-E*, Editura Mașina de scris, București, 2002.
- Isac, Victor, *Marius. O jertfă a conștiinței*, Casa Editorială „Cuget, Simțire și Credință”, București, 1993.
- Ivan, Sabin, *Pe urmele adevărului*, Editura „Ex Ponto”, Constanța, 1996.
- Jela, Doina, *Această dragoste care ne leagă. Reconstituirea unui asasinat*, Editura Humanitas, București, 1998.
- Jela, Doina, *Lexiconul negru. Unelte ale represiunii comuniste*, Editura Humanitas, București, 2001.
- Jela, Doina, *Cazul Nichita Dumitru. Încercare de reconstituire a unui proces comunist, 29 august - 1 septembrie 1952*, Editura Humanitas, București, 1995.
- Köpernik-Kennel, Herma, *Jogging cu Securitatea. Rezistența tânărului Radu Filipescu*, Traducere de Nora Iuga, prefață de Ana Blandiana, Editura Universal Dalsi, București, 1998.
- Lovinescu, Monica, *Unde scurte. Jurnal indirect*, Editura Humanitas, București, 1990.
- Lovinescu, Monica, *Posteritatea contemporană. Unde scurte*, vol. III, Editura Humanitas, București, 1994, 382.
- Lovinescu, Monica, *Est-etice. Unde scurte*, vol. IV, Editura Humanitas, București, 1994.
- Lovinescu, Monica, *Pragul. Unde scurte*, vol. V, Editura Humanitas, București, 1995..
- Lungu, Ioan T., *De la Stalingrad la Gherla*, Romandocument, Editura de Vest, Timișoara, 1993.
- Lupan, Nicolae, *Străin la mine acasă*, Editura Victor Frunză, București/„Nistru”, Bruxelles, 1996.

- Manoilescu, Mihai, *Memorii*, vol. I, Ediție îngrijită, prefață, note și indice de Valeriu Dinu, Editura Enciclopedică, București, 1993.
- Manoilescu, Mihai, *Memorii*, vol. II, Ediție îngrijită, prefață, note și indice de Valeriu Dinu, Editura Enciclopedică, București, 1993.
- Manu, Emil, *Infernurile noastre. Jurnal de detenție*, Editura Crater, București, 1993.
- Marin, Ana-Maria, *Prin poarta cea strâmtă*, Editura Gordian, Timișoara, 1993.
- Marineasa, Viorel, *Dicasterial*, Editura Arhipelag, Târgu-Mureș, 1995.
- Marineasa, Viorel; Vighi, Daniel, *Rusalii '51. Fragmente din deportarea în Bărăgan*, Editura Marineasa, Timișoara, 1994.
- Marinescu, Aurel Sergiu, *Prizonier în propria țară*, vol. I, Editura Du Style, București, 1996.
- Marinescu, Aurel Sergiu, *Prizonier în propria țară*, vol. II, Editura Du Style, București, 1996.
- Marinescu, Aurel Sergiu, *Prizonier în propria țară*, vol. III, Editura Vremea, București, 1997.
- Marinică, Nicolae, *Jurnalul unui „bandit”*, Editura Ramida, București, 1996.
- Mârzanca, George, *Patru ani am fost... „bandit”. Confesiuni*, Editura „Vasile Cârlova”, București, 1997.
- Matei, Nicolae, *Târâș spre vest*, Editura Victor Frunză, București, 1995.
- Mateiaș, Virgil, *Cântece nescrise. Din închisoare, 1948-1964*, Editura Gordian, Timișoara, 1993.
- Mazilu, Gheorghe, *În ghearele Securității*, București, 1990.
- Măgirescu, Eugen, *Moara dracilor. Amintiri din închisoarea de la Pitești*, Editura Fronde, Alba-Iulia/Paris, 1994.
- Mărgineanu, Nicolae, *Amfiteatre și închisori (Mărturii asupra unui veac zbuciumat)*, Ediție îngrijită și studiu introductiv de Voicu Lăscuș, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1991.
- Mătrescu, Florin, *Holocaustul roșu*, f.ed., București, 1993.
- Merișca, Costin, *Tragedia Pitești. O cronică a „reeducării” din închisorile comuniste*, Institutul European, Iași, 1997.
- Merișca, Costin, *Tărâmul Gheenei*, Editura „Porto-Franco”, Galați, 1993.
- Mihadaș, Teohar, *Pe muntele Ebal*, Editura Clusium, Cluj-Napoca, 1990.
- Mihalcea, Al., *Jurnal de ocnă*, Editura Albatros, București, 1994.
- Milcoveanu, Șerban, *Partidul Comunist și Mișcarea Legionară în epoca fierbinte. Iulie 1945 - iulie 1948*, Asociația Foștilor Președinți ai Studențimii Creștine Române, 1920-1948 și Liga pentru Apărarea Adevărului Istoric, București, 1996.
- Milin, Miodrag (ed.), *Rezistența anticomunistă din Munții Banatului în documente*, Fundația Academia Civică, București, 2000.
- Milin, Miodrag; Stepanov, Liubomir, *Golgota Bărăganului pentru sârbii din România. 1951-1956*, Traducere din limba sârbă de Ivo Muncean, Editura Uniunii Democratice a Sârbilor și Carașovenilor din România, Timișoara, 1996.
- Milin, Miodrag (coord.), *Rezistența anticomunistă din Munții Banatului (zona Domașnea-Teregova). Interviu și evocări*, Editura Marineasa/Editura Presa Universitară Română, Timișoara, 1998.
- Mircescu, Dumitru, *Dincolo de iluzii (Transhimeria)*, Editura Scripta, București, 1994.
- Mirciov, Rafael, *Lagărul deportării*, Editura Mirton, Timișoara, 1998.
- Rădulescu-Motru, Constantin, *Revizuire și adăugiri 1949*, vol. VII, Volum îngrijit de Gabriela Dumitrescu, Editura Floarea Darurilor, București, 2001.
- Müller, Florin, *Viața episcopului din Iași, Dr. Anton Durcovici, martir*, Editura Presa Bună, Iași, 1993.
- Muntean, Ioan, *La pas, prin „reeducările” de la Pitești, Gherla și Aiud sau Ridică-te Gheorghe, ridică-te Ioane*, vol. 46, Editura Majadahonda, București, 1997.
- Nastasă Lucia, *Itinerarii spre lumea savantă. Tineri din spațiul românesc la studii în străinătate, 1864-1944*, Editura Limes, 2006.
- Neamțu, Traian Mihai, *De ce, Doamne? Mărturiile unui deținut politic*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1995.
- Negoitescu, Ion, *În cunoștință de cauză. Texte politice*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1990.
- Nestorescu-Bălcești, Horia, *Ordinul Masonic Român. Mai puțină legendă și mai mult adevăr*, Casa de editură și presă „Șansa” București, 1993.
- Nicolau, Irina; Nițu, Theodor, *Povestea Elisabetei Rizea din Nucșoara. Mărturia lui Cornel Drăgoi*, Editura Humanitas, București, 1993.
- Nicolescu, Constantin D., *Calvarul neamului românesc după 23 august 1944*, Editura Ramida, București, 1993.
- Nicolescu, Gheorghe; Dobrescu, Gheorghe; Nicolescu, Andrei, *Preoți în lupta pentru făurirea României Mari, 1916-1919*, Editura Europa Nova, București, 2000.

- Nimigeanu, Dumitru, *Însemnările unui țaran deportat din Bucovina*, Ediție îngrijită de Ștefan Munteanu, Editura de Vest, Timișoara, 1993.
- Novacovici, Doru, *În România, după gratii*, Fundația pentru Tineret, Buzău, 1990.
- Oancea, Zosim, *Datoria de a mărturisi. Închisorile unui preot ortodox*, Editura Harisma, București, 1995.
- Onișoru, Gheorghe, *Instaurarea regimului comunist în România*, Consiliul Național pentru Studierea Arhivelor Securității, București, 2002.
- Onișoru, Gheorghe, *România în anii 1944-1948. Transformări economice și realități sociale*, Fundația Academia Civică, București, 1998.
- Onișoru, Gheorghe (coord.), *Totalitarism și rezistență, teroare și represiune în România comunistă*, Consiliul Național pentru Studierea Arhivelor Securității, București, 2001.
- Oprea, Marius; Olaru, Stejărel, *Ziua care nu se uită: 15 noiembrie 1987*, Brașov, Editura Polirom, Iași, 2002.
- Opriș, Ioan, *Cercuri culturale disidente*, Editura Univers Enciclopedic, București, 2001.
- Opriș, Ioan, *Alexandru Lapedatu și contemporanii săi*, Editura Albastră, Cluj-Napoca, 1997.
- Opriș, Ioan, *Procesul ziaristilor „naționaliști” (22 mai- 4 iunie 1945)*, Editura Albatros, București, 1999.
- Pacepa, Ion Mihai, *Moștenirea Kremlinului. Rolul spionajului în sistemul comunist de guvernare*, Editura Venus, București, 1993.
- Palaghiță, Ștefan, *Garda de Fier spre învierea României*, ediție îngrijită de Alexandru Diță, Editura Roza Vânturilor, București, 1993.
- Pandrea, Petre, *Reeducarea de la Aiud*, Ediție îngrijită de Nadia Marcu Pandrea, Editura Vreamea, București, 2000.
- Paniș, Anatolie, *Lagărul e viața noastră*, Editura Snagov, 2002.
- Pantazi, Ion, *Am trecut prin iad*, Editura Constant, Sibiu, 1992.
- Paven, Justin Ștefan, *Dumnezeul meu, de ce m-ai părăsit? Reeducări - Camera 4 Spital Pitești și trei sonete închinat autorului de Mihai Rădulescu*, Editurile Ramida și Majadahonda, București, 1996.
- Pavlovici, Florin Constantin, *Tortura pe înțelesul tuturor*, Editura Cartier, București, 2001.
- Păiușan, Cristina; Ciuceanu, Radu, *Biserica Ortodoxă Română sub regimul comunist, 1945-1958*, vol. I, Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului, București, 2001.
- Păun, Nicu, *Muntele suferinței*, Institutul European, Iași, 1997.
- Pelin, Mihai (coord.), *Cartea Albă a Securității*, vol. I, 23 august 1944 - 30 august 1948, Serviciul Român de Informații, București, 1997.
- Penciu, Gheorghe, *Medici în recluziune*, Editura Vreamea, București, 2001.
- Petrașcu, Nicolae, *Din viața legionară*, Ediția a treia îngrijită de Radu-Dan Vlad, Editura Majadahonda, București, 1995.
- Petrescu, Dan; Cangioopol, Liviu, *Ce-ar mai fi de spus. Convorbiri libere într-o țară ocupată*, Editura Minerva, București, 1990.
- Petrișor, Marcel, *Memorii*, vol. I. *Fortul 13. Convorbiri din detenție*, Editura Meridiane, București, 1991.
- Petrișor, Marcel, *Memorii*, vol. II. *Secretul Fortului 13. Reeducări și execuții*, Editura Timpul, Iași, 1994.
- Pillat, Cornelia, *Eterna întoarcere*, Cu un prolog de Doina Uricariu, Editura Du Style, București, 1996.
- Plapșa, Lucian, *Memorii I. Soarele de la Nord*, Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului, Editura Helicon, Timișoara, 1996.
- Ploscaru, Ioan, *Lanțuri și teroare*, Editura Signata, Timișoara, 1993.
- Procesul conducătorilor fostului Partid Național Țărănesc*, Editura de Stat, București, 1947.
- Popa, Neculai, *Represiune și rezistență în ținutul Neamțului*, Editura Vreamea, București, 2000, 231 p.;
- Popescu, Traian, *Experimentul Pitești*, Editura Crater, București, 2000.
- Popescu-Vorkuta, Nicu, *Un legionar dincolo de Cercul Polar*, Editura Gordian, Timișoara, 1994.
- Popescu-Argeșel, Ion, *Mănăstirile și bisericile din Muscel la cumpăna dintre milenii*, Editura Fundației România de Măine, București, 2000.
- Preda, Radu, *Jurnal cu Petre Țușea*, Editura Humanitas, București, 1992.
- Prunduș, Silvestru August; Plăianu, Clemente, *Catolicism și ortodoxie românească. Scurt istoric al Bisericii Române Unite*, Casa de Editură „Viața Creștină”, Cluj-Napoca, 1994.
- Radina, Remus, *Testamentul din morgă*, Editura Tinerama, București, 1990.
- Rațiu, Alexandru, *Biserica furată. Martiriu în România comunistă*, Traducere de Dana Mocan, Editura Argus, Cluj-Napoca, 1990.
- Rațiu, Anton, *Cumplita odisee a grupului Lucrețiu Pătrășcanu, Adevăruri dureroase*, vol. I, Editura Gestiunea, București, 1996.

- Rațiu, Anton, *Cumplita odisee a grupului Lucrețiu Pătrășcanu, Adevăruri dureroase*, vol. II, Editura Gestiunea, București, 1996.
- Rațiu, Gheorghe, *Raze de lumină pe cărări întunecate*, Editura Paco, București, 1996.
- Rădulescu, Mihai, *Casa lacrimilor neplânse. Martor al acuzării în procesul „reeducatorilor”*, Editura Ramida, București, 1993.
- Rădulescu, Mihai, *Flăcări sub cruci*, Editura Ramida, București, 1995.
- Rădulescu, Mihai, *Testament între înger și diavol*, Editura Ramida, București, 1995.
- Rădulescu, Mihai, *Martiriul Bisericii Ortodoxe Române*, Editura Ramida, București, 1994.
- Rădulescu, Mihai, *Caidul. Nuvelele adolescenței în temnițele comuniste*, Editurile Divers-Press și Ramida, București, 1992.
- Rădulescu, Mihai; Slătineanu, Irineu, *Preoți în cătușe*, Editura Ramida, București, 1997.
- Rădulescu, Mihai, *Rugul aprins. Duhovniciei Ortodoxiei, sub lespezi, în Gherlele comuniste*, Editura Ramida, București, 1993.
- Rădulescu, Mihai, *Sânge pe Râul Doamnei. Până când atâta suferință?*, Editura Ramida, București, 1992, 157 p.; M.A.
- Rădulescu, Mihai, *Tragedia lui Lucrețiu Pătrășcanu. Convorbiri cu omul politic Corneliu Coposu*, Editura Ramida, București, 1992.
- Rădulescu, Mihai; Martinescu, Pericle; Paven, Justin, Mons., *Un viitor călugăr greco-catolic din preajma „Rugului Aprins”. Agenor (Bob) Danciul*, Editura Ramida, București, 1996.
- Ropală, Cătălin, *Periprava. Memorial din gulagul românesc*, Editura Majadahonda, București, 1997.
- Roske, Octavian (coord.), *Dosarul colectivizării agriculturii în România, 1949-1962*, Studiu întocmit de Comisia pentru Cercetarea Abuzurilor și pentru Petiții din Camera Deputaților, Parlamentul României, București, 1992.
- Roske, Octavian (coord.), *Mecanisme represive în România 1945 – 1989. Dicționar biografic*, vol. I. A – C, 2001.
- Roske, Octavian (coord.), *Mecanisme represive în România 1945 – 1989. Dicționar biografic*, vol. II. D – G, 2003.
- Roske, Octavian (coord.), *Mecanisme represive în România 1945 – 1989. Dicționar biografic*, vol. III. H – L, 2004.
- Roske, Octavian (coord.), *Mecanisme represive în România 1945 – 1989. Dicționar biografic*, vol. IV. M, 2005.
- Roske, Octavian (coord.), *Mecanisme represive în România 1945 – 1989. Dicționar biografic*, vol. V. N – O, 2006.
- Roske, Octavian (coord.), *Mecanisme represive în România 1945 – 1989. Dicționar biografic*, vol. VI. P, 2007.
- Roske, Octavian (coord.), *Mecanisme represive în România 1945 – 1989. Dicționar biografic*, vol. VII. Q – R, 2008.
- Roske, Octavian (coord.), *Mecanisme represive în România 1945 – 1989. Dicționar biografic*, vol. VIII. S – Ș, 2009.
- Roske, Octavian (coord.), *Mecanisme represive în România 1945 – 1989. Dicționar biografic*, vol. IX. T – Z, 2011.
- Roșca, Nuțu, *Închisoarea elitei românești. Compendiu*, Editura Gutinul S.R.L., Baia Mare, 1998.
- Rusan, Romulus (ed.), *Memoria închisorii Sighet*, Fundația Academia Civică, București, 1999.
- Rusan, Romulus (coord.), *Memoria ca formă de justiție. Comunicări prezentate la Seminarul de la Sighetu Marmației (10-12 iunie 1994)*, Alianța Civică, Departamentul pentru Istorie Orală, București, 1994.
- Rusan, Romulus (coord.), *Analele Sighet. Instaurarea comunismului - Între rezistență și represiune, Comunicări prezentate la Simpozionul de la Sighetu Marmației (9-11 iunie 1995)*, Fundația Academia Civică, București, 1995.
- Rusan, Romulus (coord.), *Analele Sighet 3: Anul 1946 - Începutul sfârșitului (instituții, mentalități, evenimente), Comunicări prezentate la Simpozionul de la Sighetu Marmației (7-9 iunie 1996)*, Fundația Academia Civică, București, 1996.
- Rusan, Romulus (coord.), *Analele Sighet 4: Anul 1946 - Scrisori și alte texte*, Fundația Academia Civică, București, 1997.
- Rusan, Romulus (coord.), *Analele Sighet 5: Anul 1947 - Căderea cortinei, Comunicări prezentate la Simpozionul de la Sighetu Marmației (20-22 iunie 1997)*, Fundația Academia Civică, București, 1997.
- Rusan, Romulus (coord.), *Analele Sighet 6: Anul 1948 - Instituționalizarea comunismului, Comunicări prezentate la Simpozionul de la Sighetu Marmației (19-21 iunie 1998)*, Fundația Academia Civică, București, 1998.

- Rusan, Romulus (coord.), *Analele Sighet 7: Anii 1949-1953: Mecanismele terorii. Comunicări prezentate la al VII-lea Simpozion al Memorialului de la Sighetu Marmației (2-4 iulie 1999)*, Fundația Academia Civică, București, 1999.
- Rusan, Romulus (coord.), *Analele Sighet 8: Anii 1954 - 1960: Fluxurile și refluxurile stalinismului. Comunicări prezentate la Simpozionul de la Sighetu Marmației (2-4 iulie 2000)*, Fundația Academia Civică, București, 2000.
- Rusan, Romulus (coord.), *Analele Sighet 9: Anii 1961 - 1972: Țările Europei de Est, între speranțele reformei și realitatea stagnării. Comunicări prezentate la Simpozionul de la Memorialul Sighet (13-15 iulie 2001)*, Fundația Academia Civică, București, 2001.
- Rusu, Dorina N., *Membrii Academiei Române 1866-1999. Dicționar*, Ediția a doua revăzută și adăugită, Editura Academiei Române, București, 1999.
- Rusu, Dorina N., *Membrii Academiei Române, 1866- 1996. Mic dicționar*, Fundația Academică „Petre Andrei”, Editura A 92, Iași, 1996.
- Sandache, Cristian, *Literatura și propaganda în România lui Gheorghiu-Dej*, Editura Mica Valahie, București, 2006.
- Sandache, Cristian, *Îngerii căzuți. O istorie a Extremei-Drepte din România*, Editura Corint, București, 2010.
- Sandache, Cristian, *Național și naționalism în viața politică românească interbelică. (1918-1940)*, TipoMoldova, Iași, 2001.
- Sapatino, Constantin Th., *Trăiri, trăiri... de-a lungul unui veac*, Editura Romfel, București, 1994.
- Saul, Iancu, *Manual pentru victime*, Editura Cucuteni, București, 1996.
- Săndulescu, Al., *Efectele dosarului „dalmațian”*, Editura Albatros, București, 1995.
- Scalețchi, Florentin, *Nu-mi omorâți copilul! Însemnările unui condamnat la moarte*, Editura Semne, București, 1995.
- Scurtu, Ioan, *Istoria Partidului Național-Țărănesc*, Ediția a II-a revăzută și adăugită, București, Editura Enciclopedică, 1994.
- Scurtu, Ioan, *Iuliu Maniu. Activitatea politică*, Editura Enciclopedică, București, 1995.
- Scurtu, Ioan, *Enciclopedia partidelor politice din România, 1859-2003*, Editura Meronia, 2003
- Scutăreanu, Vasile, *Prin gulagul valah*, Editura Majadahonda, București, 1995.
- Secheșan, Gheorghe (coord.), *Rănit în timp. Literatura exilului românesc - comentarii, mărturii ale deținuților anticomuniști*, Editura Universității Timișoara, Timișoara, 1994.
- Silveanu, Ileana, *Cărările speranței. Destine ale rezistenței anticomuniste din Banat*, Editura Marineasa, Timișoara, 1998.
- Silveanu, Ileana, *Cărările speranței. Destine ale rezistenței anticomuniste din Banat*, vol. IV, Editura Marineasa, Timișoara, 2003.
- Sitaru, Mihaela, *Rezistența anticomunistă. Timișoara, 1956*, Editura Sophia, București, 1998.
- Stanca, Horia, *Așa a fost să fie...*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1994.
- Stan, Apostol, *Ion Mihalache. Destinul unei vieți*, Editura Saeculum, București, 1999.
- State, Aurel, *Drumul crucii*, vol. I, Editura Litera, București, 1993.
- State, Aurel, *Drumul crucii*, vol. II, Editura Litera, București, 1993.
- Stănescu, Gheorghe, *Jurnal din prigoană. Securitatea Constanța, Peninsula, Valea-Neagră, Aiud, mina Cavnic, Gherla, Jilava, Iași, 1952-1955*, Editurile Venus și Știința, București/Chișinău, 1996.
- Steinhardt, Nicolae, *Jurnalul fericirii*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1991.
- Stirosu, Nicolae (coord.), *Cartea albă privind lupta anticomunistă a fiilor Gorjului*, Asociația Foștilor Deținuți Politici din România, Filiala Gorj, Craiova, 1995.
- Strora, Adrian; Ghinoiu, Marin, *Din elita artileriei*, Editura Centrului Tehnic-Editorial al Armatei, București 2012.
- Surdu, Alexandru, *La porțile împărăției*, Editura Contemporanul, 2017.
- Șerbulescu, Andrei, *Monarhia de drept dialectic. A doua versiune a memoriilor lui Belu Zilber*, Editura Humanitas, București, 1991.
- Ștefănescu, Ștefan (coord.), *Enciclopedia istoriografiei românești*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1978.
- Șuțu, Radu, *Carmen Sylva - Aiud, via Brașov*, Editura Majadahonda, București, 1996.
- Tănase, Stelian, *Anatomia mistificării, 1944-1989*, Editura Humanitas, București, 1997.
- Tihonov, Ludmila, *Politica statului sovietic față de cultele din R.S.S. Moldovenească*, Editura Prut International, 2004.
- Timaru, Mihai, *Amintiri de la Gherla*, Editura de Vest, Timișoara, 1993.

- Tismăneanu, Vladimir, *Arheologia terorii*, Editura Eminescu, București, 1992.
- Tismăneanu, Vladimir, *Condamnați la fericire: experimentul comunist în România*, Grupul de edituri al Fundației „EXO”, Sibiu-Brașov, 1991.
- Tismăneanu, Vladimir, *Fantoma lui Gheorghiu-Dej*, Prefață de Mircea Mihăieș, Editura Univers, București, 1995.
- Tismăneanu, Vladimir, *Ghilotina de scrum. Despre nevroze și revoluții*, Ediție îngrijită de Mircea Mihăieș, Editura de Vest, Timișoara, 1992.
- Tomaziu, George, *Jurnalul unui figurant. 1939-1964*, Traducere de Mariana și Gabriel Mardare, Editura Univers, București, 1995.
- Trifan, Constantin, *Lumină în întuneric*, Editura Europolis, Constanța, 1996.
- Troncotă, Cristian, *Eugen Cristescu. Asul serviciilor secrete românești. Memorii, 1916-1944*, Editurile R.A.I., București, 1994.
- Troncotă, Cristian, *Istoria serviciilor secrete românești. De la Cuza la Ceaușescu*, Editura „Ion Cristoiu”, București, 1999.
- Tudorică, Nae, *Mărturisiri în duhul adevărului*, vol.I. *De la coroana unui rege uzurpator la ștreangul dictatorului ucigaș, 8 iunie 1930 - 6 septembrie 1940*, Editura Plumb, Bacău, 1993.
- Tudorică, Nae, *Mărturisiri în duhul adevărului*, vol. II. *Între două dictaturi, 6 septembrie 1940 - 5 iunie 1954*, Editura F.E.P. - Tipografia Centrală, Chișinău, 1995.
- Țărălungă, Ecaterina, *Enciclopedia identității românești. Personalități*, Editura Litera, București, 2011.
- Țârlea, Ion, *Un polițist își rupe cătușele. Mărturii zguduitoare din închisorile ceaușiste*, Editura Calypso, București, 1990.
- Țepelea, Gabriel, *Amintiri și evocări*, Editura Fundației Culturale Române, București, 1994.
- Țepelea, Gabriel, *Anii nimănui. Poeme din anii de detenție, 1949-1955*, Casa editorială „Cuget, simțire și credință”, București, 1993.
- Țurlea, Petre, *8 noiembrie 1945*, Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului, București, 2000.
- Țurlea, Petre, *Procesul Organizației „T”*, Editura Libra, București, 2000.
- Ursu, Gheorghe, *Europa mea*, Urmată de o scurtă cronologie, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1991.
- Vasilievici, Roland, *Piramida umbrelor*, Editura de Vest, Timișoara, 1991.
- Vălenaș, Liviu, *Mareșalul Ion Antonescu și frontul secret. Convorbiri cu Gheorghe Barbul*, Editura Vreamea, București, 2001.
- Velțeanu, Cornel; Isac, Victor, *O viață de jertfă în lupta pentru democrație*, Partidul Național Țărănesc Creștin Democrat, Cenaclul „Gândirea Românească”, București, 1993.
- Verca, Filon, *Parașutați în România vândută. Mișcarea de rezistență, 1944-1948*, Editura Gordian, Timișoara, 1993.
- Vișa, Augustin, *Din închisorile fasciste în cele comuniste din U.R.S.S. și România*, Institutul pentru Analiză și Strategie Politică Iuliu Maniu, 1997.
- Voicu-Arnăuțoiu, Ioana Raluca, *Luptătorii din munți. Toma Arnăuțoiu. Grupul de la Nucșoara. Documente 44 ale anchetei, procesului, detenției*, Editura Vreamea, București, 1997.
- Voinea, Octavian, *Masacrarea studențimii române în închisorile de la Pitești, Gherla și Aiud*, Editura Majadahonda, București, 1996.
- Voinescu, Alice, *Scrisori către fiul și fiica mea*, Ediție îngrijită de Maria-Ana Murnu, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1994.
- Vulcănescu, Mircea, *Ultimul cuvânt*, Ediție îngrijită de Marin Diaconu, Editura Humanitas, București, 1992.
- Vultur, Smaranda, *Istorie trăită - istorie povestită. Deportarea în Bărăgan (1951-1956)*, Editura Amarcord, Timișoara, 1997.
- Wurmbrand, Richard, *Cu Dumnezeu în subterană*, traducere din limba engleză de Marilena Alexandrescu-Munteanu și Maria Chilian, Editura „Casa Școalelor”, București, 1993.
- Wurmbrand, Sabina, *Noblețea suferinței. Mărturii din închisori și lagăre de muncă*, București, Editura Stephanus, 1992.
- Zaciu, Mircea; Papahagi, Marian; Sasu, Aurel, *Dicționarul scriitorilor români*, vol. I. *A-C*, Editura Fundației Culturale Române, București, 1995.
- Zaciu, Mircea; Papahagi, Marian; Sasu, Aurel, *Dicționarul scriitorilor români*, vol. II. *D-L*, Editura Fundației Culturale Române, București, 1998.
- Zilber, Belu, *Actor în procesul Pătrășcanu. Prima versiune a memoriilor lui Belu Zilber*, Ediție îngrijită de G. Brătescu, Editura Humanitas, București, 1997.

Suntem lipsiți de un amplu dicționar biografic al României, în care să fie oglindite, prin persoane, etapele unei istorii complicate, pe un teritoriu binecuvântat de Dumnezeu, dar și așezat - după expresia cronicarului - „în calea răutăților”. Oricare lucrare care ar putea servi de temelie în viitor pentru un astfel de dicționar general reprezintă o contribuție benefică.

Este cazul și în ceea ce privește efortul întreprins de domnul Daniel Lăcătuș pentru a alcătui acest dicționar al unei perioade de grele încercări prin care a trecut națiunea română în cursul celei de-a doua jumătăți a veacului trecut.

Întemeiat pe surse bibliografice bogate, domnia sa a reușit să aducă o contribuție de seamă la cunoașterea, în tot tragismul ei, a etapelor istorice menționate și mai ales al unui șir de personalități care aproape fiecare au dat o contribuție la construirea României moderne și contemporane.

Prin datele cuprinse în acest dicționar sunt clarificate și precizate parcursul și împrejurările unor vieți sfârșite tragic, dar totodată ne sunt rememorate și un șir de victime ale totalitarismului, mulți dintre cei în cauză fiind personalități de seamă ale procesului de construcție mai sus amintit. Este o lectură edificatoare.

Acad. Dan Berindei

„Numai suferința înobilează”, scria cândva Alfred De Musset („La numit de mai”), în vreme ce Andre Malraux, în a sa „L'Espoir” considera, în „consonanță” deplină cu Musset că „moartea nu este un lucru atât de serios: durerea, da!” Așadar două concepte esențiale în fapt, împreună un nefericit binom ce marchează destinele implacabile ale personalităților (și nu doar acestora) ce și-au găsit sfârșitul în vastul univers concentraționar românesc. În volumul de față, inspirat intitulat, „Fetele Durerii. Apel la memorie” tânărul cercetător Daniel Lăcătuș, poet, prozator și nu în ultimul rând un veritabil „passionaria”, slujitor al muzei „Clio”, printr-un remarcabil efort științific reușește să ofere cititorului o valoroasă și documentată contribuție istoriografică, epulzând literele alfabetului cu numele celor „dați morții” pentru vină de a nu fi corespuns exigențelor politice ale timpului.

Autorul și-a propus și a dat astfel tiparulul o radiografie aproape exhaustivă a personalităților pierite în spațiul „morții concentraționale” (Pitești, Gherla, Târgu-Ocna, Rahova, Târgșor, Peninsula, Sighet, Râmnicu Sărat, Aiud, Jilava sau Văcărești... și nu numai), proiectând o viziune amplă, enciclopedică, la nivelul României Mari, deoalând prigoana succesivă având ca efect tragic dispariția unor nume imense aparținătoare tuturor domeniilor consacrate ale civilizației românești, începând cu victimele regimului de autoritate monarhică a lui Carol al II-lea (1938 - 1940), ale regimului legionar și apoi doar Antonescu (1940 - 1944), cele din anii tranziției spre regimul socialist totalitar (1944 - 1947) și, desigur, cele ale regimului comunist (din România și Basarabia), din anii 1948 - 1989.

Avem în față un demers special centrat pe înregistrarea fidelă a tragediilor existențiale certe, dedicat celor care nu doar au trecut prin închisorile amintite, suportând ca mulți alții rigurile durei detenții ei, așa cum am precizat deja, a aceluia care nu s-au mai întors vreodată din infernul totalitarism, oricum ar fi arătat acesta.

Am convingerea că rezultatul cercetării domnului Daniel Lăcătuș, concretizat în acest prim volum, cărui îi vor urma curând altele, astfel concretizat, va fi primit așa cum se cuvine de către cei interesați de acest important segment al istoriei contemporane a românilor.

Prof. univ. dr. Marian Cojoc